Jaarverslag

2016

Belfius
Insurance

Inhoudstafel

Boodschap van de voorzitters	2
Kerncijfers van Belfius Insurance	4
Beheersverslag	7
Geconsolideerde jaarrekening	47
Aanvullende inlichtingen	146

Boodschap van de voorzitters

Mevrouw, meneer,

Wij hebben het genoegen u de jaarresultaten van Belfius Insurance over 2016 te mogen voorstellen.

Het boekjaar 2016 was voor Belfius Insurance de gelegenheid om heel wat krachtlijnen van haar strategie te vertalen in concrete verwezenlijkingen. Het nettoresultaat bedraagt 169,7 miljoen euro en is het gevolg van doorgedreven commerciële inspanningen in de diverse kanalen met oog voor rendabiliteit, dit gecombineerd met een actieve beleggingspolitiek in lijn met onze risicobereidheid. Daarmee dragen we voor een belangrijk deel bij aan het resultaat van Belfius Groep, en dat ondanks een voor de sector bewogen jaar, dat gekenmerkt werd door de terroristische aanslagen in maart en de voorjaarsstormen. Bovendien kon de solvabiliteit op een hoog niveau aangehouden worden.

Voor Niet-Leven stijgt het incasso met 6 %, wat een opmerkelijke groei is rekening houdend met de toegenomen concurrentie in dit segment. Voor Leven, een segment dat door de aanhoudend lage rentestand zwaar onder druk staat, noteren we een daling van onze reserves. Deze daling wordt echter gedeeltelijk afgevlakt door een aangroei van rendabele tak 23 reserves.

We zijn heel trots op de prestaties van al onze kanalen. Het incasso Niet-Leven via het bankkanaal neemt toe met 10 %, een stijging die ongeveer 7 maal groter is dan die van de markt. Dit resultaat is een extra bewijs van de kracht van het bankverzekeringsmodel, dat we de komende jaren zullen blijven versterken. Niet alleen voor onze particuliere klanten maar ook voor de klanten van Public & Social. Het DVV-net houdt goed stand, met een gezonde en rendabele portefeuille. Dankzij opgemerkte campagnes en innoverende producten en diensten is de naambekendheid van onze directe verzekeraar Corona direct toegenomen.

Om de uitdagingen van de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien, hebben we in de loop van dit jaar een aantal projecten in de steigers gezet. Zo gaan we de digitalisering van onze diensten versnellen om onze klanten de mogelijkheid te bieden waar en wanneer ze dat wensen met ons contact op te nemen via het kanaal van hun keuze. Verder hebben we de strategie voor Public & Corporate herzien om ons te positioneren als bevoorrechte partner van de klanten uit de publieke en social-profitsector. Ten slotte bestuderen we voortdurend onze processen om de efficiëntie en impact ervan op de tevredenheid van onze klanten te verbeteren.

Deze resultaten stellen ons in staat de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. Uiteraard wachten ons heel wat uitdagingen, maar met een gedeeltelijk vernieuwd directiecomité en de steeds nauwere samenwerking met onze moederonderneming Belfius Bank, zijn we goed gewapend.

Ten slotte willen we onze medewerkers danken voor hun niet aflatende inzet en de geleverde inspanningen. En uiteraard zijn we ook dank verschuldigd aan onze klanten voor het vertrouwen dat ze ons schenken. Hun tevredenheid is een van de basispijlers van onze strategie. Meer dan 95 % tevreden klanten is dan ook ons mooiste resultaat.

Met vriendelijke groeten,

Jos Clijsters
Voorzitter van de raad van bestuur

Marc Raisière
Vice-voorzitter van de raad van bestuur

Kerncijfers van Belfius Insurance

Geconsolideerde balans – Kerncijfers (in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	Verschil[1]	Evolutie in %
TOTALE ACTIVA	**26 966 765**	**22 986 414**	**(3 980 351)**	**(14,76 %)**
waarvan				
Financiële activa beschikbaar voor verkoop	13 440 528	13 564 737	124 209	0,92 %
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	1 990 545	2 189 714	199 169	10,01 %
Hypothecaire en andere leningen	5 907 857	5 382 201	(525 656)	(8,90 %)
Vastgoedbeleggingen	411 376	407 128	(4 248)	(1,03 %)
Verzekeringstechnische activa	503 130	437 581	(65 549)	(13,03 %)
TOTALE VERPLICHTINGEN	**24 790 172**	**20 839 693**	**(3 950 480)**	**(15,94 %)**
waarvan				
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	16 694 814	15 996 676	(698 138)	(4,18 %)
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	1 990 545	2 189 714	199 169	10,01 %
Verzekeringstechnische verplichtingen	393 794	326 867	(66 926)	(17,00 %)
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**2 176 593**	**2 146 721**	**(29 872)**	**(1,37 %)**
waarvan				
Kern eigen vermogen	1 278 195	1 327 873	49 678	3,89 %
Niet in winst en verlies opgenomen resultaten	897 545	818 848	(78 697)	(8,77 %)
Minderheidsbelangen	853	0	(853)	(100,00 %)

(1) Belangrijke evoluties zijn deels te wijten aan de toepassing van IFRS 5 op IWI (cfr. toelichting 7.14).

Geconsolideerde resultatenrekening - Kerncijfers (in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	Verschil	Evolutie in %
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	277 888	227 814	(50 074)	(18,02 %)
Technisch resultaat	(285 881)	(275 784)	10 097	3,53 %
Financieel resultaat	775 785	703 166	(72 620)	(9,36 %)
Overige netto-inkomsten	2 327	10 121	7 794	334,97 %
Algemene beheers- en administratiekosten	(219 942)	(211 881)	8 061	(3,67 %)
Waardeverminderingen	5 599	2 192	(3 407)	(60,85 %)
BELASTINGEN	(60 231)	(58 117)	2 114	(3,51 %)
NETTORESULTAAT	217 658	169 697	(47 961)	(22,03 %)
waarvan toewijsbaar aan de aandeelhouders	217 658	169 697	(47 961)	(22,03 %)

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
PREMIE-INCASSO		
Bruto ontvangen premies Leven (inclusief tak 23)	1 518 549	887 745
Bruto ontvangen premies Niet-Leven	603 577	638 063

Beheersverslag

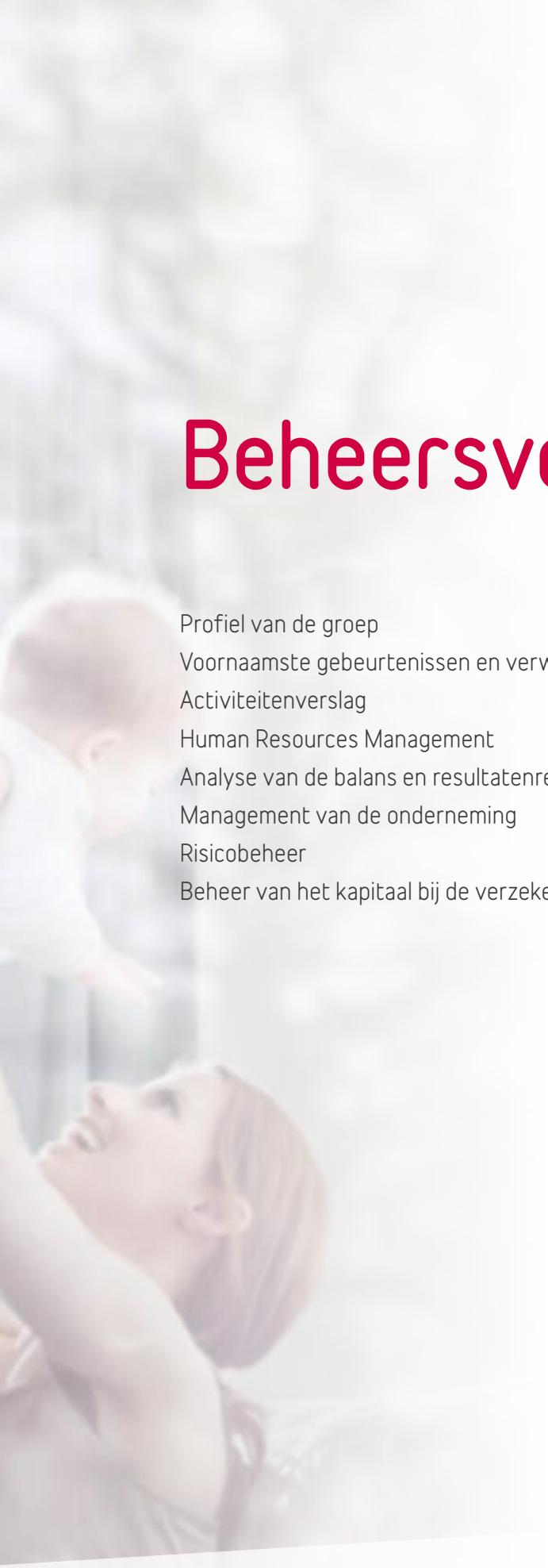

Profiel van de groep	8
Voornaamste gebeurtenissen en verwezenlijkingen	10
Activiteitenverslag	13
Human Resources Management	17
Analyse van de balans en resultatenrekening	19
Management van de onderneming	22
Risicobeheer	29
Beheer van het kapitaal bij de verzekeraar	43

Profiel van de groep

Onze structuur

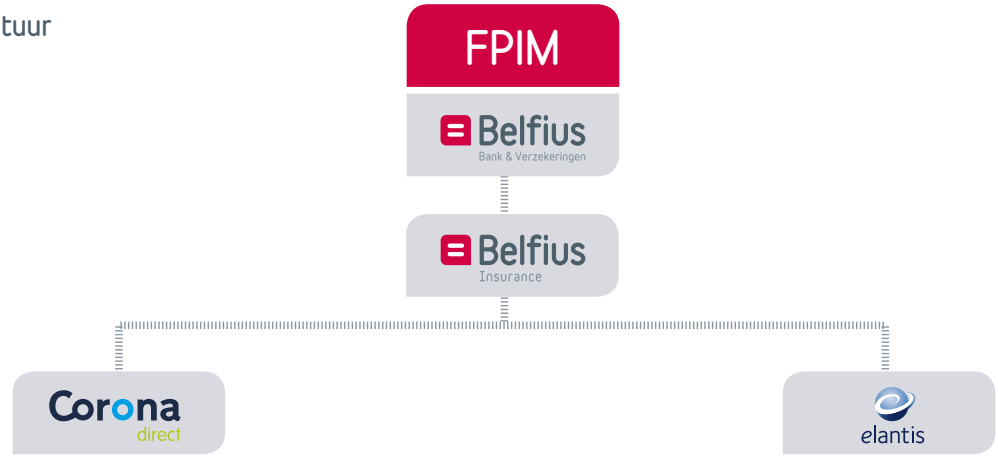

Belfius Insurance behoort tot de niet-beursgenoteerde groep Belfius Bank & Verzekeringen, sinds einde 2011 eigendom van de Belgische Staat via de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij aan wie het beheer van de groep is toevertrouwd.

Als vijfde grootste verzekeraar op de Belgische markt biedt Belfius Insurance particulieren, zelfstandigen, ondernemingen, social-profitbedrijven en overheidsinstellingen een compleet gamma verzekeringsproducten aan, zowel Leven als Niet-Leven.

De strategie die we in 2012 invoerden, moet ons in staat stellen de efficiëntste verzekeraar op de Belgische markt te worden op het vlak van bedrijfsresultaat, algemene kosten en klanttevredenheid. We rekenen daarvoor op onze toegewijde medewerkers en onze multimerk- en multikanaaldistributie.

Dankzij die multimerk- en multikanaalbenadering, die uniek is op de Belgische markt, kunnen we al onze klanten zeer gedifferentieerde producten en diensten voorstellen en hen de oplossingen aanbieden die het best inspelen op hun behoeften.

Onze merken

Belfius Bank & Verzekeringen

Via de Belfius Bank-kantoren verdelen we een ruim gamma gestandaardiseerde producten in zowel Leven als Niet-Leven. Via dit kanaal richten we ons tot de retail- en commercial banking-klanten, particulieren, kleine ondernemingen en zelfstandigen, die voor al hun financiële behoeften graag op dezelfde plaats aankloppen: hun Belfius Bank-kantoor.

Ondernemingen, social-profitbedrijven en overheidsinstellingen kunnen bij ons terecht voor een compleet gamma verzekeringsproducten op maat via gespecialiseerde makelaars, directe verkoop of het bancaire kanaal, allemaal onder het merk Belfius Verzekeringen.

DVV verzekeringen

DVV verzekeringen, onze gezinsverzekeraar, verdeelt zijn producten via een exclusief consulentennetwerk dat zich uitstrekt over het hele land. Via de 330 DVV-kantoren krijgen particulieren, zelfstandigen en kleine ondernemingen een compleet gamma verzekeringsproducten en hypothecaire kredieten aangeboden, met kwaliteitsservice op maat.

Elantis

Het in Luik gevestigde Elantis verstrekt hypothecaire leningen en consumentenkredieten via zelfstandige makelaars en heeft alle producten in huis om elke kredietnemer een oplossing op maat te bieden.

Corona

Onze dochter Corona is de directe verzekeraar van de groep Belfius Insurance. Corona brengt zijn producten aan de man via twee kanalen. Enerzijds de directe verkoop via – vooral – internet en telefoon, en anderzijds het "affinity" kanaal, waarbij wordt samengewerkt met partners (bv. autodealers die hun klanten een verzekering voorstellen bij de aankoop van een auto). De verzekering per kilometer en de uitvaartverzekering zijn de twee paradepaardjes van Corona.

Onze groep

- 5de Verzekeraar op de Belgische markt
- 1 377 werknemers
- 23 miljard EUR balanstotaal
- 1,3 miljard EUR kern eigen vermogen
- 2,6 miljard EUR solvency II beschikbaar kapitaal
- 4 distributiekanalen

Niet-Leven

- 638 miljoen EUR bruto ontvangen premies
- 554 471 Verzekerde voertuigen
- 559 083 Verzekerde gebouwen
- 1 708 896 P&C-polissen

Leven

- 15,9 miljard EUR totale reserves
- 13,7 miljard EUR wiskundige reserves tak 21/26/27
- 2,2 miljard EUR reserves unit linked
- 888 miljoen EUR bruto ontvangen premies
- 5de Levensverzekeraar op de Belgische markt

Voornaamste gebeurtenissen en verwezenlijkingen

Een gezonde verzekeraar binnen een uitdagend klimaat

Het afgelopen jaar 2016 was voor Belfius Insurance erg belangrijk omdat een aantal strategische krachtlijnen werden omgezet in zeer concrete projecten en realisaties. Daarnaast konden ook operationeel mooie resultaten worden voorgelegd.

Deze resultaten werden gerealiseerd binnen een uitdagend klimaat. De terroristische aanslagen in maart en de voorjaarsstormen hadden een belangrijke impact op de resultaten. Zeer lage interestvoeten en hoge verzekeringstaksen blijven de verkoop van beleggingsverzekeringen bemoeilijken en wegen nog steeds op de rendabiliteit. Binnen de activiteit Niet-Leven neemt de concurrentie sterk toe.

Desondanks is het resultaat van Belfius Insurance goed en het gevolg van doorgedreven commerciële inspanningen in de diverse kanalen met oog voor rendabiliteit, dit gecombineerd met een actieve beleggingspolitiek in lijn met onze risicobereidheid. Bovendien kon de solvabiliteit op een hoog niveau aangehouden worden.

Belfius Insurance is er ook in 2016 in geslaagd om een substantiële bijdrage te leveren aan het groepsresultaat.

De uitdagingen waar Belfius Insurance voor staat zijn niet gering. Al onze concurrenten richten zich door de lage rente op Niet-Leven en op verdere digitalisering. De verdere uitbouw van onze portefeuille Niet-Leven en de creatie van nieuwe markten in Leven zijn noodzakelijk om onze strategische objectieven te realiseren. De druk op onze medewerkers valt daarbij niet te onderschatten, daarom is het belangrijk om oog te hebben voor de drivers die de tevredenheid van ons personeel sturen.

Digitale strategie

Het jaar 2016 werd gekenmerkt als het jaar waarin Belfius Insurance duidelijk de kaart heeft getrokken van een digitale strategie met onderliggende value proposition voor elk van haar kanalen. Deze strategie werd uitgebouwd rekening houdende met een optimale synergie (zowel qua kosten als qua klantenservice) tussen de kanalen onderling maar ook tussen de entiteiten van de Belfius Groep.

Daar waar Corona direct tot 2015 de focus legde op een klantensegment dat korte afstanden aflegt, paste Corona in 2016 deze strategie aan: het digitale aanbod werd uitgebreid met competitieve producten en prijzen voor het cliënteel en het concept 'Caro' werd getest, teneinde een volledige gepersonaliseerde 'user based insurance' te kunnen aanbieden. Het uitvoeren van deze strategie ging gepaard met verscheidene marketingcampagnes met een sterk positief effect op de naambekendheid.

Met het project Sherpa werd de basis gelegd voor de digitale uitrol van Boost Insurance Niet-Leven. Via de implementatie van een nieuw pakket voor Niet-Leven wil Belfius Insurance ook in de toekomst een flexibel productaanbod en geoptimaliseerde processen met klanten en tussenpersonen kunnen garanderen. De digitale strategie van Belfius Bank & Verzekeringen en van DVV verzekeringen is een belangrijke hefboom voor dit initiatief. Sherpa moet Belfius Insurance toelaten om zelfs binnen een heel concurrentiële markt het marktaandeel te verbeteren en dit met tevreden klanten.

Herkadering van de corporate strategie

In 2016 heeft Belfius Insurance haar strategie voor het corporate cliënteel aangepast, waarbij het productaanbod en distributie volledig zullen worden afgestemd op de Publieke en Non-Profit sector. Als marktleider in deze sector, kan Belfius een gediversifieerde en met de bankdiensten geïntegreerde verzekeringsservice aanbieden, waarbij de opgedane kennis van de behoeften van deze klantengroep volledig kan worden benut en waarmee Belfius de Belgische economie en maatschappij kan ondersteunen.

Elantis

Ook in 2016 heeft Elantis haar langetermijnstrategie voortgezet door in te zetten op de distributie van hypothecaire en consumentenkredieten via makelaars en het directe kanaal. Elantis heeft geopteerd voor een diversificatie van de financiering van haar kredietactiviteiten via een multifunder strategie. Daartoe werden samenwerkingsakkoorden ondertekend met Belfius Bank en bpost bank.

De totale productie nieuwe kredieten bedroeg in 2016 514 miljoen EUR, een groei van meer dan 15 % in vergelijking met vorig jaar. Van deze productie werd 47 miljoen EUR gefinancierd door Belfius Insurance, 341 miljoen EUR door Belfius Bank en 126 miljoen EUR door bpost bank.

Beleggingspolitiek

De financiële markten werden in 2016 gekenmerkt door dalende rentes tot in augustus, om na een dubbele bodem in september te beginnen stijgen. De reeds zeer lage rentes in het begin van het jaar (10 jaar OLO 0.88 %) bereikten in september hun laagste niveau van 0,10 % om vervolgens het jaar te eindigen op 0,53 %

De cash werd vooral belegd op het middellange deel van de rentecurve (5 tot 7 jaar) in bedrijfsobligaties en op het lange eind van de curve in overheids- en overheidsgelinkte obligaties. Dit gebeurde bijzonder selectief in functie van de zich voordoende marktopportuniteiten, ook al gelet op de negatieve rente op het korte eind van de curve. De diversificatie richting het defensieve Europese' high yield' -segment en richting het subsegment van de zogeheten 'private loans' (private leningen) die reeds startte in 2015, werd verdergezet. Bovendien werd ook belegd in Amerikaanse bedrijfsobligaties en Amerikaanse high yield-obligaties, weliswaar steeds met de corresponderende indekking tegen wisselkoersrisico's.

De aandelenmarkten waren heel wat wispelturiger dan de rente in 2016. Dalende olieprijzen en besmetting vanop de Chinese en Aziatische markten zorgden voor een jaarstart in mineur met wereldwijd fors dalende beurzen tot gevolg. Toen deze zich gecorrigeerd hadden, zorgde de onverwachte overwinning van het Brexit-kamp in het langverwachte referendum in het VK voor een nieuwe stuiptrekking in juni, al bleef chaos uit. Op het einde van het jaar was de verkiezing van Trump tot president van de VS een onverwachte trigger, die de Europese aandelenmarkten finaal zelfs positief voor het jaar deed eindigen, alle tussentijdse volatiliteit - vooral van de eerste jaarhelft - ten spijt.

In deze marktomgeving, zetten wij ook in 2016 het voorzichtige beheer van onze aandelenportefeuille verder met een blijvende focus op cash-flowvisibiliteit en dividendaandelen uit de eurozone en een bovengemiddelde allocatie voor vastgoedaandelen (ook al omwille van de visibiliteit van de onderliggende cash-flows). Het dynamische en selectieve beheer met een duidelijke, specifieke focus maakte het mede mogelijk dat de prestaties van deze portefeuille ook in 2016 beter waren dan die van de relevante 'benchmark- beursindices (Eurostoxx 50, EPRA).

Gezien de investeringsmarkt voor gebouwen naar ongekende hoogtes steeg, bleef Belfius Insurance grotendeels aan de zijlijn qua nieuwe aquisities. Er werd slechts één aankoop afgerond, meerbepaald van een rusthuis.

Solvency II

Na een jaar onder Solvency II blikt Belfius Insurance positief terug. De eerste effectieve oplevering van de Solvency II rapportering is vlot verlopen, mede dankzij een actieve opvolging van de gewijzigde reglementering. Belfius Insurance heeft een sterke solvabiliteit kunnen aanhouden in een moeilijk en volatiel economisch klimaat en blijft verder investeren in datakwaliteit en betrouwbaarheid van de rapportering omdat transparante, éénduidig financiële en risk monitoring fundamenteel is ter ondersteuning van de strategie.

Met het oog op een verlenging van de gemiddelde duurtijd van haar achtergestelde leningen en gedreven door de lage rentevoeten in de financiële markten, besloot Belfius Insurance om één van de bestaande achtergestelde leningen terug te betalen en twee nieuwe achtergestelde leningen uit te schrijven.

Dit resulteert in een optimalisatie van de kapitaalmix en een ondersteuning van de Solvency II ratio .

Wijzigingen in de consolidatiekring

In augustus 2016 werd de verkoop van de participatie in International Wealth Insurer ("IWI") aan Le Foyer definitief afgerond. IWI was een door Belfius Insurance 100 % aangehouden Luxemburgse verzekeraar gespecialiseerd in patrimoniale levensverzekering voor internationale klanten. De verkoop kadert in de strategie van Belfius Groep om zich te concentreren op haar Belgische activiteiten.

Daarnaast heeft Belfius Insurance een verkoopovereenkomst afgesloten voor de verkoop van haar participatie van 20 % in Aviabel die naar verwachting in 2017 zal gefinaliseerd worden. De transactie is onder voorbehoud van goedkeuring door de bevoegde autoriteiten. In afwachting is de participatie overgeboekt naar activa aangehouden voor verkoop.

Geëngageerde werknemers

Net zoals in 2015 is er in 2016 veel aandacht besteed aan het verder invoeren en uitdiepen van het Leadership model en het versterken van performance management. Via deze weg wordt er actief en concreet gewerkt aan het implementeren van een cultuurverandering en de evolutie naar een bedrijfsmodel waar klantentevredenheid en personeelsengagement centraal staan. Medewerkers worden met andere woorden actief gestimuleerd om zichzelf steeds te verbeteren en te groeien, niet enkel in hun functie maar ook als persoon. Dit werd concreet geïmplementeerd via intervisieworkshops, coaching on the spot,

workshops rond de kracht van vertrouwen en de opleiding "Aan het roer van je loopbaan". Medewerkers worden met andere woorden proactief gestimuleerd en begeleid om hun carrière in eigen handen te nemen.

Belfius Insurance heeft, net zoals vele andere ondernemingen, maatregelen moeten nemen tegen de verhoogde terreurdreiging na de terroristische aanslagen in Brussel en Zaventem. Belfius Insurance beschikt over een goed Business Continuity Plan om dergelijke crisissen het hoofd te bieden. De mogelijkheid voor al onze medewerkers om thuis te werken en hun aangetoonde flexibiliteit hebben er ook mee voor kunnen zorgen dat de impact voor ons bedrijf beperkt is gebleven.

Belfius for Life

Als een in België verankerde bankverzekeraar blijft de maatschappelijke betrokkenheid van Belfius een belangrijke doelstelling. Via de overkoepelende campagnes van Rode Neuzen Dag en Viva For Life heeft Belfius ook in 2016 haar engagement benadrukt. Er werden heel wat acties georganiseerd door onze medewerkers en klanten langs beide kanten van de taalgrens. Met de Rode Neuzen Actie blijft Belfius de taboes die nog bestaan rond psychische problemen bij jongeren doorbreken en tegelijk heel wat fondsen verwerven om hulpprogramma's te ondersteunen. Onder de koepelnaam Viva For Life werden heel wat initiatieven genomen om fondsen te verzamelen voor projecten rond kinderarmoede. Via het glazen huis in Charleroi kon iedereen via radio en televisie de campagne volgen.

Activiteitenverslag

De productiecijfers opgenomen in het activiteitenverslag hebben betrekking op de activiteiten rechtstreekse zaken Leven en Niet-Leven, inclusief tak 23. Deze cijfers houden geen rekening met de ontvangen herverzekering en een aantal technische IFRS en reglementaire boekingen aangezien het activiteitenverslag de klemtoon wil leggen op de commerciële productie.

In 2016 bedroeg het bruto totale premie-incasso 1 525 miljoen EUR tegenover 2 120 miljoen EUR het jaar voordien.

Onderstaande grafieken geven een overzicht van de premie-incasso's gerealiseerd door Public & Corporate Insurance en Retail & Commercial Insurance.

1. Public & Corporate Insurance ("PCI")

PCI heeft een jarenlange ervaring in de voor Belfius strategische markten van de Social Profit en Publieke Sector en is ook actief in de Ondernemingssector. Klanten genieten van een aangepast en volledig productengamma verzekeringen, zowel in Leven (pensioen- en groepsverzekeringen, 1e en 2e pijler, en beleggingsverzekeringen), in Collectieve Hospitalisatie als in Niet-Leven.

Belfius PCI heeft de permanente ambitie om de behoeften van zijn klanten ten volle te begrijpen en op klantennoden te anticiperen, zodat een kwaliteitsvolle service gegarandeerd blijft. De positie van PCI als de bevoorrechte verzekeringspartner van de openbare en de sociale sector wordt waargemaakt op basis van een grote klantgerichtheid, adequate producten en moderne diensten.

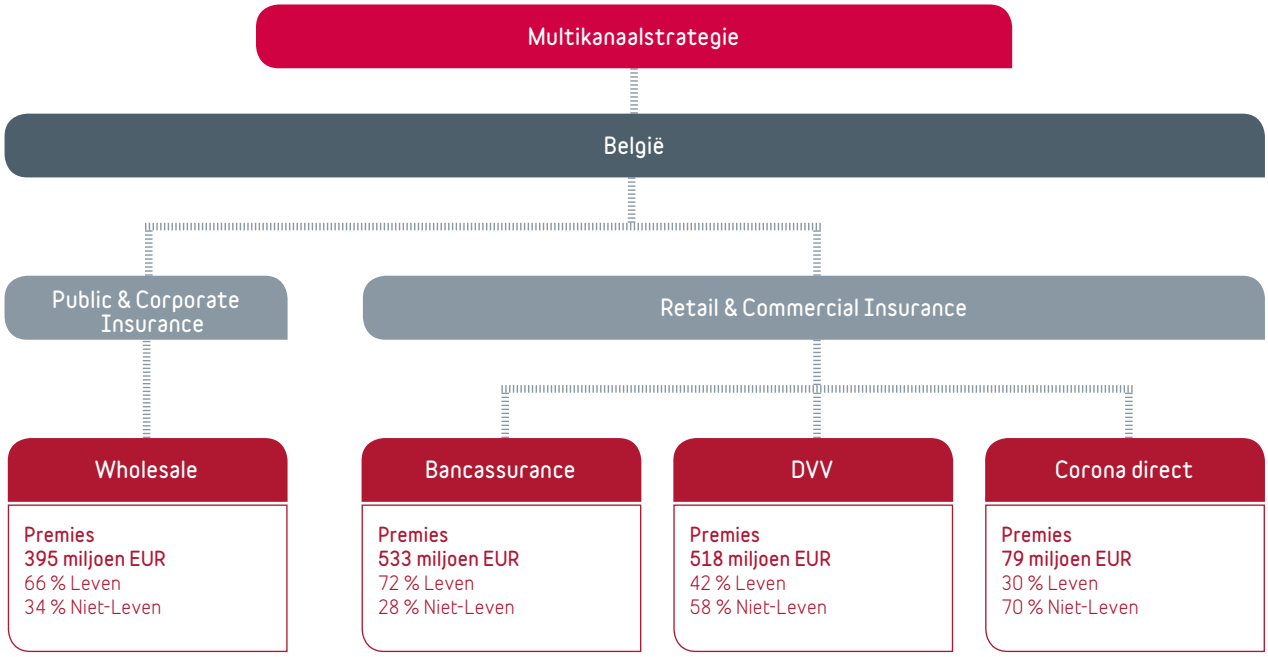

Premieverdeling Belgische kanalen Leven

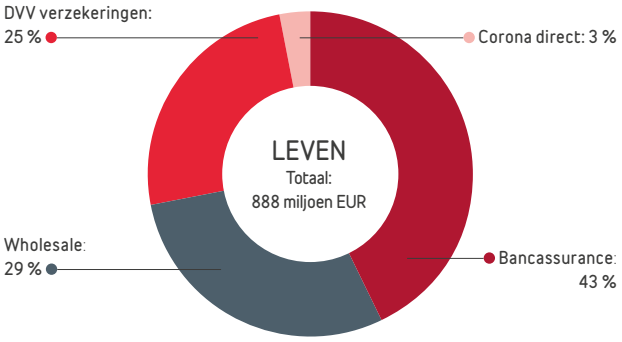

Premieverdeling Belgische kanalen Niet-Leven

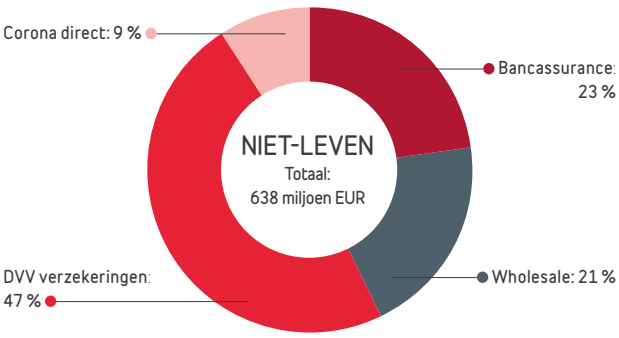

Niet-Leven

De verdere ontwikkeling van het bankverzekeringsmodel aangevuld met ontwikkeling via gespecialiseerde makelaars, heeft gezorgd voor een belangrijke groei in 2016. Het premie-incasso in Niet-Leven (exclusief Collectieve Hospitalisatieverzekering) steeg vorig jaar met 9,6 % tot 111,6 miljoen euro, met uitschieters in All Risks (+16,7 %) en Fleet (+ 12,8 %). Ook de Collectieve Hospitalisatieverzekering kende een groei van 9,7 % t.o.v. 2015.

Het versterkte teamwerk tussen onze bank- en verzekeringsploegen, de nauwere samenwerking met makelaars met expertise in de Publieke en Social Profit sector en onze kwalitatieve offertes en dienstverlening zijn elementen die hebben bijgedragen aan deze groei.

De continue uitbreiding van onze online dienstverlening via Belfius Insurance Net illustreert onze betrachting om ons aan te passen aan de evolutie bij onze klanten. Dankzij deze 24/7 beschikbare tool en de permanente ontwikkeling van nieuwe functionaliteiten, vereenvoudigen wij het verzekeringenbeheer van de klant.

In 2016 werd door PCI ook verder gewerkt aan de realisatie van een ambitieus nieuw digitaal- en informaticasysteem en aan de betere afstemming van de polis- en schadeprocessen op de werking van geselecteerde doelmarkten. Tenslotte werd ook veel aandacht besteed aan het optimaliseren van de technieken en tools om risico's in te schatten, te waarderen en te beheren.

Dankzij al deze acties zullen we nog beter kunnen voldoen aan de verwachtingen van onze klanten op het vlak van kwaliteitsvolle dossierbehandeling en dienstverlening en versterken we de fundamenten voor het behoud van onze klanten op lange termijn.

Leven

De eerder ingevoerde strategie werd in 2016 gedisciplineerd voortgezet, met een gecontroleerde groei van de portefeuille tak 27 en tak 26 in onze doelmarkten (Belfius PubliPension, een product voor de pensioenen van de publieke sector, en de beleggingsverzekeringscontracten) en een actief beheer van onze bestaande portefeuilles groepsverzekeringen.

De aanhoudend lage rentestand op de financiële markten zetten Belfius PCI als groepsverzekeraar en de klanten-werkgevers op zoek naar een geschikte financiering van hun pensioenverplichtingen voor een grote uitdaging, die succesvol beheerd werd. De premieontvangsten in Leven stegen t.o.v. 2015 met bijna 1 % tot 261,8 miljoen euro.

De proactieve opvolging van de portefeuille door een team van actuariële en financiële experten, de succesvolle realisaties in projecten zoals SIGeDIS (databank gecreëerd door de overheid waarin de aanvullende pensioenen van de 2e pijler voor de werknemers en zelfstandigen zijn opgenomen) en de lancering van een investeringsplan voor de modernisering van de beheersystemen zijn allemaal factoren die ons én onze klanten toelaten om de toekomst sereen tegemoet te gaan.

De ingevoerde strategie van gerichte, duurzame groei en de verdere ontwikkeling van een efficiëntere en klantgerichte organisatie leggen de fundamenten van een sterke relatie met onze klanten uit de Publieke, Sociale en Corporate sector.

2. Retail & Commercial Insurance ("RCI")

2.1 DVV

Middels het DVV-kanaal richt Belfius Insurance zich tot particulieren, zelfstandigen en kmo's via een netwerk van exclusieve zelfstandige DVV-consulenten. Naast een kwalitatief productaanbod van niet-levensverzekeringen en levensverzekeringen is de persoonlijke dienstverlening en advies door de lokale tussenpersoon de belangrijkste toegevoegde waarde voor haar cliënteel.

Naar de toekomst blijft DVV verder inzetten op de toegevoegde waarde van haar tussenpersonen en haar lokale aanwezigheid en betrokkenheid. Hiervoor wordt er verder geïnvesteerd in de digitale hulpmiddelen voor advies en verkoop die van de lokale DVV consulent een eigentijdse verzekeringsspecialist maakt.

Commerciële resultaten

Het jaar 2016 was voor DVV een jaar met sterke focus op de verdere rentabilisering van haar activiteiten in zowel schadeverzekeringen als levensverzekeringen.

In Niet-Leven boekte DVV een groei tot 280 miljoen EUR incasso, waarmee de groei iets hoger lag dan het marktgemiddelde.

De inspanningen van de voorgaande jaren met o.a saneringsoperaties en productaanpassingen in motorrijtuigen resulteerde in een historisch lage underlying net combined ratio van 89,5 % in Niet-Leven.

Voor de autoverzekering daalde de uitval op de portefeuille onder de 10 %. De productie Auto trok terug aan en is nu terug op het niveau van het jaar 2013. Dit betekent een groei van 3,6 % in premie ten opzichte van 2015.

De hypotheekproductie van 2016 lag in dezelfde lijn als 2015 (1 240 nieuwe zaken). In navolging van de dalende rentevoeten werd ook dit jaar terug gekenmerkt door het hoge aantal herfinancieringen binnen het eigen cliënteel.

De fiscale levensverzekeringen, profiterend van de fiscale voordelen, hadden niet te lijden onder de lage rentestand.

De productie van vastrentende beleggingsverzekeringen liep evenwel verder achteruit. De sterke groei in tak 23 heeft dit niet volledig kunnen compenseren. Eind 2016 bedroegen de uitstaande reserves 587 miljoen EUR.

De blijvende focus op het uitbouwen van klanten bleek ook in 2016 vruchten af te werpen. De commerciële inspanning om te streven naar een volledig uitgeruste klantenbasis resulteerde in het bestendigen van het aandeel BLAF-1 klanten: dit betekent dat meer dan 40 % van de DVV klanten uitgerust zijn met minimaal 3 van de 4 basisproducten (Brand, Leven, Auto, Familiale). Dit laat zich ook vertalen in een lage uitval op de portefeuille.

Belangrijkste speerpunten in de digitalisering waren het verder intensifiëren van lead management om de commerciële slagkracht te verhogen en de verdere uitbouw van het elektronisch serviceplatform ten behoeve van de klanten. Ook werden er diverse projecten geïnitieerd om de digitale transitie van DVV te maken. Dit alles in relatie met de persoonlijke service van de DVV consulent die centraal blijft staan in de DVV klantbenadering.

In haar commerciële benadering blijft DVV trouw aan haar merkbelofte, om samen met haar klanten, kwaliteitsvolle verzekeringsoplossingen aan te bieden. Een regelmatig klantencontact door middel van check-up gesprekken, gecombineerd met persoonlijke service van de consulent, resulteert in een hoge klantentevredenheid en trouw. Getuige hiervan de mooie resultaten van de diverse klantenbevragingen: uit de meest recente klantenbevraging (3 300 respondenten) blijkt dat de klantentevredenheid verder is gestegen naar 96 %, wat tevens resulteert in een historisch hoge Net Promotor Score van 36 %. Hiermee staat DVV afgetekend op de eerste plaats.

2.2 Bancassurance

Middels het Belfius Bank-kanaal richt Belfius Insurance zich tot particulieren, zelfstandigen en kmo's die een oplossing zoeken (zowel voor levens- als niet-levensverzekeringsproducten) via de Belfius Bankkantoren. Belfius Bank biedt zijn klanten de verzekeringsproducten Leven en Niet-Leven van Belfius Insurance aan. Het productengamma omvat de niet-levensverzekeringswaarborgen: de autoverzekering (BA en Casco), de burgerlijke aansprakelijkheidsverzekeringen, de brandverzekering en de risicoverzekeringen.

Daarnaast worden ook levensverzekeringen aangeboden zoals pensioensparen, gemengde levensverzekeringen, spaarverzekeringen, verzekeringen gewaarborgd inkomen, overlijdensverzekeringen en schuldsaldoverzekeringen gekoppeld aan hypothecaire kredieten. Met dit complete aanbod neemt Belfius Insurance haar rol op als lokaal verankerde verzekeraar met zorg voor de bescherming van het Belgische gezin, het behoud van het gezinsinkomen en de aangroei van het vermogen.

Strategie

2016 is het derde volle jaar waarin Belfius Insurance ten volle de kaart van bankverzekeraar heeft getrokken en zijn groei heeft kunnen verderzetten. De verkoopinspanning heeft intussen een brede basis gevonden in de netwerken en de verkoopcijfers blijven stijgen met meer dan 14 % ten opzichte van het vorig jaar. De kantoren doen de nodige inspanning om deze strategische lijn optimaal te organiseren. De uitrusting van de cliënten met verzekeringen via cross-selling met kredieten, check-up gesprekken, e.d. werpt haar vruchten af. Gemak voor de cliënt, kwaliteit van de service en producten blijven centraal staan in deze one stop shopping benadering. Binnen Belfius Bank en Belfius Insurance is de nieuwe organisatie die actief is sinds 1 januari 2016 een succes met intensere samenwerking gericht op het realiseren van de bancassurnace strategie.

Commerciële resultaten

Het incasso van de niet-levensverzekeringen steeg voor bancassurance naar meer dan 150 miljoen EUR bruto ontvangen premies in 2016 (een groei van meer dan 10 % ten opzichte van 2015). Dit werd bereikt door de verkoop van meer dan 100 000 nieuwe waarborgen aan onze cliënten. Deze stijging is zowel terug te vinden in Auto-, Brand-, Familiale als Assistance.

De grote activiteit op de markt van de woonkredieten werd bovendien versterkt met een verbetering van de cross-sell ratio voor brandverzekeringen tot boven de 80 %. Eveneens hieraan gekoppeld, blijft de cross-selling van de schuldsaldoverzekeringen (Leven) in 2016 fors met een ratio die verder stijgt tot boven de 140 %.

Ook voor de rest van de activiteit Leven was 2016 een belangrijk jaar. Immers de macro-economische omstandigheden zijn ongunstig voor tak 21 beleggingsverzekeringen en dit leidt tot een steeds verdergaande verschuiving van incasso richting tak 23 en tak 44 producten. Verschillende producten werden op dit vlak gelanceerd zowel in het eerste als in het tweede semester. De bruto productie voor bancassurance kwam hierdoor uit op 648,5 miljoen EUR, hiervan was quasi 400 miljoen EUR afkomstig van nieuwe incasso's binnen Belfius Insurance. Zowel tak 23, tak 44 als de klassieke levensverzekeringen met de schuldsaldoverzekering als vaandeldrager hebben aan dit resultaat bijgedragen. De groei van de uitstaande reserves tak 23 met meer dan 10 % is ronduit indrukwekkend. Hiermee doen we beduidend beter dan de marktgroei. De reserves tak 21 zijn echter gedaald omwille van belangrijke vervaldagen (looptijd van meer dan 8 jaar) die geleid hebben tot afkopen van reserves tak 21.

Voornaamste realisaties

In 2016 werd een belangrijke stap gezet richting de optimale organisatie in kantoren, de conclusies van deze studie worden in 2017 verder uitgedragen om het ganse netwerk naar een hoger niveau te tillen qua verkoop en servicing naar het cliënteel. De invoering van een nieuw informaticasysteem zorgt ervoor dat het productengamma grondig is herzien voor autoverzekeringen. In 2017 zal dit product op de markt komen. De verkoop van Belfius Assistance verzekeringen via de digitale kanalen blijft fors met 15 % van de nieuwe zaken die via de directe kanalen werden gerealiseerd. Op het vlak van business werd succesvol een piloot opgezet om rechtstreekse verkoop door het bancaire kanaal van niet-levensverzekeringen door te voeren.

In november werd een nieuw tak 23 product opgestart voor lange termijn sparen. Daarnaast werden in oktober zes nieuwe fondsen toegevoegd aan het bestaande gamma binnen Belfius Invest Target Return. Als voorbereiding op de rationalisatie van de fondsen in tak 23 in het voorjaar 2017, werden de nodige aanpassingen en acties ondernomen. Eveneens werd een nieuwe toepassing in de kantoren gelanceerd die een hogere automatisatiegraad toelaat van de medische acceptatie van schuldschaldoverzekeringen. De automatische beslissing loopt nu op tot 85 %.

2.3 Corona

Corona verkoopt courante verzekeringsproducten (waaronder Auto, Brand, Familiale en Uitvaartkosten) aan retailklanten via het directe, hoofdzakelijk digitale, kanaal. Zij doet dit enerzijds onder het merk Corona direct en anderzijds via specifieke affinitypartnerships waar het merk van de partner gebruikt wordt. De autoverzekering is, met 60 % van het incasso, het belangrijkste product, gevolgd door de uitvaartverzekering, met 30 % van het incasso. De rendabele groeistrategie van Corona werd in 2016 voortgezet met een incassogroei van 7 %.

Steeds vaker komt de klant in contact met Corona via de Internetsite. In 2016 telde de site meer dan 1,2 miljoen unieke bezoekers. Naast de klantvriendelijke en intuïtieve website is Corona zeer gemakkelijk bereikbaar via telefoon, e-mail en chat, waar de klant bediend wordt door medewerkers met passie voor service. Corona heeft de ambitie om verder te groeien met behoud van de rendabiliteit en van de hoge klantentevredenheid (op vandaag 98 %).

Daarvoor gaan we verder met de nodige marketinginvesteringen en met het benutten van alle verkoopsignalen. Digitale ontwikkelingen spelen in deze groeistrategie een belangrijke rol.

Human Resources Management

Medewerkers in cijfers

Belfius Insurance en haar dochterentiteiten Corona, Elantis en Belfius Insurance Invest in België, en Belfius Insurance Finance in Luxemburg, stelden op 31 december 2016 in totaal 1 377 personeelsleden tewerk (1 279,8 FTE's).

Al deze medewerkers vertegenwoordigen samen 16 verschillende nationaliteiten, waarvan het merendeel de Belgische nationaliteit (97,6 %) heeft, gevolgd door de Franse, Nederlandse en Spaanse nationaliteit (telkens ongeveer 0,5 %).

De mannen vertegenwoordigen 47,5 % en de vrouwen 52,5 % van de medewerkers.

Bij Belfius Insurance Finance, Elantis en Corona zijn de vrouwelijke medewerkers ruim in de meerderheid (bijna 2/3 van de medewerkers in elke entiteit). Bij Belfius Insurance, de grootste entiteit met 1 165 personeelsleden, is de verhouding evenredig met 50,5 % vrouwen en 49,5 % mannen.

Ruim drie kwart (74 %) van de personeelsleden heeft een voltijdse arbeidsovereenkomst. Bij de medewerkers die deeltijds werken, is het 80 %-regime het meest populaire.

Deeltijdse regimes blijken het populairst bij Elantis en Belfius Insurance waar respectievelijk 28 % en 25 % van de medewerkers deeltijds werkt.

De werkzekerheid is groot binnen de verschillende entiteiten. Bijna 99 % werkt met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur.

De gemiddelde leeftijd bedraagt 43 jaar en is licht gestegen t.o.v. 2015. De hoogste gemiddelde leeftijd vinden we bij de medewerkers van Belfius Insurance Invest (52 jaar) en Elantis (46 jaar).

Binnen Belfius Insurance en haar dochterentiteiten investeren we permanent in het aantrekken van jonge, talentvolle medewerkers die kunnen doorgroeien in het bedrijf. Zo is maar liefst 29 % van de medewerkers 35 jaar of jonger.

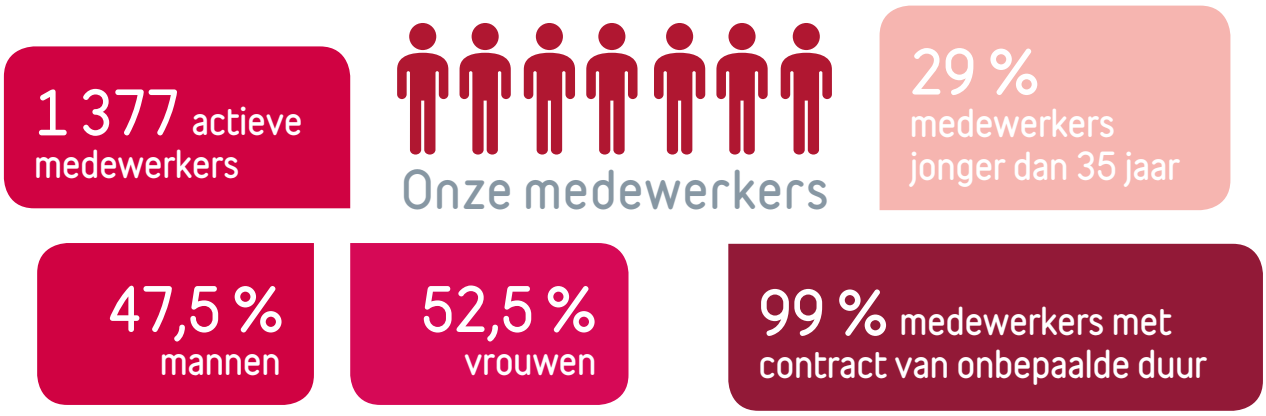

Focus 2016: persoonlijk leiderschap

In 2016 stond het persoonlijk leiderschap van onze medewerkers centraal met als belangrijkste vraag: Hoe laat je mensen groeien?

Binnen Belfius Insurance willen we graag een echte Performance Cultuur installeren, waarin de aandacht niet alleen gaat naar professionele prestaties, maar ook naar persoonlijke groei en samenwerking in de teams. Vanuit het leiderschapsmodel stonden de rollen Communicator, Talent Manager & Team Player dit jaar centraal, met rond elk thema enkele inspirerende conferenties, workshops & online tips & tricks.

Leiderschapsrollen van dichtbij

- Communicator: bij deze leiderschapsrol lanceerden we GetAbstract, de grootste online businessboekenbibliotheek, met handige, korte boekbesprekingen. Heel wat medewerkers maken frequent gebruik van dit kanaal.
- Talent Manager: de Talent Scan in het voorjaar, was de start voor deze leiderschapsrol. Via een online 360° survey kreeg elke medewerker een persoonlijke scan van zijn/haar talenten, gebaseerd op het Belfius-leiderschapsmodel. Wie de scan doorliep, kon nadien met HR in gesprek gaan over de resultaten van het persoonlijk rapport en de kansen tot verdere loopbaanontwikkeling.
- Team Player: hier trokken we de parallellen met de muziekwereld. Een harde wereld waar niet alleen talent belangrijk is, maar persoonlijk leiderschap een echte must blijkt te zijn. Een X-Ray van elk team was de meest opvallende actie rond deze rol. Via een online survey kreeg je een rapport van jouw team, een echte X-Ray van waar het team vandaag staat. Het rapport was het ideale uitgangspunt om in discussie te gaan met de collega's binnen het team. Want... teamwork makes the dream work ! Heel wat teams hebben ook samen hun kleuren leren kennen via de Insights methodologie, een leuke en kleurrijke manier om eenieders voorkeur in leiderschapsstijl te leren kennen en zo beter met elkaar te leren communiceren en samen te werken.

Samen met Belfius Bank organiseerden we bovendien een aantal talenttrajecten voor medewerkers met potentieel om door te groeien.

Met het Growth Mindset traject, ten slotte, willen we medewerkers inspireren over hoe er met nieuwe technologieën en rond leiderschap gewerkt wordt in buitenlandse bedrijven en hoe wij daar concreet creatieve ideeën kunnen halen om toe te passen in ons bedrijf.

De Engagementenquête

Zoals elk jaar peilden we opnieuw naar het personeelsengagement. De trots en tevredenheid van de medewerkers om voor Belfius Insurance te werken, steeg opnieuw. En aangezien tevreden medewerkers de basis vormen voor tevreden klanten, zien we daarvan ook hier het positieve effect.

Vanuit het Welzijnsbeleid rolden we de psychosociale risicoanalyses verder uit in het bedrijf. Deze analyses startten in het najaar van 2015 in samenwerking met de externe preventiedienst Arista. De resultaten van die analyses zien we vertaald in concrete actieplannen rond de top 3 van de door de medewerkers aangehaalde verbeterpunten rond Welzijn.

Analyse van de balans en resultatenrekening

Balans

Per 31 december 2016 bedraagt het balanstotaal 23,0 miljard EUR, een daling met 4,0 miljard EUR in vergelijking met 2015. Tijdens het afgesloten boekjaar heeft de balans belangrijke evoluties ondergaan, meer bepaald:

- In augustus 2016 heeft Belfius Insurance haar dochtervennootschap IWI verkocht, hetgeen resulteerde in een daling van het balanstotaal met 3,3 miljard EUR.
- De beslissing door het management om een verkoopproces op te starten voor de geassocieerde deelneming Aviabel, heeft tot gevolg dat IFRS 5 van toepassing is. Alhoewel er geen impact is op het balanstotaal resulteert dit in een verschuiving tussen de balansposten "Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures" en "Activa aangehouden voor verkoop".
- Het jaar 2016 werd, net zoals het jaar voordien, gekenmerkt door een lage renteomgeving met als gevolg dat de productie van tak 21-producten de afkopen en eindtermijnen niet heeft gecompenseerd. Het gevolg daarvan is een verdere daling van de technische reserves die zich aan actiefzijde reflecteert in de beschikbare middelen en de portefeuille financiële activa. De daling in de technische reserves werd bovendien versterkt enerzijds door de strategische keuze om de verkoop van andere producten (i.e. tak 23-producten) te stimuleren en anderzijds door de stopzetting van het Sepia contract met de non-profit sector (NPS).
- Een laatste belangrijke evolutie betreft de daling van de hypothecaire leningen die gedeeltelijk resulteert uit herfinancieringen als gevolg van de lage rente, maar vooral het gevolg is van de nieuwe multi-funding strategie waarbij nieuwe productie in het kanaal Elantis vooral gefinancierd wordt door Belfius Bank en bpost bank en in mindere mate door Belfius Insurance.

1. Activa

De leningen en voorschotten aan kredietinstellingen zijn afgenomen met 33 % tot 738 miljoen EUR per einde boekjaar, voornamelijk als gevolg van de daling van de reverse repo-transacties (-277 miljoen EUR). Daarnaast dalen de zichtrekeningen door de investering van cash in fondsen die op korte termijn betere condities bieden.

De daling in hypothecaire en andere leningen, met 526 miljoen EUR tot 5,4 miljard EUR, situeert zich grotendeels in de hypothecaire leningen. De daling in het volume hypothecaire leningen met 8 % tot 3,9 miljard EUR is een rechtstreeks gevolg van de multi-funding strategie en in mindere mate als gevolg van herfinancieringen door de lage rente. De terugbetalingen bereikten een hoogtepunt in de zomer van 2015 en zijn sindsdien weer tot lagere volumes gedaald. De daling in hypothecaire en andere leningen werd versterkt door het op vervaldag komen van mortgage backed securities ("MBS") en financiële obligaties.

De financiële activa (en verplichtingen) geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening, bestaande uit tak 23-producten, stegen in het afgelopen boekjaar met 199 miljoen EUR. Deze positieve evolutie wordt voornamelijk verklaard door een positieve netto cash instroom (transfers vanuit tak 21 producten) en is het resultaat van een strategische keuze om de verkoop van tak 23-producten te stimuleren.

De portefeuille "Voor verkoop beschikbare financiële activa" vertoont een beperkte stijging met 124 miljoen EUR tot 13,6 miljard EUR per 31 december 2016 en is het resultaat van de volgende evoluties:

- Alhoewel de totale aanschaffingswaarde van de portefeuille vrij stabiel bleef, is er een belangrijke verschuiving van vastrentende effecten naar fondsen, aandelen en vastgoed. Deze producten bieden een hoger verwacht rendement binnen de toegelaten risicolimieten;
- De stijging in de totale boekwaarde is grotendeels veroorzaakt door een positieve evolutie in de reële waarde van de portefeuille. Ondanks gedaalde volumes zorgde een daling in de langetermijnrente voor een stijging van de reële waarde van de overheidsobligatieportefeuille.
- In 2016 werden geen vastgoedacquisities verricht. De evolutie van de "vastgoedbeleggingen" weerspiegelt de normale jaarlijkse afschrijvingen en de impact van enkele verfraaiingswerken.

De "Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures" dalen met 7 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar door de herclassificatie van de activa van Aviabel naar "Activa aangehouden voor verkoop".

Bijkomende activeringen voor intern ontwikkelde applicaties (digitalisering) liggen aan de basis van de toename in de immateriële vaste activa.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden in overeenstemming met IAS 12 gesaldeerd per fiscale entiteit en gepresenteerd als een netto-actief of netto-passief op de balans. Een analyse op totaal niveau, som van uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen op groepsniveau, toont aan dat de netto belastingverplichtingen voortvloeiend uit de activa beschikbaar voor verkoop (na shadow loss aanpassingen) gedaald zijn. Ook de netto-belastingvorderingen zijn gedaald over het jaar heen door het gebruik van fiscaal overdraagbare verliezen en de toepassing van een lager belastingpercentage in Luxemburg.

Het deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen is afgenomen met 61 miljoen EUR tot 257 miljoen EUR einde boekjaar. Deze daling is gerelateerd aan de beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector.

De overige activa en verplichtingen omvatten hoofdzakelijk diverse debiteuren op korte termijn en evolueren in functie van de afhandeling van openstaande bedragen.

De activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop vertegenwoordigen de balans van Aviabel die in het kader van de IFRS 5 zijn overgeboekt naar één aparte lijn.

2. Verplichtingen

De schulden aan kredietinstellingen, quasi uitsluitend samengesteld uit repo-transacties, nemen verder af met 274 miljoen EUR tot 1,2 miljard EUR einde boekjaar. Een deel van deze repo-transacties zijn verbonden aan termijnverkopen (55 miljoen EUR) en kaderen binnen het risicobeheer van de tegenpartij. De overige transacties maken deel uit van het liquiditeitsbeheer.

De derivaten aan actief- en passiefzijde hebben betrekking op afdekkingsoperaties in het kader van een efficiënt beheer van de activaportefeuille, meer specifiek op termijnverkopen om te anticiperen op liquiditeitsnoden. De boekwaarde is sterk afhankelijk van de evolutie van de rentestand.

Teneinde de duratie van de achtergestelde schulden te verhogen heeft het management van Belfius Insurance en Belfius Bank beslist een bestaande achtergestelde lening (181 miljoen EUR) terug te kopen aan marktwaarde en te vervangen door een nieuwe lening met andere karakteristieken (Solvency II Tier 2). Deze nieuwe lening, ten belope van 250 miljoen EUR werd opnieuw onderschreven door Belfius Bank. Om haar kapitaalmix te verbeteren heeft Belfius Insurance bovendien een bijkomende lening (Solvency II Tier 2) afgesloten van 100 miljoen EUR bij haar moedermaatschappij.

De daling in de technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten met 698 miljoen EUR tot 16,0 miljard EUR wordt verklaard door volgende factoren:

- De belangrijkste daling, met 749 miljoen EUR tot 14,6 miljard EUR per 31 december 2016, situeert zich in de voorziening voor verzekering Leven. Ongunstige economische omstandigheden, met een aanhoudende lage rente, de beslissing om de verkoop van minder kapitaalintensieve producten te stimuleren en de beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector liggen aan de basis van deze evolutie;
- Deze daling wordt gedeeltelijk afgevlakt door een toename in de shadow loss recognition met 199 miljoen EUR tot 698 miljoen EUR. Deze evolutie is het gevolg van een verdere daling van de rente en een verfijning van de methodologie.
- De voorziening voor discretionaire winstdeling, opgenomen onder de technische voorzieningen, daalt met 16 miljoen EUR tot 96,4 miljoen EUR.

De voorzieningen en andere verplichtingen verminderen met 6,6 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar. Enerzijds stijgen de pensioenverplichtingen volgens een normale jaarlijkse evolutie. Anderzijds dalen de algemene voorzieningen met 10,7 miljoen EUR als gevolg van terugnames van diverse voorzieningen, waaronder de voorziening voor een afgehandeld geschil.

Resultatenrekening

Belfius Insurance eindigt het jaar met een netto resultaat na belastingen van 169,7 miljoen EUR. Net als het vorige jaar kende de Belgische markt moeilijke economische omstandigheden, gekenmerkt door een bescheiden economische groei, volatiele markten en een aanhoudend lage rente. Teneinde de looptijd van de achtergestelde schulden te verlengen werd de bestaande achtergestelde lening aan Belfius Bank teruggekocht aan marktwaarde. Dit resulteerde in een netto verlies van 32,3 miljoen EUR en zorgde er samen met enkele gebeurtenissen in Niet-Leven (zoals de terroristische aanslagen in het eerste kwartaal, de overstromingen in het tweede kwartaal en een bijboeking in de reserve voor indicatieve tabellen (wettelijke autoverzekeringen)) voor dat we onder het resultaat van vorig jaar uitkomen. Niettegenstaande deze elementen verbeterde het onderliggende resultaat door meer financiële opbrengsten uit aandelen en fondsen en een beter technisch resultaat in Niet-Leven en Klassiek Leven.

In vergelijking met het vorig boekjaar verbetert het technisch resultaat met 10,1 miljoen EUR tot -275,8 miljoen EUR einde boekjaar. De bijdrage van de activiteiten bedraagt -377 miljoen EUR voor Leven en 101 miljoen EUR voor Niet-Leven.

Het technische resultaat Leven verbetert met 38 miljoen EUR ten opzichte van het vorige jaar. Deze verbetering is te wijten aan de sterke vermindering van de oprentingskost, verklaard door een verdere daling in de uitstaande reserves, nog steeds gecombineerd met een aanhoudende daling in de gegarandeerde rentes. De verkoop van IWI zorgde voor een verbetering van 25 miljoen EUR, net als de lagere netto kost van de winstdeelname (21 miljoen EUR) en een beter resultaat op schuldsaldoverzekeringen, maar anderzijds zorgde het stopzetten van het NPS contract voor een negatieve impact in het technisch resultaat met 51 miljoen EUR.

Het technische resultaat Niet-Leven is gedaald met bijna 22 % in vergelijking met het vorig boekjaar. Dit is het gevolg van de hierboven vermelde gebeurtenissen. De onderliggende cijfers zijn echter veelbelovend. Net als vorig jaar kunnen er mooie productiecijfers voorgelegd worden. Het premie-incasso groeit sterker dan de markt, en dit voor bijna alle producten, zowel in het Retail als het Corporate segment.

De operationele technische resultaten (exclusief bijzondere elementen) verbeteren, dankzij goede cijfers in Alle Risico's/Ongevallen. Het aantal nieuwe grote schadegevallen bleef beperkt en de schaderatio werd positief beïnvloed door een aantal gunstige afwikkelingen in oudere dossiers. In de meeste andere takken verslechteren de ratio's maar blijven we bij de beteren op de markt, zeker in het Retail segment.

In het Public & Corporate segment verbetert de schaderatio dankzij de sterke resultaten in Alle Risico's, maar blijven de resultaten van Brand en Arbeidsongevallen onder verwachting.

Het financieel resultaat bedraagt 703 miljoen EUR tegenover 776 miljoen EUR eind vorig boekjaar.

De belangrijkste daling situeert zich in de netto rentemarge die een terugval kent van 58 miljoen EUR tot 533 miljoen EUR. Verschillende factoren liggen aan de basis van deze evolutie :

- de verdere terugval in de reserves Leven, veroorzaakt door het verleggen van de strategische focus naar minder kapitaalsintensieve producten zoals tak 23-producten, schuldsaldo- of fiscale beleggingsverzekeringen, heeft geleid tot een belangrijke daling in het uitstaande volume financiële activa;
- het gemiddeld rendement op de portefeuille is verder gezakt in lijn met de evolutie van de marktrentes, maar minder sterk dan vorig jaar;
- een sterke daling in de renteopbrengsten op hypothecaire leningen als gevolg van externe herfinancieringen met een impact op het volume en interne herfinancieringen met een impact op het gemiddeld rendement; en
- het verkoop van IWI waardoor slecht 6 maanden resultaten zijn opgenomen.

De inkomsten uit dividenden afkomstig van aandelen en fondsen zijn zoals vorige jaar sterk gegroeid met 26 % tot 64,7 miljoen EUR en reflecteren het groter belang die deze activa vertegenwoordigen in de totale portefeuille.

Het netto resultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa bedraagt 73,9 miljoen EUR tegenover 109,5 miljoen EUR vorig boekjaar. Het realiseren van financiële activa is afhankelijk van de beschikbare marktopportuniteiten en kadert binnen een efficiënt beheer van de activa dat is afgestemd op de passiva. In dit kader zijn de realisaties net als vorig jaar verricht op Belgische overheidsobligaties, aandelen, vastgoedcertificaten en fondsen, maar zorgden ze voor minder opbrengst. Daarnaast werd dit jaar gekenmerkt door enkele grote, elkaar compenserende gebeurtenissen. In het lopende jaar zorgde de terugbetaling van de achtergestelde lening voor een bruto-verlies van 48,6 miljoen EUR, dit verlies werd volledig gecompenseerd door de gerealiseerde meerwaarden op de verkoop van activa in het kader van de terugbetaling van het NPS contract (+51 miljoen EUR met tegenpost in de technische marge) en tenslotte bracht de verkoop van IWI een meerwaarde van 9 miljoen EUR met zich mee.

De overige inkomsten en kosten vertegenwoordigen de ontvangen en betaalde commissies op niet- verzekeringsproducten. De positieve evolutie wordt verklaard door een stijging, in lijn met de uitstaande reserves, in de ontvangen commissies op tak 23-producten en een beter commissie-resultaat op de kredietactiviteit bij Elantis.

De daling in de personeels- en administratiekosten is hoofdzakelijk het gevolg van:

- van de verkoop van IWI op 9 augustus waardoor slechts 6 maanden resultaat is opgenomen;
- een stijging in de activering van kosten verbonden aan belangrijke projecten in het kader van de digitalisering;
- een aanpassing in het boekjaar 2015 in de berekening van de lange termijn personeelsvoordelen die geleid heeft tot een verhoging van de pensioenkost van 7,9 miljoen EUR.

Vergelijkbaar met voorgaande jaren, vertonen de waardeverminderingen op leningen en voorschotten een positief saldo van 2,2 miljoen EUR als gevolg van terugnames in de collectieve voorzieningen. De terugnames zijn het gevolg van een verbetering in de kredietkwaliteit van de portefeuille en van een vermindering in de uitstaande volumes.

De belastingen op het resultaat van het huidige boekjaar bedragen 60,8 miljoen EUR, hetgeen overeenkomt met een effectieve belastingvoet van 27,2 % tegenover 22,9 % vorig boekjaar. De afwijking ten opzichte van de theoretische belastingvoet wordt verklaard door onder andere meerwaarden die niet of aan een verminderd tarief worden belast, de DBI-aftrek en de notionele interestaftrek.

Management van de onderneming

Samenstelling van de raad van bestuur en van het directiecomité

1. Raad van bestuur

1.1. Samenstelling

1.1.1. Samenstelling op 31 december 2016

De raad van bestuur van Belfius Insurance telde op 31 december 2016 dertien leden, van wie er vijf deel uitmaken van het directiecomité. Op 31 december 2016 was de raad van bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	**Jozef Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank nv
Overige Leden *a) Effectieve leiders*	**Cécile Flandre** Lid van het directiecomité van Belfius Insurance nv Chief Financial Officer
	Michel Luttgens Lid van het directiecomité van Belfius Insurance nv Head of Retail Commercial Insurance and Reinsurance
	Michel Vanhaeren Lid van het directiecomité van Belfius Insurance nv Head of Public Corporate Insurance, IT and Claims
	Emmanuel Michiels Lid van het directiecomité van Belfius Insurance nv Chief Risk Officer
	Laurent Goudemant Lid van het directiecomité van Belfius Insurance nv Head of Bancassurance and RC Operations
b) Niet-uitvoerende bestuurders	**Marc Raisière** Vice-Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance nv Voorzitter van het directiecomité van Belfius Bank nv
	Eric Hermann Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Chief Risk Officer
	Dirk Vanderschrick Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Verantwoordelijk voor Retail and Commercial Banking
	Johan Vankelecom Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Chief Financial Officer
	Rudi Vander Vennet Lid van de raad van bestuur van Belfius Bank nv Hoogleraar
c) Onafhankelijke bestuurders	**Johan Tack** Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv
	Marie-Gemma Dequae Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv

1.1.2. Wijzigingen in de samenstelling van de raad van bestuur sedert 1 januari 2016

Wijzigingen aangaande de uitvoerende bestuurders

Het mandaat van de heer Eric Kleynen als voorzitter van het directiecomité en als bestuurder, nam een einde op 14 oktober 2016.

De heer Eric Van Cappellen nam ontslag als lid van het directiecomité en als bestuurder met ingang van 1 september 2016. Zijn verantwoordelijkheden als Head of PCI worden overgenomen door de heer Michel Vanhaeren, die voor het overige ook verantwoordelijk blijft voor IT en Claims.

Mevrouw Sabine Wuiame nam ontslag als lid van het directiecomité en als bestuurder met ingang van 15 september 2016. Haar verantwoordelijkheden als Chief Risk Officer werden overgenomen door de heer Emmanuel Michiels, die werd benoemd tot lid van het directiecomité en tot bestuurder met ingang van 13 december 2016.

Met ingang van 20 december 2016 werd de heer Laurent Goudemant benoemd tot lid van het directiecomité (Head of Bancassurance & RC Operations) en tot bestuurder.

Wijzigingen met betrekking tot de niet-uitvoerende bestuurders
Er zijn geen wijzigingen te melden aangaande de niet-uitvoerende bestuurders.

1.2. Rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de raad van bestuur

De raad van bestuur is een collegiaal orgaan en heeft als taak om enerzijds het algemeen beleid van de onderneming te bepalen, en anderzijds het toezicht uit te oefenen op het beheer van de onderneming.

Onder "het algemeen beleid" wordt onder meer verstaan:

- het definiëren van het algemeen beleid, de strategie en de waarden van de vennootschap, op voorstel of na advies van het directiecomité;
- het toezicht op de uitvoering door het directiecomité van deze strategie en van deze waarden;
- het goedkeuren van het financieel plan (het budget);
- het bepalen en het goedkeuren van de risico-appetijt en van de strategie inzake de risico's van de onderneming, wat de bedragen betreft;
- het goedkeuren van belangrijke structurele hervormingen;
- het instaan voor de relaties tussen de vennootschap en haar aandeelhouders.

In het kader van haar toezichtsbevoegdheid, heeft de raad van bestuur ook de volgende taken:

- de opmaak van de jaarrekening , dewelke een getrouw beeld moet geven van het vermogen, de financiële toestand en van de jaarresultaten van de vennootschap;
- de evaluatie van de werking van de raad van bestuur;
- het toezicht op het directiecomité en de evaluatie van de prestaties van de leden van het directiecomité,
- de evaluatie van de beheersstructuur en van de organisatie van de onderneming:
  - de evaluatie van het bestaan en de werking van adequate interne controlesystemen, met inbegrip van een afdoende identificatie en beheer van de risico's en de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingsproces;
  - het vaststellen van een adequaat aanwervingsbeleid en de evaluatie van de geschiktheid en de opleiding van de bestuurders, de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties en de effectieve leiders;
- het toezicht houden op het bestaan en de adequate werking van de onafhankelijke controlefuncties (interne audit, compliance, de risicofunctie en de actuariële functie);
- erop toezien dat de commissaris of desgevallend het college van commissarissen op adequate wijze zijn rol kan vervullen;
- de evaluatie van de prestaties van de onderneming ten opzichte van de vooropgestelde strategische doelstellingen en budgetten;
- het definiëren en het goedkeuren van de elementen die deel uitmaken van het beheer van de risico's die Belfius Insurance als verzekeringsgroep het hoofd dient te bieden, dit in lijn met de versterkte rol van de raad van bestuur in het risicobeheersproces, zoals beschreven in het Risk Management Framework.

De raad van bestuur heeft bovendien de volgende wettelijke en statutaire bevoegdheden:

- de benoeming van de voorzitter, eventueel van één of meerder vice-voorzitters, van de secretaris van de raad van bestuur, van de leden van het directiecomité en de coöptatie van bestuurders;
- de beslissing tot het verlenen van kwijting aan de leden van het directiecomité;
- de beslissing tot het verlenen van kwijting aan de leden van het auditcomité, indien dit comité een beslissing dient te nemen in toepassing van artikel 133 §6 van het Wetboek van Vennootschappen;
- de beslissing tot het uitkeren van een interimdividend;
- de vaststelling van de vergoeding van de leden van het directiecomité;
- de vaststelling van de agenda van de jaarlijkse algemene vergadering en van eventuele buitengewone en bijzondere algemene vergaderingen;
- de beslissing tot het bijeenroepen van de algemene vergadering;
- het vaststellen van het corporate governance memorandum;
- het oprichten van adviserende comités binnen de schoot van de raad van bestuur en het vaststellen van hun bevoegdheden.

1.3. Belangenconflicten

Indien een bestuurder, rechtstreeks of onrechtstreeks, een belang van vermogensrechtelijke aard heeft dat strijdig is met een beslissing of een verrichting die tot de bevoegdheid behoort van de raad van bestuur, moet hij dit mededelen aan de andere bestuurders vóór de raad van bestuur een besluit neemt. Zijn verklaring, alsook de rechtvaardigingsgronden betreffende voornoemd strijdig belang moeten worden opgenomen in de notulen van de raad van bestuur die de beslissing moet nemen.

Betrekking tussen de raad van bestuur en het directiecomité
Het beheer van het bedrijf van de verzekeringsonderneming valt onder de uitsluitende bevoegdheid van het directiecomité. Dit beheer gebeurt zonder enige inmenging van buitenaf, binnen het kader van het door de raad van bestuur vastgestelde algemene beleid.

2. Directiecomité

2.1. Samenstelling

Het directiecomité bestaat uit leden die beroepservaring hebben in het verzekerings- en financiewezen. De leden van het directiecomité vormen een college.

Op 31 december 2016 bestaat het directiecomité uit vijf leden en is samengesteld als volgt:

Leden	**Cécile Flandre** Chief Financial Officer
	Michel Luttgens Head of Retail Commercial Insurance and Reinsurance
	Michel Vanhaeren Head of Public Corporate Insurance, IT and Claims
	Emmanuel Michiels (sedert 13 december 2016) Chief Risk Officer
	Laurent Goudemant (sedert 20 december 2016) Head of Bancassurance and RC Operations

Een procedure is momenteel lopende voor de benoeming van een nieuwe voorzitter van het directiecomité.

2.2. Rol en bevoegdheden van het directiecomité

De raad van bestuur heeft het beheer van de onderneming gedelegeerd aan het directiecomité dat in zijn schoot is opgericht.

Deze bevoegdheidsdelegatie slaat niet op het toezicht op het beheer en de bedrijfspositie van de onderneming, noch op de uitstippeling van het algemeen beleid, noch op andere bevoegdheden die krachtens de wet zijn voorbehouden aan de raad van bestuur.

Het directiecomité is belast met de effectieve leiding van de onderneming waarvan het de diverse metiers en hun ondersteunende activiteiten stuurt en coördineert, en dat in het kader van de doelstellingen en het algemeen beleid die worden uitgestippeld door de raad van bestuur.

Het directiecomité neemt, onder toezicht van de raad van bestuur, de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de onderneming beschikt over een voor haar werkzaamheden of voorgenomen werkzaamheden passende beleidsstructuur, administratieve en boekhoudkundige organisatie, controle- en beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de elektronische informatieverwerking en interne controle.

Het directiecomité houdt toezicht op het lijnmanagement en op de naleving van de toegewezen bevoegdheden en verantwoordelijkheden, alsook op de financiële informatie.

Het directiecomité is belast met het nemen van alle nodige maatregelen om te kunnen beschikken over:

- Een procedure voor een adequate financiële rapportering;
- Een passende operationele werking;
- Een betrouwbaar systeem van interne controle; en
- Afdoende regels inzake compliance en integriteit van de onderneming.

Het directiecomité formuleert voorstellen en geeft adviezen aan de raad van bestuur met betrekking tot het algemeen beleid en de strategie van de onderneming en informeert de raad van bestuur over de financiële situatie en over alle andere aspecten die noodzakelijk zijn voor de correcte uitvoering van haar taken.

Het directiecomité rapporteert regelmatig aan de toezichthoudende instanties en aan de erkende commissaris over de financiële situatie, de organisatie, de interne controle en de onafhankelijke controlefuncties.

Gespecialiseerde comités die werden opgericht door de raad van bestuur

1. Auditcomité

Het auditcomité is een adviserend comité opgericht in de schoot van de raad van bestuur en bestaat uit drie niet-uitvoerende bestuurders.

1.1. Samenstelling

Sedert 5 juni 2012 is het auditcomité van Belfius Insurance samengesteld uit volgende personen:

Voorzitter	**Johan Tack** Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv
Leden	**Marie-Gemma Dequae** Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv
	Johan Vankelecom Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Chief Financial Officer

1.2. Onafhankelijkheid en deskundigheid

Enerzijds zetelen in het auditcomité twee onafhankelijke bestuurders die elk beschikken over de nodige individuele deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit. Het auditcomité beschikt anderzijds in zijn huidige samenstelling over een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van de vennootschap en op het gebied van boekhouding en audit.

De heer Johan Tack, die een licentiaat in de economische wetenschappen en een speciale licentie management behaalde, kan beroepservaring voorleggen op het vlak van boekhouding en audit die hij onder meer heeft opgedaan als bestuurder en als lid van het auditcomité van diverse ondernemingen (City Hotels nv, Samsonite Corporation, Picanol nv en Quest for Growth nv), en als CEO van AON Belgium nv. Hij beschikt over de vereiste individuele deskundigheid en zetelt als "onafhankelijk bestuurder" in de zin van artikel 526ter van het Wetboek Vennootschappen.

Mevrouw Marie-Gemma Dequae, doctor in de toegepaste economische wetenschappen, beschikt over beroepservaring op het vlak van boekhouding en audit die ze heeft opgedaan in het kader van de functies die ze heeft uitgeoefend bij de Partena- en Vinçotte-groep, bij Mensura en bij BELRIM (Belgian Risk Management Association). Zij beschikt over de vereiste individuele deskundigheid en zetelt als "onafhankelijk bestuurder" in de zin van artikel 526ter van het Wetboek Vennootschappen.

De heer Johan Vankelecom heeft ervaring op het vlak van boekhouding en audit vanuit zijn functie als lid van het directiecomité van Belfius Bank nv, verantwoordelijk voor Finance, Tax en Legal (Chief Financial Officer).

Derhalve beschikt het auditcomité over een collectieve expertise in het domein van de verzekeringsactiviteit en ook op het vlak van boekhouding en audit.

1.3. Taken en bevoegdheden

Het auditcomité verleent de raad van bestuur bijstand bij de uitoefening van zijn toezichts- en controleopdracht.

1.3.1. Financiële rapportering

Het auditcomité houdt toezicht op de integriteit van de financiële informatie die door de vennootschap aangeleverd wordt, in het bijzonder door de toegepaste boekhoudnormen, inclusief de criteria voor de consolidatieperimeter, te beoordelen.

Het toezicht bestrijkt eveneens de monitoring van de periodieke financiële informatie vóór deze wordt voorgelegd aan de raad van bestuur van de onderneming.

1.3.2. Interne controle en risicobeheer

Minstens één keer per jaar onderzoekt het auditcomité de doeltreffendheid van de interne controlesystemen en het risicobeheer opgezet door het uitvoerend management om er zich van te vergewissen dat de voornaamste risico's (met inbegrip van de risico's die verband houden met de naleving van de geldende wetgeving en reglementering) behoorlijk geïdentificeerd en beheerd worden. Daartoe bezorgt het directiecomité een verslag betreffende de interne controlesystemen en het risicobeheer aan het auditcomité.

In de loop van het jaar 2016 nam het auditcomité kennis van de verslagen over de activiteiten van Compliance en de activiteiten van Audit en Controle.

1.3.3. Werking van de interne audit

Het auditcomité beoordeelt de efficiëntie en de onafhankelijkheid van de werking van de afdeling interne audit. Tevens gaat het auditcomité na in welke mate het management tegemoetkomt aan de auditbevindingen en zijn aanbevelingen. In 2016 analyseerde het auditcomité de activiteitenverslagen van interne audit per 31 december 2015 en per 30 juni 2016, het audit risk assessment over 2016 en het auditplan 2016-2017, alsook de periodieke verslagen over de opvolging van de aanbevelingen. Deze verslagen werden tevens door het auditcomité goedgekeurd.

1.3.4. Controle van de tussentijdse en jaarlijkse financiële verslaggeving

In 2016 rapporteerde het auditcomité aan de raad van bestuur over de financiële resultaten van Belfius Insurance op 31 december 2015 en 30 juni 2016. Na beoordeling van de toelichtingen die werden verstrekt door de directie van de onderneming en de commissaris, verleende het auditcomité een positief advies aan de raad van bestuur over de financiële resultaten en de feiten die deze resultaten beïnvloedden.

1.3.5. Externe auditfunctie en opvolging van de onafhankelijkheid van de commissaris

Het auditcomité vergewist zich van de adequate werking van het externe toezicht door de commissaris.

Het auditcomité formuleert adviezen aan de raad van bestuur met betrekking tot de aanstelling of de herbenoeming van de commissaris door de algemene vergadering van aandeelhouders, evenals aangaande hun onafhankelijkheid en bezoldiging.

Het auditcomité ziet toe op de onafhankelijkheid van de commissaris en op zijn auditprogramma.

1.3.6. Monitoring van het financiële verslaggevingsproces, de interne controle en risicobeheersystemen, de jaarrekening en de onafhankelijkheid van de commissaris van Corona nv

In 2016 heeft het auditcomité van Belfius Insurance tevens de rol en verplichtingen van het auditcomité van Corona nv, een 100 % dochteronderneming van Belfius Insurance, voor zijn rekening genomen en dit in overeenstemming met de Mededeling CBFA_2009_22 d.d. 25 mei 2009.

1.4. Werking van het auditcomité

Het auditcomité kan zich alle nuttige inlichtingen of stukken laten verstrekken en elk nazicht laten uitvoeren. Het doet daarbij een beroep op de interne audit van Belfius Insurance die hiërarchisch afhangt van de voorzitter van het directiecomité.

Het auditcomité kwam in 2016 acht maal bijeen. Gedurende zijn gewone vergaderingen, die plaatsvonden vóór de vergaderingen van de raad van bestuur, heeft het auditcomité onder meer de tussentijdse en jaarlijkse financiële gegevens geanalyseerd.

Er zijn tevens 2 overlegvergaderingen geweest in gemeenschappelijke zittingen van het auditcomité Belfius Bank en Belfius Insurance.

1.5. Interne audit

Belfius Insurance beschikt over een auditfunctie met als opdracht de interne controle te bevorderen en permanent toe te zien op de performante werking, het adequaat karakter en de daadwerkelijke toepassing van de bestaande controlesystemen, dit alles in overeenstemming met de circulaire van de Nationale Bank van België betreffende de interne controle en de interne auditfunctie (circulaire NBB_2015_21 d.d. 13 juli 2015).

De interne audit gaat na, door middel van interne audit-opdrachten en de periodieke opvolging van de realisatie van de geformuleerde aanbevelingen, of de risico's die Belfius Insurance in het kader van al zijn activiteiten neemt, afdoende worden geïdentificeerd, geanalyseerd en beheerd.

De auditfunctie draagt bij tot het behoud van de goede reputatie van Belfius Insurance en de efficiëntie en integriteit van zijn structuren en waarden die het bijzonder belangrijk acht.

2. Risk & Underwriting-comité

De raad van bestuur heeft in haar schoot een Risk & Underwriting-comité opgericht. Dit comité is actief sinds 5 juni 2012.

2.1. Samenstelling

Het Risk & Underwriting-comité van Belfius Insurance nv bestaat uit vijf niet-uitvoerende bestuurders.

Voorzitter	**Rudi Vander Vennet** Lid van de raad van bestuur van Belfius Bank nv Hoogleraar
Leden	**Marie-Gemma Dequae** Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv
	Eric Hermann Bestuurder van Belfius Insurance nv Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Chief Risk Officer
	Johan Vankelecom Bestuurder van Belfius Insurance nv Lid van het directiecomité van Belfius Bank nv Chief Financial Officer
	Johan Tack Onafhankelijk bestuurder van Belfius Insurance nv

2.2. Bevoegdheden

Het Risk & Underwriting-comité is een adviserend orgaan binnen de raad van bestuur en heeft volgende bevoegdheden en verantwoordelijkheden in dit kader:

- De risicoappetijt, -limieten en -strategie van de vennootschap bespreken;
- De toewijzing van de risicoappetijt onder de verschillende risicocategorieën analyseren, alsook de risicomaatregelen en -limieten voor het beheer en het beperken van belangrijke risico's;
- Het risicoprofiel van de verzekeraar evalueren in het licht van de prestatie tegenover de risicoappetijt, risicotrends en risicoconcentraties;
- Het toekomstgerichte beheer van de behoeften (in verband met risico) en de beschikbaarheid van kapitaal (in verband met financiën) beoordelen vanuit regelgevend en economisch oogpunt, om de bedrijfs- en risicostrategie van de onderneming te ondersteunen. Het toekomstgericht beheer kan onder meer de sturing inhouden van de business line in verband met specifieke types en een mix van producten van activa en passiva;
- Een advies verlenen over belangrijke transacties en strategische nieuwe businessvoorstellen die een aanzienlijke impact hebben op de risicoappetijt van de vennootschap;
- Een advies verlenen over belangrijke transacties inzake passivabeheer wanneer het daarbij gaat om reglementair eigen vermogen;
- Kennisname en analyse van de beheersverslagen van het management over de aard en omvang van de risico's waarmee de vennootschap te maken krijgt, over dewelke het comité zich kan buigen voor de uitoefening van haar taken, zoals:
  - Het driemaandelijkse risicorapport;
  - De stresstestresultaten;
  - De driemaandelijkse indicatoren van de risicoappetijt (inclusief kapitaalindicatoren) en het advies in verband daarmee; en
  - Solvency II rapportering
- Toezien op en advies verstrekken aan de raad van bestuur over bestaande risicoposities en de toekomstige risicostrategie, met inbegrip van de macro-economische omgeving;
- De doeltreffendheid van de risicobeheerfunctie evalueren, met inbegrip van de organisatiestructuur en de belangrijkste procedures, alsook de mate waarin de risicoanalyse aansluit bij de beste praktijken van de sector en de algemene gang van zaken;
- Een advies verlenen over het Own Risk and Solvency Assessment-proces (ORSA), om ervoor te zorgen dat dit een courant Risk/Finance-proces wordt dat ook wordt opgenomen in de jaarlijkse budgetopmaak;
- Externe risico- en financiële rapporten en studies analyseren; en
- Rapporten analyseren over geselecteerde thema's rond risk/ verzekering, zoals veranderingen in de regelgeving, die het comité van tijd tot tijd aangewezen acht.

Andere comités

1. Benoemingscomité

1.1. Situering

Sinds 16 februari 2012 bestaat er binnen de raad van bestuur van Belfius Bank een benoemingscomité. Het bestaat uitsluitend uit niet-uitvoerende bestuurders van Belfius Bank. Op zijn minst één van zijn leden moet een onafhankelijk bestuurder zijn.

Dit adviserend comité is tevens bevoegd voor Belfius Insurance.

Dit comité moet beschikken over de vereiste expertise aangaande het benoemingsbeleid.

1.2. Bevoegdheden

Het benoemingscomité:

- is belast met het voorstellen en aanbevelen, voor goedkeuring door de algemene vergadering, of, in voorkomend geval, door de raad van bestuur, van kandidaten voor het invullen van vacatures in de raad van bestuur, het nagaan hoe de kennis, vaardigheden, diversiteit en ervaring in de raad van bestuur zijn verdeeld, en het opstellen van een beschrijving van de taken en bekwaamheden die voor een bepaalde benoeming zijn vereist, evenals het beoordelen hoeveel tijd er aan de functie moet worden besteed.
- is belast met het periodiek, en minimaal jaarlijks, evalueren van de structuur, omvang, samenstelling en prestaties van de raad van bestuur en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur met betrekking tot eventuele wijzigingen;
- is belast met het periodiek, en minimaal jaarlijks, beoordelen van de kennis, vaardigheden, ervaring, mate van betrokkenheid, in het bijzonder de regelmatige aanwezigheid, van de leden van de raad van bestuur en van de adviserende comités zowel individueel als collectief, en daar verslag over uitbrengen aan de raad van bestuur;
- is belast met het periodiek toetsen van het beleid van de raad van bestuur voor de selectie en benoeming van de leden van het directiecomité, en het formuleren van aanbevelingen aan de raad van bestuur;
- bereidt de beslissingen voor inzake de benoemingen of de eventuele mandaatverlengingen van de bestuurders, de leden van het directiecomité, de voorzitter van de raad van bestuur en de voorzitter van het directiecomité;
- beoordeelt in welke mate een bestuurder of een kandidaat-bestuurder voldoet aan de criteria die werden vastgelegd voor de hoedanigheid van onafhankelijk bestuurder;
- analyseert de vragen in verband met de problematiek van de opvolging van de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- werkt een algemeen en een specifiek profiel uit voor de bestuurders en de leden van het directiecomité;
- ziet toe op de toepassing van de bepalingen op het vlak van corporate governance;
- bereidt de voorstellen voor tot wijziging van het intern reglement van de raad van bestuur en van het directiecomité;
- evalueert elk jaar het governance memorandum en stelt eventueel wijzigingen voor;
- controleert de naleving van de waarden van de onderneming;
- bespreekt en analyseert op zijn minst eenmaal per jaar het kwantitatief overzicht en de kwalitatieve analyse van de mededelingen op het vlak van stress, burn-out en ongewenst gedrag op het werk en ook de acties die in dat verband werden ondernomen.

2. Bezoldigingscomité

2.1. Situering

Sinds 16 februari 2012 bestaat er binnen de raad van bestuur van Belfius Bank een bezoldigingscomité. Het bestaat uitsluitend uit niet-uitvoerende bestuurders van Belfius Bank. Op zijn minst één van zijn leden moet een onafhankelijk bestuurder zijn.

Dit adviserend comité is tevens bevoegd voor Belfius Insurance.

Dit comité moet beschikken over de vereiste expertise aangaande het bezoldigingsbeleid.

2.2. Bevoegdheden

Het bezoldigingscomité bereidt de beslissingen voor van de raad van bestuur die betrekking hebben op:

- Het bezoldigingsbeleid van Belfius Insurance; en
- De bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité en op zijn voorstel, de bezoldiging van de leden van het directiecomité.

Het bezoldigingscomité gaat periodiek bij de directie na of de bezoldigingsprogramma's hun doel bereiken en in overeenstemming zijn met de toepasselijke bepalingen.

3. Bemiddelingscomité

De raad van bestuur van Belfius Bank heeft beslist om in 2014 een bemiddelingscomité op te richten binnen de groep Belfius. Dit comité is actief sinds november 2014.

3.1. Samenstelling

Het bemiddelingscomité bestaat uit drie leden:

- De voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank, die het bemiddelingscomité voorzit;
- Een onafhankelijke bestuurder van Belfius Bank;
- Een onafhankelijke bestuurder van Belfius Insurance.

Indien de voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance niet dezelfde is als de voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank, wordt het bemiddelingscomité uitgebreid tot vier leden. De voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Insurance maakt tevens deel uit van het bemiddelingscomité.

Op 31 december 2016 bestond het bemiddelingscomité uit de volgende leden:

Voorzitter	**Jos Clijsters** Voorzitter van de raad van bestuur van Belfius Bank nv en van Belfius Insurance nv
Leden	**Jean-Pierre Delwart** Onafhankelijk bestuurder Belfius Bank nv
	Johan Tack Onafhankelijk bestuurder Belfius Insurance nv

3.2. Bevoegdheden

Het bemiddelingscomité is ermee belast advies te verlenen over meningsverschillen of blokkeringen met betrekking tot materiële transacties of verrichtingen tussen, enerzijds, Belfius Bank en haar dochtervennootschappen en, anderzijds, Belfius Insurance en haar dochtervennootschappen, of tussen hun respectievelijke dochtervennootschappen. Dergelijke adviezen worden meegedeeld aan de raden van bestuur van de betrokken vennootschappen, die vervolgens een definitieve beslissing nemen over deze transactie of verrichting.

Het bemiddelingscomité zal evolueren naar een meer proactieve rol. Het zal ten minste jaarlijks controleren of de procedure inzake belangenconflicten in de verschillende gebieden werd gerespecteerd.

Externe functies van de bestuurders – Artikel 83 van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen

Krachtens het Reglement van de Nationale Bank van België van 6 december 2011, dat werd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 20 juni 2012, met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van gereglementeerde ondernemingen, is Belfius Insurance verplicht om de door zijn bestuurders en effectieve leiders uitgeoefende externe functies openbaar te maken. Belfius Insurance heeft ervoor geopteerd die mandaten te publiceren in het jaarverslag van de onderneming, dat neergelegd wordt bij de Nationale Bank.

Commissaris

De controle op de financiële toestand en op de jaarrekening van Belfius Insurance is opgedragen aan Deloitte Bedrijfsrevisoren, BV o.v.v.e. cvba, vertegenwoordigd door de heren Dirk Vlaminckx en Philip Maeyaert. Hun mandaat loopt tot na afloop van de algemene vergadering van 2017.

Compliance

De compliancefunctie is georganiseerd conform de Belfius-compliancepolitiek (compliance-charter en integriteitsbeleid) en heeft tot doel de voorkoming en beheersing van compliance-risico's ten gevolge van het niet-naleven van wetten, reglementen en interne regels.

Belfius Insurance heeft een centrale compliancefunctie die gericht is op het voorkomen van witwasverrichtingen, het adviseren van het management en de business over risico's binnen de activiteitsdomeinen van de compliancefunctie, het stroomlijnen van de opleidings- en sensibiliseringsinitiatieven binnen de compliancedomeinen, het controleren van de efficiëntie en van de naleving van de procedures en beleidslijnen binnen deze domeinen en de rapportering over de activiteiten en risico's in deze domeinen. De compliancefunctie waakt eveneens over de dekking van de compliance-risico's door het opzetten van degelijke eerstelijnscontroles. De compliancefunctie kan tevens een beroep doen op compliance-correspondenten in diverse relevante departementen.

De onderneming blijft waakzaam ten aanzien van risico's op het vlak van witwassen en financiering van terrorisme. Bijkomende rapporteringsverslagen worden opgesteld ter attentie van het management i.v.m. de naleving van de Twin Peaks II-reglementering en aanverwante reglementeringen en interne procedures.
Naast de meer traditionele taak als adviseur van het management, business units en de activity lines, ontwikkelt Compliance verder de monitoringactiviteit en vormt Compliance het eerste aanspreekpunt voor de toezichthouders inzake de verschillende compliance-materies.

Deloitte (in EUR) (exclusief BTW)	**Prestaties voor Belfius Insurance in de loop van het boekjaar 2016**	**Prestaties voor Belfius Insurance-groep in de loop van het boekjaar 2016**
1) Audit van de rekeningen	332 375	426 660
2) Certificeringsopdracht	471 460	583 533
3) Fiscaal advies		
4) Andere opdrachten		
TOTAAL	**803 835**	**1 010 193**

Risicobeheer

Procedure inzake het risicobeheer

Een risico ontstaat uit de onzekerheid die voortvloeit uit het voeren van een activiteit in het kader van het verwezenlijken van de groeidoelstelling van een onderneming. Het risicobeheer moet een efficiënt antwoord bieden op die onzekerheid, rekening houdend met de onderliggende opportuniteiten.

Tegen die achtergrond heeft Belfius Insurance een systeem uitgewerkt met het oog op het risicobeheer dat in overeenstemming is met de principes die werden uitgevaardigd binnen het COSO II-referentiekader(1). Zodoende omvat het systeem voor risicobeheer acht elementen. Die elementen vloeien voort uit de manier waarop de organisatie wordt beheerd en worden geïntegreerd in het beheersproces.

1. Interne omgeving

De interne omgeving omvat de cultuur en de geest van de organisatie. Zij structureert de manier waarop de risico's worden ingeschat en in aanmerking worden genomen door alle medewerkers van de entiteit, en meer bepaald de opvatting van het management en zijn risicobereidheid, de integriteit en de ethische waarden, en de omgeving waarin de organisatie werkt.

2. Doelstellingen vastleggen

De doelstellingen moeten vooraf worden vastgelegd opdat het management de eventuele gebeurtenissen kan identificeren die invloed zouden kunnen hebben op de verwezenlijking ervan. Dankzij het risicobeheer kan worden nagegaan of de directie gezorgd heeft voor het uitwerken van een procedure voor het vastleggen van de doelstellingen, en of die doelstellingen in overeenstemming zijn met de opdracht van de entiteit en ook met haar risicobereidheid.

3. Identificatie van de gebeurtenissen

De interne en externe gebeurtenissen die invloed kunnen hebben op het halen van de doelstellingen, moeten kunnen worden geïdentificeerd door een onderscheid te maken tussen de risico's en de opportuniteiten. De opportuniteiten worden in aanmerking genomen bij het uitstippelen van de strategie of tijdens de fase van het vastleggen van de doelstellingen.

4. Evaluatie van de risico's

De risico's worden geanalyseerd, zowel op grond van hun waarschijnlijkheid als van hun impact, waarbij die analyse dient als basis om te bepalen hoe ze moeten worden beheerd. De inherente risico's en de restrisico's worden geëvalueerd.

5. Behandeling van de risico's

Het management bepaalt welke oplossing de voorkeur heeft om de risico's te benaderen: het vermijden, aanvaarden, verminderen of delen ervan. Daartoe werkt het management een aantal maatregelen uit die het mogelijk maken het risiconiveau in overeenstemming te brengen met de tolerantiedrempel en de risicobereidheid van de organisatie.

6. Controleactiviteiten

Er worden beleidslijnen uitgestippeld en procedures toegepast om toe te zien op de totstandkoming en de effectieve implementatie van de maatregelen voor de behandeling van de risico's.

7. Informatie en communicatie

De nuttige informatie wordt geïdentificeerd, ingezameld en meegedeeld in een formaat en binnen een termijn die de medewerkers in staat stellen hun taken uit te voeren. Meer in het algemeen moet de communicatie op een efficiënte manier verticaal en transversaal binnen de organisatie verlopen.

8. Sturing

Het proces inzake het risicobeheer wordt globaal gestuurd en aangepast afhankelijk van de behoeften. De aansturing gebeurt via permanente beheersactiviteiten of via onafhankelijke evaluaties of nog via een combinatie ervan.

Het risicobeheer is geen sequentieel proces waarin één element enkel het volgende element beïnvloedt. Het gaat om een multidirectioneel iteratieproces waarbinnen elk element een onmiddellijke en rechtstreekse invloed heeft op de andere elementen.

(1) Enterprise Risk Management - Integrated Framework - Executive summary (September 2004) by the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

Risicobereidheid

De risicobereidheid geeft aan welk risico een onderneming bereid is te nemen om haar groeidoelstellingen te verwezenlijken.

Een van de grootste uitdagingen van de functie risicobeheer is dus te zorgen voor de totstandkoming van een afdoend beleid inzake de risicobereidheid. Dat houdt in dat men moet zorgen voor een onafhankelijke meting voor de diverse soorten risico's.

Een risicometing vereist een coherente en globale kwantificering om na te gaan of de risiconiveaus waaraan Belfius Insurance is blootgesteld wel degelijk in overeenstemming zijn met de vooropgestelde risicobereidheid. De afdeling risicobeheer ziet erop toe dat het geavanceerde karakter van het systeem voor risicometing in overeenstemming is met de omvang, de draagwijdte en de complexiteit van de diverse activiteitslijnen.

Het uitwerken van de berekeningsmethodologie en de geïntegreerde implementatie ervan zijn in handen van de afdeling risicobeheer. Als de risicometingen werden geïdentificeerd en bepaald op grond van de omvang en de complexiteit van de activiteitslijnen, stemt een globaal referentiekader de toegestane limieten in de diverse lokale entiteiten af op het risicoprofiel van Belfius. De risicolimieten vertegenwoordigen de hefbomen waarmee de risicostrategie en de risicobereidheid in praktijk worden gebracht en worden meegedeeld aan de diverse entiteiten en activiteitslijnen.

Bovendien zijn de risicobereidheid en het geheel van de regels en limieten die daaruit voortvloeien, onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur, die verantwoordelijk is voor de risicostrategie.

De belangrijkste doelstellingen van het beleid inzake risicobereidheid zijn de volgende:

- Consistentie dient gewaarborgd te worden tussen het "risk appetite framework" van Belfius Insurance en Belfius Bank;
- Belfius Insurance wil, zelfs na een strenge (maar mogelijke) schok, de belangrijkste regulerende ratio's respecteren;
- Belfius Insurance wil er zeker van zijn dat zij economisch solvabel blijft, zelfs als extreme verliezen zich zouden voordoen, zodat zij aan al haar verplichtingen kan voldoen (verzekeringnemers, spaarders, ...);
- Belfius insurance wil de potentiële volatiliteit in de resultatenrekening beperken tot een redelijk niveau; en
- Belfius Insurance wil concentraties beperken, zodat ernstige stressgebeurtenissen op een deel van de portefeuille niet leiden tot buitensporige verliezen.

Governance van het risicobeheer

Bij Belfius Insurance wordt het directiecomité door de raad van bestuur, die hem zijn bevoegdheden in dat verband delegeert, belast met de leiding van Belfius Insurance, waarvan het de diverse segmenten aanstuurt en coördineert.

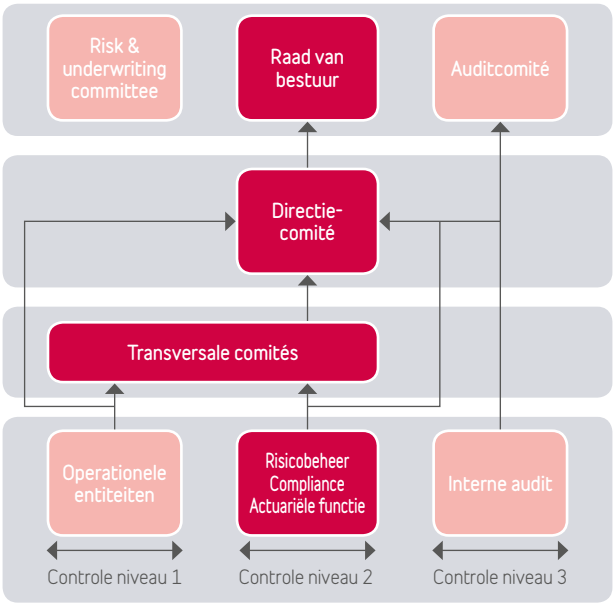

Om te zorgen voor de goede werking en de ontwikkeling van Belfius Insurance, is het directiecomité verantwoordelijk voor de totstandkoming en de instandhouding van een aangepast risicobeheer. Het bepaalt en coördineert het beleid van Belfius Insurance in het kader van de strategie die door de raad van bestuur wordt uitgestippeld. Het kent de middelen en de termijnen toe voor het uitvoeren van de acties waartoe in het kader van dat beleid werd besloten. Het gaat na of de doelstellingen worden gehaald en of het risicobeheer is afgestemd op alle behoeften. Ten slotte past het die behoeften aan in functie van de interne en externe evolutie die wordt vastgesteld.

De interne controle bij de operationele entiteiten (controle van niveau 1) omvat de follow-up van de uitvoering van de sleutelcontroles en zorgt voor de implementatie van de actieplannen die werden uitgewerkt ter verbetering van deze sleutelcontroles.

De teams die specifiek moeten zorgen voor een afdoend risicobeheer, zijn:

- het team Risicobeheer (controle van niveau 2) onder de verantwoordelijkheid van de Chief Risk Officer, lid van het directiecomité, bevoegd met de supervisie van het beleid inzake het risicobeheer. Dit team zet de gedragslijnen uit voor de limieten en de delegaties, het controleert en meet de totale risico's en zorgt voor de invoering van geharmoniseerde methodes in de diverse entiteiten. Specifieke teams zijn verantwoordelijk voor het beheer van het markt- & ALM-risico, het operationeel risico en het verzekeringsrisico; en

- de Chief Compliance Officer (controle van niveau 1 en niveau 2) ziet toe op de naleving van het integriteitsbeleid en op de ontwikkeling van het ethisch en deontologisch beleid binnen Belfius Insurance. Zij is verbonden aan de CRO van Belfius Insurance en werkt nauw samen met de Chief Compliance Officer van Belfius Bank; en
- de Interne Audit (controle van niveau 3), die rechtstreeks ressorteert onder de Chief Executive Officer, voorzitter van het directiecomité. Interne Audit controleert de invoering en de correcte toepassing van het interne controleproces zowel van niveau 1 als van niveau 2. De transversale comités zorgen voor de opvolging van de diverse aspecten van het beheer van de risico's waaraan Belfius Insurance wordt blootgesteld.

Het Asset and Liability Management Committee ("ALCo") neemt de tactische beslissingen die een weerslag hebben op de balans van Belfius Insurance en op diens winstgevendheid rekening houdend met de risicobereidheid van de groep. Het vergewist zich van de naleving van de richtlijnen en het respecteren van de limieten in verband met het beheer van de beleggingsportefeuille (dekkingsverrichtingen, diversificatie). De lokale ALCo's beheren de specifieke risico's op de balansen van de dochterondernemingen.

Daarenboven kan de raad van bestuur van Belfius Insurance terugvallen op een auditcomité dat bestaat uit drie niet-uitvoerende bestuurders.

De raad van bestuur kan eveneens terugvallen op het Risk & Underwriting Committee voor advies over de diverse domeinen van het risicobeheer zoals de risicobereidheid, de materiële blootstellingen aan de risico's, de strategie die daaruit voortvloeit en de impact ervan op het kapitaal, de structuur van het risicobeheer en de afstemming op de aard van de bestaande risico's en problemen.

De samenwerking inzake risicobeheer tussen Belfius Insurance en Belfius Bank is gebaseerd op de volgende principes:

- de governance van het risicobeheer moet zich houden aan de specifieke kenmerken en de verantwoordelijkheden van elke entiteit en moet licht, eenvoudig en transparant blijven;
- de governance van het risicobeheer moet leiden tot een wederzijds begrip van de risico's, een optimale aanwending van de beschikbare middelen en een efficiënt beslissingsproces;
- met het oog op de eenvoud worden de risicobereidheid van Belfius Bank en Belfius Insurance alsook de limieten bij elkaar opgeteld tijdens de consolidatie (ze worden niet gecompenseerd); en
- transfers van limieten zijn toegestaan als de beide partijen daarmee akkoord gaan. De CRO's van Belfius Bank en Belfius Insurance coördineren samen de aanvragen. Indien men niet tot overeenstemming komt, worden de Risk Committees (RC) van de bank en het Risk & Underwriting Committee van de verzekeringen gezamenlijk geraadpleegd en worden er oplossingen voorgesteld aan de respectievelijke raden van bestuur.

De risico's in kaart gebracht

Bij Belfius Insurance werden de risico's als volgt in kaart gebracht:

FINANCIËLE RISICO'S
Kredietrisico
Markt- en ALM-risico
Liquiditeitsrisico
VERZEKERINGSRISICO'S
Onderschrijvingsrisico Leven
Onderschrijvingsrisico Niet-Leven
Onderschrijvingsrisico Gezondheid
OPERATIONELE RISICO'S
Frauderisico
Risico verbonden aan human resources
Wettelijk en compliancerisico
Risico m.b.t. de elektronische gegevens
Risico m.b.t. de continuïteit van de activiteiten
Risico m.b.t. outsourcing
OVERIGE RISICO'S
Businessrisico
Strategisch risico
Reputatierisico
Modelrisico

Onderstaande paragrafen gaan meer in detail in op de diverse risico's waaraan Belfius Insurance is blootgesteld.

Financiële risico's

De financiële risico's van Belfius Insurance vinden hun oorsprong in zowel de financiële verbintenissen die werden aangegaan aan de passiefzijde, zoals de gewaarborgde rente op de levensverzekeringscontractenen, als in de beleggingen op de actiefzijde tot dekking van de verzekeringsreserves.

1. Kredietrisico

Het kredietrisico vloeit voort uit de onzekerheid omtrent het vermogen van een debiteur om te voldoen aan zijn verplichtingen. Het heeft drie componenten:

- het default-risico: elke tekortkoming of elke vertraging bij de betaling van de hoofdsom en/of de interest die leidt tot een verlies voor de financiële instelling;
- het risico op een verslechtering van de kredietkwaliteit die tot uiting komt in een daling van de financiële waardering van de betrokken schuld; en
- de onzekerheid omtrent het bedrag dat te recuperen is in geval van default.

Belfius Insurance is op diverse niveaus blootgesteld aan het kredietrisico:

- kredieten aan particulieren en ondernemingen;
- obligaties in de beleggingsportefeuille;
- transacties met afgeleide producten; en
- aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen (nettodeposito's van de herverzekeraars).

De controle op het kredietrisico van Belfius Insurance gebeurt in samenwerking met de teams van Credit Risk Management ("CRM") van Belfius Bank. In het kader van het Investment Framework van Belfius Insurance werd een operationeel systeem uitgewerkt voor het beheer van de risico's en de limieten. Dit systeem is opgebouwd rond de volgende elementen:

- een strategische toewijzing van activa, waarbij de limieten worden vastgelegd voor het maximum aandeel van de kredietactiva in de totale activa;
- een lijst waarin de activaklassen worden omschreven met globale en specifieke limieten in functie van de concentratie volgens landen, sectoren, ratings, looptijden en tegenpartijen;
- een geregelde follow-up van het tegenpartijrisico door CRM van Belfius Bank met een interne rating;
- de systematische totstandkoming van collateral in het kader van transacties met financiële afgeleide producten; en
- een procedure voor het afsluiten van hypothecaire kredieten met specifieke toekenningsregels, teams voor de analyse van de hypothecaire kredieten en een aanvaardingscomité.

De afdeling risicobeheer van Belfius Insurance geeft een richtkader aan de afdeling beleggingen. Deze specifieke richtlijnen worden in acht genomen in de activabeheersactiviteiten en houden rekening met de risicobereidheid van de onderneming.

1.1. Globaal overzicht van het kredietrisico

Onderstaande tabellen geven de verdeling van de portefeuille exclusief tak 23 (marktwaarde) per soort van belegging en per land op 31 december 2015 en op 31 december 2016 weer. De evolutie van de obligatiemarktwaarden is de gecumuleerde weerspiegeling van de beweging in de rentevoeten, de credit spreads, de aan- en verkopen en de vervaldagen.

Een groot deel van de portefeuille is belegd in België. Belfius Insurance houdt zich eraan om in overeenstemming te blijven met het kader voor kredietrisico's dat het zichzelf oplegde.

De portefeuille staatsobligaties daalt met 546 miljoen EUR hoofdzakelijk als gevolg van vervaldagen. De herinvesteringen worden verricht in staats- en bedrijfsobligaties.

De daling in 2016 in het uitstaande volume aan hypothecaire kredieten wordt verklaard door herfinancieringen als gevolg van de rentedaling waargenomen in 2015 en 2016 en door de nieuwe multifunder strategie waardoor de productie van het kanaal Elantis wordt gefinancierd door Belfius Bank en bpost bank.

De portefeuille van vastgoedinvesteringen, die tot stand kwam zowel met het oog op de diversificatie als op een stabiel rendement op lange termijn, vertoont een totale waarde van 555 miljoen EUR.

Marktwaarde op 31/12/15[1]

(in miljoen EUR)	Cash	Vastgoed	Aandelen	Overheidsobligaties	Covered obligaties	Financiële obligaties	Bedrijfsobligaties en kredieten	Hypothecaire kredieten	Derivaten	Totaal
België	690	502	519	7 860	0	177	891	4 485	(1)	15 123
Frankrijk	0	0	260	296	706	177	582	0	0	2 022
Italië	0	0	18	802	10	48	205	0	0	1 084
Spanje	0	0	1	281	409	20	115	0	0	826
Verenigd Koninkrijk	0		19	0	340	28	136	0	0	524
Duitsland	0	0	194	30	11	40	151	0	0	427
Nederland	0	0	137	24	16	160	77	0	0	415
Luxemburg	0	0	55	2	0	25	305	0	0	387
Verenigde Staten	0	0	0	0	0	151	131	0	0	282
Polen	0	0	0	214	0	0	0	0	0	214
Ierland	0	0	0	49	26	0	36	0	0	112
Denemarken	0	0	0	0	0	0	72	0	0	72
Andere	0	0	16	263	9	118	119	0	0	524
TOTAAL	**690**	**502**	**1 220**	**9 823**	**1 529**	**943**	**2 820**	**4 485**	**(1)**	**22 011**

(1) activacategorieën zijn gebaseerd op Risk classificatie

Marktwaarde op 31/12/16(1)

(in miljoen EUR)	Cash	Vastgoed	Aandelen	Over-heids-obligaties	Covered obligaties	Financiële obligaties	Bedrijfs-obligaties en kredieten	Hypothe-caire kredieten	Derivaten	Totaal
België	610	555	596	7 561	0	173	989	3 985	(10)	14 459
Frankrijk	0	0	252	243	605	146	1 079	0	0	2 325
Italië	0	0	10	764	7	21	164	0	0	965
Spanje	0	0	1	269	135	17	105	0	0	528
Verenigd Koninkrijk	0	0	16	0	297	21	152	0	0	486
Duitsland	0	0	173	23	11	40	112	0	0	359
Nederland	0	0	146	5	16	115	103	0	0	385
Luxemburg	0	0	6	2	0	0	376	0	0	384
Verenigde Staten	0	0	0	0	0	53	152	0	0	205
Polen	0	0	0	179	0	0	0	0	0	179
Ierland	0	0	1	34	25	0	34	0	0	94
Denemarken	0	0	0	0	0	0	73	0	0	74
Andere	0	0	9	197	1	119	86	0	0	413
TOTAAL	**610**	**555**	**1 210**	**9 277**	**1 097**	**705**	**3 425**	**3 985**	**(10)**	**20 856**

(1) activacategorieën zijn gebaseerd op Risk classificatie

De onderstaande tabel toont de tien grootste blootstellingen van Belfius Insurance per tegenpartij op 31 december 2015 en 31 december 2016:

De blootstelling op de Belgische overheidsobligaties daalde in 2016 met 358 miljoen EUR als gevolg van vervaldagen. Vervaldagen liggen eveneens aan de basis voor het verdwijnen van Banco Santander uit de lijst.

Emittent (in miljoen EUR)	Categorie	Marktwaarde op 31/12/2015
Belgische overheid	Overheidsobligaties	6 036
Italiaanse overheid	Overheidsobligaties	802
Belfius Bank nv	Cash	612
Caisse française de financement local	Covered obligaties	470
Franstalige Gemeenschap van België	Overheidsobligaties	386
Banco Santander SA	Covered obligaties	298
	Financiële obligaties	9
Spaanse overheid	Overheidsobligaties	281
Waalse huisvestingsmaatschappij	Overheidsobligaties	279
Poolse overheid	Overheidsobligaties	211
Woningfonds van de Grote Gezinnen	Overheidsobligaties	197
TOTAAL		**9 583**

Emittent (in miljoen EUR)	Categorie	Marktwaarde op 31/12/2016
Belgische overheid	Overheidsobligaties	5 678
Italiaanse overheid	Overheidsobligaties	764
Belfius Bank nv	Cash	576
Caisse française de financement local	Covered obligaties	427
Franstalige Gemeenschap van België	Overheidsobligaties	393
Waalse huisvestingsmaatschappij	Overheidsobligaties	300
Spaanse overheid	Overheidsobligaties	269
Waals gewest	Overheidsobligaties	250
Vlaamse gemeenschap	Overheidsobligaties	233
Woningfonds van de Grote Gezinnen	Overheidsobligaties	189
TOTAAL		**9 080**

1.2. Aanvullende informatie over de kwaliteit van de portefeuille

Belfius Insurance wil globaal een goede kredietkwaliteit op zijn obligatieportefeuille behalen. In samenwerking met de Credit Risk Management-teams van Belfius Bank wordt nauw toezicht gehouden op het uitstaande kredietrisico. De onderstaande grafieken tonen de verdelingen van de ratings per soort van activa op 31 december 2015 en 31 december 2016.

Zoals in 2015, is de gewogen gemiddelde rating van de portfeuille A.

Verdeling van de ratings van de overheidsobligaties op 31/12/2015

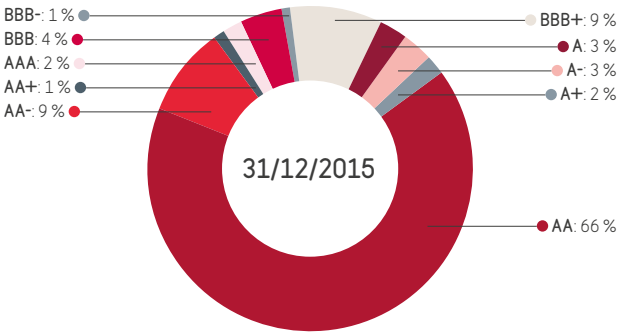

Verdeling van de ratings van de overheidsobligaties op 31/12/2016

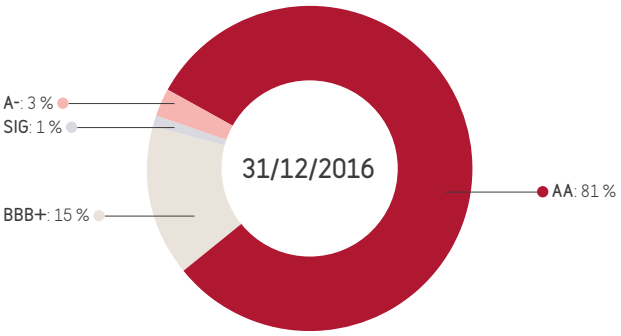

Verdeling van de ratings van de kredieten (zonder RMBS) op 31/12/2015

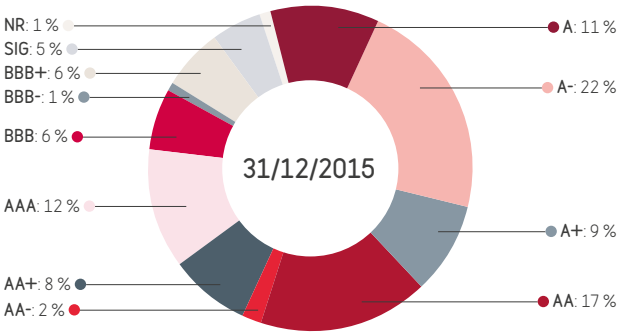

Verdeling van de ratings van de kredieten (zonder RMBS) op 31/12/2016

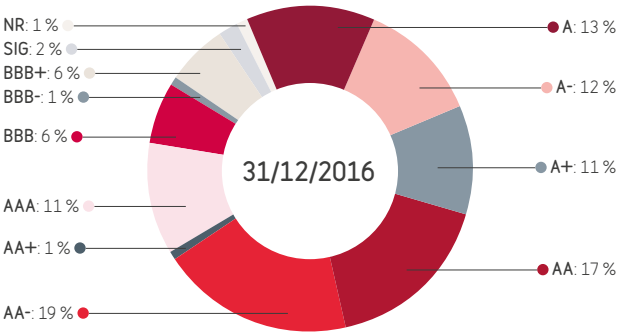

1.3. Forbearance-verslag over de portefeuille van hypothecaire kredieten

Het Forbearance-verslag wordt opgemaakt voor de portefeuille van hypothecaire kredieten die worden verstrekt door Belfius Insurance via zijn netwerk van consulenten en door Elantis, haar dochteronderneming die gespecialiseerd is in hypothecaire kredieten. Het bevat de lijst van de contracten waarvoor de klant financiële problemen heeft gehad en waarvoor de kredietaanbrenger een toegeving heeft gedaan ten opzichte van de initiële voorwaarden van het contract.

De gerapporteerde ramingen werden vastgesteld op 31 december 2016. De uitstaande hypothecaire kredieten die voldoen aan de Forbearance-voorwaarden belopen ongeveer 37 miljoen EUR of 1 % van het uitstaande volume hypothecaire kredieten in beheer. Het bedrag van die kredieten is volledig gewaarborgd met een hypothecaire inschrijving. Er werd een waardevermindering van 612 000 EUR, zijnde 1,6 % van de uitstaande Forbearance geboekt op grond van de interne regels terzake. Dat bedrag aan waardeverminderingen kan worden verklaard door het groot aantal kredieten met een quotiteit (d.w.z. het kredietbedrag ten opzichte van de waarde van het aangekocht en in waarborg gegeven onroerend goed) van minder dan 75 %, alsook door het regelmatig eisen van een externe borgstelling voor de kredieten met een quotiteit van meer dan 75 %.

Schuldherschikking (in duizend EUR)	Bruto boekwaarde van de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Waarde-vermindering	Ontvangen onderpand en garanties	
			Ontvangen onderpand op de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen	Ontvangen financiële garanties op de uitstaande bedragen die een schuld-herschikking ondergingen
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	37 276	612	36 664	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa (uitgezonderd niet-vastrentende effecten)	0	0	0	0

2. Marktrisico

Het marktrisico is het risico op een verlies dat kan voortvloeien uit de schommelingen van de prijzen van de financiële instrumenten in een portefeuille. De diverse risicofactoren zijn de rente, de wisselkoersen, de aandelenkoersen of de vastgoedprijzen. De schommelingen van die diverse elementen liggen aan de basis van het marktrisico.

De follow-up van het marktrisico behoort tot de verantwoordelijkheid van het ALM & Market Risk team, dat rechtstreeks rapporteert aan de CRO. Dat team is onder meer verantwoordelijk voor het vastleggen van het Investment Framework conform de risicobereidheid en de risicolimieten en voor de uitwerking van de Strategic Asset Allocation (SAA), die bestaat in het bepalen van de geschikte toewijzingen voor de verschillende activa aan de verzekeringspassiva. Deze technische reserves zijn onderverdeeld in portefeuilles die homogeen zijn aan de aard van producten en hun ingesloten opties.

De risicobereidheid en de strategie met betrekking tot het marktrisico worden vastgelegd op het niveau van Belfius Insurance. De lokale correspondenten zijn verantwoordelijk voor de implementatie ervan in hun eigen entiteit. De aanwezigheid van een vertegenwoordiger van de afdelingen Risicobeheer en Beleggingen in de lokale ALCo's waakt over de nodige coherentie op lokaal vlak voor het beheer van het marktrisico.

2.1. Wisselkoersrisico

Het wisselkoersrisico is niet significant bij Belfius Insurance, waar minder dan 1 % van de totale marktwaarde van de portefeuille is uitgedrukt in vreemde munten. De mogelijkheid om posities in vreemde munten aan te houden wordt immers bewust beperkt door het Investment Framework.

Het huidige wisselkoersrisico is in hoofdzaak afkomstig van posities in Deense kroon (Danish mortgage bonds), waarvan de waarde sterk verbonden is met de Euro. De blootstelling aan de Deense kroon is stabiel gebleven in 2016.

Marktwaarde (in miljoen EUR)	31/12/15	31/12/16
EUR	21 933	20 779
DKK	72	73
GBP	5	4
USD	1	0
TOTAAL	22 011	20 856

2.2. Renterisico

Het is de bedoeling om de nettovolatiliteit in de resultatenrekening die kan worden teweeggebracht door renteschommelingen te beheren en te beperken en de economische waarde van het kapitaal van de aandeelhouders te vrijwaren. Zo zal Belfius Insurance bewust geen enkele positie aanhouden met een hoog renterisico.

De duration, die de rentegevoeligheid van de waarde van de balans weerspiegelt, wordt beschouwd als het voornaamste meetinstrument van het renterisico. De gedeeltelijke en globale gevoeligheden van het renterisico per tijdsinterval vormen de meer precieze indicatoren die worden opgevolgd in het ALCo.

De limieten voor het renterisico worden goedgekeurd door het directiecomité en de raad van bestuur. In het kader van het activabeheer worden zij vertaald naar het Investment Framework en opgevolgd door het ALCo.

Belfius Insurance handhaafde zijn ALM-strategie die erop gericht is de duration tussen activa en passiva nagenoeg gelijk te houden. De huidige lage rentestand heeft dus een beperkte impact op de bestaande activa en passiva.

Indien de historisch lage rentestand zich voor een langere tijd bestendigt zal Belfius Insurance wel genoodzaakt zijn om haar huidige productengamma sterk te herzien. De lage renteniveaus laten binnen de huidige fiscaliteit en rekening houdende met de kapitaalsvereisten van Solvency II immers niet meer zomaar toe om aan onze klanten interessante beleggingsverzekeringen in tak 21 en tak 26 aan te bieden. Ondertussen werden dan ook meerdere initiatieven opgestart waarbij we de klant de mogelijkheid geven om via het tak 44-concept toch zekerheid in zijn belegging in tak 23 in te bouwen.

2.3. Risico inzake aandelenmarkt en vastgoed

In de groep Belfius worden verschillende methodes gebruikt om het prijsrisico te volgen (risico van aandelen en vastgoed): de Value at Risk ("VaR") vertegenwoordigt het potentieel maximaal verlies op een portefeuille op een tijdsinterval met een bepaalde waarschijnlijkheid; sensitiviteitstesten en stresstesten. Op basis van deze indicatoren wordt een limiet vastgesteld voor de activa waarin belegd wordt.

Om te kunnen zorgen voor een gediversifieerd beheer worden er eveneens globale en specifieke limieten vastgelegd in termen van diversificatie, concentratie en tegenpartijen,

3. Sensitiviteiten

Renterisico kan 2 vormen aannemen: het risico dat de economische waarde van de verzekeraar schommelt en het risico dat het renteresultaat van de verzekeraar schommelt. Het meten van beide risico's is complementair voor het begrijpen van de volledige scope van het renterisico op de balans (exclusief financiële markten).

De indicatoren voor economische waarde meten het lange termijn effect van wijzigingen van de rente. De rentegevoeligheid van de economische waarde meet de wijziging van de ALM economische waarde indien de gehele rentecurve wijzigt met 10 basispunten.

- Het renterisico blijft laag dankzij een duration gap die beperkt is;
- Het vastgoedrisico stijgt licht als gevolg van een stijging in de waarde van de vastgoedportefeuille.

Impact op de beschikbare financiële middelen

Gebeurtenis (in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
RENTERISICO		
Sensitiviteit (rentestijging met 10 bp)	11 220	12 844
Earnings at risk (rentestijging met 50 bp)	1 940	2 586
AANDELENRISICO		
Shock 30 % (negatief)	(341 100)	(320 364)
VaR (99 %, 10 dagen)	69 000	83 595
VASTGOED		
Shock 12,5 % (negatief)	(85 000)	(88 588)
GEVOELIGHEID VOOR KREDIETSPREADS		
Spreadverhoging met 1 bp	(8 859)	(8 338)

Het renterisico van de verzekeringsactiviteit is beperkt. Voor Belfius Insurance komt het ALM-streefdoel erop neer een natuurlijke match te hebben voor de positie in de asset & liability durations. De lange termijnsensitiviteit van de Net Asset Value (NAV) van Belfius Insurance voor de rentevoeten bedroeg 13 miljoen EUR per 10 basispunten op 31 december 2016 (tegen 11 miljoen EUR per 10 basispunten op 31 december 2015).

Daling van de aandelenkoersen en vastgoedprijzen zullen bij verkoop resulteren in lagere gerealiseerde resultaten. Tevens kunnen zij bij belangrijke neerwaartse schokken resulteren in waardeverminderingen (toepassing van het principe van "significante daling" overeenkomstig de waarderingsregels).

De impact op het boekhoudkundig eigen vermogen van bijvoorbeeld een rentedaling met 50bp en daling van vastgoedprijzen met 15 % zal omwille van de huidige latente meerwaarden en de hiermee verband houdende toepassing van shadow accounting beperkt zijn.

4. Liquiditeitsrisico

Als verzekeringsmaatschappij heeft Belfius Insurance een passief op relatief lange termijn met stabiele en voorspelbare kasstromen waardoor er een beperkte financieringsbehoefte is. De premies die door de verzekeringnemers werden betaald, worden op lange termijn belegd om het verzekerde kapitaal en de verbonden rente te garanderen op de vervaldag van het contract. Diverse interne en reglementaire liquiditeitsindicatoren, tonen aan dat Belfius Insurance voortdurend voldoende liquide activa aanhoudt voor het dekken van zijn verbintenissen aan de passiefzijde.

Bovendien houdt Belfius Insurance een aanzienlijk bedrag aan bij de Europese Centrale Bank beleenbare activa. De maatschappij belegt immers een belangrijk deel van zijn obligatieportefeuille in overheidsobligaties die kunnen worden gebruikt voor repo's in het kader van haar liquiditeitsbeheer.

De afdeling Investments is verantwoordelijk voor het liquiditeits- en thesauriebeheer. Hiervoor baseert zij zich aan de ene kant op langetermijnprojecties van de thesauriestromen van activa en passiva die gesimuleerd worden in normale omstandigheden of in stresssituaties, en aan de andere kant op projecties m.b.t. de thesauriebehoeften op twaalf maanden.

Merk op dat Belfius Insurance vlot heeft kunnen voldoen aan zijn verbintenissen ten aanzien van zijn klanten tijdens de twee stress periodes in oktober 2008 (crisis na de teloorgang van Lehman Brothers) en in oktober 2011 (ontmanteling van de groep Dexia). Tijdens die onzekere maanden noteerde Belfius Insurance een maximale afkooppiek van minder dan 1 % van de reserves per maand.

Belfius Insurance neemt overigens specifieke maatregelen om de vervaldagen en de herbelegging van zijn verzekeringscontracten te beheren.

Onderstaande tabel toont de activa en de verplichtingen onderverdeeld in tijdsperiodes op basis van de resterende contractuele looptijd.

Resterende contractuele looptijd per 31/12/15

(in miljoen EUR)[1]	Activa	Verplichtingen
< 1 jaar	1 637	1 410
1 < 5 jaar	3 241	5 772
5 jaar en +	14 395	8 703
Onbepaald	4 007	3 464
TOTAAL	**23 280**	**19 350**

Resterende contractuele looptijd per 31/12/16

(in miljoen EUR)[1]	Activa	Verplichtingen
< 1 jaar	1 720	1 446
1 < 5 jaar	3 264	5 877
5 jaar en +	13 033	8 331
Onbepaald	4 791	3 172
TOTAAL	**22 808**	**18 826**

(1) Belfius Insurance nv (inclusief tak 23). De statutaire liquiditeitspositie van Belfius Insurance nv is tevens representatief voor de totaliteit van de groep.

Bovenstaande activa staan vermeld tegen marktwaarde. De categorie "onbepaald" omvat de tak 23-producten en de aandelen.

Bij de verplichtingen worden de repo's en tak 23-producten in het vak "onbepaald" geplaatst. De tabellen werden opgemaakt in de veronderstelling dat de contracten met herzienbare rentevoeten niet worden verlengd voor een periode van acht jaar.

Belfius Insurance beschikt over voldoende liquide kwaliteitsvolle obligaties om het hoofd te bieden aan zijn liquiditeitsbehoeften. Bovendien kunnen zij momenteel met een meerwaarde verkocht worden.

Verzekeringsrisico

De verzekeringsrisico's vertegenwoordigen het potentiële verlies dat voortvloeit uit het afsluiten of onderschrijven van verzekeringscontracten. Zij worden verder dan ook "onderschrijvingsrisico's" genoemd.

1. Definitie

Bij Belfius Insurance wordt het onderschrijvingsrisico onderverdeeld in drie modules, afhankelijk van het type van contract: Leven, Niet-Leven, Gezondheid. Elke categorie wordt vervolgens onderverdeeld in submodules die verband houden met de aard van de onderliggende activiteit.

1.1. Ontleding van het onderschrijvingsrisico Leven

Het onderschrijvingsrisico Leven is onderverdeeld in 7 submodules die voldoen aan de vereisten van Solvency II.

- Het mortaliteitsrisico is het risico dat de sterfte toeneemt. Het geldt voor alle verbintenissen waarvoor de verwachte te betalen prestaties toenemen in geval van een stijging van de mortaliteit.
- Het levensduurrisico: dat is het tegengestelde van het mortaliteitsrisico; het geldt voor de contracten waarvoor een daling van de mortaliteit zou leiden tot een stijging van de verwachte betalingen (bv. pensioencontracten).
- Het morbiditeitrisico of invaliditeitsrisico slaat op het risico op verlies of een nadelige evolutie van de verwachte prestaties, te wijten aan veranderingen met betrekking tot het niveau, de trend of de volatiliteit van de invaliditeitsgraad.
- Het afkooprisico inzake Leven wordt omschreven als het risico op verlies of toename van de prestaties dat te wijten is aan een verschil tussen de effectieve uitoefening van de contractuele opties van de verzekerde en de verwachte uitoefening. De term "opties" moet worden gezien in de ruime zin van het woord: de deelmodule omvat de opties inzake afkoop, opzegging en premiereductie, maar ook van uitbreiding van de waarborgen. Voor bepaalde contracten kan de uitoefening voordelig zijn voor de instelling, voor andere zal dat leiden tot een verlies. Die deelmodule omvat daarom twee scenario's: één waarvoor de opties vaker dan verwacht zullen worden uitgeoefend dan voorzien, en een ander waarvoor dat minder het geval zal zijn.
- Het risico met betrekking tot de beheerskosten stemt overeen met het risico dat de beheerskosten hoger zullen komen te liggen dan verwacht doordat ze een hogere inflatie ondergaan dan ingeschat.
- Het risico op een herziening geldt enkel voor de rente waarvan de bedragen in negatieve zin kunnen evolueren voor de verzekeraar als gevolg van een verandering van de wettelijke omgeving of de gezondheidstoestand van de verzekerde.
- Het catastroferisico is beperkt tot de contracten waarvoor een onmiddellijke en drastische stijging van de mortaliteit een stijging van de prestatie met zich zou brengen.

1.2. Ontleding van het onderschrijvingsrisico Niet-Leven

Het onderschrijvingsrisico Niet-Leven weerspiegelt het risico dat voortvloeit uit de verzekeringsverbintenissen Niet-Leven, rekening houdend met de gedekte gevaren en de procedures die worden toegepast bij het uitoefenen van deze activiteit.

In die risicomodule zijn er drie submodules:

- het premierisico: het risico dat het bedrag van de ontvangen premies niet toereikend is voor het betalen van de schadegevallen die zich hebben voorgedaan tijdens de dekkingsperiode waarop de premies betrekking hebben;
- het reserverisico: het risico op verlies of een ongunstige wijziging in de waarde van de verzekeringsverbintenissen, die voortvloeien uit schommelingen in de datum en het bedrag van de uitbetalingen van de schadegevallen; en
- het catastroferisico: het risico dat er zich een gebeurtenis van grote omvang voordoet die niet gedekt is door de twee voorgaande risico's.

2. Beheer van het verzekeringsrisico

Het Risk & Underwriting-comité geeft zijn advies over de strategie op het vlak van de onderschrijving en de reservering van de verzekeringsmaatschappijen van Belfius Insurance en het beleid dat daaruit voortvloeit, in het bijzonder aangaande de volgende punten:

- soorten en kenmerken van de verzekeringsactiviteiten die Belfius Insurance bereid is om te beheren;
- selectiecriteria van de risico's die in overeenstemming zijn met de risicobereidheid;
- de manier waarop de effectieve onderschrijving wordt gevolgd;
- de afstemming tussen aan de ene kant de geïnde verzekeringspremies en aan de andere kant de te betalen schadegevallen die bij de gedragen kosten worden geteld;
- de identificatie van de risico's die voortvloeien uit de verbintenissen van Belfius Insurance, met inbegrip van de impliciete opties en het kapitaal dat wordt gewaarborgd door de verzekeringsproducten; en
- het vormen van voorzieningen voor de schadegevallen.

De globaal bepaalde strategie wordt binnen de verschillende betrokken entiteiten concreet uitgewerkt en opgevolgd door de lokale verantwoordelijke personen.

Herverzekering is een van de methodes die gebruikt wordt om het verzekeringsrisico te beperken. De bedoeling van een herverzekering is de volatiliteit van de kapitaalbehoeften en de winsten, en dus de onzekerheid die verbonden is aan het risico in de waardering van de verzekeraar, terug te dringen.

Dit zijn de herverzekeringsfuncties:

- capaciteit: dankzij de herverzekering is er voor de verzekeraars een grotere flexibiliteit mogelijk met betrekking tot de omvang, de soorten risico's en het activiteitsvolume dat zij op een veilige manier kunnen aanvaarden. Daardoor zijn de verzekeraars in staat nieuwe activiteiten uit te voeren of ze uit te breiden tijdens een korte periode;
- stabiliteit: dankzij gestructureerde herverzekeringsprogramma's kunnen de verzekeraars hun operationeel resultaat stabiliseren;
- bescherming: de herverzekering zorgt voor een bescherming tegen gecumuleerde financiële verliezen door een opeenvolging van gebeurtenissen (bijvoorbeeld slechte weersomstandigheden) of tegen significante financiële verliezen als gevolg van één enkele gebeurtenis;
- financiering: herverzekeren kan een alternatief zijn voor een kapitaalverhoging; en
- expertise: de herverzekeraars verlenen bijstand aan de verzekeraars in hun expertisedomein. Het bevoegde personeel van de herverzekeringsmaatschappijen biedt zijn diensten aan bij het opstarten van bv. een nieuwe activiteit.

In de loop van 2015 heeft Belfius Insurance, op voorstel van het herverzekeringscomité, een gewijzigd herverzekeringsprogramma geïmplementeerd om aldus op een nog optimalere manier te zorgen voor een adequate overeenstemming tussen de herverzekeringsdekking en de risico's.

3. Sensitiviteiten

Onderschrijvingsrisico Leven: scenario dat overeenstemt met een daling van[1]	Impact op de beschikbare financiële middelen vóór belastingen (in miljoen EUR)	
	31/12/15	31/12/16
15 % van de mortaliteit	(35,1)	(34,7)
10 % van de kosten + 1 % inflatie	(123,0)	(101,0)
10 % van het afkooppercentage	(29,3)	(23,5)

(1) Impact voor Belfius Insurance nv.

Onderschrijvingsrisico Niet-Leven: scenario dat overeenstemt met[1]	Impact op het resultaat vóór belastingen (in miljoen EUR)	
	31/12/15	31/12/16
Een daling van 10 % van de administratieve kosten	4,4	4,6
Een verhoging van de schadelast met 5 % voor de schadegevallen die zich hebben voorgedaan	(17,4)	(18,4)

(1) Impact voor Belfius Insurance nv en Corona nv.

Wij evalueren het effect van de sensitiviteiten op het economisch eigen vermogen. Zij slaan op de technische voorzieningen in marktwaarde. Gelet op de lage marktrente is de waarde van de technische voorzieningen groter dan de afkoopwaarde, wat leidt tot een negatieve impact op het eigen vermogen in geval van een verlaging van het afkooppercentage. De sensitiviteit aan het afkooppercentage daalt in 2016 als gevolg van een daling in het volume tak 21.

Het verzekerd kapitaal bij overlijden is groter dan de technische reserves tegen de reële waarde, wat leidt tot een positieve impact op de beschikbare financiële middelen bij een daling van de mortaliteit. De sensitiviteit blijft stabiel tussen 2015 en 2016.

Een stijging van de kosten leidt noodzakelijkerwijze tot een verhoging van de reële waarde van de technische reserves en tot een daling van het eigen vermogen. De sensitiviteit in de activiteit Leven daalt in 2016 als gevolg van een herziening van het kostenallocatiemodel.

In de activiteit Niet-Leven zorgen lagere administratieve kosten voor een hoger resultaat, terwijl een toename van de schadegevallen leidt tot een lager resultaat. De herziening van het kostenallocatiemodel verklaart eveneens de stijging van de sensitiviteit: de administratieve kosten stijgen terwijl de acquisitiekosten dalen.

4. Evolutie van de schadegevallen

De schadedriehoek is de gebruikelijke methode voor het in kaart brengen van de schadebetalingen, die over meerdere jaren gespreid zijn. Op basis hiervan test de actuaris onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen. Bij de verzekeringen Niet-Leven kan de verzekeraar tussen de datum dat een schadegeval zich voordoet en de datum dat het volledig is afgehandeld, doorgaans de totale kostprijs van het schadegeval niet exact bepalen. Tijdens die periode vormt de verzekeraar een reserve die gelijk is aan het geraamde bedrag aan toekomstige betalingen voor dit schadegeval.

Aangezien de reserve slechts een raming is, bestaat het risico dat het effectief betaalde bedrag hoger ligt. Om het gelopen risico te beoordelen, is het noodzakelijk de schommeling van twee bedragen te analyseren:

1. de som van de betalingen die werden gedaan vóór die datum;
2. de reserve die op die datum is geboekt voor de toekomstige betalingen.

De som van deze twee componenten wordt de totale schadelast genoemd.

Onderstaande tabel toont voor Belfius Insurance nv en Corona nv de evolutie sinds 2005 van de som op het einde van het jaar van de totale kosten voor de schadegevallen die zich op jaarbasis hebben voorgedaan.

SCHADELAST (EXCLUSIEF HERVERZEKERING EN INTERNE KOSTEN)

(in duizend EUR)	Voorvalsjaar										
Afwikkelingsjaar	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Raming aan het einde van het voorvalsjaar	237 618	266 081	284 441	331 831	376 927	368 410	366 403	365 798	415 445	389 632	427 822
1	222 113	253 679	286 182	315 094	377 982	365 547	350 517	324 524	392 976	361 479	
2	213 627	240 004	276 197	302 958	376 143	355 306	334 313	312 883	381 044		
3	205 122	231 754	266 868	302 314	370 819	350 249	329 882	306 454			
4	205 144	228 986	267 226	300 159	370 924	352 804	328 046				
5	202 606	231 760	266 805	299 236	363 378	350 780					
6	202 551	229 487	267 520	296 773	360 537						
7	200 538	227 465	267 249	293 969							
8	198 851	225 761	264 048								
9	200 039	225 140									
10	199 339										

(in duizend EUR)											
Huidige raming	199 339	225 140	264 048	293 969	360 537	350 780	328 046	306 454	381 044	361 479	427 822
Cumulatieve betalingen	(172 700)	(200 782)	(224 942)	(263 997)	(294 651)	(289 592)	(261 919)	(239 614)	(291 708)	(239 095)	(177 684)
Huidige voorzieningen	26 639	24 358	39 106	29 972	65 886	61 189	66 127	66 839	89 336	122 384	250 138

(in duizend EUR)	
Voorzieningen (vanaf 2005)	841 974
Voorzieningen (tot 2005)	107 315
Interne kosten	39 156
Aangenomen zaken	30 456
TOTAAL	**1 018 900**[1]

(1) Schadereserve 31/12/2016 - toelichting 9.3.

Operationeel risico

Het kader van het beheer van het operationeel risico berust op een sterke governance met duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden. Het directiecomité, dat wekelijks bijeenkomt, analyseert geregeld de evolutie van het risicoprofiel van de diverse activiteiten van Belfius Insurance en neemt de nodige beslissingen.

Het hoofd van de operationele risico's vertaalt het beleid dat werd goedgekeurd door het directiecomité in detail in aanbevelingen voor de commerciële activiteiten. Het zorgt voor het transversaal toezicht op de operationele incidenten en op de uitgevoerde analyses.

De managers van de diverse afdelingen zijn de hoofdverantwoordelijken voor het beheer van de operationele risico's (eerste verdedigingslijn). Voor hun activiteitsdomein stellen zij een correspondent aan voor de operationele risico's die de inzameling van risicogegevens coördineert en voor de zelfevaluatie van de risico's zorgt, met de steun van de functie voor het beheer van de operationele risico's.

1. Methodologie inzake het beheer van operationele risico's

1.1. Samenstellen van een overzicht

Het tot stand brengen van een overzicht van de operationele incidenten is cruciaal om te komen tot een beter begrip van het operationeel risico dat verbonden is aan elke activiteit en vormt een relevante informatiebron voor het management (bijvoorbeeld voor het geraamde jaarlijkse verlies). De grote operationele incidenten worden grondig onderzocht en krijgen een specifiek actieplan en een aangepaste follow-up.

1.2. Zelfevaluatie van de risico's en van de daaraan gekoppelde controles

Elk jaar vindt er voor de diverse activiteiten van Belfius Insurance een zelfevaluatie plaats van de risico's en de daaraan verbonden controles.

2. Frauderisico

Het frauderisico wordt in alle processen als aanvaardbaar ingeschaald, met een beperkt aantal specifieke aandachtspunten binnen bepaalde processen.

Het fraudebeleid wordt uitgewerkt en gecommuniceerd, zowel intern als naar het agentennet van DVV Verzekeringen.

Voor het verzekeringsbankieren zijn er met Belfius Bank de nodige afspraken gemaakt inzake fraudepreventie in de bankkantoren. In de opleiding van beheerders en agenten wordt voldoende aandacht besteed aan fraudepreventie. De betrokken medewerkers hebben de opleiding 'deontologische code' gevolgd en beschikken over richtlijnen en procedures rond fraudebehandeling en -preventie.

Er werden adequate e-mail- en internetbeveiligingssystemen geïnstalleerd om de frauderisico's in dit domein maximaal te beperken. In het IT-systeem werden er diverse niveaus van volmachten en machtigingen ingesteld. Ook werden er preventieve en detectiecontroles ingebouwd (automatisch en manueel) om ongeoorloofde betalingen te vermijden.

Aankopen gebeuren via de centrale aankoopdienst. Het toewijzen en uitbetalen van opdrachten gebeuren via een procedure met strikte scheiding tussen bestelling, goedkeuring en betaling.

Belfius Insurance beschikt eveneens over een aparte cel met gespecialiseerde inspecteurs voor fraudebestrijding in verband met de verzekeringsactiviteit.

3. HR-risico

Het algemeen en budgettair kader voor staffing wordt vastgelegd en goedgekeurd binnen de businessplanningsoefeningen en ingevuld via interne en externe medewerkers voor de diverse processen.
In dat verband wordt er een brede waaier aan externe en interne opleidingen aangeboden aan de medewerkers.

Elke medewerker heeft een taakstelling, waarbij de jaarlijkse functioneringsgesprekken bijdragen tot het uitwerken van de taken en verantwoordelijkheden van elkeen. Individuele follow-upgesprekken in de loop van het jaar zorgen voor bijsturing indien nodig.

4. Legal & Compliance risico

De relevante wetgeving wordt systematisch opgevolgd vanuit het Legal departement. De follow-up van de implementatie van nieuwe wettelijke ontwikkelingen gebeurt in zeer nauw overleg tussen Legal en de betrokken dienst(en). Bovendien geeft Legal advies over diverse juridische domeinen en rapporteert het geregeld aan het directiecomité over de evolutie van het juridisch risico bij Belfius Insurance.

Compliance zorgt samen met Legal voor de follow-up van de wetgeving in verband met de persoonlijke levenssfeer en voor het opstellen van de privacyclausules op de verzekeringsdocumenten en voor de wettelijk vereiste aangifte aan de privacycommissie van alle verwerkingen van persoonsgegevens door Belfius Insurance en door de agenten van DVV (in de toepassingen van Belfius Insurance).

Compliance vormt ten slotte samen met de afdeling Leven het acceptatiecomité om risicovolle transacties of klanten te beoordelen.

De gedragscode voor klachtenmanagement van Assuralia werd onderschreven door Belfius Insurance en is beschikbaar op het intranet. Conform die gedragscode gebeurt er een systematische rapportering over zowel de kwaliteit van de klachtenafhandeling als over de inhoud van de klachten.

5. Electronic data processing risico

De IT-organisatiestructuur is afgestemd op optimale dienstverlening dankzij de IT-accounts die het optimaal beheer mogelijk maken van alle bestaande applicaties alsook de ontwikkeling van nieuwe applicaties.

De IT-projectportfolio wordt aangestuurd via het Portfolio & Project Management. Dit selectie- en rapporteringsproces beoogt een optimale toewijzing van de middelen aan strategische projecten, op basis van een aantal vastgelegde criteria.

De IT-omgeving voor de back office is sterk geautomatiseerd met afdoende applicatiecontroles..

DIGIS (Global Imaging System) beoogt een gebruiksvriendelijke implementatie van de digitalisering van papieren documenten.

6. Risico voor de continuïteit van de activiteiten

De continuïteit van de activiteiten is van essentieel belang om garant te staan voor een tijdige levering van de producten en diensten van Belfius Insurance. Het gaat eveneens om een wettelijke, contractuele en reglementaire verplichting die moet aantonen dat Belfius Insurance in staat is de dienstverlening aan zijn klanten te waarborgen en de onderbreking van zijn werking in geval van een "ramp" tot een minimum te beperken.

Eenzelfde benadering wordt gebruikt binnen alle activiteitslijnen bij de uitbouw en het onderhouden van het continuïteitsplan van de activiteiten, in lijn met de aanpak die ook binnen Belfius Bank wordt gehanteerd.

Die voorziet in het ter beschikking stellen, naast de mogelijkheden inzake telewerk, van een aantal werkplekken op uitwijklocaties, afhankelijk van de criticiteit van de diverse activiteiten. De effectiviteit van het BCP-plan wordt regelmatig getest en de implementatie van eventuele actieplannen wordt opgevolgd.

De andere entiteiten van Belfius Insurance beschikken over hun eigen continuïteitsplan.

7. Outsourcing

Belfius Insurance maakt gebruik van diverse externe partners voor bepaalde, voornamelijk technische, IT-activiteiten (zoals Innovative Solutions for Finance (IS4F) voor het beheer van de IT-infrastructuur, Hexaware voor bepaalde ontwikkelingen of andere externe leveranciers). Die samenwerking wordt continu opgevolgd, en actieplannen worden gedefinieerd en geïmplementeerd om aan eventuele aandachtspunten te werken. In dat verband werden een reeks maatregelen genomen samen met IS4F ter verbetering van de performance en de stabiliteit van de systemen. Die inspanningen zullen in de toekomst worden voortgezet met het oog op een voortdurende verbetering.

Een belangrijk deel van de Anti-Money-Laundering monitoring werd uitbesteed aan Belfius Bank (Compliance). In dat verband werd een SLA ondertekend waarin alle werkvoorwaarden werden vastgelegd.

De rollen en verantwoordelijkheden van elke partij staan beschreven in diverse overeenkomsten aangaande het discretionair beheer en de dienstverlening met betrekking tot het financieel beheer van de verzekeringsportefeuilles van Belfius Insurance en zijn dochterondernemingen.

Voor het beheer van financiële instrumenten ligt de finale beslissing bij het ALCo. De uitvoering van de instructies van het ALCo is in handen van Candriam en wordt op de voet gevolgd door het ALCo. Tijdens een tweewekelijkse ALCo-vergadering geeft Candriam toelichting bij de status van de uitgevoerde orders.

Andere risico's

1. "Businessrisico"

Het "businessrisico", dat wordt omschreven als het risico op een lagere rentabiliteit van de diverse metiers van Belfius Insurance, staat centraal in het dagelijks beheer van de onderneming en van haar strategische oriëntaties.

De afdeling Strategische Planning en Controle is verantwoordelijk voor de consolidatie van alle gegevens die noodzakelijk zijn voor de follow-up van de rentabiliteit en de globale prestatie van de onderneming via diverse indicatoren.

De aansturing van de toekomstige rentabiliteit is in handen van diverse comités en berust uiteindelijk bij het directiecomité en de raad van bestuur. Die laatste bepalen welke strategische beslissingen moeten worden genomen om de verwachte rentabiliteit te bereiken en om de concurrentiekracht van Belfius Insurance op lange termijn te vrijwaren.

2. Strategisch risico

Het strategisch risico is de potentiële kostprijs van het verlies van bestaande klanten, of de kostprijs van de mogelijkheid dat potentiële klanten verloren gaan, als gevolg van externe veranderingen en ongunstige beslissingen, onvoldoende implementatie van de beslissingen of een gebrek aan reactiviteit gelet op de veranderingen van de businessomgeving.

De principes die ten grondslag liggen aan de maatregelen voor het beperken van het strategisch risico zijn de volgende:

- zich ervan vergewissen dat het strategisch risico van Belfius Insurance is afgestemd op zijn commerciële omgeving;
- afdoend reageren op de gewijzigde economische omgeving of op ontwikkelingsmogelijkheden; en
- zich vergewissen van de correcte uitvoering van de beslissingen die werden genomen door de directie van Belfius Insurance en zijn entiteiten in de metiers/entiteiten.

Het strategisch risico wordt beheerd via een degelijk governance systeem dat werd geïmplementeerd bij Belfius Insurance en zijn entiteiten.

3. Reputatierisico

Het reputatierisico is het potentieel waardeverlies voor Belfius Insurance dat voortvloeit uit de negatieve perceptie van de onderneming door de klanten, de tegenpartijen, de aandeelhouders, de beleggers, de toezichthouders en de andere stakeholders.

Belfius Insurance hecht veel belang aan de tevredenheid van zijn voornaamste stakeholders en organiseert dus geregeld tevredenheidsenquêtes bij de klanten en bij zijn werknemers. Het zijn belangrijke instrumenten voor het identificeren van een eventuele terugval van het vertrouwen bij de belangrijke stakeholders.

Het reputatierisico wordt beheerd d.m.v. corporate governance en dankzij degelijke complianceregels bij Belfius Insurance. Daarbij zijn diverse departementen betrokken: compliance, risicobeheer, juridische en fiscale dienst en communicatie.

Die sleutelactoren van de interne controle hebben een kader tot stand gebracht voor het beheer van de risico's en voor het beleid dat erop gericht is de potentiële impact van het reputatierisico te voorkomen, op te sporen en op te volgen in de domeinen waarvoor ze verantwoordelijk zijn. Elke tekortkoming die wordt vastgesteld, gaat vergezeld van een corrigerende maatregel.

4. Modelrisico

Bij Belfius Insurance wordt het modelrisico omschreven als het risico op een evaluatiefout die voortvloeit uit een methodologie die niet afdoende is, uit de onzekerheid omtrent de gegevens en/of uit het ongepast gebruik van modellen.

Net als elk ander risico wordt ook het modelrisico beheerd. De succesfactoren zijn:

- een goede ontwikkeling van het model door diverse experts (in statistiek, finance en verzekering), in samenwerking met de diverse activiteitslijnen, die over uitgebreide ervaring beschikken in verband met de activiteit waarop de modellering wordt toegepast;
- met een duidelijke documentatie van de modellen kunnen de zwakke punten op eenvoudige wijze worden blootgelegd;
- een grondige back-testing;
- in de mate van het mogelijke een vergelijkende analyse;
- een kwaliteitscontrole van de gebruikte gegevens; en
- een diepgaande interne validering op het ogenblik van de implementatie van het model en vervolgens tijdens de hele levensduur.

De afdeling Validation volgt de volledige levensduur van het model op via een geregeld herhaalde evaluatie en een validering van het model zelf, zijn gegevens en zijn parameters. Alle verslagen die worden opgesteld door de afdeling Validation worden goedgekeurd door het Model Validation Committee.

Beheer van het kapitaal bij de verzekeraar

Solvency II Invoering

Vanaf 1 januari 2016 is de vernieuwde Europese regelgeving rond de solvabiliteit van (her)verzekeraars in voege getreden. Deze Solvency II richtlijn bevat een geharmoniseerd prudentieel toezichtsysteem voor de (her)verzekeraars in de EU.

De regelgeving voert solvabiliteitsvereisten in die de risico's van de onderneming beter weerspiegelen en introduceert een toezichtsysteem dat voor alle EU-lidstaten consistent is, met de bedoeling de klant beter te beschermen en zo het vertrouwen in de financiële sector te herstellen. Ze legt daarbij geheel nieuwe eisen op aan het vereiste kapitaal van de ondernemingen, hun risicobeheer en hun rapporteringen aan de toezichthouder.

De invoering van deze regelgeving betekent een grote verandering voor Belfius Insurance en alle verzekeringsmaatschappijen door de complexiteit van de berekeningen van vereist en beschikbaar kapitaal en omwille van de focus die gelegd wordt op het bedrijfswijd risicobeheer. De uitkomst van de kapitaalmodellen heeft invloed op verschillende aspecten van onze bedrijfsvoering zoals de prijsstelling, de kapitaalallocatie, het herverzekeringsbeleid en de aansturing van de onderneming in het algemeen. Mede hierdoor raakt deze nieuwe wetgeving aan alle departementen en onderdelen van Belfius Insurance.

Geconsolideerde Solvency II ratio

Om het vereiste kapitaal onder Pijler 1 te berekenen, maakt Belfius Insurance gebruik van de Standaardformule uitgeschreven in de Solvency II richtlijn.

De Solvency II regelgeving laat toe om gedurende een welbepaalde periode overgangsmaatregelen toe te passen, om de overgang te verzachten van de minder strikte Solvency I vereisten naar de strengere Solvency II vereisten. Omdat Belfius Insurance al gedurende verscheidene jaren maatregelen heeft genomen ter voorbereiding van de invoering van de nieuwe Solvency II vereisten en dit zich vertaalt in een comfortabel niveau van kapitalisatie, besliste Belfius Insurance om geen overgangsmaatregelen toe te passen, met uitzondering van de specifieke overgangsmaatregel met betrekking tot de kapitaalsvereiste voor aandelen.

Bovendien voorziet de Solvency II regelgeving om, in de bepaling van de markconsistente waarde van de verzekeringspassiva, rekening te houden met een volatiliteitsaanpassing (VA) die uitdrukking geeft aan de inherente ongevoeligheid van de lange-termijn verplichtingen van de onderneming aan de korte-termijn volatiliteit in de marktwaarde van haar activa. Belfius Insurance maakt gebruik van deze volatiliteitsaanpassing in de bepaling van de marktconsistente waarde van haar verzekeringspassiva.

Belfius Insurance geconsolideerd (in miljoen EUR)	2015	2016
BESCHIKBAAR KAPITAAL VOOR VERWACHT DIVIDEND	**2 510**	**2 621**
Tier 1	2 100	2 090
IFRS Eigen vermogen	2 176	2 147
Waarderingsverschillen	(75)	(58)
Begrensde Tier 1	152	170
Tier 2	258	361
BESCHIKBAAR KAPITAAL NA VERWACHT DIVIDEND	**2 391**	**2 501**
AFR voor verwacht dividend	2 510	2 621
Verwacht dividend	(120)	(120)
VEREIST KAPITAAL (SCR)	**1 199**	**1 207**
Marktrisico		1 097
Kredietrisico		209
Verzekeringsrisico		545
Diversificatie		(484)
Operationeel risico		100
Verliescompensatie vermogen uitgestelde belastingen & technische voorzieningen		(260)
SOLVENCY II RATIO		
VOOR VERWACHT DIVIDEND	209 %	217 %
NA VERWACHT DIVIDEND	199 %	207 %

Per eind 2016 bedraagt het totale geconsolideerde beschikbare Solvency II kapitaal 2 621 miljoen EUR, vóór dividenduitkering. Het is voor 86 % samengesteld uit kapitaal van de hoogste kwaliteit, het Tier 1 kapitaal.

Het Tier 2 kapitaal bedraagt 361 miljoen EUR en is voornamelijk samengesteld uit twee achtergestelde leningen. Met het oog op een verlenging van de gemiddelde duurtijd van haar achtergestelde leningen en gedreven door de lage rentevoeten in de financiële markten,

besloot Belfius Insurance om één van de bestaande achtergestelde leningen terug te betalen en twee nieuwe achtergestelde leningen uit te schrijven. In vergelijking met 2015 ligt daar dan ook de voornaamste verklaring van de stijging van het economisch eigen vermogen.

De geconsolideerde kapitaalsvereiste (SCR) eind 2016 bedraagt, op basis van de standaardformule, 1 207 miljoen EUR t.o.v. 1 199 miljoen EUR in 2015.

Het grootste aandeel in het vereiste kapitaal hebben de marktrisico's, voornamelijk omwille van het spread- en aandelenrisico. Het vereiste kapitaal voor het interestrisico is zeer beperkt, omwille van de goede globale duratie-matching tussen activa en passiva in de balans van Belfius Insurance.

Belfius Insurance behaalt aldus een solvabiliteitsratio van 217 %, een verbetering ten opzichte van de ratio eind 2015. Deze solvabiliteitsratio is hoger dan de doelwaarde van 160 % die Belfius Insurance voor zichzelf heeft bepaald. Na het in aanmerking nemen van een tussentijds bruto-dividend ten belope van 120 miljoen EUR bedraagt de solvabiliteitsratio van Belfius Insurance 207 %, wat nog steeds hoger is dan de interne doelwaarde.

Voor de (her)verzekeringsondernemingen actief in België heeft de Nationale Bank van België als toezichthouder een bijkomende limiet ingevoerd op het vermogen tot verliescompensatie van de uitgestelde belastingen. Zonder toepassing van deze limiet zou de solvabiliteitsratio van Belfius Insurance per 31/12/2016 236 % bedragen in plaats van de hierboven vermelde 207 %.

Belfius Insurance voert ook sensitiviteiten uit, door het toepassen van schokken op specifieke marktparameters, waaruit blijkt dat haar eigen vermogen solide genoeg is om de schokken op te vangen. Voor elk van de toegepaste schokken eindigt de Solvabiliteitsratio boven de interne limiet met betrekking tot de risicobereidheid, zoals goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

	shock	Solvency II ratio
Basis scenario	0	207 %
Stress scenario		
Interest rate	-0,25 %	203 %
Equity	-30 %	197 %
Spread	0,50 %	170 %
Real estate	-0,15 %	198 %
Volatiliteitsaanpassing	nvt	188 %
UFR	3,20 %	202 %

Zo leidt een daling van het interestniveau met 0.25 % tot een impact van -4 % op de Solvency II ratio. Een beursschok van -30 % op de aandelenkoersen zou een impact hebben van -10 % en een stijging van de kredietspreads met 50 bp over de volledige portefeuille zou einde 2016 een impact hebben van -36 %.

Indien Belfius Insurance in haar bepaling van de marktconsistente waarde van de verzekeringspassiva geen rekening houdt met de volatiliteitsaanpassing, bedraagt de solvabiliteitsratio nog steeds 188 %

Belfius Insurance heeft ook de gevoeligheid van haar solvabiliteitsratio ten opzichte van een daling van de Ultimate Forward Rate (UFR) naar 3,2 % getest. De daaruit volgende verhoging van de marktconsistente waarde van de verzekeringspassiva heeft een negatieve impact op de solvabiliteitsratio, die echter beperkt is tot 5 %, gezien het kleine proportionele aandeel van lange-termijn verzekeringspassiva in de balans van Belfius Insurance.

Gezien de uitstekende kapitaalspositie van Belfius Insurance, zowel in het basis-scenario als onder de verschillende sensitiviteiten en de stress scenario's, heeft de Raad van Bestuur van Belfius Insurance nv op 21 maart 2017 beslist om een buitengewone algemene vergadering samen te roepen, teneinde te beslissen over de uitkering van een tussentijds bruto-dividend ten belope van 120 miljoen EUR, te putten uit de statutaire beschikbare reserves en het overgedragen resultaat.

Beheer van Kapitaal

Het beheer van het kapitaal heeft tot doel om te waken enerzijds over de continue toereikendheid van het eigen vermogen ten opzichte van het vereiste kapitaal en anderzijds over de optimale aanwending van het beschikbare kapitaal.

In het strategisch plan wordt de bedrijfsstrategie vertaald in activiteiten die Belfius Insurance de volgende jaren wenst uit te voeren en producten die zij wenst aan te bieden en wordt bepaald aan welke tarieven deze producten op de markt zullen gezet worden. Het kapitaalplan dat Belfius Insurance opstelt geeft dan uitdrukking aan de verwachte evolutie van het eigen vermogen, d.w.z. het beschikbare kapitaal, ten gevolge van de winsten die zullen voortvloeien uit de implementatie van het strategisch plan. Bovendien wordt in dit kapitaalplan rekening gehouden met de impliciete en expliciete risico's die aan het strategisch plan verbonden zijn en de daaruit volgende verwachte evolutie van het wettelijke vereiste kapitaal. Door de vergelijking van de verwachte evolutie van het beschikbare kapitaal ten opzichte van het vereiste kapitaal, verkrijgt Belfius Insurance inzicht in de verwachte evolutie van de solvabiliteitsratio.

Dit gebeurt zowel onder het basis-scenario als onder verschillende sensitiviteiten en stress scenario's. Indien zou blijken dat de verwachte solvabiliteitsratio in een bepaald scenario onder het door de Raad van Bestuur vastgestelde aanvaarbare niveau zou zakken, stelt Belfius Insurance een actieplan op om dat kapitaalrisico te beheersen.
De acties die voor de beheersing van het kapitaalrisico genomen kunnen worden zijn enerzijds het verminderen van het vereiste kapitaal (dus van onderliggende risico's) en anderzijds het versterken van de kapitaalbasis.
In haar kapitaalplanning voorziet Belfius Insurance een autofinanciering van de in het strategisch plan voorziene groei, om te voldoen aan het door de Raad van Bestuur vastgelegde aanvaardbare niveau van solvabiliteit. Belfius Insurance beoogt daarbij om het benodigde eigen vermogen op te bouwen door middel van een sterke kapitaalsbasis bestaande uit een combinatie van gereserveerde winsten en achtergestelde leningen.

Geconsolideerde jaarrekening

Financiële situatie op 31 december 2016

Geconsolideerde balans	48
Geconsolideerde resultatenrekening	50
Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	51
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	52
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	57
Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening	59
I. Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening	59
II. Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring	75
III. Belangen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen, joint ventures en gestructureerde entiteiten	76
IV. Rapportering per activiteit	82
V. Gebeurtenissen na balansdatum	83
VI. Gerechtelijke procedures	84
VII. Toelichtingen bij de activa van de geconsolideerde balans	84
VIII. Toelichtingen bij de verplichtingen van de geconsolideerde balans	96
IX. Toelichtingen met betrekking tot de verzekeringsactiviteiten	102
X. Andere toelichtingen bij de geconsolideerde balans	115
XI. Toelichtingen bij de voorwaardelijke verplichtingen en verbintenissen	120
XII. Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening	122
XIII. Bijkomende toelichtingen met betrekking tot financiële instrumenten	128
Verslag van de commissaris	142

Geconsolideerde balans

Activa (in duizend EUR)		Toelichting	31/12/15	31/12/16	Verschil
I.	Financiële activa en overige beleggingen		22 956 334	22 381 102	(575 232)
	1. Leningen en voorschotten		7 004 697	6 119 725	(884 973)
	1.1. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	7.1	1 096 840	737 523	(359 317)
	1.2. Hypothecaire en andere leningen	7.2	5 907 857	5 382 201	(525 656)
	2. Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	7.3	1 990 545	2 189 714	199 169
	3. Voor verkoop beschikbare financiële activa	7.4	13 440 528	13 564 737	124 209
	4. Vastgoedbeleggingen	7.6	411 376	407 128	(4 248)
	5. Derivaten	10.1	2 185	0	(2 185)
	6. Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures	7.7	107 002	99 798	(7 204)
II.	Materiële vaste activa voor eigen gebruik	7.8	50 493	49 683	(810)
III.	Immateriële vaste activa en goodwill	7.9	17 726	32 708	14 982
	1. Immateriële vaste activa	7.9	11 964	26 946	14 982
	2. Goodwill	7.9	5 762	5 762	0
IV.	Belastingvorderingen	10.2	21 346	24 113	2 767
	1. Actuele belastingvorderingen	10.2	1 200	7 894	6 694
	2. Uitgestelde belastingvorderingen	10.2	20 146	16 219	(3 927)
V.	Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	7.10 - 9.1 - 9.2 - 9.3	503 130	437 581	(65 549)
	1. Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen	7.10 - 9.1 - 9.2 - 9.3	318 219	257 064	(61 155)
	2. Deposito's en vorderingen uit hoofde van (her)verzekeringscontracten	7.10	175 609	172 165	(3 443)
	3. Andere verzekeringsspecifieke activa	7.10	9 302	8 353	(950)
VI.	Overige activa	7.11	78 461	53 496	(24 965)
VII.	Activa aangehouden voor verkoop	7.14	3 339 275	7 730	(3 331 545)
TOTAAL VAN DE ACTIVA			26 966 765	22 986 414	(3 980 351)

Verplichtingen
(in duizend EUR)

		Toelichting	31/12/15	31/12/16	Verschil
I.	Financiële verplichtingen		3 840 571	3 933 490	92 919
	1. Schulden aan kredietinstellingen	8.1	1 424 007	1 150 417	(273 590)
	2. Deposito's van klanten	8.2	4 537	1	(4 536)
	3. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	9.4	1 990 545	2 189 714	199 169
	4. Derivaten	10.1	3 330	10 299	6 968
	5. Achtergestelde schulden	8.3	418 151	583 059	164 908
II.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	9.1	16 694 814	15 996 676	(698 138)
	1. Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	9.1 - 9.2 - 9.3	122 327	126 890	4 563
	2. Voorziening voor te betalen schaden	9.1 - 9.2 - 9.3	1 086 934	1 151 258	64 324
	3. Voorziening voor verzekering "Leven"	9.1 - 9.2	15 334 105	14 584 885	(749 220)
	4. Voorziening voor discretionaire winstdeling	9.1 - 9.2	112 787	96 420	(16 367)
	5. Andere technische voorzieningen	9.1 - 9.2 - 9.3	38 661	37 223	(1 438)
III.	Voorzieningen en andere verplichtingen	8.4	141 075	134 441	(6 633)
IV.	Belastingverplichtingen	10.2	299 855	308 569	8 714
	1. Actuele belastingverplichtingen	10.2	15 081	27 853	12 772
	2. Uitgestelde belastingverplichtingen	10.2	284 774	280 716	(4 058)
V.	Verplichtingen met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	8.5	393 794	326 867	(66 926)
VI.	Overige verplichtingen	8.6	176 626	139 648	(36 977)
VII.	Verplichtingen verbonden aan activa aangehouden voor verkoop	7.14	3 243 438	0	(3 243 438)
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN			**24 790 172**	**20 839 693**	**(3 950 480)**

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Eigen vermogen
(in duizend EUR)

		Toelichting	31/12/15	31/12/16	Verschil
VIII.	Geplaatst kapitaal	10.4	556 523	556 523	0
IX.	Uitgiftepremies		0	0	0
X.	Ingekochte eigen aandelen		0	0	0
XI.	Reserves en overgedragen resultaat		504 015	601 654	97 639
XII.	Nettoresultaat van het boekjaar		217 658	169 697	(47 961)
KERN EIGEN VERMOGEN			**1 278 195**	**1 327 873**	**49 678**
XIII.	Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen		897 545	818 848	(78 697)
	1. Reserves voor verkoop beschikbare financiële activa		858 624	790 795	(67 830)
	2. "Bevroren" reëlewaardeaanpassing van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten		(10 811)	(7 180)	3 632
	3. Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel		755	1 464	709
	4. Discretionaire-winstdelingselement		28 788	32 839	4 051
	5. Overige reserves		20 189	930	(19 259)
EIGEN VERMOGEN VAN DE GROEP			**2 175 740**	**2 146 721**	**(29 019)**
XIV.	Minderheidsbelangen		853	0	(853)
TOTAAL EIGEN VERMOGEN			**2 176 593**	**2 146 721**	**(29 872)**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN			**26 966 765**	**22 986 414**	**(3 980 351)**

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde resultatenrekening

(in duizend EUR)		Toelichting	31/12/15	31/12/16
I.	Technisch resultaat		(285 881)	(275 784)
	1. Bruto verdiende premies	9.1 - 9.2 - 9.3	1 396 142	1 402 835
	2. Schadelast en andere technische kosten	9.1 - 9.2 - 9.3	(1 454 250)	(1 442 726)
	3. Acquisitiecommissielonen	9.1 - 9.2 - 9.3	(206 101)	(208 913)
	4. Technisch resultaat uit afgestane herverzekering	9.1 - 9.2 - 9.3	(21 672)	(26 980)
II.	Financieel resultaat		775 785	703 166
	1. Renteopbrengsten	12.1	616 472	560 272
	2. Rentekosten	12.1	(25 338)	(26 949)
	3. Dividenden	12.2	51 505	64 727
	4. Nettoresultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	12.3	4 864	4 101
	5. Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	12.4	2 709	2 731
	6. Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa	12.5	109 528	73 960
	7. Overige opbrengsten en -kosten	12.6	16 046	24 324
	1. Overige opbrengsten	12.6	33 651	41 260
	2. Overige kosten	12.6	(17 604)	(16 936)
III.	Overige operationele inkomsten en -kosten	12.7	2 327	10 121
	1. Overige operationele inkomsten	12.7	34 626	39145
	2. Overige operationele kosten	12.7	(32 299)	(29 025)
IV.	Algemene beheers- en administratiekosten		(219 942)	(211 881)
	1. Personeelskosten	12.8	(124 198)	(113 844)
	2. Algemene- en administratiekosten	12.9	(90 263)	(91 850)
	3. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa voor eigen gebruik	12.10	(5 481)	(6 187)
V.	Waardevermindering op leningen en voorschotten	12.11	5 599	2 192
VI.	Waardevermindering op vastgoedbeleggingen	12.12	0	0
VII.	Waardevermindering op goodwill		0	0
VIII.	Voorzieningen voor juridische geschillen	12.13	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN			**277 888**	**227 814**
IX.	1. Actuele belastingen	12.14	(28 630)	(32 183)
	2. Uitgestelde belastingen	12.14	(31 601)	(25 934)
NETTORESULTAAT			**217 658**	**169 697**
NETTORESULTAAT			**217 658**	**169 697**
	Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen		0	0
	Toewijsbaar aan de aandeelhouders		217 658	169 697

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

(in duizend EUR)	31/12/15 Bedrag voor belasting	Belastings-(verlies) winst	Bedrag na belasting
NETTORESULTAAT	**277 888**	**(60 231)**	**217 658**
BESTANDDELEN DIE NIET NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	3 189	(1 084)	2 105
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	**3 189**	**(1 084)**	**2 105**
BESTANDDELEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Wijzigingen in reële waarde op voor verkoop beschikbare financiële activa	(34 931)	21 262	(13 670)
Afschrijvingen op financiële activa die geherklasseerd werden van voor verkoop beschikbare financiële activa naar leningen en voorschotten	18 246	(6 163)	12 083
Winsten (verliezen) op kasstroomafdekkingen	(2 316)	787	(1 529)
Niet gerealiseerde resultaten van activa aangehouden voor verkoop[1]	26 491	(8 381)	18 110
TOTAAL ANDERE ELEMENTEN VAN HET TOTAALRESULTAAT DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	**7 491**	**7 504**	**14 995**
TOTAALRESULTAAT	**288 568**	**(53 811)**	**234 757**
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	0	0	0
Toewijsbaar aan de aandeelhouders	0	0	234 758

(in duizend EUR)	31/12/16 Bedrag voor belasting	Belastings-(verlies) winst	Bedrag na belasting
NETTORESULTAAT	**227 814**	**(58 117)**	**169 697**
BESTANDDELEN DIE NIET NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	1 074	(365)	709
TOTAAL NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN DIE NOOIT NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	**1 074**	**(365)**	**709**
BESTANDDELEN DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN			
Wijzigingen in reële waarde op voor verkoop beschikbare financiële activa	(100 425)	32 595	(67 830)
Afschrijvingen op financiële activa die geherklasseerd werden van voor verkoop beschikbare financiële activa naar leningen en voorschotten	5 502	(1 870)	3 632
Winsten (verliezen) op kasstroomafdekkingen	(1 741)	592	(1 150)
Niet gerealiseerde resultaten van activa aangehouden voor verkoop[1]	(26 491)	8 381	(18 110)
TOTAAL ANDERE ELEMENTEN VAN HET TOTAALRESULTAAT DIE NAAR WINST OF VERLIES KUNNEN OVERGEBOEKT WORDEN	**(123 156)**	**39 698**	**(83 457)**
TOTAALRESULTAAT	**105 732**	**(18 784)**	**86 948**
Toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	0	0	0
Toewijsbaar aan de aandeelhouders	0	0	86 948

(1) Dit betreffen de reserves voor verkoop beschikbare financiële activa welke deel uitmaken van het eigen vermogen van de in 2016 verkochte maatschappij IWI. (zie hoofdstuk II desinvesteringen).

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

Kern eigen vermogen (in duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
BEDRAG OP 1 JANUARI 2015	**556 523**	**426 368**	**220 279**	**1 203 169**
Wijzigingen tijdens het boekjaar				
Overboeking naar de reserves	0	159 027	(159 027)	0
Dividenden	0	(94 449)	(46 260)	(140 709)
Wijzigingen in de consolidatiekring[1]	0	13 070	(14 140)	(1 070)
Overboeking naar minderheidsbelangen	0	0	(852)	(852)
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	217 658	217 658
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2015	**556 523**	**504 016**	**217 658**	**1 278 196**

(1) Dit betreft de wijziging van het belangenpercentage van Sepia nv.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen (in duizend EUR)	Bestanddelen die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden					Bestanddelen die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden	Groepsaandeel
	Met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	Reserves voor verkoop beschikbare financiële activa	"Bevroren" reëlewaarde-aanpassing van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	Discretionaire winstdelingselement	Derivaten - Kasstroomafdekkingen (CFH)	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	
BEDRAG OP 1 JANUARI 2015	**0**	**872 294**	**(22 894)**	**12 346**	**3 608**	**(1 350)**	**864 003**
Wijzigingen tijdens het boekjaar							
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen voor verkoop beschikbare financiële activa	0	(51 683)	0	0	0	0	(51 683)
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van waardeverminderingen	0	7	0	0	0	0	7
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van verkopen	0	(93 441)	4 158	0	0	0	(89 283)
Afschrijving van het nettobedrag van de reële waarde op de geherclassificeerde portefeuille	0	0	5 784	0	0	0	5 784
Nettowijziging in reserve kasstroomafdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	0	0	0	(1 529)	0	(1 529)
Transfert naar "Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten" ingevolge shadow accounting	0	167 201	0	0	0	0	167 201
Transfert naar "Discretionaire winstdelingselement"	0	(16 442)	0	16 442	0	0	0
Voorzieningen geboekt van/naar eigen vermogen	0	0	0	0	0	2 105	2 105
Overboeking naar activa aangehouden voor verkoop	18 110	(18 489)	379	0	0	0	0
Winsten en verliezen tengevolge het beëindigen van bedrijfsactiviteiten	0	(823)	1 762	0	0	0	939
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2015	**18 110**	**858 624**	**(10 811)**	**28 788**	**2 079**	**755**	**897 544**

Minderheidsbelangen (in duizend EUR)	Kern eigen vermogen	Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen	Minderheids-belangen
BEDRAG OP 1 JANUARI 2015	2 602	1	2 602
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(1 232)	0	(1 232)
Wijzigingen in de consolidatiekring	337	(1)	336
Overboeking van nettoresultaat van het boekjaar	(852)	0	(852)
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2015	854	0	853

(in duizend EUR)	
Kern eigen vermogen	1 278 196
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen toe te kennen aan de aandeelhouders	897 544
Minderheidsbelangen	853
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2015	2 176 594

Kern eigen vermogen (in duizend EUR)	Geplaatst kapitaal	Reserves en overgedragen resultaat	Nettoresultaat van het boekjaar	Kern eigen vermogen
BEDRAG OP 1 JANUARI 2016	556 523	504 016	217 658	1 278 196
Wijzigingen tijdens het boekjaar				
Overboeking naar de reserves	0	163 763	(163 763)	0
Dividenden	0	(66 633)	(53 385)	(120 019)
Wijzigingen in de consolidatiekring[1]	0	509	(509)	0
Nettoresultaat van het boekjaar	0	0	169 697	169 697
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2016	556 523	601 654	169 697	1 327 873

(1) Dit betreft de reserves en het resultaat van het boekjaar 2015 van de geliquideerde lerse maatschappijen.

Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen (in duizend EUR)	Bestanddelen die naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden					Bestanddelen die nooit naar winst en verlies kunnen overgeboekt worden	Groepsaandeel
	Met betrekking tot activa aangehouden voor verkoop	Reserves voor verkoop beschikbare financiële activa	"Bevroren" reëlewaarde-aanpassing van geherclassificeerde financiële activa naar Leningen en Voorschotten	Discretionaire winstdelingselement	Derivaten - Kasstroomafdekkingen (CFH)	Herwaardering pensioenregeling met een te bereiken doel	
BEDRAG OP 1 JANUARI 2016	**18 110**	**858 624**	**(10 811)**	**28 788**	**2 079**	**755**	**897 544**
Wijzigingen tijdens het boekjaar							
Nettowijzigingen in reële waarde via eigen vermogen voor verkoop beschikbare financiële activa	0	165 543	0	0	0	0	165 543
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van waardeverminderingen	0	4 181	0	0	0	0	4 181
Overboeking van de reserve beschikbaar voor verkoop naar resultaat ten gevolge van verkopen	0	(96 320)	0	0	0	0	(96 320)
Afschrijving van het nettobedrag van de reële waarde op de geherclassificeerde portefeuille	0	0	2 714	0	0	0	2 714
Nettowijziging in reserve kasstroomafdekkingsreserve ten gevolge van overboeking naar het resultaat	0	0	0	0	(1 149)	0	(1 149)
Wijzigingen in de consolidatiekring[1]	(18 110)	(27 610)	327	(3 660)	0	0	(49 053)
Transfert naar "Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten" ingevolge shadow accounting	0	(113 599)	(380)	0	0	0	(113 979)
Transfert naar "Discretionaire winstdelingselement"	0	0	0	7 711	0	0	7 711
Voorzieningen geboekt van/naar eigen vermogen	0	0	0	0	0	709	709
Winsten en verliezen tengevolge het beëindigen van bedrijfsactiviteiten	0	(23)	970	0	0	0	947
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2016	**0**	**790 795**	**(7 180)**	**32 839**	**930**	**1 464**	**818 848**

(1) Dit betreffen wijzigingen naar aanleiding van de verkoop van IWI.

Minderheidsbelangen (in duizend EUR)	Kern eigen vermogen	Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen	Minderheids-belangen
BEDRAG OP 1 JANUARI 2016	853	0	853
Wijzigingen tijdens het boekjaar			
Dividenden	(853)	0	(853)
BEDRAG OP 31 DECEMBER 2016	0	0	0

(in duizend EUR)	
Kern eigen vermogen	1 327 873
Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen toe te kennen aan de aandeelhouders	818 848
Minderheidsbelangen	0
TOTAAL EIGEN VERMOGEN OP 31 DECEMBER 2016	2 146 721

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
KASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN		
Nettoresultaat na belastingen	217 658	169 697
Aanpassingen voor:	(831 937)	(805 521)
Waardevermindering, afschrijving en overige waardecorrecties	13 765	14 909
Waardevermindering op obligaties, aandelen, leningen en overige activa	(8 404)	(6 007)
Netto-verliezen of (-opbrengsten) uit investeringen	(60 671)	(45 258)
Kosten wegens voorzieningen (voornamelijk voorzieningen verzekeringen)	(803 729)	(792 832)
Niet gerealiseerde winsten of verliezen mbt cash flow hedges	(2 316)	(1 741)
Inkomsten uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	(4 864)	(4 101)
Dividenden uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	2 680	3 575
Uitgestelde belastingen	31 601	25 934
Wijzigingen in bedrijfsactiva:	723 940	985 205
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(54 129)	295 968
Hypothecaire en andere leningen	620 539	533 760
Voor verkoop beschikbare financiële activa - obligaties	249 841	121 429
Voor verkoop beschikbare financiële activa - aandelen	(75 648)	(69 788)
Vastgoedbeleggingen	(7 954)	(4 648)
Belastingvorderingen	1 781	(6 598)
Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	2 849	83 120
Overige activa	(13 339)	31 962
Wijzigingen in bedrijfsverplichtingen:	(370 527)	(514 458)
Schulden aan kredietinstellingen	(167 239)	(273 590)
Deposito's van klanten	456	(4 475)
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	(216 937)	(149 362)
Belastingverplichtingen	3 896	13 842
Verplichtingen met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	1 708	(65 827)
Overige verplichtingen	7 589	(35 044)
NETTOKASSTROOM UIT BEDRIJFSVERRICHTINGEN	**(260 867)**	**(165 076)**
KASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN		
Aankoop van vaste activa	(6 535)	(20 107)
Verwerven van dochterondernemingen en bedrijfsonderdelen[1]	(8 651)	0
Verkoop van dochterondernemingen en bedrijfsonderdelen[2]	0	60 304
NETTOKASSTROOM UIT INVESTERINGSVERRICHTINGEN	**(15 186)**	**40 198**
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN		
Uitgifte van achtergestelde schulden	0	350 230
Terugbetaling van achtergestelde schulden	(191)	(185 321)
Betaalde dividenden	(142 795)	(120 019)
NETTOKASSTROOM UIT FINANCIERINGSVERRICHTINGEN	**(142 986)**	**44 889**
NETTOKASSTROOM		
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN BIJ HET BEGIN VAN HET BOEKJAAR	**1 109 244**	**690 206**
Kasstroom uit bedrijfsverrichtingen	(260 867)	(165 076)
Kasstroom uit investeringsverrichtingen	(15 186)	40 198
Kasstroom uit financieringsverrichtingen	(142 986)	44 889
GELDMIDDELEN EN EQUIVALENTEN OP HET EINDE VAN HET BOEKJAAR	**690 206**	**610 216**

(1) Dit betreft de dochterondernemingen Immo Zeedrift (3,6 miljoen EUR) en Sepia (5,1 miljoen EUR).
(2) Dit betreft de dochteronderneming IWI (59,8 miljoen EUR) en de participatie in Vennootschap Leopoldruimte (0,5 miljoen EUR).

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

In het kasstroomoverzicht omvatten de geldmiddelen en equivalenten de volgende saldi met een looptijd van minder dan 90 dagen:

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Kas	13	13
Tegoeden van kredietinstellingen	690 193	610 203
TOTAAL	**690 206**	**610 216**
BIJKOMENDE INFORMATIE		
Betaalde actuele belastingen (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(19 802)	(26 104)
Netto ontvangen premies (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	1 353 857	1 349 812
Netto uitbetaalde schades (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(2 190 004)	(2 084 605)
Ontvangen dividenden (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	54 185	67 519
Ontvangen interesten (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	634 797	579 707
Betaalde interesten (opgenomen in de nettokasstroom uit bedrijfsverrichtingen)	(27 458)	(26 998)

Indien voor verkoop beschikbare financiële activa een initiële looptijd tot eindvervaldag hebben van minder dan 90 dagen, worden deze eveneens beschouwd als geldmiddelen en equivalenten.

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening

I. Boekhoudprincipes en waarderingsregels van de geconsolideerde jaarrekening

Inhoudstafel

Grondslagen voor financiële verslaggeving
1. Algemeen 59
2. Consolidatie 63
3. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen 64
4. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta 64
5. Financiële activa en verplichtingen 65
6. Derivaten 66
7. Waardeverminderingen 67
8. Reële waarde van financiële instrumenten 68
9. Verzekeringscontracten 69
10. Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen 71
11. Immateriële vaste activa 71
12. Goodwill 71
13. Overige activa 72
14. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten 72
15. Leaseovereenkomsten 72
16. Verkoop- en terugkoopovereenkomsten en effectenleningen 73
17. Uitgestelde belastingen 73
18. Personeelsbeloningen 73
19. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen 74
20. Heffingen 74
21. Aandelenkapitaal 74

Grondslagen voor financiële verslaggeving

1. Algemeen

Het Koninklijk Besluit van 27 september 2009 op de geconsolideerde jaarrekening van de verzekeringsondernemingen en de herverzekeringsondernemingen stipuleert dat elke verzekeringsonderneming naar Belgisch recht die een moederonderneming is, een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening moet opstellen indien ze, alleen of gezamenlijk, één of meer dochterondernemingen naar Belgisch of buitenlands recht controleert.

Verder bepaalt het besluit dat de geconsolideerde jaarrekening moet opgesteld worden met toepassing van het geheel van de internationale boekhoudnormen vastgesteld door de International Accounting Standards Board die op de dag van de afsluiting van de balans aangenomen zijn door de Europese Commissie en dat de voorschriften op de aan dit besluit onderworpen ondernemingen van toepassing zijn met ingang van het boekjaar dat aanvangt op of na 1 januari 2012.

De geconsolideerde jaarrekening, inclusief alle toelichtingen, werd op 21 maart 2017 goedgekeurd voor publicatie door de raad van bestuur van Belfius Insurance nv.

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd voor toepassing in de Europese Unie en die per 31 december 2016 door de Europese Commissie gepubliceerd en bekrachtigd waren.

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld in de veronderstelling dat de continuïteit gewaarborgd is.

1.1. Boekhoudkundige ramingen en oordeelsvorming

Bij de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening dient het management gebruik te maken van inschattingen en veronderstellingen omtrent toekomstige evoluties. Hoewel het management van oordeel is dat het alle beschikbare informatie in overweging heeft genomen, zouden de werkelijke resultaten sterk kunnen afwijken van de inschattingen en veronderstellingen die vervat zijn in de huidige cijfers.

Oordeelsvorming gebeurt voornamelijk in de volgende domeinen:

- classificatie van financiële instrumenten in de overeenstemmende categorieën van waardering: "Leningen en voorschotten", "Aangehouden tot einde looptijd", "Beschikbaar voor verkoop", "Aangehouden voor handelsdoeleinden" en "Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening". De indeling is gebaseerd op de kenmerken van het instrument en de intentie van Belfius Insurance (cfr. 5);
- bepaling of er al dan niet een actieve markt is gebaseerd op criteria zoals volume, daadwerkelijke handel, marktliquiditeit, spread tussen bied- en laatkoers voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (cfr. 8);

- bepaling van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde op basis van waarderingsmodellen (cfr. 8);
- het correct aanwijzen van derivaten als afdekkingsinstrumenten (cfr. 6.2);
- bestaan van verplichtingen die voortvloeien uit gebeurtenissen in het verleden bij de opname van voorzieningen (cfr. 19);
- aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen (cfr. 7); en
- classificatie van een financieel instrument, of de afzonderlijke elementen, als een financiële verplichting of een eigenvermogensinstrument is eerder gebaseerd op de economische substantie dan op de rechtsvorm. Indien van toepassing, wordt bijkomende informatie verschaft in de betrokken toelichting.

Inschattingen worden voornamelijk in de volgende domeinen gemaakt:

- bepalen van het recupereerbare bedrag voor financiële activa die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan (cfr. 7 en 13);
- bepalen van de gebruiksduur en de restwaarde van de eigendommen, machines en uitrusting, vastgoedbeleggingen en immateriële activa (cfr. 10 en 11);
- bepalen van de marktwaardecorrecties teneinde rekening te houden met waarderings- en modelonzekerheden (cfr. 8);
- bepalen van de verplichtingen van verzekeringscontracten (cfr. 9);
- uitvoeren van de toereikendheidstoets van verzekeringscontracten, rekening houdend met modelonzekerheden, economische en niet-economische assumpties (cfr. 9.2.3);
- het meten van de afdekkingseffectiviteit in afdekkingstransactie (cfr. 6.2);
- actuariële ramingen bij het bepalen van de verplichtingen voor personeelsvoordelen (cfr. 18);
- raming van de toekomstige belastbare winst voor de boeking en de waardering van uitgestelde belastingvorderingen (cfr. 17); en
- raming van het recupereerbare bedrag van de kasstroomgenererende eenheden voor de bijzondere waardeverminderingen op goodwill (cfr. 12.2).

1.2. Wijzigingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving

Het hiernavolgende overzicht is opgesteld tot de rapporteringsdatum van 31 december 20156.

1.2.1. IASB/IFRS en IFRIC teksten bekrachtigd door de Europese Commissie en van toepassing vanaf 1 januari 2016

Standaarden zonder impact voor Belfius Insurance

- Aanpassing van "IFRS 11: Verwerking van overnames van deelnemingen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten". Deze aanpassing vereist dat de verwerving van een belang in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit verwerkt wordt in overeenstemming met de principes die gelden voor bedrijfscombinaties. Deze aanpassing heeft geen impact op Belfius Insurance.
- Aanpassingen van "IAS 16 en IAS 38: Verduidelijking van aanvaardbare afschrijvingsmethodes" verbieden de toepassing van een afschrijvingsmethode die gebaseerd is op de opbrengsten die de activa genereren. Deze aanpassing heeft geen impact op Belfius Insurance.
- "Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2012-2014 cyclus". Een verzameling van aanpassingen aan bestaande IFRS-standaarden. Deze aanpassingen hebben geen impact op Belfius Insurance.
- "Aanpassingen aan IAS 1: Voorstelling van financiële staten – Initiatief rond informatieverschaffing". Deze aanpassing maakt deel uit van het IFRS-initiatief over informatieverschaffing en omvat beperkte verbeteringen op het vlak van: materialiteit, uitsplitsing van informatie en subtotalen, het formaat van de toelichting, informatieverstrekking van waarderingsregels en presentatie van de niet in winst of verlies opgenomen resultaten als gevolg van deelnemingen verwerkt volgens de vermogensmutatie methode. Deze aanpassing heeft geen onmiddellijke impact voor Belfius Insurance.

Standaarden niet van toepassing voor Belfius

- Aanpassing van "IAS 27: Vermogensmutatiemethode in de enkelvoudige jaarrekening". Deze aanpassing voert opnieuw de mogelijkheid in om deelnemingen in dochterondernemingen, in entiteiten waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend en in geassocieerde entiteiten in de enkelvoudige jaarrekening te boeken via de vermogensmutatiemethode.

1.2.2. IASB/IFRS en IFRIC teksten bekrachtigd door de Europese Commissie tijdens het huidige jaar maar nog niet van toepassing vanaf 1 januari 2016

Standaarden in analysefase

- IFRS 15 "Opbrengsten uit Contracten met Klanten" en "Inwerkingtreding van IFRS 15". IFRS 15 beschrijft de voorwaarden om opbrengsten uit contracten met klanten te boeken. IFRS 15 is van toepassing op alle contracten met klanten behalve voor die welke in het toepassingsgebied vallen van de IFRS-normen inzake leasing, verzekeringscontracten en financiële instrumenten. IFRS 15 is van toepassing vanaf 1 januari 2018. IFRS 15 introduceert meer beschrijvende richtlijnen dan eerder opgenomen in IAS 18, IAS 11 en aanverwante interpretaties. Dit zal een impact hebben aangezien de timing van het boeken van opbrengsten kan veranderen. Deze analyse is momenteel aan de gang.
- IFRS 9 "Financiële instrumenten" (cfr.paragraaf 1.2.4)

Standaarden zonder impact voor Belfius

- "Beleggingsentiteiten : Toepassen van de uitzondering tot consolidatie (aanpassingen aan IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28)" : deze aanpassingen behandelen drie punten die in de praktijk voorkomen bij de toepassing van de uitzondering tot consolidatie voor beleggingsentiteiten. Deze aanpassingen hebben geen impact op Belfius Insurance.

1.2.3 Nieuwe standaarden, interpretaties en aanpassingen die werden gepubliceerd tijdens het lopende jaar maar nog niet bekrachtigd door de Europese Commissie

Standaarden in analysefase

- IFRS 16 "Lease overeenkomsten" elimineert de classificatie van leasing als operationele leasing of financiële leasing zoals vereist wordt door IAS 17 en introduceert in de plaats daarvan voor de leasingnemer één enkel boekhoudmodel. Dit model vereist dat een leasingnemer (a) de activa en passiva voor alle leasingcontracten met een looptijd van meer dan 12 maanden boekt, tenzij het onderliggende actief een lage waarde heeft; en (b) de geleasde activa

afschrijft in de resultatenrekening, gescheiden van de interest op leasingschulden. Voor de leasinggever herneemt IFRS 16 grotendeels de boekhoudkundige vereisten van IAS 17. Bijgevolg, blijft een leasinggever zijn leasingcontracten classificeren als operationele leasing of financiële leasing en worden beide soorten leasings verschillend geboekt. IFRS 16 is van toepassing vanaf 1 januari 2019 en zal wellicht geen materiële impact hebben op Belfius Insurance.

- "Verduidelijkingen van IFRS 15 Opbrengsten uit Contracten met Klanten" voegt verduidelijkingen toe in de domeinen van het identificeren van prestatieverplichtingen, "principal versus agent", het verlenen van licenties en introduceert aanvullende praktische richtlijnen voor entiteiten die overschakelen naar IFRS 15. Deze aanpassingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2018. De verduidelijkingen met betrekking tot de beoordeling van "principal versus agent" en de identificatie van prestatieverplichtingen kunnen een impact hebben op Belfius Insurance bij de globale impactbeoordeling van IFRS 15. Deze analyse is momenteel aan de gang.
- Aanpassingen van IFRS 4 (toekomstige norm IFRS 17 Verzekeringscontracten) "Toepassing IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten" bieden twee vrijwillige opties: een tijdelijke uitstel ("temporary exemption") van IFRS 9 versus de overlapbenadering ("overlay"-benadering) om de problemen voor verzekeraars te verminderen ingevolge de vroegere inwerkingtreding van IFRS 9 ten opzichte van IFRS 4. De "temporary exemption" is beschikbaar voor entiteiten die in hoofdzaak verzekeringsactiviteiten verrichten en stelt de toepassing van IFRS 9 uit tot de eerste datum van ofwel de datum van inwerkingtreding van de nieuwe Verzekeringsstandaard ofwel tot 1 januari 2021.
- De overlay-benadering, die beschikbaar is op een asset-by asset basis, biedt de entiteiten met contracten die in het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen de optie om IFRS 9 volledig toe te passen. In dit geval worden de veranderingen van de reële waarde op welbepaalde financiële activa opgenomen in "Niet in de resultatenrekening opgenomen winsten en verliezen" in plaats van in de resultatenrekening. Belfius zal de "temporary exemption" niet toepassen en de "overlay"-benadering wordt onderzocht binnen de scope van het globaal IFRS 9 project.

Standaarden met impact voor Belfius

- Aanpassingen van "IAS 12: Opname van uitgestelde belastingvorderingen in verband met niet- gerealiseerde verliezen" verduidelijken de boekhoudkundige verwerking van uitgestelde belastingvorderingen op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde. Deze aanpassing is van toepassing vanaf 1 januari 2017 en kan een impact hebben voor Belfius Insurance.
- Aanpassingen aan "IAS 7: Project over informatieverschaffing" vereisen dat een entiteit openbaarmakingen doet waardoor gebruikers van jaarrekeningen in staat zijn een oordeel te vellen over veranderingen in passiva die het gevolg zijn van financieringsactiviteiten, met zowel veranderingen die het gevolg zijn van cashflows als niet-cashgebonden veranderingen. Deze aanpassing is van toepassing vanaf 1 januari 2017 en heeft mogelijk gevolgen voor Belfius Insurance.
- IFRIC 22 "Transacties in vreemde valuta en voorafbetalingen" verduidelijkt de te gebruiken wisselkoers voor de boekhoudkundige verwerking van ontvangen of betaalde voorafbetalingen in vreemde munten. Deze IFRIC interpretatie is van toepassing vanaf 1 januari 2018 en zal geen materiële impact hebben op Belfius Insurance.

Standaarden zonder impact voor Belfius

- "Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2014-2016 cyclus". Een verzameling van aanpassingen aan bestaande IFRS-standaarden. Deze aanpassingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2017 (aanpassingen aan IFRS 12) en 1 januari 2018 (aanpassingen aan IFRS 1 en IAS 28). Deze aanpassingen hebben geen impact voor Belfius Insurance.
- Aanpassingen aan IAS 40 "Overdrachten van Vastgoedbeleggingen" verduidelijken de vereisten bij transferten van of naar vastgoedbeleggingen. De aanpassingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2018, maar hebben geen impact voor Belfius Insurance.

Standaarden niet van toepassing voor Belfius

- Aanpassingen van "IFRS 2 Classificatie en waardering van transacties met op aandelen gebaseerde betalingen" behandelt volgende topics: prestatievoorwaarden, netto afwikkeling en wijzigingen van de looptijd en voorwaarden. Deze aanpassingen zijn van toepassing vanaf 1 januari 2018.

1.2.4 IFRS 9 Financiële instrumenten

Theoretische achtergrond

IFRS 9 "Financiële instrumenten" werd gepubliceerd in 2014 en groepeert alle aspecten van de boekhoudkundige verwerking voor financiële instrumenten: classificatie en waardering, bijzondere waardevermindering en micro afdekkingstransacties. IFRS 9 introduceert ook een reeks verbeterde toelichtingen. De standaard is van toepassing op 1 januari 2018 en vervangt IAS 39.

De belangrijkste impact van IFRS 9 situeert zich in de "classificatie en waardering" en de "bijzondere waardevermindering" van financiële instrumenten.

Classificatie en waardering

Volgens IFRS 9 is de classificatie en de waardering van financiële activa gebaseerd op zowel het businessmodel van de entiteit voor het beheer van de financiële activa, als op de contractuele kasstroomkenmerken van de financiële activa.

IFRS 9 introduceert de volgende categorieën voor het waarderen van financiële activa. Voor de waarderingen worden de volgende methodes gehanteerd:

- Reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in andere elementen van het totaalresultaat: financiële activa worden in deze categorie ondergebracht als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden met het oog op het ontvangen van de contractuele kasstromen alsook het verkopen van deze activa
- Afgeschreven kostprijs: financiële activa worden in deze categorie ondergebracht als de activa voldoen aan de voorwaarden van de SPPI-test en het management de bedoeling heeft om deze activa aan te houden met het oog op het ontvangen van de contractuele kasstromen

→ Reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in winst of verlies: financiële activa die niet behoren tot één van de twee bovenvermelde categorieën, worden geclassificeerd als reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in winst of verlies

Financiële activa kunnen aangemerkt worden als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde via winst of verlies indien daardoor een "accounting mismatch" geëlimineerd of aanzienlijk verminderd wordt.

Eigenvermogensinstrumenten worden altijd geclassificeerd tegen reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde via winst of verlies. IFRS 9 laat entiteiten toe om onherroepelijk te beslissen dat eigenvermogensinstrumenten worden geclassificeerd tegen hun reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in andere elementen van het totaalresultaat. Als de entiteit voor deze optie kiest, worden alle daaropvolgende bewegingen rechtstreeks geboekt in andere elementen van het totaalresultaat met uitzondering van de dividenden, die nog altijd geboekt worden in winst of verlies.

Financiële activa met in contracten besloten afgeleide producten worden niet langer apart geboekt. De in het contract besloten afgeleide product wordt op dezelfde manier geboekt als het basiscontract.

IFRS 9 heeft de classificatie en de waardering van financiële verplichtingen overgenomen van IAS 39, met één uitzondering. Veranderingen in de reële waarde als gevolg van veranderingen in het kredietrisico van verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening, worden geboekt in andere elementen van het totaalresultaat terwijl deze bij toepassing van IAS 39 werden opgenomen in winst of verlies.

De IFRS 9 criteria voor het niet langer opnemen van financiële instrumenten in de balans zijn vergelijkbaar met deze van IAS 39. De waardering van financiële verplichtingen onder IFRS 9 wordt geanalyseerd.

Waardeverminderingen

IFRS 9 vervangt het huidige IAS 39 model van de opgelopen verliezen door een model van de verwachte kredietverliezen. Het nieuwe waardeverminderingsmodel zal worden toegepast op alle financiële activa die gewaardeerd worden tegen de afgeschreven kostprijs, tegen reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in andere elementen van het totaalresultaat en op kredietverbintenissen, financiële waarborgen die niet geboekt worden tegen hun reële waarde alsook leasevorderingen.

Het model van de verwachte verliezen boekt de waardeverminderingen op een vroeger tijdstip door het toepassen van een model met 3 stadia.

→ Stadium 1: bij de eerste opname van de financiële activa wordt een waardevermindering geboekt op basis van de te verwachten kredietverliezen op 1 jaar
→ Stadium 2: als het kredietrisico aanzienlijk verslechterd is sedert de eerste opname, verhoogt de waardevermindering door rekening te houden met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen
→ Stadium 3: voor activa met een verminderde kredietwaardigheid, wordt het verschil tussen de boekwaarde en de verwachte recupereerbare waarde geboekt als een waardevermindering

De beoordeling van de waardeverminderingen gebeurt lijn bij lijn. Deze beoordeling houdt rekening met alle beschikbare informatie over achterstallen en toekomstgerichte informatie.

De manier waarop IFRS 9 bepaalt of een financieel actief in default is, is vergelijkbaar met IAS 39.

Afdekkingstransacties

Afdekkingstransacties onder IFRS 9 sluiten meer aan bij het risk management beleid van entiteiten dan bij IAS 39. IFRS 9 breidt de definitie van niet afgeleide financiële instrumenten uit en kan nu ook niet financiële activa omvatten als afdekkingsinstrumenten.

IFRS 9 behandelt niet macro afdekkingstransacties, maar staat entiteiten toe om voor dergelijke afdekkingen te blijven werken met IAS 39.

Bovendien zullen de entiteiten meer informatie moeten bekendmaken over hun risicobeheer en over de impact van de afdekkingstransacties.

Toepassing van IFRS 9 bij Belfius

Classificatie en waardering

→ Businessmodellen

Belfius Bank zou kunnen opteren voor het business model "aanhouden om contractuele kasstromen te ontvangen" voor activa die voldoen aan de SPPI-test. Dit zou kunnen leiden tot de terugname van de (negatief bevroren) AFS-reserve voor deze instrumenten. Voor zowel Belfius Bank als Belfius Insurance is het nog te vroeg om een business model te kiezen.

→ Activa die voldoen aan de SPPI-test

Financiële activa die tot deze categorie behoren, worden in functie van het gekozen business model ofwel gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs ofwel tegen hun reële waarde met wijzigingen van reële waarde in andere elementen van het totaalresultaat. Op basis van de eerste analyse, zal het merendeel van deze activa voldoen aan de SPPI-test.

→ Activa die niet voldoen aan de SPPI-test

De activa van deze categorie zullen geboekt worden tegen hun reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in winst of verlies. Bepaalde obligaties (vooral de achtergestelde), alsook bepaalde gestructureerde kredieten en fondsenposities kunnen eventueel niet voldoen aan de SPPI-test.

→ Eigenvermogensinstrumenten

Belfius overweegt momenteel de toepassing van de onherroepelijke optie om deze instrumenten te classificeren tegen hun reële waarde met verwerking van de wijzigingen van de reële waarde in andere elementen van het totaalresultaat

→ Financiële verplichtingen

De nieuwe criteria van IFRS 9 zullen een minimale impact hebben op de financiële verplichtingen, met uitzondering van de classificatie en de waardering van het eigen kredietrisico. Momenteel is het eigen kredietrisico gelijk aan nul voor Belfius Bank.

Waardeverminderingen

De nieuwe berekening van de waardeverminderingen zal gebaseerd zijn op de bestaande Risk IT-structuur en op de Basel II risicoprocessen, modellen en methodologieën.

De waarden van de modellen worden aangepast in functie van de marktgegevens en er worden eveneens PD's op lange termijn ontwikkeld. De verwachte verliezen worden bepaald op basis van de volgende risicoparameters:

→ de PD: probability of default (kans op wanbetaling)
→ de LGD: loss given default (verlies bij wanbetaling)
→ de EAD: exposure at default (op basis van de aflossingstabellen, de vervroegde terugbetalingen en de kredietomzettingsfactoren credit conversion factors

Om een significante toename van het kredietrisico te bepalen (en zodoende te bepalen in welk stadium het instrument zal worden geclassificeerd) vergelijkt Belfius de PD op de rapporteringsdatum met de PD bij de initiële boeking van het instrument. Deze PD's komen overeen met de PD's die worden gebruikt voor het berekenen van de verwachte verliezen.

Het management zal een gepaste drempel bepalen die gebruikt wordt voor het vergelijken van de respectieve PD's. Dit proces zal ondersteund worden door de bestaande risicoprocessen en maakt ook gebruikt van het gespecialiseerde oordeel van krediet- en researchanalisten door middel van kansgewogen vooruitkijkende macro-economische scenario's.

Zodra de automatische berekeningen klaar zijn, bekijken experten de resultaten en doen waar nodig de noodzakelijke aanpassingen.

Op dit ogenblik verwacht de markt dat de voorzieningen voor kredietverliezen in het algemeen zullen toenemen omdat verwachte kredietverliezen worden berekend, in plaats van de verliezen te boeken wanneer ze zich voordoen.

Afdekkingstransacties

Belfius overweegt de verdere toepassing van de vereisten van IAS 39, aangezien de afdekkingen van Belfius meestal macro afdekkingstransacties zijn.

Project

Er werd een multidisciplinair project team samengesteld om de gevolgen van IFRS 9 te analyseren en de implementatie ervan voor te bereiden. De sponsors voor de implementatie van IFRS 9 zijn zowel de CFO als de CRO. Er werden werkgroepen samengesteld alsook een IT-analyse voor de implementatie werd uitgewerkt. Er worden geregeld status meetings georganiseerd om alle stakeholders en alle belangrijke dochterondernemingen in staat te stellen een overzicht te krijgen van de status van het project.

Het project wordt beheerd op groepsniveau en de IFRS 9 beleidslijnen, ramingen en beoordelingen zullen consistent worden toegepast in de hele Groep.

Het project is op schema en de impact van IFRS 9 wordt momenteel nog altijd geanalyseerd. Het is ook nog te vroeg om al een betrouwbare raming te geven van de impact op de reglementaire CET 1 ratio. IFRS 9 zal geen gevolgen hebben voor de berekeningen en de ratio's voor Solvency II.

Belfius heeft niet gekozen voor een vervroegde toepassing van IFRS 9. Belfius Insurance zal niet kiezen voor een tijdelijk uitstel van IFRS 9. Belfius onderzoekt momenteel nog de al dan niet toepassing van overlapbenadering voor de activiteiten van Belfius Insurance.

De keuzes van waarderingsregels die toegestaan zijn onder IFRS 9, worden nog altijd besproken door het management en zullen volgend boekjaar worden goedgekeurd.

2. Consolidatie

Overnames van bedrijven worden boekhoudkundig verwerkt volgens de overnamemethode in overeenstemming met IFRS 3 "Bedrijfscombinaties".

Dochterondernemingen zijn entiteiten waarin Belfius Insurance rechtstreeks of onrechtstreeks zeggenschap heeft. Er is sprake van zeggenschap (of controle) wanneer Belfius Insurance is blootgesteld aan, of recht heeft op, variabele opbrengsten die voortvloeien uit haar betrokkenheid met de deelneming en over de mogelijkheid beschikt invloed uit te oefenen op deze opbrengsten via aanwending van haar macht over de deelneming.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop de feitelijke zeggenschap aan Belfius Insurance wordt overgedragen en worden niet langer geconsolideerd vanaf de datum waarop de controle ophoudt te bestaan. Transacties tussen ondernemingen van Belfius Insurance (saldi en niet-gerealiseerde winsten en verliezen) worden geëlimineerd. Waar nodig, wordt het beleid inzake de financiële verslaggeving van de dochterondernemingen gewijzigd om de overeenstemming met het door Belfius Insurance toegepaste beleid te verzekeren.

Wijzigingen in de eigendomsbelangen die niet tot gevolg hebben dat men de zeggenschap over de dochterondernemingen verliest, worden verwerkt als eigenvermogenstransacties. De boekwaarden van de belangen van Belfius Insurance en van de minderheidsbelangen worden aangepast om de wijzigingen in hun relatieve belangen in de dochterondernemingen weer te geven. Elk eventueel verschil tussen het bedrag waarmee de minderheidsbelangen worden aangepast en de reële waarde van de betaalde of ontvangen vergoeding, wordt rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt. Wanneer Belfius Insurance de zeggenschap over een dochteronderneming verliest, wordt de winst of het verlies op de afstoting berekend als het verschil tussen:

→ de som van de reële waarde van de ontvangen vergoeding en de reële waarde van elke aangehouden investering; en
→ de vorige boekwaarden van de activa (met inbegrip van goodwill) en verplichtingen van de dochteronderneming en alle minderheidsbelangen.

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarover twee of meer partijen gezamenlijk zeggenschap hebben. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen. Joint ventures worden boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Geassocieerde deelnemingen zijn investeringen waarin Belfius Insurance invloed van betekenis heeft maar waarover het geen zeggenschap uitoefent. In het algemeen is dit het geval wanneer Belfius Insurance tussen 20 % en 50 % van de stemrechten bezit. Investeringen in geassocieerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs en boekhoudkundig verwerkt volgens de methode van de vermogensmutatie.

Overeenkomstig de methode van de vermogensmutatie wordt de participatie in het nettoresultaat van het jaar geboekt als opbrengsten/kosten uit joint ventures en geassocieerde deelnemingen terwijl het aandeel in de niet-gerealiseerde resultaten van joint ventures en geassocieerde deelnemingen wordt opgenomen op een aparte lijn in de niet-gerealiseerde resultaten. De investering wordt geregistreerd op de balans voor een bedrag dat het aandeel in de netto-activa, inclusief de goodwill, weerspiegelt.

Winsten en/of verliezen op transacties tussen Belfius Insurance en haar volgens de methode van de vermogensmutatie verwerkte investeringen worden geëlimineerd ten bedrage van het belang van Belfius Insurance in de geassocieerde deelneming of joint venture. De erkenning van verliezen van geassocieerde deelnemingen of joint ventures wordt stopgezet wanneer de boekwaarde van de investering de waarde nul bereikt, behalve wanneer Belfius Insurance wettelijke of feitelijke verplichtingen is aangegaan in naam van de geassocieerde deelneming of joint venture. Waar nodig wordt het beleid inzake de financiële verslaggeving van de geassocieerde deelnemingen of joint venture gewijzigd om de overeenstemming met het door Belfius Insurance toegepaste beleid te verzekeren.

Een gestructureerde entiteit is een entiteit die zodanig is opgesteld dat stemrechten (of gelijkaardige rechten) niet de dominerende factor zijn bij de bepaling wie de entiteit controleert. Deze entiteiten financieren doorgaans de aankoop van activa via de uitgifte van schulden en aandelen die gewaarborgd worden door activa die worden aangehouden door de gestructureerde entiteit. Deze schulden en aandelen kunnen bestaan uit meerdere tranches afhankelijk van de graad van ondergeschiktheid. Om na te gaan of Belfius Insurance macht uitoefent over dergelijke entiteit waarin ze een belang heeft, wordt rekening gehouden met factoren zoals het doel en de opzet van de entiteit, de mogelijkheid om de relevante activiteiten van de entiteit te sturen, de aard van de relatie met de entiteit en de omvang van de blootstelling aan veranderlijke opbrengsten van de entiteit.

3. Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en verplichtingen worden gecompenseerd (en bijgevolg wordt enkel het nettobedrag gerapporteerd) wanneer Belfius Insurance een wettelijk afdwingbaar compensatierecht heeft en wanneer het de intentie heeft hetzij tot een nettovereffening, hetzij het actief en de verplichting tegelijkertijd te gelde te maken.

4. Omrekening van vreemde valuta en transacties in vreemde valuta

4.1. Omrekening van vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening is uitgedrukt in EUR, de functionele munt van de groep Belfius Insurance.

Bij consolidatie worden de resultatenrekeningen en de kasstroomoverzichten van buitenlandse entiteiten waarvan de functionele valuta verschillen van de presentatievaluta van Belfius Insurance, omgerekend in de presentatievaluta tegen de gemiddelde wisselkoersen van het jaar (jaarrapportering) of de periode (tussentijdse rapportering), en worden hun activa en verplichtingen omgerekend tegen de wisselkoersen die gelden aan het einde van, respectievelijk, het jaar of kwartaal.

Koersverschillen die ontstaan uit de omrekening van de netto-investering in buitenlandse dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen, entiteiten waarover gezamenlijk zeggenschap wordt uitgeoefend en van leningen en andere valuta-instrumenten die als afdekkingen van dergelijke investeringen zijn aangewezen, worden geboekt als een cumulatief omrekeningsverschil binnen het eigen vermogen. Wanneer een buitenlandse entiteit wordt afgestoten, worden dergelijke valutakoersverschillen in de resultatenrekening geboekt als deel van de winst of het verlies op de verkoop.

Alle buitenlandse entiteiten van Belfius Insurance hebben tevens de EUR als functionele munt.

4.2. Transacties in vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden boekhoudkundig verwerkt aan de hand van de benaderende wisselkoers die geldt op de transactiedatum.

De uitstaande saldi in vreemde valuta voor monetaire rubrieken en niet-monetaire rubrieken die tegen reële waarde worden geboekt, worden op het einde van de periode of het jaar omgerekend tegen de wisselkoersen die gelden aan het einde van de periode of het jaar. Valutakoersverschillen van monetaire posten worden in de geconsolideerde resultatenrekening geboekt. Niet-monetaire rubrieken die tegen kostprijs worden geboekt, worden aan historische koersen omgerekend. Voor niet-monetaire posten die tegen reële waarde worden geboekt, volgen de valutakoersverschillen dezelfde boekhoudkundige verwerking als voor de aanpassingen naar reële waarde. Valutakoersverschillen van monetaire posten worden in de geconsolideerde resultatenrekening geboekt.

5. Financiële activa en verplichtingen

Financiële instrumenten worden geregistreerd op de balans wanneer Belfius Insurance een partij wordt in de contractuele bepalingen van het contract.

Aankoop- en verkoopverrichtingen van financiële activa die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden verwerkt op de afwikkelingsdatum. Derivaten, aangehouden voor handelsdoeleinden of aangewezen als afdekkingsinstrument, worden verwerkt op transactiedatum.

De financiële activa en verplichtingen worden, in overeenstemming met IAS 39, onderverdeeld in volgende categorieën:

5.1. Leningen en voorschotten

Deze categorie omvat alle niet-afgeleide financiële activa met vaste of bepaalbare betalingen die niet op een actieve markt zijn genoteerd, met uitzondering van de leningen en voorschotten die:

- geclassificeerd worden als aangehouden voor handelsdoeleinden of bij eerste opname als gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening;
- bij eerste opname worden aangemerkt als beschikbaar voor verkoop.

Rentedragende leningen en voorschotten worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, na aftrek van een eventuele specifieke waardevermindering. De rente wordt berekend op basis van de effectieve rentemethode en geboekt onder "Renteopbrengsten". Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa).

De effectieve rentevoet is de rentevoet die de verwachte stroom van toekomstige geldbetalingen of -ontvangsten tijdens de verwachte looptijd van het financiële instrument, of, indien relevant, een kortere periode, exact verdisconteert tot de netto boekwaarde van het financieel actief.

5.2. Tot einde looptijd aangehouden beleggingen

Rentedragende financiële activa met een vaste looptijd en genoteerd op een actieve markt worden geclassificeerd als aangehouden tot einde looptijd wanneer het management zowel de intentie heeft als in staat is om de activa tot het einde van de looptijd aan te houden.

Deze rentedragende financiële activa worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten) en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, na aftrek van een eventuele specifieke waardevermindering. De rente wordt geboekt op basis van de effectieve rentemethode en gerapporteerd als "Renteopbrengsten". Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa).

Belfius Insurance houdt momenteel geen activa aan die behoren tot deze categorie.

5.3. Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

5.3.1. Leningen en effecten aangehouden voor handelsdoeleinden

Voor handelsdoeleinden aangehouden leningen en effecten zijn financiële activa die zijn verworven met als doel winst te boeken uit koersschommelingen op korte termijn of uit handelsmarges, of zijn effecten die werden opgenomen in een portefeuille waarbij sprake is van een patroon van winstneming op korte termijn. Voor handelsdoeleinden aangehouden effecten worden bij de eerste opname geboekt tegen reële waarde en worden daarna tegen reële waarde geherwaardeerd. Alle daarmee verband houdende gerealiseerde en niet-gerealiseerde winsten en verliezen worden opgenomen in de rubriek "Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening". De renteopbrengsten worden geboekt op basis van de methode van de effectieve rentevoet en opgenomen onder de "Renteopbrengsten". De ontvangen dividenden worden geboekt onder "Dividenden".

Belfius Insurance houdt momenteel geen activa aan die behoren tot deze categorie.

5.3.2. Leningen en effecten aangewezen als geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

Deze categorie bevat de financiële activa (of een groep van financiële instrumenten) die vanaf de eerste opname worden aangemerkt als "Geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening". Classificatie in deze categorie is mogelijk indien:

- een dergelijke vermelding een eventuele inconsequentie in de waardering of erkenning wegwerkt of aanzienlijk verkleint;
- een groep van financiële activa (en/of financiële verplichtingen) wordt beheerd en de performantie ervan wordt gewaardeerd tegen reële waarde, in overeenstemming met een gedocumenteerd risicobeheer of beleggingsstrategie; en
- wanneer het instrument een in het contract besloten derivaat bevat dat niet in nauw verband staat met de karakteristieken van het basiscontract.

Belfius Insurance neemt in deze rubriek voornamelijk activa en verplichtingen van aan een beleggingsfonds gekoppelde contracten (unit linked contracten zoals bijvoorbeeld tak 23-verzekeringen) op.

De aanpassing in de reële waarde (dirty price) wordt geboekt in de post "Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via de resultatenrekening".

5.4. Financiële activa beschikbaar voor verkoop

Financiële activa die bedoeld zijn om voor onbepaalde duur te worden aangehouden, maar die kunnen worden verkocht naar aanleiding van een behoefte aan liquide middelen of naar aanleiding van wijzigingen in rentevoeten, wisselkoersen of aandelenkoersen, worden geclassificeerd als "Beschikbaar voor verkoop".

Deze financiële activa worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde (inclusief transactiekosten). De rente wordt op basis van de effectieve rentemethode geboekt binnen "Renteopbrengsten". Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de rentekosten (rentekosten op financiële activa). Dividenden op eigenvermogensinstrumenten worden geboekt binnen "Dividenden".

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden na de eerste opname geherwaardeerd tegen reële waarde. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa worden geboekt bij het eigen vermogen als "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen". Wanneer effecten worden verkocht, worden de daarmee verband houdende gecumuleerde aanpassingen in reële waarde in de resultatenrekening opgenomen als "Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa".

5.5. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

5.5.1. Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden

Voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen volgen dezelfde boekhoudkundige verwerking als deze die gelden voor "Leningen en effecten aangehouden voor handelsdoeleinden".

Belfius Insurance houdt momenteel geen financiële verplichtingen aan die behoren tot deze categorie.

5.5.2. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

Voor de waardering na de eerste opname volgen deze financiële verplichtingen dezelfde boekhoudkundige verwerkingsprincipes als deze die eerder werden beschreven onder "Leningen en effecten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening".

5.6. Overige financiële verplichtingen

Deze categorie bevat alle andere niet-afgeleide financiële schulden die niet worden toegewezen aan een van de vorige categorieën. Deze verplichtingen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de opbrengst uit hun uitgifte, na aftrek van de transactiekosten. Daarna worden deze financiële verplichtingen geboekt tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de initiële boekwaarde en de aflossingswaarde wordt geboekt in de resultatenrekening over de looptijd van de ontleningen volgens de effectieve rentemethode. Negatieve interesten op deze instrumenten worden opgenomen in een aparte hoofding in de renteopbrengsten (renteopbrengsten op financiële verplichtingen).

6. Derivaten

6.1. Derivaten – Aangehouden voor handelsdoeleinden

Als een derivaat niet aangewezen is als afdekkingsinstrument, wordt het geacht voor handelsdoeleinden te worden aangehouden. Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde, berekend op basis van genoteerde marktprijzen, verdisconteerde kasstroom- of waarderingsmodellen. Alle wijzigingen in de reële waarde worden geboekt in de resultatenrekening.

De renteresultaten van derivaten waarbij er geen economische link is met het renteresultaat van een gerelateerd balanselement worden in het "Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening" geboekt.

Derivaten worden als activa geboekt wanneer de reële waarde positief is en als verplichting wanneer de reële waarde negatief is.

Derivaten die besloten zijn in andere financiële contracten ("embedded derivatives") worden afgescheiden van het contract en behandeld als aparte derivaten:

- als hun risico's en kenmerken niet nauw verbonden zijn met die van het basiscontract; en
- als het hybride contract niet tegen de reële waarde wordt geboekt met verwerking van niet-gerealiseerde meer- en minderwaarden in de resultatenrekening.

6.2. Derivaten als afdekkingsinstrumenten

Derivaten als afdekkingsinstrumenten worden ingedeeld in de volgende categorieën:

- een afdekking van het risico van verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of van een niet-opgenomen vaststaande toezegging (reële waardeafdekking); of
- een afdekking van de mogelijke variabiliteit van kasstromen verbonden met een opgenomen actief, opgenomen verplichting of een zeer waarschijnlijk verwachte transactie (kasstroomafdekking); of
- een afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit.

Derivaten mogen als afdekkingsinstrumenten worden beschouwd indien volgende criteria vervuld zijn:

- het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie en de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie moeten formeel worden gedocumenteerd voordat "hedge accounting" wordt toegepast;
- de afdekking moet worden gedocumenteerd, waaruit moet blijken dat ze naar alle verwachting zeer effectief (binnen een bandbreedte van 80 tot 125 %) zal zijn in het compenseren van veranderingen in de reële waarde of kasstromen die zijn toe te rekenen aan het afgedekte risico in de afgedekte positie gedurende de gehele verslagperiode; en
- de afdekking is effectief bij aanvang en wordt voortdurend beoordeeld.

Veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn bestemd tot en in aanmerking komen als reële waardeafdekkingen worden in de resultatenrekening geboekt, samen met de overeenkomstige verandering in de reële waarde van de afgedekte activa of verplichtingen die aan dat specifieke afgedekte risico kunnen worden toegerekend. De renteresultaten worden opgenomen in de lijn "Renteopbrengsten en -kosten".

Als de afdekking niet langer voldoet aan de criteria voor een reële waardeafdekking, wordt de aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt rentedragend financieel instrument afgeschreven via de resultatenrekening over de resterende looptijd van de afgedekte positie (of die van het afdekkingsinstrument als die korter is), via een aanpassing van de effectieve rentevoet van het afgedekte instrument.

Het effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van derivaten die zijn aangewezen en in aanmerking komen als kasstroomafdekkingen worden in de "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen" geboekt. Het niet-effectieve deel van de veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument wordt in de resultatenrekening geboekt. In het eigen vermogen uitgestelde bedragen worden overgedragen naar de resultatenrekening en geclassificeerd als opbrengsten of kosten in de perioden waarin de afgedekte vaste toezegging of verwachte toekomstige transactie de resultatenrekening beïnvloedt.

7. Waardeverminderingen

Specifieke waardeverminderingen worden geregistreerd wanneer er objectief bewijs bestaat dat een financieel actief of een geheel van financiële activa in waarde is afgenomen als gevolg van één of meer gebeurtenissen die zich voordoen na de initiële erkenning en die duiden op een daling van de verwachte kasstromen en waarvoor de impact op de geraamde toekomstige kasstromen op een betrouwbare wijze kan geraamd worden.

7.1. Financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

Belfius Insurance oordeelt eerst of er voor de financiële activa afzonderlijk een objectief bewijs van waardevermindering bestaat. Als dat bewijs niet bestaat, worden de financiële activa opgenomen in een groep van financiële activa met vergelijkbare kredietrisicokenmerken en gezamenlijk beoordeeld op waardevermindering.

7.1.1. Bepaling van de waardevermindering

- Specifieke waardeverminderingen – Als er een objectief bewijs van waardevermindering bestaat voor leningen of andere voorschotten of financiële activa die zijn geclassificeerd als aangehouden tot einde looptijd, wordt het bedrag van de waardevermindering voor specifiek geïdentificeerde activa berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde, zijnde de contante waarde van de verwachte kasstromen, inclusief de realiseerbare waarde van waarborgen en zekerheden, die wordt verdisconteerd op basis van de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financiële instrument (behalve voor geherclassificeerde activa, zie hieronder). Activa met kleine saldi en met vergelijkbare risicokenmerken volgen de hieronder beschreven principes.
- Collectieve waardeverminderingen – Collectieve waardeverminderingen omvatten "opgelopen, maar nog niet gerapporteerde verliezen" op segmenten (portefeuilles) waarvoor objectieve bewijzen van waardevermindering bestaan. Belfius Insurance raamt deze waardeverminderingen op basis van in het verleden vastgestelde patronen van verliezen en de aan de kredietnemers toegekende kredietratings die het huidige economische klimaat waarin de kredietnemers actief zijn, weerspiegelen.

7.1.2. Boekhoudkundige verwerking van de waardevermindering

Veranderingen in het bedrag van waardeverminderingen worden in de resultatenrekening geboekt en gerapporteerd als "Waardevermindering op leningen en voorschotten". De waardeverminderingen worden teruggenomen via de resultatenrekening als de toename in verwachte kasstromen objectief verband houdt met een gebeurtenis die plaatsvond nadat de waardevermindering werd geboekt.

7.2. Geherclassificeerde financiële activa

Financiële activa die oorspronkelijk geclassificeerd werden als aangehouden voor handelsdoeleinden of beschikbaar voor verkoop kunnen, in specifieke omstandigheden, geherclassificeerd worden als aangehouden tot einde looptijd of leningen en voorschotten. In zulke omstandigheden wordt de reële waarde op datum van overdracht de nieuwe afgeschreven kostprijs van die financiële activa. Een eventuele aanpassing van de reële waarde die voordien is geboekt onder "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen", wordt bevroren en afgeschreven over de resterende looptijd van het instrument. Wat de berekening van de waardevermindering betreft, gelden voor geherclassificeerde financiële activa dezelfde schattingen, oordeelsvormingen en verwerkingsprincipes als financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er een objectief bewijs van waardevermindering aanwezig is voor de geherclassificeerde financiële activa, wordt het bedrag van de waardevermindering berekend als het verschil tussen de nettoboekwaarde van het actief en de netto actuele waarde van de verwachte kasstromen, verdisconteerd tegen het herberekende effectieve rendement op het ogenblik van de herclassificatie. Een eventueel niet-afgeschreven deel van de bevroren voor verkoop beschikbare reserve wordt hernomen in de resultatenrekening en gerapporteerd onder de rubriek "Waardevermindering op leningen en voorschotten" als deel van de waardevermindering.

7.3. Voor verkoop beschikbare financiële activa

Waardeverminderingen op voor verkoop beschikbare financiële activa worden geregistreerd op individuele basis indien er een objectief bewijs van waardevermindering bestaat als gevolg van één of meer gebeurtenissen die plaatsvinden na de initiële erkenning.

7.3.1. Bepaling van de waardevermindering

- Aandelen – Voor aandelen die genoteerd zijn op een actieve markt, worden waardeverminderingen geregistreerd wanneer objectieve bewijzen voorhanden zijn. Deze objectieve bewijzen zijn onder meer een belangrijke daling van de beurskoers met meer dan 40 % op de datum van verslaggeving of een langdurige daling (3 jaar). Bovendien kan het management beslissen om waardeverminderingen te registreren wanneer er andere objectieve indicaties voorhanden zijn. Voor niet-genoteerde aandelen wordt tevens een waardevermindering geregistreerd indien er objectieve aanwijzingen zijn, zoals onder meer aanzienlijke financiële problemen van de emittent en waarschijnlijkheid van faillissement.
- Rentedragende financiële instrumenten – Bij rentedragende financiële instrumenten wordt de waardevermindering geïnitieerd op basis van dezelfde financiële criteria die worden toegepast op individueel in waarde verminderde financiële activa die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (objectief bewijs).

7.3.2. Boekhoudkundige verwerking van de waardevermindering

Wanneer een voor verkoop beschikbaar financieel actief een specifieke waardevermindering ondergaat, wordt het niet-gerealiseerd resultaat erkend in het eigen vermogen overgeheveld naar de resultatenrekening in de rubriek "Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op investeringen". In deze rubriek worden ook de specifieke waardeverminderingen geboekt voor aandelen.

Wanneer een waardevermindering werd geregistreerd voor rentedragende financiële instrumenten, worden latere dalingen in reële waarde eveneens geboekt in deze rubriek indien er een objectief bewijs van waardevermindering is. Bij aandelen worden alle latere dalingen in reële waarde als waardevermindering aanzien en tevens in deze rubriek opgenomen.

De waardeverminderingen op rentedragende financiële instrumenten worden teruggenomen via de resultatenrekening als de toename in verwachte kasstromen objectief verband houdt met een gebeurtenis die plaatsvond nadat de waardevermindering werd geboekt. Waardeverminderingen op aandelen kunnen niet in de resultatenrekening worden teruggenomen wanneer de reële waarde zich later herstelt. In dat en alle andere dan hierboven beschreven situaties, worden wijzigingen in reële waarde geboekt in de rubriek "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen".

8. Reële waarde van financiële instrumenten

De reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waarderingsdatum.

De op een georganiseerde markt (zoals een erkende effectenbeurs) genoteerde marktprijzen moeten worden gehanteerd als reële waarde, omdat ze het beste bewijs vormen van de reële waarde van een financieel instrument. Niet voor alle door Belfius Insurance aangehouden financiële activa en uitgegeven verplichtingen zijn genoteerde marktprijzen beschikbaar.

Als een financieel instrument niet wordt verhandeld op een actieve markt, zal Belfius Insurance een beroep doen op waarderingsmodellen. Een waarderingsmodel geeft de transactieprijs weer op de datum van waardering in geval van een transactie tegen normale marktvoorwaarden en gemotiveerd door normale businessoverwegingen, d.i. de prijs die de houder van de financiële activa zou hebben ontvangen in een regelmatige transactie die geen gedwongen liquidatie of verkoop is.

Het waarderingsmodel houdt rekening met alle factoren die marktspelers in aanmerking nemen bij het bepalen van de prijs van de activa. Voor het meten van de reële waarde van een financieel instrument wordt rekening gehouden met de huidige marktomstandigheden. Voor zover waarneembare input beschikbaar is, moet die in het model worden opgenomen.
De benadering van Belfius Insurance voor de waardering van financiële instrumenten kan als volgt worden samengevat.

8.1. Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde (financiële activa en verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden, geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening, beschikbaar voor verkoop en derivaten)

8.1.1. Financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde waarvoor genoteerde marktprijzen beschikbaar zijn (Level 1)

Als de markt actief is – dat wil zeggen dat de bied-laatprijzen beschikbaar zijn en effectieve transacties vertegenwoordigen die werden afgesloten tussen correct geïnformeerde en tot een transactie bereid zijnde tegenpartijen – verschaffen die marktprijzen het meest betrouwbare bewijs van de reële waarde en worden ze daarom ook gebruikt voor waarderingsdoeleinden.

Het gebruik van marktprijzen die genoteerd worden op een actieve markt voor identieke instrumenten zonder aanpassingen, komt in aanmerking voor opname in niveau 1 binnen de hiërarchie van de reële waarde in het kader van IFRS 13, in tegenstelling tot het gebruik van genoteerde prijzen op niet-actieve markten of het gebruik van genoteerde spreads.

8.1.2. Financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarvoor geen betrouwbare genoteerde marktprijzen voorhanden zijn en waarvoor de waarderingen worden verkregen via waarderingstechnieken (Level 2 – 3)

Financiële instrumenten waarvoor geen genoteerde marktprijzen op actieve markten voorhanden zijn, worden gewaardeerd met waarderingstechnieken. Het bepalen of er al dan niet een actieve markt bestaat, is gebaseerd op criteria zoals volume, daadwerkelijke handel, marktliquiditeit en de spread tussen bied- en laatkoers. De modellen die Belfius Insurance gebruikt, variëren van standaardmodellen tot intern ontwikkelde waarderingsmodellen. De beschikbaarheid van waarneembare marktprijzen en inputparameters voor modellen vermindert de nood aan een oordeel van of een raming door het management alsook de onzekerheid bij het bepalen van de reële waarden. De beschikbaarheid van waarneembare marktprijzen en inputparameters varieert afhankelijk van de producten en de markten en is onderhevig aan veranderingen die gerelateerd zijn aan specifieke gebeurtenissen en het algemeen klimaat op de financiële markten.

De waarderingsmodellen die gebruikmaken van significante niet- waarneembare inputparameters vereisen meer beoordelingen en ramingen bij het bepalen van de reële waarde. Boordelingen en ramingen door het management zijn doorgaans vereist voor volgende factoren: het selecteren van een geschikt waarderingsmodel, het bepalen van de verwachte toekomstige kasstromen voor het financieel instrument dat wordt gewaardeerd, het bepalen van de kans dat een tegenpartij in gebreke blijft, de vervroegde terugbetalingen en de selectie van de geschikte verdisconteringscurves.

Om opgenomen te worden in Level 2 dienen twee voorwaarden vervuld te zijn:

- het model moet succesvol gevalideerd worden door de afdeling die instaat voor de validatie; en
- de gegevens die Belfius Insurance verwerkt in haar waarderingsmodellen zijn ofwel rechtstreeks waarneembare gegevens (prijzen), ofwel onrechtstreeks waarneembare gegevens (spreads)

Metingen van de reële waarde die in aanzienlijke mate berusten op eigen ramingen, dienen te worden gerapporteerd onder Level 3.

Obligaties die verhandeld worden op niet-actieve markten, worden gewaardeerd op basis van waarderingstechnieken. De waarderingsprijs bestaat uit een marktprijscomponent en een modelprijscomponent. Het gewicht dat wordt toegekend aan de modelprijscomponent berust op een beoordeling van de liquiditeit van de markt en/of op de specifieke obligatiekenmerken.

8.2. Financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (waarderingen tegen reële waarde in IFRS-toelichtingen)

De reële waarde van (hypothecaire) leningen en voorschotten wordt bepaald op basis van de volgende waarderingsprincipes:

- de boekwaarde van leningen en vorderingen die vervallen binnen twaalf maanden, wordt verondersteld hun reële waarde te benaderen;
- voor obligaties aangehouden tot einde looptijd en leningen en voorschotten sinds hun uitgifte, gebeurt de waardering zoals voor obligaties die worden ondergebracht in beschikbaar voor verkoop;
- de waardering houdt rekening met een rentecomponent en, indien mogelijk, een kredietrisicocomponent; en
- Caps, floors en opties voor vervroegde terugbetaling worden mee in aanmerking genomen voor het bepalen van de reële waarde van de leningen en voorschotten.

Deze principes hebben tevens betrekking op financiële instrumenten die in het verleden werden geherclassificeerd van beschikbaar voor verkoop naar leningen en voorschotten. In antwoord op de financiële crisis vaardigde de IASB op 13 oktober 2008 een aanpassing uit van IAS 39 waarmee bepaalde illiquide financiële activa konden worden geherclassificeerd. Belfius Insurance besloot van die gelegenheid gebruik te maken voor het herclassificeren van activa waarvoor niet langer een actieve markt of betrouwbare genoteerde prijzen beschikbaar waren.

Bij haar eerste toepassing van IFRS einde 2012 heeft Belfius Insurance ervoor gekozen om de boekwaarden die in het kader van de consolidatie van de groep Belfius worden gehanteerd tevens toe te passen op het niveau van Belfius Insurance. Dit omvat tevens de toepassing in 2008 met betrekking tot de herclassificatie.

9. Verzekeringscontracten

9.1. Classificatie

Belfius Insurance is actief in zowel de verzekeringsactiviteiten Leven als Niet-Leven.

IFRS 4 (fase 1) wordt toegepast voor alle contracten waarbij de verzekeraar een significant verzekeringsrisico aanvaardt door ermee akkoord te gaan de verzekeringsnemer te vergoeden bij het voordoen van een welbepaalde onzekere toekomstige gebeurtenis (de verzekerde gebeurtenis). Herverzekeringscontracten die voldoen aan deze definitie en de beleggingscontracten met discretionaire winstdeling ("Discretionary Participation Feature" of DPF) vallen eveneens onder dit toepassingsgebied.

De regels voor deposit accounting gelden voor financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling en voor unit-linked (type tak 23) verzekeringscontracten. Dit betekent dat de depositocomponent en de verzekeringscomponent afzonderlijk worden gewaardeerd en gepresenteerd. Bij deposit accounting wordt dit deel van de premies net als de resulterende boeking van de verplichting niet opgenomen via de resultatenrekening. De verplichtingen zelf worden niet in de technische voorzieningen vermeld maar onder de financiële verplichtingen. Bijhorende beheerskosten en commissielonen worden onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen. Uitkeringen worden niet opgenomen in de winst- en verliesrekening maar resulteren in een verlaging van de verplichting. Voor de unit-linked (type tak 23) contracten worden de depositocomponent en de overeenstemmende beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde met schommelingen in de winst- en verliesrekening. De reële waarde wordt bepaald door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de waarde van de eenheid die gebaseerd is op de reële waarde van de onderliggende beleggingen.

De groepsverzekeringen voor Belfius Insurance-medewerkers vallen niet onder IFRS 4 maar onder de waarderingsregels van de pensioenregelingen.

9.2. Waardering

9.2.1. Toepassing van lokale boekhoudnormen

Overeenkomstig IFRS 4 (fase 1) worden de lokale boekhoudnormen gehanteerd voor de waardering van de (her)verzekeringscontracten die onder het hierboven beschreven toepassingsgebied vallen. Onder IFRS mogen geen voorzieningen voor egalisatie en catastrofe worden gevormd.

Voorziening voor niet-verdiende premies

De voorziening voor niet-verdiende premies wordt berekend volgens de pro rata temporis methode voor elke overeenkomst afzonderlijk op basis van de nettopremie. In de aangenomen herverzekering worden de reserves gevormd op basis van de gegevens overgemaakt door de cederende maatschappijen.

Voorziening voor te betalen schade

Het bedrag van de voorziening voor te betalen schade in de rechtstreekse zaken van de activiteiten Niet-Leven is gelijk aan de aan de begunstigden verschuldigde som, vermeerderd met de beheerskosten van de schadegevallen.

Voor de aangegeven schadegevallen wordt de voorziening voor te betalen schades in de rechtstreekse zaken van de activiteiten Niet-Leven berekend dossier per dossier, inclusief de toekomstige regelingskosten of als afzonderlijke reserve voor een geheel van dossiers.

Wanneer een schadevergoeding in de vorm van periodieke betalingen dient te geschieden, worden de daartoe te reserveren bedragen op basis van actuariële methoden berekend.

Voor schadegevallen "claims incurred but not (entirely) reported" (IBN(E)R) op de balansdatum wordt een voorziening gevormd waarbij rekening wordt gehouden met de in het verleden opgedane ervaring wat het aantal en het bedrag van de na balansdatum aangemelde schadegevallen betreft. Tevens wordt rekening gehouden met uitzonderlijke gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan en worden op basis van wettelijke bepalingen ook aanvullende voorzieningen gevormd, zoals voor arbeidsongevallen.

Voorziening voor verzekering Leven

De voorziening voor verzekering Leven wordt berekend rekening houdend met de wettelijke bepalingen en de modaliteiten betreffende de levensverzekeringsactiviteit. Daarbij geldt het volgende:

- Waardering volgens de prospectieve methode: deze methode wordt toegepast voor de voorzieningen van klassieke tak 21-verzekeringen en de moderne tak 21-verzekeringen met gegarandeerde rente op toekomstige premies. De berekening is gesteund op de technische bepalingen van de contracten.
- Waardering volgens de retrospectieve methode: deze methode wordt toegepast voor de voorzieningen van de moderne tak 21-verzekeringen. De berekening is gesteund op de technische bepalingen van de contracten, zij het dan zonder rekening te houden met toekomstige stortingen.
- Voor de aangenomen zaken wordt voor elke overeenkomst afzonderlijk een voorziening geboekt op basis van de door de cedent meegedeelde informatie.
- Als aanvulling op bovenstaande regels wordt er een aanvullende voorziening geboekt voor het lage renterisico en andere factoren die een belangrijke impact hebben op de toereikendheid van de technische voorzieningen.

Voorziening discretionaire winstdeling

Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende voordelen bovenop een gegarandeerd rendement. Belfius Insurance heeft gekozen om deze winstdeling afzonderlijk te presenteren tot op het moment dat de winstdeling na goedkeuring door de algemene vergadering effectief aan de individuele verzekeringscontracten wordt toegewezen. Vanaf dat moment maakt het deel uit van de voorzieningen voor verzekering Leven en is er een definitieve afstand door de verzekeringsonderneming aan de verzekeringsnemer.

De voorziening voor discretionaire winstdeling omvat vooreerst de deelname in de winst van het afgesloten boekjaar die de verzekeringsonderneming, overeenkomstig haar winstdeelnemingsplan en na goedkeuring door de algemene vergadering die besluit over het afgelopen boekjaar, verwacht aan de verzekerden toe te kennen.

Daarnaast omvat de voorziening voor discretionaire winstdeling eveneens het overeenkomstig de lokale boekhoudnormen geboekte fonds voor toekomstige toewijzingen dat wordt verwerkt via de winst- en verliesrekening. Bij de dotatie en terugname van dit fonds houdt Belfius Insurance rekening met gerealiseerde beleggingsresultaten en de door haar op rapporteringsdatum gemaakte inschatting van de voorwaardelijke toekomstige winstdeling. Op elke rapporteringsdatum wordt een nieuwe inschatting gemaakt en wordt rekening gehouden met de op dat moment geldende marktomstandigheden en haar financiële positie.

Indien de totale inschatting van de discretionaire winstdeling hoger is dan de som van de deelname in de winst van het afgesloten boekjaar en het fonds voor toekomstige toewijzingen zal dit tekort afzonderlijk binnen het eigen vermogen worden opgenomen door de afzondering van een gedeelte van de niet-gerealiseerde winsten op de voor verkoop beschikbare financiële activa portefeuille.

Herverzekeringsactiva

Er wordt een specifieke waardevermindering geregistreerd op herverzekeringsactiva indien:

- er objectieve bewijzen bestaan, ten gevolge van een gebeurtenis die zich voordeed na de aanvankelijke erkenning van het herverzekeringsactief, dat de cedent niet alle krachtens het contract aan hem verschuldigde bedragen zal ontvangen. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met de rating en solvabiliteit van de herverzekeraar; en
- die gebeurtenis een betrouwbare meetbare impact heeft op de bedragen die de cedent zal ontvangen van de herverzekeraar.

We verwijzen hierbij naar de regels inzake specifieke waardevermindering die hierop van toepassing zijn.

9.2.2. Toereikendheidstesten van de verplichtingen (Liability Adequacy Test – LAT)

Aan het eind van elke verslagperiode voert Belfius Insurance toereikendheidstesten uit op haar technische voorzieningen. Als uit deze bijkomende testen blijkt dat het boekhoudkundig bedrag van de technische voorzieningen onvoldoende is ten opzichte van de actuele waarde van de geraamde toekomstige kasstromen, dan wordt voor dit tekort een bijkomende technische voorziening geboekt ten laste van de winst- en verliesrekening. De beoordeling van deze testen gebeurt afzonderlijk voor de technische voorzieningen Leven en de technische voorzieningen Niet-Leven.

Voor de levensverzekeringen wordt een inschatting gemaakt van de verwachte kasstromen van de contracten, rekening houdend met de assumpties zoals deze ook worden gebruikt voor andere modelleringsdoeleinden. De actuele waarde van deze verwachte kasstromen wordt bepaald aan de hand van een discount curve opgesteld volgens de EIOPA methodologie inclusief een volatility adjustment gecalibreerd op Belfius Insurance haar investeringsportefeuille.

Voor de toereikendheidstoets wordt vervolgens rekening gehouden met niet gerealiseerde resultaten op de aan de bedrijfstak Leven toegewezen beleggingsportefeuille. Indien de aldus verkregen waarde hoger is dan voorzieningen voor verzekeringen Leven wordt het verschil verwerkt via de winst- en verliesrekening.

Voor Niet-Leven gaat de toereikendheidstest na of de voorziening voor niet-verdiende premies en de voorzieningen voor schadegevallen volstaan om de schadegevallen, die zich binnen de verzekerde periode van de contracten nog zullen voordoen en de reeds voorgedane schades, definitief af te handelen.

9.2.3. Shadow accounting

Indien de realisatie van onder het eigen vermogen opgenomen niet-gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de technische voorzieningen biedt shadow accounting een oplossing door het gedeeltelijk overboeken van niet-gerealiseerde beleggingsresultaten uit eigen vermogen naar de technische voorzieningen.

Vooreerst past Belfius Insurance shadow accounting toe indien de wettelijke of contractuele voorwaarden opgenomen in de verzekeringscontracten bepalen dat de realisatie van geboekte maar niet-gerealiseerde winsten op welbepaalde activa van de verzekeraar een rechtstreekse invloed heeft op de waardering van de overeenstemmende verzekerings- en beleggingscontracten met discretionaire deelneming (DPF). Deze toepassing komt voornamelijk voor bij verzekeringscontracten met administratief afzonderlijk beheerde fondsen met aangewezen activa.

Belfius heeft er daarnaast voor gekozen eveneens een "shadow-loss" te erkennen voor het verschil tussen de waarde van de levensverzekeringsverplichtingen op basis van de hierboven beschreven LAT-methodologie enerzijds en de voorzieningen voor verzekering Leven anderzijds, maximaal ten belope van de onder het eigen vermogen opgenomen niet gerealiseerde winsten van voor verkoop beschikbare financiële activa ter dekking van de levensverzekeringen.

10. Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen

Voor de waardering van vastgoedbeleggingen heeft Belfius Insurance gekozen voor het kostprijsmodel in lijn met de waardering van vastgoed voor eigen gebruik. Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen worden opgenomen tegen kostprijs (inclusief direct toewijsbare kosten) na aftrek van de gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen.

Vastgoedbeleggingen zijn eigendommen die worden aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde. Voorts kan Belfius Insurance deels gebruikmaken van bepaalde vastgoedbeleggingen. Indien de delen "voor eigen gebruik" afzonderlijk kunnen worden verkocht of afzonderlijk in lease kunnen worden gegeven op grond van een financiële lease, worden die delen afzonderlijk geboekt. Als de delen "voor eigen gebruik" niet afzonderlijk kunnen worden verkocht, wordt de eigendom beschouwd als een vastgoedbelegging enkel en alleen als een onbelangrijk deel voor eigen gebruik wordt aangewend.

De afschrijvingen van gebouwen en andere activa die in operationele lease werden gegeven, worden geboekt onder "Overige netto-inkomsten".

De afschrijvingen worden berekend met behulp van de lineaire afschrijvingsmethode om de kostprijs van dergelijke activa af te schrijven tot hun restwaarde over hun geschatte gebruiksduur. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende gebruiksduur:

- gebouwen (inclusief aanschaffingskosten en niet-aftrekbare belastingen): 20 tot 50 jaar;
- computerapparatuur: 1 tot 6 jaar;
- verbeteringen aan geleasede activa, materieel en meubilair: 2 tot 12 jaar;
- voertuigen: 2 tot 5 jaar.

Terreinen worden gezien hun aard niet afgeschreven.

Materiële vaste activa worden getoetst op specifieke waardeverminderingen wanneer er aanwijzingen voor waardeverlies bestaan. Indien de boekwaarde van een actief groter is dan de geschatte realiseerbare waarde, wordt het actief afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde. Na de opname van een specifieke waardevermindering dient de afschrijvingslast voor de toekomstige periode te worden aangepast om de aangepaste boekwaarde, verminderd met de eventuele restwaarde, systematisch over de resterende gebruiksduur te spreiden.

Winsten en verliezen op de vervreemding van materiële vaste activa worden bepaald op basis van hun boekwaarde en worden geboekt in "Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op investeringen".

11. Immateriële vaste activa

Immateriële activa bestaan voornamelijk uit (a) uitgaven voor interne ontwikkeling en (b) verworven software. De kosten die verband houden met het onderhoud van computersoftware, worden als kosten geboekt op het moment dat ze worden gemaakt. Uitgaven die de voordelen van computersoftware doen toenemen of uitbreiden tot meer dan één jaar, worden echter bij de oorspronkelijke kostprijs van de software gevoegd. Uitgaven voor interne ontwikkeling die als activa worden geboekt, worden lineair afgeschreven over hun nuttige gebruiksduur vanaf het moment waarop het ontwikkelde bestanddeel kan worden gebruikt.

Een verworven klantenportefeuille wordt lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van de portefeuille rekening houdend met het verwachte klantenverlies van de verworven klantenportefeuille.

De oprichtingskosten worden rechtstreeks ten laste genomen in het boekjaar van besteding.

Immateriële activa (andere dan goodwill) worden gecontroleerd op waardevermindering wanneer er een aanwijzing van waardeverlies bestaat. Indien de boekwaarde van een actiefwaarde groter is dan de geschatte realiseerbare waarde, wordt het actief afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde.

12. Goodwill

12.1. Waardering van goodwill

Goodwill is een actiefwaarde die de toekomstige economische voordelen vertegenwoordigt die ontstaan uit andere in een bedrijfscombinatie verworven activa die niet individueel worden geïdentificeerd en apart geboekt.

Goodwill wordt gewaardeerd als het verschil tussen:

- de som van de overgedragen vergoeding, het bedrag van de minderheidsbelangen in de overgenomen onderneming en de reële waarde van het voordien aangehouden aandelenbelang van de overnemer in de overgenomen onderneming (eventueel); en
- de bedragen op de overnamedatum van de identificeerbare verworven activa en de verplichtingen.

Indien dit verschil na herbeoordeling negatief is ("negatieve goodwill"), wordt het onmiddellijk in de resultatenrekening geboekt als een winst uit een voordelige koop.

Veranderingen in het percentage van de participatie in volledig geconsolideerde bedrijven worden beschouwd als transacties met aandeelhouders. Bijgevolg vinden geen aanpassingen naar de reële waarde of aanpassingen van de goodwill plaats wanneer procentuele toenames of afnames plaatsvinden zonder verandering van de consolidatiemethode. Het verschil tussen de aan- of verkoopwaarde van een nettoactiefwaarde en de aankoop- of verkoopprijs wordt direct in het eigen vermogen geboekt.

12.2. Bijzondere waardevermindering op goodwill

Goodwill wordt niet afgeschreven maar jaarlijks getest op eventuele waardeverminderingen. Daartoe wordt goodwill toegerekend aan kasstroomgenererende eenheden (of groepen van kasstroomgenererende eenheden).

Wanneer omstandigheden of gebeurtenissen aangeven dat er mogelijk onzekerheid bestaat over de boekwaarde, wordt op de goodwill een specifieke waardevermindering geboekt indien de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid of groep van kasstroomgenererende eenheden waaraan hij is toegerekend, lager ligt dan de boekwaarde.
De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde na aftrek van verkoopkosten en de gebruikswaarde. De gebruikswaarde is de som van de toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen worden afgeleid van een kasstroomgenererende eenheid.

De berekening van de gebruikswaarde moet ook de tijdswaarde van geld weerspiegelen (huidige risicovrije rente), gecorrigeerd met de prijs voor het dragen van de onzekerheid die inherent is aan het actief. Dit wordt weerspiegeld in de discontovoet.

13. Overige activa

De andere activa omvatten voornamelijk verworven opbrengsten (andere dan rente pro rata), vooruitbetalingen, operationele belastingen en andere handelsvorderingen. Ze omvatten ook activa verbonden aan verzekeringscontracten (aandeel van de herverzekeraar, te ontvangen verzekeringspremies enz.). Deze overige activa worden gewaardeerd overeenkomstig de geldende norm.

14. Vaste activa (groep van activa die wordt afgestoten) aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een vast actief (of een groep van activa die wordt afgestoten) wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan.

Een vast actief (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop wordt gewaardeerd tegen de laagste waarde van zijn boekwaarde en zijn reële waarde minus de verkoopkosten. Vaste activa (of groep van activa die worden afgestoten) geclassificeerd als aangehouden voor verkoop worden afzonderlijk vermeld in de balans, zonder herwerking van het verleden. Van zodra deze activa of groep van activa worden aangemerkt als aangehouden voor verkoop, worden ze niet langer afgeschreven.

Een beëindigde bedrijfsactiviteit wordt gedefinieerd als een component van een entiteit die ofwel is afgestoten, ofwel wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop en die een aparte belangrijke activiteitslijn of geografisch activiteitsgebied vormt. De winst of verlies na belasting van beëindigde bedrijfsactiviteiten wordt voorgesteld onder een aparte rubriek in de resultatenrekening

Financiële leasing is een leaseovereenkomst die nagenoeg alle aan de eigendom van een actiefwaarde verbonden risico's en voordelen overdraagt. Een operationele leasing is een leaseovereenkomst die geen financiële leasing is.

15. Leaseovereenkomsten

Financiële leasing is een leaseovereenkomst die nagenoeg alle aan de eigendom van een actiefwaarde verbonden risico's en voordelen overdraagt. Een operationele leasing is een leaseovereenkomst die geen financiële leasing is.

15.1. Belfius Insurance is de leasingnemer

Belfius Insurance sluit voornamelijk operationele leaseovereenkomsten af voor de huur van uitrusting of vastgoed. De in het kader van een leaseovereenkomst betaalde huurgelden worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode.

Wanneer een operationele leasing wordt beëindigd vóór de leaseovereenkomst verstreken is, worden eventuele bedragen die bij wijze van vergoeding aan de leasinggever moeten worden betaald, opgenomen als kosten in de periode waarin de operationele leasing wordt beëindigd.

Als de leaseovereenkomst nagenoeg alle aan de eigendom van de actiefwaarde verbonden risico's en voordelen overdraagt, wordt ze geboekt als een financiële leasing en wordt de daarmee verband houdende actiefwaarde geactiveerd. Bij het aangaan van de leaseovereenkomst wordt de actiefwaarde geboekt tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen of tegen de reële waarde indien die laatste waarde lager is, en wordt de actiefwaarde afgeschreven over haar geschatte gebruiksduur, behalve wanneer de leaseperiode kort is en het eigendomsrecht waarschijnlijk niet zal worden overgedragen aan

Belfius Insurance. Na de initiële boeking wordt de actiefwaarde verwerkt in overeenstemming met de grondslagen van verslaggeving die op dat actief van toepassing zijn. De desbetreffende huurverplichtingen worden als ontleningen en rentebetalingen geboekt volgens de effectieve rentemethode.

15.2. Belfius Insurance is de leasinggever

De opbrengsten uit een operationele leaseovereenkomst worden lineair in de resultatenrekening geboekt over de leaseperiode. De onderliggende actiefwaarde wordt verwerkt in overeenstemming met de grondslagen van verslaggeving die op dat type van actiefwaarde van toepassing zijn.

Voor financiële leasing boekt Belfius Insurance een vordering voor een bedrag dat gelijk is aan de netto-investering in de lease, die kan verschillen van de contante waarde van minimale leasebetalingen.

De rente die in het leasecontract is vervat, wordt gebruikt als discontovoet. De renteopbrengsten worden geboekt over de periode van de lease door middel van de rentevoet die in de lease is vervat.

16. Verkoop- en terugkoopovereenkomsten en effectenleningen

Effecten die worden verkocht in het kader van een gekoppelde terugkoopovereenkomst ("repo"), blijven in de balans opgenomen. De bijbehorende verplichting wordt opgenomen onder "Schulden aan kredietinstellingen". De actiefwaarde wordt in de toelichtingen opgenomen als zijnde in pand gegeven.

Effecten die werden gekocht in het kader van gekoppelde verkoopovereenkomsten ("reverse repo's"), worden buitenbalans geboekt en de overeenstemmende leningen worden geboekt als "Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen".

Het verschil tussen de verkoop- en terugkoopprijs wordt behandeld als renteopbrengsten of -kosten en wordt over de looptijd van de overeenkomsten in resultaat geboekt volgens de effectieve rentemethode.

Effecten uitgeleend aan tegenpartijen worden nog steeds geboekt en blijven in de balans opgenomen. Geleende effecten worden niet in de balans opgenomen.

17. Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden geboekt op tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarde en de boekwaarde van activa en verplichtingen.

De voornaamste tijdelijke verschillen ontstaan uit de afschrijving van materiële vaste activa, de herwaardering van bepaalde financiële activa en verplichtingen, waardeverminderingen en voorzieningen.

De uitgestelde belastingen worden berekend op basis van tarieven die geldig zijn of waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten op de balansdatum.

Uitgestelde belastingvorderingen worden geboekt in zoverre het waarschijnlijk is dat in de toekomst fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingen in verband met de herwaardering tegen reële waarde van voor verkoop beschikbare investeringen en kasstroomafdekkingen en andere transacties die direct in het eigen vermogen worden verwerkt, worden eveneens direct in het eigen vermogen verwerkt.

18. Personeelsbeloningen

18.1. Kortetermijnbeloningen

Kortetermijnbeloningen zullen naar verwachting volledig vereffend zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht. Ze worden gewaardeerd op een niet-verdisconteerde basis en geboekt als een uitgave.

18.2. Vergoedingen na uitdiensttreding

Vergoedingen na uitdiensttreding omvatten pensioenen (annuïteiten of betalingen van een vast bedrag bij pensionering) en andere vergoedingen na uitdiensttreding zoals medische zorgverlening toegekend na uitdiensttreding.

18.3. Pensioenregeling met een te bereiken doel (Defined Benefit Plan)

Verplichtingen uit hoofde van personeelsbeloningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige uitstroom van kasmiddelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de rentevoeten van bedrijfsobligaties met een rating AA waarvan de looptijd in de buurt komt van de looptijd van de daarmee verband houdende verplichtingen. De techniek voor de raming van de pensioenuitgaven steunt onder meer op actuariële veronderstellingen (zowel demografische als financiële veronderstellingen).

Het in de balans opgenomen bedrag voor de pensioenregeling met een te bereiken doel is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting uit hoofde van de te bereiken doelpensioenregeling (bepaald op basis van de "Projected Unit Credit"-methode) en de reële waarde van eventuele fondsbeleggingen. Dit bedrag wordt gerapporteerd als een verplichting of een actiefwaarde. De resulterende actiefwaarde is beperkt tot het actiefplafond, dat gelijk is aan de contante waarde van economische voordelen die beschikbaar zijn voor Belfius Insurance in de vorm van terugbetalingen uit de regeling of verlagingen van toekomstige bijdragen aan de regeling.

De reële waarde van de verzekeringscontracten, afgesloten met externe verzekeringsondernemingen, wordt bepaald op basis van de actuele waarde van de reeds verzekerde voordelen.

Herwaarderingen van de nettoverplichting (actief) uit hoofde van toegezegde pensioenrechten worden opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten en worden nooit getransfereerd naar de resultatenrekening. Herwaarderingen zijn afkomstig van wijzigingen in de demografische en financiële veronderstellingen, van ervaringsaanpassingen, van het rendement van fondsbeleggingen en van elke wijziging in het actiefplafond.

18.4. Pensioenregeling met vaste bijdragen (Defined Contribution Plan)

Rekening houdend met het wettelijk minimum gegarandeerd rendement dat opgelegd wordt door de Belgische staat, worden Belgische pensioenregelingen met vaste bijdragen door IAS 19 beschouwd als pensioenregelingen met een te bereiken doel en eveneens op deze manier gerapporteerd.

Rekening houdend met de wetswijziging waardoor het minimum gegarandeerd rendement in de toekomst minstens 1,75 % zal bedragen, kunnen de Belgische pensioenregelingen met vaste bijdragen worden beschouwd als een combinatie van een pensioenregeling met vaste bijdragen en een "cash balance plan". Dit houdt in dat de waardering van de verplichtingen dient te gebeuren op basis van de methodologie die gebruikt wordt bij pensioenregelingen met een te bereiken doel (cf. de "Projected Unit Credit"-methode). Hierbij wordt de verplichting van Belfius Insurance per deelnemer bepaald op basis van het hoogste bedrag van de werkelijk opgebouwde reserve en van de verplichting uit hoofde van de te bereiken doelpensioenregeling gebaseerd op de minimum gegarandeerde reserves.

18.5. Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

Een beloning wordt geclassificeerd als een andere langetermijnpersoneelsbeloning indien de betaling naar verwachting niet volledig vereffend zal zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemer de gerelateerde prestaties heeft verricht. Dit omvat voornamelijk voorzieningen voor jubileumuitkeringen en bonussen die werknemers ontvangen na het voltooien van de diensttijd. Vermits de waardering van andere langetermijnpersoneelsbeloningen niet aan dezelfde mate van onzekerheid onderhevig is als de waardering van vergoedingen na uitdiensttreding, wordt een vereenvoudigde methode die gebaseerd is op actuariële berekeningen gebruikt voor erkenning en waardering van jubileumuitkeringen en bonussen die werknemers ontvangen na het voltooien van de diensttijd. Er wordt een voorziening geboekt voor de geschatte verplichting uit hoofde van diensten verricht door de werknemers tot op de balansdatum en herwaarderingen worden in de resultatenrekening geboekt.

18.6. Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen resulteren ofwel uit het besluit van Belfius Insurance om het dienstverband te beëindigen vóór de normale pensioneringsdatum, ofwel uit het besluit van een werknemer om in ruil voor de beëindiging van het dienstverband in te gaan op een door Belfius Insurance gedaan aanbod van vergoedingen. Vergoedingen betaald in ruil voor verdere dienstprestaties worden niet beschouwd als een ontslagvergoeding.
Een voorziening voor een ontslagvergoeding wordt opgenomen zodra Belfius Insurance het aanbod van deze vergoedingen niet langer kan intrekken of een voorziening voor herstructurering wordt geboekt.

19. Voorzieningen en voorwaardelijke verplichtingen

Voorzieningen worden hoofdzakelijk geboekt voor gerechtelijke procedures, herstructurering en kredietverbintenissen.
Een voorziening wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting vereist zijn om de verplichting na te komen. De discontovoet is het tarief voor belasting dat de actuele marktramingen van de tijdswaarde van geld weerspiegelt.

Voorzieningen worden geboekt wanneer:

- Belfius Insurance een bestaande in recht afdwingbare of feitelijke verplichting heeft als gevolg van gebeurtenissen in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden, vereist zal zijn om de verplichting na te komen; en
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Voorzieningen voor kredietverbintenissen worden geboekt wanneer er onzekerheid is over de kredietwaardigheid van de tegenpartij.
Een voorwaardelijke verplichting wordt gerapporteerd tenzij de mogelijkheid van een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden, zeer onwaarschijnlijk is.

20. Heffingen

Een heffing is een door de overheid krachtens een wetgeving en/of regelgeving aan een entiteit opgelegde uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, met uitzondering van winstbelastingen en boeten of andere straffen die wegens schendingen van de wetgeving worden opgelegd.

Alle heffingen worden onmiddellijk in resultaat geboekt.

21. Aandelenkapitaal

21.1. Kosten voor uitgifte van aandelen

Externe kosten die direct toerekenbaar zijn aan de uitgifte van nieuwe aandelen, uitgezonderd aandelen die in het kader van een bedrijfscombinatie zijn uitgegeven, worden in mindering gebracht op het eigen vermogen na aftrek van enige daarmee verband houdende belasting op de winst.

21.2. Dividenden op gewone aandelen van Belfius Insurance

Belfius Insurance boekt dividenden op gewone aandelen als een verplichting vanaf de datum waarop ze worden aangegeven.

Dividenden voor het jaar die na de balansdatum worden aangegeven, worden vermeld in de toelichting inzake gebeurtenissen na de balansdatum.

II. Belangrijke wijzigingen in de consolidatiekring

1. Op 31 december 2015

Op 17 december 2014 werd Immo Zeedrift nv aangekocht en vanaf begin 2015 werd deze vennootschap geconsolideerd volgens de integrale methode. Op de balans bevindt zich een vastgoedproject in De Haan dat zal aangewend worden als rusthuis.

In augustus 2015 bereikten Belfius Insurance NV en KBC Verzekeringen een akkoord tot overname van de resterende 50 % van de aandelen van Sepia nv, een vennootschap die zich specifiek richt op sectorale pensioenen. Door deze overname verkreeg Belfius Insurance de volledige controle over de entiteit en werd ze per einde boekjaar 2015 integraal geconsolideerd.

AIS Consulting werd in het eerste kwartaal van 2015 geliquideerd.
In het tweede kwartaal werden de dochtervennootschappen Eurco Ireland Ltd en Ibro Holdings Unltd gedeconsolideerd aangezien de activa als te verwaarlozen werden beschouwd. Beide vennootschappen werden in 2016 vereffend.

2. Op 31 december 2016

Overnames

Er vonden geen acquisities plaats in 2016.

Desinvesteringen

In het eerste kwartaal werden de dochtervennootschappen Eurco Ltd en Copharma Industries Unltd gedeconsolideerd. Beide vennootschappen zijn sinds eind 2014 in vereffening en de resterende activa werden als te verwaarlozen beschouwd. In de loop van 2016 werd Copharma Industries Unltd effectief vereffend en bijgevolg is Eurco Ltd per einde boekjaar de enige resterende lerse dochtervennootschap van Belfius Insurance.

Foyer S.A., de grootste particuliere financiële groep van Luxemburg, heeft in juni 2016 een akkoord bereikt met Belfius Insurance voor de verwerving van "International Wealth Insurer". De transactie werd gesloten op 9 augustus 2016. Er is een positief effect in resultaat opgenomen van 8,3 miljoen EUR.

Activa (in duizend EUR)	30/06/16
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 701 232
Voor verkoop beschikbare financiële activa	632 132
Leningen en voorschotten	25 023
Activa met betrekking tot (her) verzekeringscontracten	11 412
Overige activa	12 959
TOTAAL VAN DE ACTIVA	**3 382 758**

Verplichtingen (in duizend EUR)	30/06/16
Fin verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 701 232
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	508 136
Verplichtingen mbt (her)verzekeringscontracten	31 755
Overige verplichtingen	36 018
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**3 277 140**
EIGEN VERMOGEN	38 953
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**3 316 093**
Waarde van IWI in de consolidatie op 30/06/2016	66 665
Verkoopprijs	75 000
Gerealiseerde meerwaarde(1)	8 335

(1) Opgenomen in rubriek "Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa" van de resultatenrekening

De netto cash instroom van de verkoop bedraagt 59,8 miljoen EUR (cfr. Cash-flow statement), zijnde de verkoopprijs van 75 miljoen EUR verminderd met de geldmiddelen en equivalenten aangehouden door IWI ten belope van 15,2 miljoen EUR.

III. Belangen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen, joint ventures en gestructureerde entiteiten

3.1. Dochterondernemingen

1. Lijst van de volledig in de consolidatie opgenomen dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)(1)	Activiteits-code
Belfius European Loans Fund AXA Investment Managers Paris	6, Place de la Pyramide FR-92908 Paris La Défence Frankrijk	100	13
Belfius Insurance Invest nv	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	21
Belfius Insurance Services Finance SA	20, rue de l'Industrie L-8399 Windhof	100	21
Belins High Yield Candriam France	40, rue Washington FR-75408 Paris Frankrijk	100	13
Belins US Corporate Bonds Candriam France	40, rue Washington FR-75408 Paris Frankrijk	100	13
Corona nv	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	28
Coquelets nv	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Elantis SA	Rue des Clarisses 38 B-4000 Liège	100	6
Immo Malvoz sprl	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
Immo Zeedrift SA	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
International Wealth Insurer SA (2)	2, rue Nicolas Bové L-1253 Luxembourg	99,99	25
Legros Renier - Les Amarantes Seigneurie de Loverval SA	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
LFB SA	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	31
SEPIA SA (3)	Galileelaan 5 B-1210 Brussel	100	25

(1) Direct aangehouden percentage door rechtstreekse aandeelhouder.
(2) verkocht per 9 augustus 2016
(3) gefusioneerd met Belfius Insurance per 1 januari 2016

2. Lijst van de niet-geconsolideerde dochterondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Boonefaes Verzekeringen nv	Sint-Walburgapark 1 B-8630 Veurne	100	Te verwaarlozen belang	30
Bureau Laveaux & Martin bvba	Ravensteinstraat 2 bus 3 B-9000 Gent	100	Te verwaarlozen belang	30
Caring People nv	Metrologielaan 2 B-1130 Brussel	100	Te verwaarlozen belang	30
Copharma Industries Unltd (1)	International Financial Services Centre 6 George's Dock IRL-Dublin 1	100	Te verwaarlozen belang	47
Eurco ltd (1)	International Financial Services Centre 6 George's Dock IRL-Dublin 1	100	Te verwaarlozen belang	47
SIF Asian Conservative Credit	5, rue Höhenhof L-1736 Senningerberg Luxemburg	100	Te verwaarlozen belang	13
VDL - Interass nv	Brusselsesteenweg 346 bus c B-9090 Melle	100	Te verwaarlozen belang	30
Zakenkantoor Verfaillie Bvba	Grote Markt 38 B-8600 Diksmuide	100	Te verwaarlozen belang	30

(1) in vereffening

Activiteitscode

1. Banken en kredietinstellingen
2. Privé-spaarkassen
3. Openbare kredietinstellingen
4. Agentschappen
5. Leasingmaatschappij
6. Hypothecaire kredieten
7. Financiering van ondernemingen d.m.v. participaties
8. Distributie van verbruikskredieten
9. Distributie van diverse kredietypes
10. Nemen van en beheer van participaties
11. Beursvennootschappen
12. Beveks, sicavs
13. Gemeenschappelijke beleggingsfondsen
14. Beheermaatschappij van beveks, sicavs
15. Factoring
16. Financieringmaatschappij van infrastructuur en onroerend goed
17. Overige nevenactiviteiten i.v.m. de verdeling van specifieke financiële producten
18. Administratie m.b.t. financiële markten
19. Portefeuillebeheer, beleggingsadvies
20. Financiële engineering, consultancy, studie en financieel advies
21. Andere activiteiten binnen de financiële sector
22. Borgstellingsvennootschappen
23. Fiducieverrichtingen
24. Wisselkantoor
25. Verzekeringen Leven
26. Verzekeringen Niet-Leven
27. Herverzekeringen
28. Verzekeringsmaatschappijen - multibranche
29. Agenten en makelaars in financiële producten
30. Agenten en makelaars in verzekeringsproducten
31. Onroerendgoedverrichtingen voor eigen rekening
32. Onroerendgoedverrichtingen voor rekening van derden
33. Gezondheid en sociale activiteiten
34. Informatica
35. Met bancaire activiteiten aanverwante activiteiten
36. Overige aanverwante activiteiten
37. Sanering, wegen en afvalbeheer
38. Recreatie
39. Telecommunicatie
40. Transport
41. Andere toeleveringsactiviteiten
42. Energie
43. Economische ontwikkeling
44. Water
45. Uitgifte van boeken en multimedia
46. Studie-, onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten
47. Overige dienstverlening
48. Productie, beheer en distributie van geïnformatiseerde betaalmiddelen
49. Financieringsmaatschappij
50. Merchant bank

3.2. Geassocieerde ondernemingen

Belfius Insurance heeft twee geassocieerde deelnemingen die materieel zijn voor de groep, met name Aviabel nv en Auxipar nv.

Aviabel nv treedt op als verzekeraar en herverzekeraar van luchtvaartrisico's.
Auxipar nv beheert participaties in energie en water, distributie van geneesmiddelen en enkele aanvullende posities.

Daarnaast heeft Belfius Insurance ook twee geassocieerde deelnemingen die niet materieel zijn voor de groep, zijnde Assurcard nv en Syneco ASBL.

1. Lijst van geassocieerde ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)	Activiteits-code
Aviabel nv	Louizalaan 54 B-1050 Brussel	20	26
Auxipar nv	Urbain Britsierslaan 5 B-1030 Brussel	39,7	10

2. Lijst van de niet-geconsolideerde geassocieerde ondernemingen

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)	Reden van uitsluiting	Activiteits-code
Assurcard Nv	Fonteinstraat 1 A bus 0301 B-3000 Leuven	20	Te verwaarlozen belang	34
Syneco ASBL	Place L'Ilon 13 B-5000 Namur	20	Te verwaarlozen belang	47

3. Financiële informatie

De financiële informatie is gebaseerd op statutaire cijfers.

Statutaire balans	AVIABEL nv[1]		AUXIPAR nv	
(in duizend EUR)	31/12/14	31/12/15	31/12/15	31/12/16
ACTIVA				
Financiële activa en Vastgoedbeleggingen	108 873	112 120	55 606	55 712
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	195	174	0	0
Immateriële vaste activa en goodwill	666	690	0	0
Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	38 557	41 791	0	0
Overige activa	838	533	66	95
TOTAAL VAN DE ACTIVA	**149 129**	**155 308**	**55 672**	**55 808**
VERPLICHTINGEN				
Financiele verplichtingen	0	0	4 208	2 208
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	95 485	99 989	0	0
Voorzieningen en andere verplichtingen	2	0	32 851	32 851
Belastingverplichtingen	374	414	0	0
Verplichtingen met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	9 655	10 958	0	0
Overige verplichtingen	694	745	24	34
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**106 210**	**112 106**	**37 084**	**35 093**
EIGEN VERMOGEN				
Geplaatst kapitaal	13 000	13 000	4 000	4 000
Reserves en overgedragen resultaat	25 649	25 970	9 888	12 636
Nettoresultaat van het boekjaar	4 270	4 233	4 700	4 079
Kern eigen vermogen	42 919	43 203	18 588	20 715
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**42 919**	**43 203**	**18 588**	**20 715**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**149 129**	**155 308**	**55 672**	**55 808**

(1) Bij de opstelling van het jaarverslag waren de definitieve cijfers voor het boekjaar eindigend op 31 december 2016 nog niet beschikbaar.

Resultatenrekening	AVIABEL nv		AUXIPAR nv	
(in duizend EUR)	31/12/14	31/12/15	31/12/15	31/12/16
Technisch resultaat	7 190	6 033	0	0
Financieel resultaat	(236)	746	3 906	4 278
Overige inkomsten en kosten	(126)	797	772	(93)
Algemene beheers- en administratiekosten	(1 424)	(1 387)	25	(101)
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**5 405**	**6 188**	**4 703**	**4 084**
Belastingen	(1 135)	(1 955)	(3)	(5)
NETTORESULTAAT	**4 270**	**4 233**	**4 700**	**4 079**

(1) Bij de opstelling van het jaarverslag waren de definitieve cijfers voor het boekjaar eindigend op 31 december 2016 nog niet beschikbaar.

3.3. Joint ventures

Belfius Insurance heeft twee joint ventures die materieel zijn voor de groep, met name North Light nv en Pole Star nv.

North Light nv en Pole Star nv zijn beide vastgoedpartnerships afgesloten tussen Belfius Insurance nv en AG Real Estate. De samenwerking heeft betrekking op een langetermijninvestering in een nieuw kantorencomplex dat de groep GDF Suez heeft gekozen om er zijn Belgische hoofdzetel in onder te brengen. Alhoewel Belfius Insurance nv 60 % procent van het kapitaal aanhoudt van beide maatschappijen, vertegenwoordigt dit slechts 50 % van de stemrechten.

1. Lijst van joint ventures waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

Naam	Zetel	Gehouden deel van het kapitaal (%)	Gehouden deel van de stemrechten (%)	Activiteits-code
North Light nv	Kunstlaan 58 B-1000 Brussel	60	50	31
Pole Star nv	Kunstlaan 58 B-1000 Brussel	60	50	31

2. Financiële informatie

De financiële informatie is gebaseerd op statutaire cijfers.

Statutaire balans	NORTH LIGHT nv		POLE STAR nv	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
ACTIVA				
Financiële activa en Vastgoedbeleggingen	68 359	66 378	83 530	81 111
Overige activa	6 497	181	13 935	7 717
TOTAAL VAN DE ACTIVA	**74 856**	**66 559**	**97 465**	**88 828**
VERPLICHTINGEN				
Financiele verplichtingen	70 000	61 500	89 000	80 500
Overige verplichtingen	1 888	217	2 127	574
TOTAAL VAN DE VERPLICHTINGEN	**71 888**	**61 717**	**91 127**	**81 074**
EIGEN VERMOGEN				
Geplaatst kapitaal	2 300	2 300	2 700	2 700
Reserves en overgedragen resultaat	(1 975)	686	2 327	3 632
Nettoresultaat van het boekjaar	2 643	1 856	1 311	1 423
Kern eigen vermogen	2 968	4 842	6 338	7 755
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**2 968**	**4 842**	**6 338**	**7 755**
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN	**74 856**	**66 559**	**97 465**	**88 828**

Resultatenrekening	NORTH LIGHT nv		POLE STAR nv	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
Financieel resultaat	(2 811)	(2 811)	(3 560)	(3 560)
Algemene beheers- en administratiekosten	5 474	5 606	5 496	5 679
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	**2 663**	**2 795**	**1 936**	**2 118**
Belastingen	(20)	(939)	(625)	(696)
NETTORESULTAAT	**2 643**	**1 856**	**1 311**	**1 423**

3.4. Belangen in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten

1. De aard, het doel en de activiteiten van een gestructureerde entiteit

De investeringen in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten worden vooral verricht om een stabiele interestmarge te genereren.

Belfius Insurance heeft de volgende drie types of blootstellingen aan niet-geconsolideerde entiteiten:

- "Mortgage Backed Securities" (MBS): Deze gestructureerde entiteiten investeren in residentiële en/of commerciële hypothecaire leningen die gefinancierd worden door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius Insurance heeft uitsluitend geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- "Asset Backed Securities" (ABS): deze entiteiten investeren in leningen, obligaties en/of andere vorderingen die worden gefinancierd door middel van de uitgifte van schuldpapier. Belfius Insurance beschouwt deze investeringen als een alternatief voor een investering in bedrijven en heeft uitsluitend geïnvesteerd in de meest senior tranches.
- Andere gestructureerde entiteiten: Voornamelijk financieringsvehikels die obligaties uitgeven teneinde hun moederonderneming te financieren.

2. Aard van de risico's

		31/12/15
(in duizend EUR)	Boekhoudkundige waarde	Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**174 328**	**181 567**
Voor verkoop beschikbare financiële activa	31 725	30 945
Leningen en voorschotten	142 603	150 622

		31/12/16
(in duizend EUR)	Boekhoudkundige waarde	Kredietrisico
FINANCIËLE ACTIVA	**111 849**	**117 308**
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 524	1 993
Leningen en voorschotten	110 325	115 314

IV. Rapportering per activiteit

Geconsolideerde resultatenrekening		31/12/15			
(in duizend EUR)		Leven	Niet-Leven	Niet-technisch	Totaal
I.	Technisch resultaat	(414 444)	128 563	0	(285 881)
	Bruto verdiende premies	796 613	599 529	0	1 396 142
	Schadelast en andere technische kosten	(1 119 730)	(334 520)	0	(1 454 250)
	Acquisitiecommissielonen	(89 276)	(116 825)	0	(206 101)
	Technisch resultaat uit afgestane herverzekering	(2 051)	(19 621)	0	(21 672)
II.	Financieel resultaat	705 916	47 288	22 582	775 785
	Renteopbrengsten	538 701	41 827	35 944	616 472
	Rentekosten	(1 869)	(155)	(23 314)	(25 338)
	Dividenden	44 937	2 654	3 914	51 505
	Nettoresultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	4 010	0	854	4 864
	Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 377	(53)	385	2 709
	Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa	101 335	3 205	4 988	109 528
	Overige financiële opbrengsten en -kosten	16 425	(190)	(188)	16 046
III.	Overige inkomsten en kosten	7 037	1 103	(5 814)	2 327
IV.	Algemene beheers- en administratiekosten	(79 233)	(122 512)	(18 197)	(219 942)
	Personeelskosten	(41 634)	(71 407)	(11 157)	(124 198)
	Algemene- en administratiekosten	(34 485)	(48 815)	(6 963)	(90 263)
	Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa voor eigen gebruik	(3 114)	(2 290)	(77)	(5 481)
V.	Waardevermindering op leningen en voorschotten	5 396	338	(135)	5 599
VI.	Waardevermindering op immateriële en materiële vaste activa	0	0	0	0
VII.	Waardevermindering op goodwill	0	0	0	0
VIII.	Voorzieningen voor juridische geschillen	0	0	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN		**224 673**	**54 780**	**(1 564)**	**277 887**
IX.	Belastingen	0	0	(60 231)	(60 231)
NETTORESULTAAT		**224 673**	**54 780**	**(61 795)**	**217 658**
NETTORESULTAAT		**224 673**	**54 780**	**(61 795)**	**217 658**
	Toewijsbaar aan de aandeelhouders	224 673	54 780	(61 795)	217 658

Geconsolideerde balans: Technische voorzieningen		31/12/15			
(in duizend EUR)		Leven	Niet-Leven	Niet-technisch	Totaal
II.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	15 578 604	1 116 210	0	16 694 814
V.	Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	0	0	0	0
	Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen	224 274	93 945	0	318 219

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde resultatenrekening		31/12/16			
(in duizend EUR)		Leven	Niet-Leven	Niet-technisch	Totaal
I.	Technisch resultaat	(376 529)	100 745	0	(275 784)
	Bruto verdiende premies	769 297	633 539	0	1 402 835
	Schadelast en andere technische kosten	(1 058 831)	(383 894)	0	(1 442 726)
	Acquisitiecommissielonen	(83 930)	(124 983)	0	(208 913)
	Technisch resultaat uit afgestane herverzekering	(3 064)	(23 916)	0	(26 980)
II.	Financieel resultaat	665 628	46 607	(9 069)	703 166
	Renteopbrengsten	486 345	41 415	32 512	560 272
	Rentekosten	(2 991)	(53)	(23 905)	(26 949)
	Dividenden	52 608	4 541	7 577	64 727
	Nettoresultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures	3 318	0	783	4 101
	Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	2 694	31	6	2 731
	Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen op financiële activa	105 874	775	(32 688)	73 960
	Overige financiële opbrengsten en -kosten	17 780	(103)	6 647	24 324
III.	Overige inkomsten en kosten	13 025	1 091	(3 995)	10 121
IV.	Algemene beheers- en administratiekosten	(70 438)	(132 211)	(9 231)	(211 881)
	Personeelskosten	(34 927)	(72 147)	(6 771)	(113 844)
	Algemene- en administratiekosten	(33 102)	(56 508)	(2 239)	(91 850)
	Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa voor eigen gebruik	(2 410)	(3 556)	(221)	(6 187)
V.	Waardevermindering op leningen en voorschotten	2 978	446	(1 232)	2 192
VI.	Waardevermindering op immateriële en materiële vaste activa	0	0	0	0
VII.	Waardevermindering op goodwill	0	0	0	0
VIII.	Voorzieningen voor juridische geschillen	0	0	0	0
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN		**234 664**	**16 678**	**(23 527)**	**227 814**
IX.	Belastingen	0	0	(58 117)	(58 117)
NETTORESULTAAT		**234 664**	**16 678**	**(81 645)**	**169 697**
NETTORESULTAAT		**234 664**	**16 678**	**(81 645)**	**169 697**
	Toewijsbaar aan de aandeelhouders	234 664	16 678	(81 645)	169 697

Geconsolideerde balans: Technische voorzieningen		31/12/16			
(in duizend EUR)		Leven	Niet-Leven	Niet-technisch	Totaal
II.	Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	14 811 732	1 184 944	0	15 996 676
V.	Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	0	0	0	0
	Deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen	164 355	92 709	0	257 064

De toelichtingen van pagina 59 t.e.m. 141 maken integraal deel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

V. Gebeurtenissen na balansdatum

De raad van bestuur van Belfius Insurance N.V. heeft op 21 maart 2017 beslist om een buitengewone algemene vergadering samen te roepen, teneinde te beslissen over de uitkering van een tussentijds bruto-dividend ten belope van 120 018 716 EUR, aan te rekenen als volgt:

- op de post "overgedragen resultaat" per 31/12/2013 : 35 213 453 EUR
- op de post "beschikbare reserves" per 31/12/2014 : 35 188 174 EUR
- op de post "beschikbare reserves" per 31/12/2015 : 49 617 089 EUR

VI. Gerechtelijke procedures

Er zijn geen gerechtelijke procedures van noemenswaardige omvang.

VII. Toelichtingen bij de activa van de geconsolideerde balans

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

7.1. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Zichtrekeningen	666 493	610 051
Kas	13	13
Verkoopovereenkomst (reverse repo)	331 934	55 351
Leningen en andere voorschotten	8 000	0
Schuldinstrumenten	92 393	73 446
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	0	0
Collectieve waardeverminderingen	(1 992)	(1 338)
TOTAAL	**1 096 840**	**737 523**
waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	*690 193*	*610 216*

De reverse repo transacties kaderen binnen het activabeheer van tegenpartijen waarmee afdekkingsoperaties zijn verricht. De uitstaande volumes worden dan ook op hun aanvraag geïnitieerd. Binnen dit kader zijn eveneens compenserende repo-transacties (opgenomen in de post Schulden aan kredietinstellingen) afgesloten zodat de economische netto-positie voor Belfius Insurance nul is. Zie toelichting 11.4 voor de marktwaarde van de onderliggende effecten.

De leningen en voorschotten aan kredietinstellingen zijn afgenomen met 359 miljoen EUR, voornamelijk als gevolg van een daling van deze reverse repo's met 277 miljoen EUR. Het overgrote deel van de overige activa zijn liquide middelen die geplaatst zijn op zichtrekeningen of op korte termijn en de daling hiervan wordt verklaard door de investering van deze middelen in fondsen die op korte termijn betere condities bieden.

De schuldinstrumenten betreffen enerzijds obligaties die niet gequoteerd zijn op een actieve markt en anderzijds geherklassificeerde activa.

De terugnames in de collectieve waardeverminderingen op de schuldinstrumenten zijn het gevolg van een daling van het uitstaande volume.

7.2. Hypothecaire en andere leningen

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Publieke sector	779 926	1 057 400
Ondernemingen	825 686	401 276
Particulieren	4 277 740	3 895 015
Leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	36 667	37 812
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(5 547)	(5 597)
Collectieve waardeverminderingen	(6 615)	(3 705)
TOTAAL	**5 907 857**	**5 382 201**

2. Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Kaswaarborgen	0	45
Leningen en andere voorschotten	4 876 358	4 461 831
waarvan consumentenkredieten	*32 486*	*29 157*
waarvan hypothecaire leningen	*4 224 972*	*3 853 924*
waarvan overige kredietvorderingen	*618 899*	*578 749*
Schuldinstrumenten	1 006 995	891 816
Leningen en schuldinstrumenten die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	36 667	37 812
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(5 547)	(5 597)
Collectieve waardeverminderingen	(6 615)	(3 705)
TOTAAL	**5 907 857**	**5 382 201**

Het volume hypothecaire leningen is in 2016 verder gedaald met 371 miljoen EUR tot 3,9 miljard EUR en is een rechtstreeks gevolg van de nieuwe multi-funding strategie en in mindere mate als gevolg van herfinancieringen door de lage rente.

De daling in de schuldinstrumenten situeert zich hoofdzakelijk in de portefeuille gestructureerde producten die op vervaldag gekomen zijn. Aangezien deze portefeuille in run-off is, wordt deze gestaag afgebouwd.

De schuldinstrumenten betreffen enerzijds obligaties die niet gequoteerd zijn op een actieve markt en anderzijds geherklassificeerde activa.

De leningen die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan en, daarmee verbonden, het bedrag van de specifieke waardeverminderingen, betreffen hoofdzakelijk hypothecaire leningen. Alhoewel er sprake is van een toename, blijft het percentage dubieuze leningen vrij beperkt in het totaal en kan dit beschouwd worden als een normale evolutie.

Collectieve waardeverminderingen worden berekend en geboekt op de portefeuille gestructureerde kredieten enerzijds en op de hypothecaire leningen anderzijds. Het bedrag van de collectieve waardevermindering op de portefeuille gestructureerde kredieten is verder gezakt met 2,9 miljoen EUR tot 2,5 miljoen EUR en is een logisch gevolg van steeds krimpende volumes. De collectieve voorziening voor hypothecaire leningen blijft stabiel op 1,3 miljoen EUR.

Voor meer informatie omtrent de kredietkwaliteit van de portefeuille wordt verwezen naar tabel 7.13 Kwaliteit van de leningen en voorschotten en voor verkoop beschikbare financiële activa.

7.3. Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	0	0
Financiële activa geboekt tegen reële waarde - tak 23	1 990 545	2 189 714
TOTAAL	**1 990 545**	**2 189 714**

Financiële activa geboekt tegen reële waarde - tak 23

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Publieke sector	24 037	25 087
Kredietinstellingen	18 704	11 827
Ondernemingen	1 947 804	2 152 801
TOTAAL	**1 990 545**	**2 189 714**

2. Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Beleggingsfondsen - leningen en obligaties	1 255 815	747 365
Beleggingsfondsen - aandelen en niet-vastrentende effecten	734 730	1 442 349
TOTAAL	**1 990 545**	**2 189 714**

7.4. Voor verkoop beschikbare financiële activa

1. Uitsplitsing volgens tegenpartij

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Publieke sector	8 044 887	7 904 065
Kredietinstellingen	1 813 860	1 469 931
Ondernemingen	3 521 975	4 118 388
Financiële activa die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	90 935	100 637
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA VOOR SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN	**13 471 657**	**13 593 022**
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(31 129)	(28 285)
TOTAAL	**13 440 528**	**13 564 737**
waarvan opgenomen in geldmiddelen en equivalenten	*0*	*0*

2. Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Obligaties uitgegeven door publiekrechtelijke lichamen	8 234 984	7 971 515
Andere obligaties en vastrentende instrumenten	3 419 099	3 589 574
Aandelen en niet-vastrentende instrumenten	1 817 574	2 031 933
TOTAAL FINANCIËLE ACTIVA VOOR SPECIFIEKE WAARDEVERMINDERINGEN	**13 471 657**	**13 593 022**
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(31 129)	(28 285)
TOTAAL	**13 440 528**	**13 564 737**

De portefeuille financiële activa beschikbaar voor verkoop is toegenomen met 124 miljoen EUR tot 13,6 miljard EUR einde boekjaar. De meest markante evoluties in de portefeuille zijn de volgende:

- Alhoewel de totale aanschaffingswaarde van de portefeuille vrij stabiel blijft, is er een verschuiving in de compositie van de portefeuille van vastrentende activa naar niet-vastrentende activa. Gezien de lage rente die geboden wordt op vastrentende activa, wordt gekozen voor activa met een betere verhouding tussen risico en rendement. Belangrijke investeringen zijn verricht in monetaire fondsen, genoteerde fondsen en GVV; en
- De stijging in de boekwaarde van de portefeuille wordt derhalve verklaard door een positieve evolutie in de reële waarde van de activa. De belangrijkste stijgingen situeren zich in de obligatieleningen, meer bepaald overheidsobligatieleningen, en zijn het gevolg van daling van de rente voor langere termijnen.

7.5. Herclassificatie van financiële activa

(in duizend EUR)	Van de portefeuille "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en voorschotten"
Boekwaarde van de geherclassificeerde activa op 31 december 2015 (A)	278 213
Reële waarde van de geherclassificeerde activa op 31 december 2015 (B)	301 074
Gecumuleerd bedrag niet opgenomen in reserves voor verkoop beschikbare financiële activa ten gevolge van herclassificatie (B)-(A)	22 861
AFSCHRIJVING AGIO/DISAGIO IN AFS-RESERVE TIJDENS HET BOEKJAAR	**8 800**

(in duizend EUR)	Van de portefeuille "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en voorschotten"
Boekwaarde van de geherclassificeerde activa op 31 december 2016 (A)	167 582
Reële waarde van de geherclassificeerde activa op 31 december 2016 (B)	181 667
Gecumuleerd bedrag niet opgenomen in reserves voor verkoop beschikbare financiële activa ten gevolge van herclassificatie (B)-(A)	14 086
AFSCHRIJVING AGIO/DISAGIO IN AFS-RESERVE TIJDENS HET BOEKJAAR	**4 057**

Impact van de herclassificatie op het eigen vermogen en de resultaten

In 2008 en 2009 heeft Belfius Insurance beslist voor bepaalde activa het amendement van IAS 39 & IFRS 7 – Herclassificatie van financiële activa – toe te passen. Als gevolg daarvan werd een significante portefeuille voor een bedrag van 2,3 miljard EUR overgeheveld van "Beschikbaar voor verkoop" naar "Leningen en voorschotten".

Voor een gedetailleerde beschrijving van de boekhoudkundige implicaties wordt verwezen naar de waarderingsregels.

De "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen" werden op moment van herclassificatie "bevroren" en worden afgeschreven via de resultatenrekening. Per 31 december bedragen deze "bevroren" reserves 7 miljoen EUR, na aftrek van de uitgestelde belastingen. Deze afschrijving wordt echter gecompenseerd door de afschrijvingen op het agio/disagio waardoor er geen impact is in het resultaat.

De marktwaarde van deze schuldinstrumenten bedraagt 182 miljoen EUR wat hoger is dan de boekwaarde van 168 miljoen EUR per 31 december 2016.

Indien deze obligaties niet geherclassificeerd waren, zou het verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde zijn verwerkt in "Niet-gerealiseerde resultaten erkend in het eigen vermogen".

7.6. Vastgoedbeleggingen

1. Nettoboekwaarde

(in duizend EUR)	31/12/2015	31/12/2016
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI	448 709	476 486
Aanschaffingen	7 958	4 648
Aanpassing na verwerving	2 632	0
Vervreemdingen	(4)	0
Wijziging in consolidatiekring (in)	16 888	0
Overdrachten en annuleringen	304	(247)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER (A)	476 486	480 888
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 1 JANUARI	(44 737)	(53 110)
Geboekte afschrijvingen	(8 288)	(8 722)
Overdrachten en annuleringen	(85)	41
Overige	0	1
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 31 DECEMBER (B)	(53 110)	(61 792)
GECUMULEERDE WAARDEVERMINDERINGEN PER 1 JANUARI	(12 000)	(12 000)
Overdrachten en annuleringen	0	31
GECUMULEERDE WAARDEVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER (C)	(12 000)	(11 969)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER (A)+(B)+(C)	411 376	407 127

2. Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
TOTAAL	463 181	507 300
Reële waarde bekomen via een onafhankelijke waardering	450 700	507 300
Reële waarde niet bekomen via een onafhankelijke waardering	12 481	0

Voor de huuropbrengsten en de kosten eigen aan de eigenaar van vastgoedbeleggingen verwijzen we naar de toelichting 12.6

Alhoewel er in 2016 geen bijkomende acquisities werden verricht, steeg de aanschaffingswaarde van de vastgoedbeleggingen met 4,6 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar. Deze toename is het gevolg van verfraaiingswerken aan een gebouw.

Belfius Insurance heeft ondertussen zes gebouwen die worden uitgebaat als rusthuis. Voor elk van deze gebouwen zijn huurcontracten afgesloten met dezelfde gespecialiseerde partner.

Recente waarderingen zijn beschikbaar voor alle vastgoedbeleggingen. De reële waarde van de portefeuille is geschat op 507,3 miljoen EUR. Aangezien deze waarderingen niet gebaseerd zijn op waarneembare markt gegevens worden deze beschouwd als Niveau 3-waarderingen.

7.7. Investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

1. Boekwaarde

(in duizend EUR)	31/12/2015	31/12/2016
BOEKWAARDE OP 1 JANUARI	108 794	107 002
Wijziging in consolidatiekring (in)	(3 975)	0
Aandeel in resultaat vóór belastingen	5 479	5 466
Aandeel in belastingen	(615)	(1 365)
Uitgekeerd dividend	(2 680)	(3 575)
Overdracht naar activa aangehouden voor verkoop	0	(7 730)
BOEKWAARDE OP 31 DECEMBER	107 002	99 798

2. Lijst van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Geassocieerde deelnemingen	31/12/2015	31/12/2016
(in duizend EUR)	Boekwaarde	Boekwaarde
GEASSOCIEERDE DEELNEMINGEN	40 968	33 271
Aviabel nv	8 522	0
Auxipar nv	32 446	33 271
JOINT VENTURES	66 034	66 527
North Light nv	32 450	32 819
Pole Star nv	33 584	33 708
TOTAAL	107 002	99 798

In 2016 heeft Belfius Insurance beslist haar deelneming in Aviabel te verkopen.

Aangezien een verkoop zeer waarschijnlijk is, werden de activa van Aviabel (7,7 miljoen EUR), overeenkomstig de bepalingen van IFRS 5, geclassificeerd in een afzonderlijke rubriek van de balans als "aangehouden voor verkoop".

Voor meer informatie omtrent de investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint-ventures wordt verwezen naar hoofdstuk III Belangen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen, joint ventures en gestructureerde entiteiten.

7.8. Materiële vaste activa voor eigen gebruik

Nettoboekwaarde

	Terreinen en gebouwen	Kantoormeubilair en andere uitrusting	Totaal
(in duizend EUR)	Eigen gebruik Eigenaar	Eigen gebruik Eigenaar	
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2015	79 261	5 645	84 906
Aanschaffingen	55	134	189
Vervreemdingen	0	(83)	(83)
Overdrachten en annuleringen(1)	(9 097)	(877)	(9 975)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2015 (A)	70 219	4 819	75 038
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 1 JANUARI 2015	(27 274)	(5 086)	(32 359)
Geboekte afschrijvingen	(1 060)	(257)	(1 317)
Vervreemding	0	83	83
Overdrachten en annuleringen(1)	751	877	1 628
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 31 DECEMBER 2015 (B)	(27 583)	(4 383)	(31 965)
GECUMULEERDE WAARDE-VERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2015	0	0	0
Overdrachten en annuleringen	7 421	0	7 421
GECUMULEERDE WAARDVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2015 (C)	7 421	0	7 421
NETTO BOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2015 (A)+(B)+(C)	50 057	436	43 072

(1) De overdrachten en annuleringen betreffen de overboeking van de materiële vaste activa naar "activa aangehouden voor verkoop". Er zijn geen verplichtingen met betrekking tot vastgoed, meubilair en andere uitrusting.

(in duizend EUR)	Terreinen en gebouwen	Kantoormeubilair en andere uitrusting	Totaal
	Eigen gebruik Eigenaar	Eigen gebruik Eigenaar	
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2016	70 219	4 819	75 038
Aanschaffingen	105	39	140
Vervreemdingen	0	(14)	(14)
Overdrachten en annuleringen	247	2	249
Overige	(93)	(95)	(188)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2016 (A)	70 477	4 747	75 224
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 1 JANUARI 2016	(20 162)	(4 383)	(24 545)
Geboekte afschrijvingen	(973)	(223)	(1 196)
Vervreemding	0	14	14
Overdrachten en annuleringen	(41)	2	(39)
Overige	160	95	255
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 31 DECEMBER 2016 (B)	(21 016)	(4 494)	(25 510)
GECUMULEERDE WAARDE-VERMINDERINGEN PER 1 JANUARI 2016	0	0	0
Overdrachten en annuleringen	(31)	0	(31)
GECUMULEERDE WAARDVERMINDERINGEN PER 31 DECEMBER 2016 (C)	(31)	0	(31)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2016 (A)+(B)+(C)	49 430	253	49 683

7.9. Immateriële vaste activa en goodwill

(in duizend EUR)	Goodwill	Ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2015	5 762	35 739	9 938	51 439
Aanschaffingen	0	5 130	1 216	6 346
Overdrachten en annuleringen	0	0	(6 467)	(6 467)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2015 (A)	5 762	40 869	4 688	51 319
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 1 JANUARI 2015	0	(26 833)	(9 035)	(35 868)
Geboekt	0	(3 608)	(552)	(4 160)
Overdrachten en annuleringen	0	0	6 435	6 435
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 31 DECEMBER 2015 (B)	0	(30 441)	(3 151)	(33 592)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2015 (A)+(B)	5 762	10 428	1 537	17 726

(in duizend EUR)	Goodwill	Ontwikkelde software	Andere immateriële activa	Totaal
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 1 JANUARI 2016	5 762	40 869	4 688	51 319
Aanschaffingen	0	18 433	1 529	19 962
Overdrachten en annuleringen	0	0	6 467	6 467
Overige	0	0	(6 467)	(6 467)
AANSCHAFFINGSWAARDE PER 31 DECEMBER 2016 (A)	5 762	59 302	6 217	71 281
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 1 JANUARI 2016	0	(30 441)	(3 151)	(33 592)
Geboekt	0	(4 303)	(688)	(4 991)
Overdrachten en annuleringen	0	0	(6 435)	(6 435)
Overige	0	0	6 446	6 446
GECUMULEERDE AFSCHRIJVINGEN PER 31 DECEMBER 2016 (B)	0	(34 744)	(3 829)	(38 573)
NETTOBOEKWAARDE PER 31 DECEMBER 2016 (A)+(B)	5 762	24 558	2 388	32 708

Bijkomende activeringen voor intern ontwikkelde applicaties in het kader van o.a. digitalisering verklaren de toename van de aanschaffingswaarde van de immateriële vaste activa.

Zoals bepaald in de waarderingsregels, worden uitgaven voor interne ontwikkeling en verworven software geactiveerd indien voldaan is aan de voorwaarden van IAS 38.

In overeenstemming met de waarderingsregels wordt goodwill jaarlijks getest op eventuele waardeverminderingen. Op basis van de uitgevoerde analyse, is een waardevermindering niet vereist.

7.10. Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Aandeel van herverzekeraars in de technische voorzieningen	318 219	257 064
Deposito's en vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	108 095	101 690
Vorderingen die voortvloeien uit directe verzekeringstransacties	67 514	70 476
Nog uit te geven premies	323	0
Overige verzekeringsactiva	8 979	8 353
Verzekeringsactiva die een specifieke waardevermindering hebben ondergaan	572	436
Minus:		
Specifieke waardeverminderingen	(572)	(436)
TOTAAL	503 130	437 581

De deposito's en vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen betreffen enerzijds deposito's geplaatst bij cedenten die als waarborg dienen in het kader van herverzekeringsverrichtingen en vorderingen op herverzekeraars indien Belfius Insurance cedent is.

Voor de levensverzekeringen van Sepia was in het verleden een proportionele herverzekeringsovereenkomst afgesloten voor 50 % van de overeengekomen risico's. De beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector verklaart hoofdzakelijk de sterke daling van het aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen met 61 miljoen EUR tot 257,1 miljoen EUR einde boekjaar.

7.11. Overige activa

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Verworven opbrengsten	3 215	4 033
Over te dragen kosten	4 010	4 205
Overige vorderingen	68 648	43 597
Voorraden	433	481
Bedrijfsbelastingen	1 276	1 180
Overige activa	879	0
TOTAAL	**78 461**	**53 496**

Overige vorderingen omvatten voornamelijk bedragen die openstaan in afwachting van een definitieve afhandeling op korte termijn en kunnen van jaar tot jaar schommelen.

7.12. Leasing

1. Belfius Insurance als leasinggever

A. Financiële leasing

Nihil.

B. Operationele leasing

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Toekomstige netto minimale leasebetalingen op grond van niet opzegbare operationele leasings worden als volgt uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	27 782	28 744
Langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar	80 082	72 202
Langer dan 5 jaar	423 594	421 184
TOTAAL	**531 458**	**522 130**
Lease en subleasebetalingen opgenomen als inkomsten tijdens de periode:	31 243	33 777
Bedrag van voorwaardelijke leasebetalingen die tijdens de periode in verlies en winst werden opgenomen	0	0

Voor de vastgoedbeleggingen zijn lange termijn operationele leaseovereenkomsten afgesloten met zowel externe als verbonden partijen.

2. Belfius Insurance als leasingnemer

A. Financiële leasing

Nihil.

B. Operationele leasing

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Toekomstige netto minimale leasebetalingen op grond van niet opzegbare operationele leases, zijn als volgt uitgesplitst:		
Niet langer dan 1 jaar	1 921	2 266
Langer dan 1 jaar en niet langer dan 5 jaar	1 885	2 475
Langer dan 5 jaar	201	198
TOTAAL	**4 007**	**4 939**
Bedrag van toekomstige minimale leasebetalingen te ontvangen op grond van niet opzegbare sublease-overeenkomsten op balansdatum	0	0
Lease en subleasebetalingen opgenomen als kost tijdens de periode:		
Minimale leasebetalingen	2 203	2 295
Voorwaardelijke leasebetalingen	8	9
TOTAAL	**2 211**	**2 304**

Belfius Insurance heeft leaseovereenkomsten (als leasingnemer) afgesloten voor de huur van, hoofdzakelijk, voertuigen en kantoorgebouwen.

De eerste tabel omvat de toekomstige minimale leasebetalingen op grond van deze overeenkomsten. De tweede tabel omvat de leasebetalingen geboekt als kost tijdens het boekjaar.

7.13. Kwaliteit van de leningen en voorschotten en voor verkoop beschikbare financiële activa

1. Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen

	Brutobedrag		Specifieke waardevermindering		Collectieve waardevermindering		Nettobedrag	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
UITSPLITSING VAN DE NORMALE LENINGEN EN VOORSCHOTTEN + ITEMS WAAROP EEN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING WERD TOEGEPAST								
Normale leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	1 098 820	738 848	0	0	0	0	1 098 820	738 848
Collectieve waardeverminderingen voor leningen en voorschotten die geen specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0	0	0	0	(1 992)	(1 338)	(1 992)	(1 338)
TOTAAL	**1 098 820**	**738 848**	**0**	**0**	**(1 992)**	**(1 338)**	**1 096 827**	**737 510**

2. Hypothecaire en andere leningen

	Brutobedrag		Specifieke waardevermindering		Collectieve waardevermindering		Nettobedrag	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
UITSPLITSING VAN DE NORMALE HYPOTHECAIRE EN ANDERE LENINGEN + ITEMS WAAROP EEN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING WERD TOEGEPAST								
Normale hypothecaire en andere leningen	5 883 352	5 353 691	0	0	0	0	5 883 352	5 353 691
Hypothecaire en andere leningen waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast	36 667	37 812	(5 547)	(5 597)	0	0	31 120	32 214
Collectieve waardeverminderingen voor hypothecaire en andere leningen die geen specifieke waardevermindering hebben ondergaan	0	0	0	0	(6 615)	(3 705)	(6 615)	(3 705)
TOTAAL	**5 920 019**	**5 391 503**	**(5 547)**	**(5 597)**	**(6 615)**	**(3 705)**	**5 907 857**	**5 382 201**

3. Voor verkoop beschikbare financiële activa

	Brutobedrag		Specifieke waardevermindering		Collectieve waardevermindering		Nettobedrag	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
UITSPLITSING VAN DE NORMALE VOOR VERKOOP BESCHIKBARE FINANCIËLE ACTIVA + ITEMS WAAROP EEN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING WERD TOEGEPAST								
Normale voor verkoop beschikbare financiële activa	13 380 722	13 492 384	0	0	0	0	13 380 722	13 492 384
waarvan vastrentende instrumenten	*11 654 083*	*11 561 089*	*0*	*0*	*0*	*0*	*11 654 083*	*11 561 089*
waarvan aandelen	*1 726 639*	*1 931 295*	*0*	*0*	*0*	*0*	*1 726 639*	*1 931 295*
Voor verkoop beschikbare financiële activa waarop een specifieke waarde-vermindering werd toegepast	90 935	100 637	(31 129)	(28 285)	0	0	59 806	72 353
waarvan vastrentende instrumenten	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
waarvan aandelen	*90 935*	*100 637*	*(31 129)*	*(28 285)*	*0*	*0*	*59 806*	*72 353*
TOTAAL	**13 471 657**	**13 593 022**	**(31 129)**	**(28 285)**	**0**	**0**	**13 440 528**	**13 564 737**

De collectieve waardevermindering op leningen en voorschotten aan kredietinstellingen wordt berekend op de portefeuille achtergestelde (eeuwigdurende) obligaties. De daling in het bedrag van de collectieve waardevermindering wordt verklaard door een afname in het uitstaande volume.

Het bedrag van de hypothecaire leningen waarop een specifieke waardevermindering is geboekt vertoont een lichte stijging in vergelijking met het vorig boekjaar tot 37,8 miljoen EUR. De kwaliteitsratio van de hypothecaire leningen, zijnde de verhouding tussen het brutobedrag van de leningen waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast en het bruto uitstaande bedrag van de volledige portefeuille bedraagt 0,70 % tegenover 0,62 % vorig jaar. De dekkingsgraad, zijnde de verhouding tussen de specifieke waardevermindering en het brutobedrag van de leningen waarop een specifieke waardevermindering werd toegepast is afgenomen van 15,1 % tot 14,8 %.

De collectieve waardevermindering op hypothecaire en andere leningen wordt berekend op gestructureerde producten en op hypothecaire leningen.

- De collectieve waardevermindering op gestructureerde producten is verder afgenomen met 2,9 miljoen EUR tot 2,5 miljoen EUR. Ook hier ligt een belangrijke daling in het uitstaande volume aan de basis van de positieve evolutie.
- Voor de berekening van de collectieve waardevermindering op hypothecaire leningen gaat men uit van een gemiddelde van historische verliesratio's toegepast op een tijdsinterval van 1 jaar verhoogd met een risicofactor die rekening houdt met een gedwongen verkoop. Op basis van deze berekening is de collectieve voorziening in vergelijking met het voorgaande jaar stabiel gebleven op 1,3 miljoen EUR.

De specifieke waardevermindering op voor verkoop beschikbare activa liggen in lijn met vorig jaar en bedragen in totaal 28,3 miljoen EUR. De belangrijkste waardeverminderingen worden geboekt op aandelen (28,3 miljoen EUR) en zijn het gevolg van de zogenaamde automatische boekingen op basis van beursdaling en duurtijd, zoals gestipuleerd in de waarderingsregels.

7.14. Activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Activa van ondernemingen aangehouden voor verkoop	3 322 036	7 730
Materiële en immateriële vaste activa aangehouden voor verkoop	738	0
Overige activa aangehouden voor verkoop	16 500	0
TOTAAL	**3 339 275**	**7 730**

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Verplichtingen van ondernemingen aangehouden voor verkoop	3 243 438	0
TOTAAL	**3 243 438**	**0**

Per 31 december 2015 werd International Wealth Insurer SA gerapporteerd als "Activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop". In augustus 2016 werd de verkoop afgerond en bijgevolg daalde deze balanspost met 3,3 miljard EUR. (zie hoofdstuk II voor meer informatie)

In 2016 heeft Belfius Insurance beslist haar deelneming in Aviabel te verkopen en werden de activa conform de bepalingen van IFRS 5 gerapporteerd als "Activa aangehouden voor verkoop". Er is een verkoopovereenkomst getekend met de Amerikaanse verzekeringsmaatschappij Axis Capital, die nog onderhevig is aan opschortende voorwaarden die nog vervuld moeten worden.

VIII. Toelichtingen bij de verplichtingen van de geconsolideerde balans

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

8.1. Schulden aan kredietinstellingen

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Direct opeisbaar	61	3 165
Terugkoopactiviteit (repo's)	1 380 316	1 038 432
Andere schulden	43 630	108 820
TOTAAL	**1 424 007**	**1 150 417**

Repo transacties worden enerzijds afgesloten binnen het kader van gevoerde afdekkingsstrategieën en anderzijds voor de (gedeeltelijke) financiering van gestructureerde producten en hypothecaire leningen. Het volume aan repo's afgesloten in het kader van de afdekkingsstrategieën is afgenomen met 277 miljoen EUR tot 55 miljoen EUR, in lijn met de beweging aan actiefzijde (zie bespreking bij tabel 7.1 en toelichting 13.3.3).

De daling in het volume aan repo's afgesloten ter financiering van gestructureerde producten en hypothecaire leningen met 65 miljoen EUR tot 983 miljoen EUR wordt verklaard door een daling in het uitstaande volume gestructureerde producten.

8.2. Deposito's van klanten

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Termijndeposito's	1	1
Andere	4 536	0
TOTAAL	**4 537**	**1**

8.3. Achtergestelde schulden

1. Uitsplitsing volgens aard

Achtergestelde, niet-converteerbare schulden

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	172 451	170 405
Overige	245 700	412 654
TOTAAL	**418 151**	**583 059**

2. Uitsplitsing van de transacties

Referentie-nummer	Munt	Bedrag in duizenden munteenheden	Vervaldag of modaliteiten voor de looptijd	a) Omstandigheden waarin de onderneming deze lening vervroegd moet terugbetalen b) Voorwaarden voor de achterstelling c) Voorwaarden voor de omzetting	Vergoedings-voorwaarden
1.	EUR	170 000	onbepaald (calldatum: 07/08/2016)	a) mogelijk vanaf calldatum, met akkoord van NBB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 3 maand + 90 bp, na 07/08/2016: Euribor 3 maand + 190 bp
2.	EUR	100 000	23/12/2026 (calldatum: 23/12/2021)	a) mogelijk vanaf calldatum, met akkoord van NBB, nadien op elke volgende coupondatum b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	Euribor 6 maand + 300 bp
3.	EUR	250 000	23/12/2026	a) mogelijk mits akkoord van NBB b) geen specifieke voorwaarden c) nihil	2,9 % + 10 yrs IRS in EURO
4.	EUR	53 000	onbepaald		

8.4. Voorzieningen en andere verplichtingen

1. Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Claims uit gerechtelijke procedures	3 992	699
Herstructurering	12 508	10 110
Toegezegde pensioenverplichting	104 586	108 809
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	834	687
Overige voorzieningen (niet-verzekering)	19 154	14 137
TOTAAL	**141 075**	**134 441**

De voorzieningen en andere verplichtingen dalen van 141 miljoen EUR in 2015 tot 134,4 miljoen EUR in 2016.

Enerzijds stijgen de pensioenverplichtingen volgens een normale jaarlijkse evolutie, anderzijds dalen de overige voorzieningen als gevolg van terugnames en aanwendingen van diverse voorzieningen, waaronder de terugname van de voorziening voor een afgehandeld geschil (verkoop dochteronderneming DEP).

2. Uitsplitsing van bewegingen

(in duizend EUR)	Claims uit gerechtelijke procedures	Herstructurering	Toegezegde Pensioen verplichting	Andere lange-termijn-personeels-beloningen	Overige voorzieningen (niet verzekering)	Totaal
OP 1 JANUARI 2015	4 121	15 316	75 244	798	26 459	121 938
Dotatie aan de voorzieningen	84	15	15 520	36	8 078	23 734
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	0	(1 430)	(307)	0	(7 983)	(9 720)
Aangewend tijdens het jaar	(200)	(1 392)	0	0	(7 400)	(8 992)
Overdrachten	(14)	0	16 976	0	0	16 962
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen	0	0	(2 847)	0	0	(2 847)
OP 31 DECEMBER 2015	3 992	12 508	104 586	834	19 154	141 075

(in duizend EUR)	Claims uit gerechtelijke procedures	Herstructurering	Toegezegde Pensioen verplichting	Andere lange-termijn-personeels-beloningen	Overige voorzieningen (niet verzekering)	Totaal
OP 1 JANUARI 2016	3 992	12 508	104 586	834	19 154	141 075
Dotatie aan de voorzieningen	73	1 336	8 676	0	271	10 356
Teruggenomen niet-gebruikte bedragen	(3 283)	0	(3 380)	(148)	(1 005)	(7 815)
Aangewend tijdens het jaar	(32)	(3 734)	0	0	(4 284)	(8 050)
Wijzigingen in de consolidatiekring (uit)	(64)	0	0	0	0	(64)
Overdrachten	14	0	0	0	0	14
Voorzieningen geboekt naar/uit het eigen vermogen	0	0	(1 074)	0	0	(1 074)
OP 31 DECEMBER 2015	699	10 110	108 809	687	14 137	134 441

3. Voorzieningen voor pensioenen

In België heeft elke werknemer recht op een overheidspensioen. Bovendien zorgt Belfius Insurance voor een bijkomende pensioenvoorziening voor haar werknemers. Deze bijkomende pensioenvoorziening behelst een uitkering op pensioengerechtigde leeftijd (uitkering van een eenmalig bedrag of uitkering aan de hand van rentebetalingen) waar ook een overlijdensverzekering bij hoort. Niettegenstaande de begunstigden in België de keuze hebben, worden de meeste bijkomende pensioenvoorzieningen uitbetaald in een eenmalige uitkering en wordt er zelden voor een periodieke rentebetaling gekozen.

Belfius Insurance kent twee belangrijke types van pensioenregelingen: "vaste prestatie of te bereiken doel" ("defined benefit plans") en "vaste bijdrage" ("defined contribution plans").

Plannen met vaste prestatie of te bereiken doel

Voor de plannen met vaste prestatie of te bereiken doel is het eindvoordeel voor de werknemer afhankelijk van verschillende elementen zoals gepresteerde diensttijd en eindbezoldiging. Overeenkomstig de IAS19 standaard wordt voor deze plannen de "projected unit credit methode" toegepast om de pensioenverplichting te bepalen.

Plannen met vaste bijdrage

Voor de plannen met vaste bijdrage wordt het eindvoordeel bepaald door de werkgevers- en werknemersbijdragen enerzijds en door de investering en het gerealiseerd rendement anderzijds. De Belgische wetgeving voorziet voor deze plannen een gegarandeerd minimumrendement op de werkgevers- en werknemersbijdragen.

De wet van 18 december 2015 tot waarborging van de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen en tot versterking van het aanvullend karakter ten opzichte van de rustpensioenen, heeft de regelgeving met betrekking tot de minimum gegarandeerde rente toepasbaar op plannen met vaste bijdrage gewijzigd. Als gevolg van deze wijzigingen is een berekening van de verplichtingen met behulp van de "projected unit credit methode" eveneens aangewezen voor deze plannen.

Deze methodologie werd eind 2015 toegepast door Belfius Insurance, en indien op basis van deze berekeningswijze een net liability ontstond, werd deze opgenomen als "verplichting".

Andere wetswijzigingen van eind 2015 werden geïntegreerd in de berekening van de verplichtingen van eind 2016, onder andere de bijkomende regels omtrent het tijdstip van uitbetaling van het aanvullend pensioen en omtrent de afschaffing van de mogelijkheden tot gunstige anticipatie. Daarnaast werd in de berekening van de verplichtingen 2016 ook rekening gehouden met de overgangsmaatregelen voor oudere werknemers.

Bij Belfius Insurance worden nieuwe medewerkers aangesloten aan een plan met vaste bijdrage, maar de medewerkers die aangesloten waren aan de bestaande vaste prestatie plannen bouwen nog steeds rechten op in deze plannen. Het voornaamste vaste prestatie plan van Belfius Insurance is intern verzekerd en bijgevolg worden de assets van het plan niet mee opgenomen in de rapportering van de netto pensioenverplichtingen.

A. Variatie in de te bereiken doel verplichting (vordering)

(in duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fonds-beleggingen	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Nettover-plichtingen / (Activa)
OP 1 JANUARI 2015	**80 239**	**(4 995)**	**75 244**	**0**	**75 244**
Pensioenkost					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	7 005	0	7 005	0	7 005
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en winst (-)/verlies bij afwikkeling	7 901	0	7 901	0	7 901
Administratieve kosten en taxen	0	9	9	0	9
Rentekosten	1 154	(98)	1 056	0	1 056
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	**16 060**	**(89)**	**15 971**	**0**	**15 971**
Herwaarderingen winst/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	2 174	0	2 174	0	2 174
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	(7 521)	0	(7 521)	0	(7 521)
Ervaringsaanpassingen	4 996	0	4 996	0	4 996
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. Rentebaten)	0	(1 908)	(1 908)	0	(1 908)
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten)	0	0	0	0	0
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/VERLIES ERKEND IN OCI	**(351)**	**(1 908)**	**(2 259)**	**0**	**(2 259)**
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	**15 709**	**(1 997)**	**13 712**	**0**	**13 712**
Bijdragen					
Werkgevers	0	(193)	(193)	0	(193)
Deelnemers van het pensioenplan	7	(7)	0	0	0
Betalingen					
Betaalde uitkeringen	(1 656)	123	(1 533)	0	(1 533)
Afwikkeling	0	0	0	0	0
Andere					
Effect van bedrijfscombinaties en -afstotingen	0	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0
Andere	17 358	0	17 358	0	17 358
OP 31 DECEMBER 2015	**111 657**	**(7 069)**	**104 586**	**0**	**104 586**

(in duizend EUR)	Contante waarde van de pensioen-verplichting	Reële waarde van de fonds-beleggingen	Tekort/ (overschot)	Actiefplafond	Nettover-plichtingen / (Activa)
OP 1 JANUARI 2016	**111 657**	**(7 069)**	**104 586**	**0**	**104 586**
Pensioenkost					
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	7 910	0	7 910	0	7 910
Pensioenkosten van verstreken diensttijd en winst (-)/verlies bij afwikkeling	0	0	0	0	0
Administratieve kosten en taxen	0	9	9	0	9
Rentekosten	2 748	(176)	2 572	0	2 572
(A) KOSTEN EN BATEN ERKEND IN RESULTAAT	**10 658**	**(167)**	**10 491**	**0**	**10 491**
Herwaarderingen winst/verlies					
Effect van wijzigingen in demografische hypotheses	(6 470)	0	(6 470)	0	(6 470)
Effect van wijzigingen in financiële hypotheses	12 398	0	12 398	0	12 398
Ervaringsaanpassingen	(6 432)	0	(6 432)	0	(6 432)
Rendement van de fondsbeleggingen (excl. Rentebaten)	0	(1 480)	(1 480)	0	(1 480)
Variatie van het actiefplafond (excl. rentebaten)	0	0	0	903	903
(B) HERWAARDERINGEN (WINST)/VERLIES ERKEND IN OCI	**(504)**	**(1 480)**	**(1 984)**	**903**	**(1 081)**
NETTOKOSTEN UIT HOOFDE VAN TOEGEZEGDE PENSIOENRECHTEN (A)+(B)	**10 154**	**(1 647)**	**8 507**	**903**	**9 410**
Bijdragen					
Werkgevers	0	(163)	(163)	0	(163)
Deelnemers van het pensioenplan	6	(6)	0	0	0
Betalingen					
Betaalde uitkeringen	(5 246)	222	(5 024)	0	(5 024)
Afwikkeling	0	0	0	0	0
Andere					
Effect van bedrijfscombinaties en -afstotingen	0	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
OP 31 DECEMBER 2016	**116 571**	**(8 663)**	**107 906**	**903**	**108 809**

B. Reële waarde van fondsbeleggingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Reële waarde van fondsbeleggingen		
Geldmiddelen en equivalenten	0	0
Aandelen	0	0
Schuldpapier	0	0
Vastgoed	0	0
Andere	7 069	8 663
TOTAAL	**7 069**	**8 663**

C. Gemiddelde hypotheses voor Belgische regelingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Actualisatierentevoet	2,52 %	1,70 %
Inflatie	1,75 %	1,75 %
Reële salarisstijgingen (leeftijdsgebonden)	1,35 %	1,35 %

De voorstelling van de hypothese van de actualisatierentevoet 2015 werd gewijzigd van een bereik (2,20 % - 2,70 %) naar een gewogen gemiddelde (2,52 %). De bepaling van de actualisatierentevoeten is gebaseerd op een opgebouwde rentecurve bestaande uit AA bedrijfsobligaties.

Belfius Insurance gebruikt de Belgische sterftetabellen die via leeftijdscorrecties zijn aangepast aan de huidige langere levensduur.

De inflatieparameter is gebaseerd op de lange termijn vooruitzichten gepubliceerd door de Europese Centrale Bank.

D. Gevoeligheid[1] van contante waarde van brutoverplichtingen

(in duizend EUR)	-50 bp	+50 bp
Actualisatierentevoet	6,45 %	-5,39 %
Inflatiepercentage	-5,34 %	6,28 %
Reële salarisstijgingen	-5,77 %	7,20 %

(1) Alle andere hypotheses blijvend onveranderd.

E. Gemiddelde duration van de verplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
België	13,92	12,89

8.5. Verplichtingen met betrekking tot (her)verzekeringscontracten

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Schulden voor deposito's van cessionarissen	303 850	239 078
Schulden voortvloeiend uit directe verzekeringstransacties	65 246	66 143
Schulden voortvloeiend uit herverzekeringstransacties	24 565	21 615
Andere verzekeringsverplichtingen	133	31
TOTAAL	**393 794**	**326 867**

De schulden voor deposito's staan tegenover de ontvangen waarborgen van onze herverzekeraars, die voornamelijk worden opgenomen onder de rubriek Activa met betrekking tot herverzekeringscontracten (zie toelichting 7.10). Ook hier wordt de afname verklaard door de beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector.

8.6. Overige verplichtingen

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Aan te rekenen kosten	8 330	3 280
Uitgestelde opbrengsten	3 461	3 810
Salarissen en sociale lasten (te betalen)	20 857	21 065
Bedrijfsbelastingen	10 498	11 566
Overige verplichtingen	133 480	99 928
TOTAAL	**176 626**	**139 648**

De daling van de overige verplichtingen wordt gedeeltelijk verklaard door een daling van de deposito's ontvangen van herverzekeraars, gerelateerd aan de beëindiging van het Sepia NPS contract.

Voorts omvatten de overige verplichtingen voornamelijk diverse crediteuren in afwachting van een definitieve afhandeling op korte termijn.

IX. Toelichtingen met betrekking tot de verzekeringsactiviteiten

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

9.1. Algemeen overzicht Leven / Niet-Leven

(in duizend EUR)	31/12/15 Leven tak 21 en 26	Leven tak 23	Niet-Leven	Totaal
Brutoreserves[1]	15 578 604	0	1 116 210	16 694 814
Brutoreserves - Aandeel van herverzekeraars[2]	224 274	0	93 945	318 219
Bruto verdiende premies	796 613	0	599 529	1 396 142
Schadelast en andere technische kosten	(1 138 670)	18 941	(334 520)	(1 454 250)
Acquisitiecommissielonen	(74 479)	(14 797)	(116 825)	(206 101)
Technisch resultaat uit afgestane herverzekering	(2 028)	(23)	(19 621)	(21 672)
TOTAAL TECHNISCH RESULTAAT	**(418 564)**	**4 121**	**128 562**	**(285 881)**

(1) Verplichtingen II. Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten.
(2) Activa V. Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten.

(in duizend EUR)	31/12/16 Leven tak 21 en 26	Leven tak 23	Niet-Leven	Totaal
Brutoreserves[1]	14 811 732	0	1 184 944	15 996 676
Brutoreserves - Aandeel van herverzekeraars[2]	164 355	0	92 709	257 064
Bruto verdiende premies	769 297	0	633 539	1 402 835
Schadelast en andere technische kosten	(1 069 631)	10 800	(383 894)	(1 442 726)
Acquisitiecommissielonen	(70 541)	(13 389)	(124 983)	(208 913)
Technisch resultaat uit afgestane herverzekering	(3 059)	(5)	(23 916)	(26 980)
TOTAAL TECHNISCH RESULTAAT	**(373 934)**	**(2 594)**	**100 745**	**(275 784)**

(1) Verplichtingen II. Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten.
(2) Activa V. Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten.

Belfius Insurance rapporteert in 2016 een technisch resultaat van -275,8 miljoen EUR ten opzichte van -285,9 miljoen EUR vorig boekjaar, een verbetering met 10 miljoen EUR. Leven verbeterde met 37,9 miljoen EUR, Niet-Leven daarentegen daalde met 27,8 miljoen EUR.

Leven

Het technisch resultaat Leven verbeterde met 38 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar, een evolutie die hoofdzakelijk te verklaren is door een daling van de oprentingkost wegens een afname van de uitstaande reserves en lagere gegarandeerde rentes.

Niet-Leven

In 2016 werd het technisch resultaat Niet-Leven geïmpacteerd door een aantal uitzonderlijke elementen, zoals de terroristische aanslagen in maart, de overstromingen in het tweede kwartaal en een bijboeking van reserves voor BA Auto.
Deze gebeurtenissen zorgden voor een daling van het technisch resultaat ten opzichte van vorig boekjaar.

Indien abstractie gemaakt wordt van deze uitzonderlijke elementen, zijn de resultaten echter veelbelovend. De recurrente resultaten verbeteren, dankzij goede cijfers in Alle Risico's en Ongevallen. Het aantal grote schadegevallen bleef beperkt en de schaderatio werd positief beïnvloed door gunstige afwikkelingen in oude dossiers.

9.2. Verzekeringscontracten Leven

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

1. Inkomsten en lasten tak 21 en 26

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/16 Totaal
Bruto ontvangen premies	464 972	331 641	796 613	467 599	301 699	769 297
Wijziging in brutovoorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0	0	0	0
BRUTO VERDIENDE PREMIES	**464 972**	**331 641**	**796 613**	**467 599**	**301 699**	**769 297**

(1) Discretionaire-winstdelingselement.

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Bruto ontvangen premies leven	796 613	769 297
Rechtstreekse zaken	796 613	768 860
Aangenomen herverzekering	0	437

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/16 Totaal
Betaalde schade bruto	(454 302)	(1 454 452)	(1 908 755)	(591 487)	(1 295 002)	(1 886 489)
Wijziging in de voorziening voor te betalen schade	(6 854)	(10 653)	(17 507)	(4 865)	3 460	(1 405)
Wijziging in de voorziening voor verzekering "Leven"	(73 645)	877 369	803 724	83 057	736 468	819 525
Wijziging in de voorziening voor discretionaire winstdeling	(2 214)	4 253	2 039	1 578	20 654	22 232
Wijziging in de andere technische voorzieningen	356	0	356	8	0	8
Overige technische opbrengsten en kosten	(11 093)	(7 434)	(18 527)	(11 811)	(11 690)	(23 502)
SCHADELAST EN ANDERE TECHNISCHE KOSTEN	**(547 752)**	**(590 918)**	**(1 138 670)**	**(523 522)**	**(546 109)**	**(1 069 631)**

(1) Discretionaire-winstdelingselement.

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/16 Totaal
Innings- en variabele commissielonen	(37 693)	(36 786)	(74 479)	(40 768)	(29 774)	(70 542)
Distributiecommissielonen	0	0	0	0	0	0
ACQUISITIECOMMISSIELONEN	**(37 693)**	**(36 786)**	**(74 479)**	**(40 768)**	**(29 774)**	**(70 542)**

(1) Discretionaire-winstdelingselement.

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF(1)	31/12/16 Totaal
Afgestane premies aan herverzekeraars	(10 690)	(2)	(10 692)	(18 754)	0	(18 754)
Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR) - deel herverzekeraars	0	0	0	0	19	19
VERDIENDE PREMIES - DEEL VAN DE HERVERZEKERAAR	**(10 690)**	**(2)**	**(10 692)**	**(18 754)**	**19**	**(18 735)**
Betaalde schade - deel herverzekeraar	2 568	0	2 567	107 611	0	107 611
Wijziging in de voorziening voor te betalen schade - deel herverzekeraar	354	0	354	71	0	71
Wijziging in de voorziening voor verzekering "Leven" - deel herverzekeraar	6 428	0	6 429	(63 148)	0	(63 148)
Wijziging in de voorziening voor discretionaire winstdeling - deel herverzekeraar	(35)	0	(35)	693	0	693
Wijziging in de andere technische voorzieningen - deel herverzekeraar	0	0	0	(14)	0	(14)
Overige technische opbrengsten en kosten - deel herverzekeraar	(1 724)	0	(1 724)	(30 663)	0	(30 663)
SCHADELAST EN ANDERE TECHNISCHE KOSTEN - DEEL HERVERZEKERAAR	**7 590**	**0**	**7 591**	**14 550**	**0**	**14 550**
Commissielonen en winstdeling ontvangen van de herverzekeraars	1 072	0	1 072	1 126	0	1 126
COMMISSIELONEN EN WINSTDELING ONTVANGEN VAN DE HERVERZEKERAARS	**1 072**	**0**	**1 072**	**1 126**	**0**	**1 126**
TECHNISCH RESULTAAT UIT AFGESTANE HERVERZEKERING	**(2 028)**	**(2)**	**(2 028)**	**(3 078)**	**19**	**(3 059)**

(1) Discretionaire-winstdelingselement.

2. Wijzigingen in de technische voorzieningen

A. Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) op 1 januari	0	0	0	0	0	0
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0	0	0	0	0
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) op 31 december	0	0	0	0	0	0
Overgedragen voorziening voor niet-verdiende premies	0	0	0	0	0	0
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR NIET-VERDIENDE PREMIES (UPR)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

B. Wijziging in de voorziening voor te betalen schade

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Schadereserves op 1 januari	56 560	57 670	114 230	62 993	68 323	131 316
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	456	0	456	(962)	0	(962)
Schadereserves op 31 december	(62 993)	(68 323)	(131 316)	(67 494)	(64 863)	(132 357)
Overgedragen schadereserves	(878)	0	(878)	598	0	598
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE	**(6 854)**	**(10 653)**	**(17 507)**	**(4 865)**	**3 460**	**(1 405)**

C. Wijziging in de voorziening voor verzekering "Leven"

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor verzekering "Leven" op 1 januari	4 308 839	11 646 310	15 955 149	4 720 292	10 544 244	15 264 536
Wijziging van de opening als gevolg van wisselkoers en wijziging in de consolidatiekring	360 728	0	360 728	(420 181)	0	(420 181)
Voorziening voor verzekering "Leven" op 31 december	(4 720 292)	(10 544 244)	(15 264 536)	(4 641 250)	(9 655 383)	(14 296 633)
Overgedragen reserves leven	(22 920)	(224 697)	(247 617)	424 196	(152 392)	271 804
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR VERZEKERING "LEVEN"	**(73 645)**	**877 369**	**803 724**	**83 057**	**736 468**	**819 525**

D. Wijziging in de voorziening voor discretionaire winstdeling

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor winstdeling op 1 januari	9 309	116 184	125 494	12 145	111 932	124 077
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	1 497	0	1 497	(1 949)	0	(1 949)
Voorziening voor winstdeling op 31 december	(12 145)	(111 932)	(124 077)	(11 269)	(91 278)	(102 547)
Betaalde winstdeling	(356)	0	(356)	(269)	0	(269)
Overgedragen reserves winstdeling	(520)	0	(520)	2 919	0	2 919
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR DISCRETIONAIRE WINSTDELING(1)	**(2 215)**	**4 253**	**2 039**	**1 578**	**20 654**	**22 232**

(1) Voor meer toelichting verwijzen we naar punt 5.A.

E. Wijziging in de andere technische voorzieningen

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Andere technische voorziening "Leven" per 1 januari	0	0	0	396	0	396
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	850	0	850	(396)	0	(396)
Andere technische voorziening "Leven" per 31 december	(396)	0	(396)	(388)	0	(388)
Overgedragen andere technische voorzieningen leven	(99)	0	(99)	396	0	396
BRUTOWIJZIGING IN DE ANDERE TECHNISCHE VOORZIENING "LEVEN"	**356**	**0**	**356**	**8**	**0**	**8**

3. Wijzigingen in de technische voorzieningen - Deel van de herverzekeraars

A. Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies - Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) deel herverzekeraars op 1 januari	0	0	0	0	0	0
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0	0	0	0	0
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) deel herverzekeraars op 31 december	0	0	0	0	19	19
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR NIET-VERDIENDE PREMIES (UPR) DEEL HERVERZEKERAARS	**0**	**0**	**0**	**0**	**19**	**19**

B. Wijziging in de voorziening voor te betalen schade - Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Schadereserves deel herverzekeraars op 1 januari	(1 058)	0	(1 058)	(1 428)	0	(1 428)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	(455)	0	(455)	481	0	481
Schadereserves deel herverzekeraars op 31 december	1 428	0	1 428	1 616	0	1 616
Overgedragen schadereserves deel hv	439	0	439	(598)	0	(598)
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE DEEL HERVERZEKERAARS	**354**	**0**	**354**	**71**	**0**	**71**

C. Wijziging in de voorziening voor verzekering "Leven" - Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor verzekering "Leven" deel herverzekeraars op 1 januari	(11 555)	0	(11 555)	(221 743)	0	(221 743)
Wijziging van de opening als gevolg van wisselkoers en wijziging in de consolidatiekring	0	0	0	210 091	0	210 091
Voorziening voor verzekering "Leven" deel herverzekeraars op 31 december	221 743	0	221 744	158 948	0	158 948
Overgedragen reserves leven deel herverzekeraars	(203 759)	0	(203 759)	(210 443)	0	(210 443)
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR VERZEKERING "LEVEN" DEEL HERVERZEKERAARS	**6 429**	**0**	**6 429**	**(63 148)**	**0**	**(63 148)**

D. Wijziging in de voorziening voor discretionaire winstdeling - Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekerings-contracten	31/12/15 Beleggings-contracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekerings-contracten	31/12/16 Beleggings-contracten met DPF	31/12/16 Totaal
Voorziening voor winstdeling deel herverzekeraars op 1 januari	(30)	0	(30)	(1 005)	0	(1 005)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	(1 010)	0	(1 010)	974	0	974
Voorziening voor winstdeling deel herverzekeraars op 31 december	1 005	0	1 005	3 647	0	3 647
Betaalde winstdeling deel herverzekeraars	0	0	0	0	0	0
Overgedragen reserves winstdeelname deel herverzekeraars	0	0	0	(2 923)	0	(2 923)
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR DISCRETIONAIRE WINSTDELING DEEL HERVERZEKERAARS	**(35)**	**0**	**(35)**	**693**	**0**	**693**

4. Verliezen uit de toepassing van de toereikendheidstest van de verplichtingen (LAT)

Uit de toepassing van de LAT-testen blijken geen verliezen.

5. Activa en verplichtingen

A. Bruto technische voorzieningen

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekeringscontracten	31/12/15 Beleggingscontracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekeringscontracten	31/12/16 Beleggingscontracten met DPF	31/12/16 Totaal
Reserves leven	4 720 292	10 544 244	15 264 536	4 601 342	9 209 896	13 811 239
Reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0	0	0	0
Reserves in toepassing van de correcties ten gevolge van shadow accounting	81 406	521 825	603 231	75 867	697 779	773 646
Reserves ingevolge resultaat van IAS 39	0	0	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring (IFRS 5)	(41 962)	(491 699)	(533 661)	0	0	0
TOTAAL BRUTOVOORZIENING VOOR VERZEKERING "LEVEN"	**4 759 736**	**10 574 369**	**15 334 105**	**4 677 209**	**9 907 676**	**14 584 885**
Schadereserves	62 993	68 323	131 316	67 494	64 863	132 357
Reserve voor discretionaire winstdeling	12 145	111 932	124 077	11 269	82 795	94 064
Reserves voor niet-verdiende premies	0	0	0	0	0	0
Overige technische reserves	396	0	396	426	0	426
Wijzigingen in de consolidatiekring (IFRS 5)	0	(11 290)	(11 290)	0	0	0
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN LEVEN	**4 835 270**	**10 743 334**	**15 578 604**	**4 756 399**	**10 055 333**	**14 811 732**

De bruto technische voorzieningen Leven zijn in 2016 gedaald met 698 miljoen EUR ten opzichte van vorig boekjaar, een evolutie die als volgt kan worden verklaard:

- Als gevolg van verslechterde marktcondities (lage intrestvoeten en hoge verzekeringstaksen) werd een aanzienlijk deel van contracten op eindvervaldag niet opnieuw geïnvesteerd in tak21 producten. Bovendien werd de commerciële focus verlegd naar de verkoop van unit-linked producten. Deze factoren vertaalden zich in een grote daling van de voorziening voor verzekering leven
- De beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector was verantwoordelijk voor een afname met 150 miljoen EUR.
- De daling wordt gedeeltelijk afgevlakt door een toename van de shadow loss recognition met 170 miljoen EUR als gevolg van een verdere daling van de rente en een verfijning van de methodologie.

De totale reserves in toepassing van de shadow accounting bedragen 773,6 miljoen EUR in 2016 tegenover 603,2 miljoen EUR in 2015 (inclusief 23,3 miljoen EUR voor IWI). Een bedrag van 75,9 miljoen EUR werd overgeboekt van de herwaarderingsreserve naar de technische reserve door toepassing van shadow accounting op verzekeringscontracten met administratief afzonderlijk beheerde fondsen met aangewezen activa, ten opzichte van 81,4 miljoen EUR in 2015. De daling van 5,5 miljoen EUR wordt voornamelijk verklaard door de beëindiging van het Sepia contract met de non-profit sector. Daarnaast werd tevens de noodzaak bepaald van een "shadow loss"-aanpassing voor de overige activa beschikbaar voor verkoop die staan ten opzichte van de technische voorzieningen. Hierbij wordt nagegaan wat de invloed is op de waardering van de technische reserves indien deze worden geherwaardeerd op basis van de huidige marktconforme rentevoeten. De aldus geherwaardeerde reserves blijken hoger dan de geboekte reserves, waardoor een bedrag van 697,8 miljoen EUR is overgeboekt van de herwaarderingsreserves van de overige activa beschikbaar voor verkoop naar de technische reserves. Eind 2015 bedroeg deze overboeking 521,8 miljoen EUR. De verhoging van deze bijkomende boeking is voornamelijk een gevolg van een verfijning van de toegepaste herwaarderingsmethodiek (+120,0 miljoen EUR). De daling van de marktrentevoeten per eind 2016 ten opzichte van eind 2015, waardoor de geherwaardeerde reserves verhogen, gecombineerd met een wijziging van de technische veronderstellingen gebruikt in de herwaardering van de reserves (bv. de sterftetafels, beheerskosten, verwachte afkoopgedrag, enz.) waardoor de geherwaardeerde reserves verlagen, heeft een invloed op de evolutie van de bijkomende boeking tussen 2015 en 2016 (+79,2 miljoen EUR). Het resterende verschil wordt verklaard door een daling van de bijkomende boeking als gevolg van de verkoop van IWI (-23,3 miljoen EUR).

Discretionaire winstdeling is een contractueel maar voorwaardelijk recht voor het ontvangen van aanvullende voordelen bovenop een gegarandeerd rendement. Bij opmaak van het jaarlijkse businessplan wordt een inschatting gemaakt van de totale voorwaardelijke winstdeelname waarbij de onderneming ervoor gekozen heeft om deze inschatting in de balans op te nemen. De waarderingsregels bepalen hierbij dat voor het gedeelte van deze inschatting waarvoor er geen technische voorzieningen via de resultatenrekening werden geboekt dit per saldo via een afzonderlijke rubriek van het eigen vermogen wordt gepresenteerd. De totale inschatting van de discretionaire winstdeling bedraagt 143,2 miljoen EUR eind 2016, waarvan 22,5 mil-

joen EUR deel uitmaakt van het winstdelingsplan 2016 en 120,7 miljoen EUR betrekking heeft op een inschatting voor de komende jaren. Van de 120,7 miljoen EUR die betrekking heeft op de komende jaren is 72 miljoen EUR opgenomen in de technische voorzieningen via de resultatenrekening. Het saldo van 48,7 miljoen EUR is, in overeenstemming met de waarderingsregels, verwerkt via het eigen vermogen.

B. Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekeringscontracten	31/12/15 Beleggingscontracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekeringscontracten	31/12/16 Beleggingscontracten met DPF	31/12/16 Totaal
Deel herverzekeraars in de voorzieningen "Leven"	221 743	0	221 744	158 948	0	158 948
Deel herverzekeraars in de voorzieningen voor de te betalen schades	1 428	0	1 428	1 616	0	1 616
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	0	0	0	0	19	19
Deel herverzekeraars in de voorziening winstdeling	1 005	0	1 005	3 647	0	3 647
Deel herverzekeraars in de andere technische voorzieningen	97	0	97	124	0	124
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN	**224 273**	**0**	**224 274**	**164 335**	**19**	**164 354**

C. Discretionaire-winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen

(in duizend EUR)	31/12/15 Verzekeringscontracten	31/12/15 Beleggingscontracten met DPF	31/12/15 Totaal	31/12/16 Verzekeringscontracten	31/12/16 Beleggingscontracten met DPF	31/12/16 Totaal
Netto discretionaire-winstdelingselement opgenomen in het eigen vermogen	0	40 737	40 737	0	48 739	48 739

D. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorzieningen "Leven"

(in duizend EUR)	31/12/15 Contracten brutobedrag	31/12/15 Herverzekeringsbedrag	31/12/15 Nettobedrag	31/12/16 Contracten brutobedrag	31/12/16 Herverzekeringsbedrag	31/12/16 Nettobedrag
VOORZIENINGEN "LEVEN" OP 1 JANUARI	**16 744 068**	**11 555**	**16 732 514**	**15 334 105**	**221 743**	**15 112 361**
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	364 864	0	364 864	846	437	408
Netto ontvangen premies/ te ontvangen premies	563 132	3 863	559 269	594 409	17 552	576 856
Additionele reserves in toepassing van shadow accounting	(185 690)	0	(185 690)	193 700	0	193 700
Additionele reserves in toepassing van de resultaten LAT (Liability Adequacy Test)	0	0	0	0	0	0
Betaalde schadegevallen	(1 911 319)	(313)	(1 911 006)	(1 854 276)	(107 130)	(1 747 146)
Resultaten leven en dood	(76 797)	1 579	(78 377)	(73 599)	(3 466)	(70 133)
Toewijzing van technische interest	407 632	775	406 857	356 297	4 592	351 705
Overige wijzigingen	(38 125)	204 286	(242 410)	33 405	25 219	8 186
Wijzigingen in de consolidatiekring	(533 661)	0	(533 661)	0	0	0
VOORZIENINGEN "LEVEN" OP 31 DECEMBER	**15 334 105**	**221 743**	**15 112 361**	**14 584 885**	**158 947**	**14 425 938**

E. Indeling van de voorziening voor tak 21 & 26 naar rentegarantie

Gegarandeerd interestpercentage	Indeling van de reserve[1]			
(in duizend EUR)	31/12/15		31/12/16	
> 4,00 %	1 666 261	11 %	1 549 235	11 %
≤ 4,00 %	1 937 734	13 %	1 348 749	10 %
≤ 3,50 %	2 712 557	18 %	1 938 933	14 %
≤ 3,00 %	3 391 610	22 %	3 144 633	23 %
≤ 2,50 %	1 822 359	12 %	1 476 858	11 %
≤ 2,00 %	2 915 885	19 %	3 773 253	27 %
Gelijk aan 0 %	583 777	4 %	346 363	3 %
Andere	234 403	2 %	233 214	2 %
TOTAAL	**15 264 587**	**100 %**	**13 811 238**	**100 %**

(1) Totaal bruto technische voorzieningen "Leven" exclusief shadow aanpassingen.

9.3. Verzekeringscontracten Niet-Leven

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

1. Inkomsten en lasten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Bruto ontvangen premies	603 576	638 063
Wijziging in brutovoorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	(4 047)	(4 524)
BRUTO VERDIENDE PREMIES	**599 529**	**633 539**

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Betaalde schade bruto	(302 733)	(318 270)
Wijziging in de voorziening voor te betalen schade	(29 234)	(63 282)
Wijziging in de voorziening voor winstdeling	(441)	(2 033)
Wijziging in de andere technische voorzieningen	(1 229)	875
Overige technische opbrengsten en kosten	(884)	(1 185)
SCHADELAST EN ANDERE TECHNISCHE KOSTEN	**(334 520)**	**(383 894)**

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Innings- en variabele commissielonen	(55 250)	(124 143)
Distributiecommissielonen	(61 574)	(840)
ACQUISITIECOMMISSIELONEN	**(116 825)**	**(124 983)**

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Afgestane premies aan herverzekeraars	(35 639)	(38 790)
Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premie (UPR) - deel herverzekeraars	208	(1 810)
VERDIENDE PREMIES - DEEL VAN DE HERVERZEKERAARS	**(35 431)**	**(40 601)**
Betaalde schade - deel herverzekeraars	18 917	12 543
Wijziging in de voorziening voor te betalen schade - deel herverzekeraars	(6 636)	692
Wijziging in de voorziening voor winstdeling - deel hv	364	(59)
Wijziging in de andere technische voorzieningen - deel herverzekeraars	(86)	(57)
Overige technische opbrengsten en kosten - deel herverzekeraars	35	11
SCHADELAST EN ANDERE TECHNISCHE KOSTEN - DEEL HERVERZEKERAARS	**12 594**	**13 129**
Commissielonen en winstdeling ontvangen van de herverzekeraars	3 215	3 556
COMMISSIELONEN EN WINSTDELING ONTVANGEN VAN DE HERVERZEKERAARS	**3 215**	**3 556**
TECHNISCH RESULTAAT UIT AFGESTANE HERVERZEKERING	**(19 621)**	**(23 916)**

2. Wijzigingen in de technische voorzieningen

A. Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) op 1 januari	118 280	122 327
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) op 31 december	(122 327)	(126 890)
Overgedragen voorzieningen voor niet-verdiende premies	0	39
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR NIET-VERDIENDE PREMIES (UPR)	**(4 047)**	**(4 524)**

B. Wijziging in de voorziening voor te betalen schade

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Schadereserves op 1 januari	913 758	955 618
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Schadereserves op 31 december	(955 618)	(1 018 900)
Overgedragen schadereserves	12 626	0
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE	**(29 234)**	**(63 282)**

C. Wijziging in de voorziening voor winstdeling

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voorziening voor winstdeling op 1 januari	151	591
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Voorziening voor winstdeling op 31 december	(591)	(2 356)
Betaalde winstdeelname	(516)	(269)
Overgedragen reserves winstdeelname	516	0
BRUTOWIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR WINSTDELING	**(441)**	**(2 033)**

D. Wijziging in de andere technische voorzieningen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Andere technische voorzieningen per 1 januari	35 444	37 674
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Andere technische voorzieningen per 31 december	(37 674)	(36 799)
Overgedragen andere technische reserves	1 001	0
BRUTOWIJZIGING IN DE ANDERE TECHNISCHE VOORZIENINGEN	**(1 229)**	**875**

3. Wijzigingen in de technische voorzieningen – deel van de herverzekeraars

A. Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies - deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) - deel herverzekeraars op 1 januari	(1 793)	(2 002)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Voorziening voor niet-verdiende premies (UPR) - deel herverzekeraars op 31 december	2 002	191
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR NIET-VERDIENDE PREMIES (UPR) - DEEL HERVERZEKERAARS	**208**	**(1 810)**

B. Wijziging in de voorziening voor te betalen schade - deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Schadereserves deel herverzekeraars op 1 januari	(97 806)	(91 171)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Schadereserves deel herverzekeraars op 31 december	91 171	91 863
Overgedragen schadereserves deel hv	0	0
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADE - DEEL HERVERZEKERAARS	**(6 636)**	**692**

C. Wijziging in de voorziening voor winstdeling - deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voorziening voor winstdeling deel hv op 1 januari	0	(364)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Voorziening voor winstdeling deel hv op 31 december	364	305
WIJZIGING IN DE VOORZIENING VOOR WINSTDELING - DEEL HERVERZEKERAARS	**364**	**(59)**

D. Wijziging in de andere technische voorzieningen - deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Andere technische voorzieningen deel herverzekeraars op 1 januari	(494)	(408)
Wijziging bij opening ten gevolge van wijziging in de consolidatiekring	0	0
Andere technische voorzieningen deel herverzekeraars op 31 december	408	350
WIJZIGING IN DE ANDERE TECHNISCHE VOORZIENINGEN - DEEL HERVERZEKERAARS	**(86)**	**(57)**

4. Verliezen uit de toepassing van de toereikendheidstest van de verplichtingen (LAT)

Uit de toepassing van de LAT-testen blijken geen verliezen.

5. Overzicht van verzekeringen Niet-Leven per productgroep

(in duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische lasten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Bedrijfs-kosten	Financiële op-brengsten	Andere	Totaal resultaat
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2015	**599 529**	**(334 520)**	**(116 825)**	**(19 621)**	**(122 512)**	**47 288**	**1 441**	**54 780**
Aangenomen herverzekering	1 844	(2 620)	(202)	227	(149)	688	(8)	(219)
Rechtstreekse zaken	597 685	(331 900)	(116 623)	(19 849)	(122 363)	46 600	1 450	54 999
Allerlei risico's/ongevallen	93 645	(53 157)	(22 167)	(2 098)	(20 446)	9 209	(63)	4 923
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	158 033	(87 940)	(26 862)	(1 165)	(34 315)	23 704	(118)	31 337
Motorrijtuigen/andere takken	79 618	(46 035)	(12 574)	(926)	(18 051)	1 495	(7)	3 520
Kredieten en borgtochten	566	(576)	0	0	(63)	157	(1)	82
Niet-Leven distributie	0	0	(899)	0	0	0	1 739	840
Ziekte	30 571	(23 606)	(3 241)	440	(7 053)	3 376	(25)	462
Brand en andere schade aan goederen	198 489	(87 125)	(48 645)	(16 550)	(35 249)	7 363	(52)	18 231
Arbeidsongevallen	36 762	(33 461)	(2 235)	450	(7 185)	1 297	(23)	(4 395)

(in duizend EUR)	Bruto verdiende premies	Schadelast en andere technische lasten	Acquisitie-commissie-lonen	Technisch resultaat her-verzekering	Bedrijfs-kosten	Financiële op-brengsten	Andere	Totaal resultaat
TOTAAL OP 31 DECEMBER 2016	**633 539**	**(383 894)**	**(124 983)**	**(23 916)**	**(132 211)**	**46 607**	**1 537**	**16 678**
Aangenomen herverzekering	2 158	(8 884)	(221)	(541)	(179)	1 253	(9)	(6 423)
Rechtstreekse zaken	631 381	(375 010)	(124 762)	(23 375)	(132 032)	45 354	1 546	23 101
Allerlei risico's/ongevallen	103 130	(44 804)	(21 559)	(7 788)	(24 181)	8 707	(14)	13 493
Motorrijtuigen/burgerlijke aansprakelijkheid	163 254	(103 531)	(28 342)	(7 241)	(36 455)	21 505	(25)	9 164
Motorrijtuigen/andere takken	84 947	(50 366)	(15 816)	(796)	(20 355)	1 360	(1)	(1 028)
Kredieten en borgtochten	568	0	0	0	(110)	151	0	608
Niet-Leven distributie	0	0	(840)	0	0	0	1 621	781
Ziekte	32 567	(25 491)	(3 492)	515	(6 860)	3 123	(5)	355
Brand en andere schade aan goederen	208 241	(112 346)	(51 942)	(7 162)	(35 760)	7 162	(11)	8 183
Arbeidsongevallen	38 674	(38 471)	(2 771)	(903)	(8 310)	3 346	(19)	(8 455)

6. Activa en verplichtingen

A. Bruto technische voorzieningen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voorziening voor te betalen schade	863 281	914 301
Voorziening voor interne schaderegelingskosten (ULAE)	28 729	33 413
Voorziening voor premietekorten (niet-leven LAT)	0	0
Reserves voor zich voorgedane maar niet gerapporteerde schadegevallen (IBNR)	63 609	71 186
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**955 618**	**1 018 900**
Overige technische voorzieningen	38 265	39 154
Voorziening voor niet-verdiende premie (UPR)	122 327	126 890
TOTAAL BRUTO TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**1 116 211**	**1 184 944**

B. Deel herverzekeraars

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Deel herverzekeraars in voorziening voor te betalen schades	91 171	91 863
Deel herverzekeraars in de voorziening voor interne schaderegelingskosten (ULAE)	0	0
Deel herverzekeraars in IBNR	0	0
DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TOTALE VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADES	**91 171**	**91 863**
Deel herverzekeraars in de overige technische voorzieningen	772	655
Deel herverzekeraars in de voorziening voor niet-verdiende premies (UPR)	2 002	191
TOTAAL DEEL HERVERZEKERAARS IN DE TECHNISCHE VOORZIENINGEN NIET-LEVEN	**93 945**	**92 709**

C. Reconciliatie van de wijzigingen in de voorziening voor te betalen schades

(in duizend EUR)	31/12/15 Brutobedrag	31/12/15 Herverzeke-ringsbedrag	31/12/15 Nettobedrag	31/12/16 Brutobedrag	31/12/16 Herverzeke-ringsbedrag	31/12/16 Nettobedrag
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADES OP 1 JANUARI	913 758	97 806	815 952	955 618	91 171	864 446
Betaalde schades met betrekking tot vorige jaren	(136 645)	(13 218)	(123 427)	(137 273)	7 630	(144 903)
Wijziging schadegevallen vorige jaren	(43 035)	2 460	(45 495)	3 911	(6 965)	10 877
Verplichtingen voor schadegevallen van dit jaar	221 539	4 123	217 417	196 644	26	196 618
VOORZIENING VOOR TE BETALEN SCHADES OP 31 DECEMBER	955 618	91 171	864 446	1 018 900	91 862	927 038

9.4. Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0
Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde - tak 23	1 990 545	2 189 714
TOTAAL	1 990 545	2 189 714

Financiële verplichtingen aangeduid tegen reële waarde - tak 23

Uitsplitsing volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Niet-achtergestelde passiva	0	0
Achtergestelde passiva	0	0
Aan beleggingsinstellingen gekoppelde producten	1 990 545	2 189 714
TOTAAL	1 990 545	2 189 714

X. Andere toelichtingen bij de geconsolideerde balans

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

10.1. Derivaten

1. Analyse volgens aard

(in duizend EUR)	31/12/15 Actief	31/12/15 Verplichtingen	31/12/16 Actief	31/12/16 Verplichtingen
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0	0	0
waarvan aangehouden voor handselsdoeleinden	0	0	0	0
waarvan aangehouden als economische afdekking	0	0	0	0
Derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking	2 185	3 330	0	10 299
Derivaten aangewezen als kasstroomafdekking	0	0	0	0
Derivaten aangewezen als afdekking van het renterisico van een portefeuille	0	0	0	0
Derivaten aangewezen als afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit	0	0	0	0
TOTAAL	**2 185**	**3 330**	**0**	**10 299**

2. Detail van de derivaten aangewezen als reële-waardeafdekking

(in duizend EUR)	31/12/15 Notioneel bedrag	31/12/15 Actief	31/12/15 Verplichtingen
Wisselkoersderivaten	0	0	0
Interestderivaten(1)	500 051	2 185	3 330
Aandelenderivaten	0	0	0
Kredietderivaten	0	0	0
Grondstofderivaten	0	0	0
TOTAAL	**500 051**	**2 185**	**3 330**

(in duizend EUR)	31/12/16 Notioneel bedrag	31/12/16 Actief	31/12/16 Verplichtingen
Wisselkoersderivaten	0	0	0
Interestderivaten(1)	237 011	0	10 299
Aandelenderivaten	0	0	0
Kredietderivaten	0	0	0
Grondstofderivaten	0	0	0
TOTAAL	**237 011**	**0**	**10 299**

(1) Dit betreft forward sales van schuldinstrumenten

Gezien het belangrijke volume in de portefeuille en de huidige rentestand op Belgische overheidsobligaties heeft Belfius Insurance beslist een gedeelte van de portefeuille af te dekken tegen eventuele prijsdalingen. Belfius Insurance maakt daarbij gebruik van reëlewaardeafdekkingstransacties door obligaties op termijn te verkopen (via forward sales).

Voor een gedetailleerde beschrijving van de boekhoudkundige verwerking wordt verwezen naar de waarderingsregels.

Voor het bepalen van de effectiviteit wordt gebruik gemaakt van de dollar offset methode, waarbij reëlewaardeschommelingen van de afgedekte positie en reëlewaardeschommelingen van het afdekkingsinstrument elkaar moeten compenseren binnen een range van 80 %-125 %. Dat is momenteel het geval.

Momenteel staan er drie contracten open met een vervaldag in januari 2017, met een negatieve reële waarde voor in totaal 10,3 miljoen EUR. De overeenkomstige verandering in de reële waarde van de afgedekte activa wordt gerecycleerd van het niet-gerealiseerd resultaat erkend in het eigen vermogen naar de resultatenrekening.

10.2. Belastingvorderingen, belastingverplichtingen en uitgestelde belastingen

1. Belastingvorderingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
UITSPLITSING VOLGENS AARD		
Belastingen lopend boekjaar	1 200	7 894
Uitgestelde belastingvorderingen	20 146	16 219
TOTAAL	21 346	24 113

2. Belastingverplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
UITSPLITSING VOLGENS AARD		
Verschuldigde inkomstenbelasting van het lopende jaar	15 081	27 853
Uitgestelde belastingverplichtingen	284 774	280 716
TOTAAL	299 855	308 569

3. Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien er een afdwingbaar recht is om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en indien de uitgestelde belastingen betrekking hebben op winstbelastingen die door dezelfde belastingautoriteit worden geheven.

De boekwaarde van een uitgestelde belastingvordering wordt aan het einde van elke verslagperiode beoordeeld en slechts opgenomen in de boeken indien er voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn om het mogelijk te maken het voordeel van de uitgestelde belastingvordering geheel of gedeeltelijk aan te wenden.

De uitgestelde belastingen vertonen een nettoverplichting van 264,5 miljoen EUR, inclusief een niet opgenomen uitgestelde belasting van 2,7 miljoen EUR. De beweging geboekt via resultatenrekening (-24,3 miljoen EUR) heeft hoofdzakelijk betrekking op het gebruik van overdraagbare fiscale verliezen. De beweging geboekt via eigen vermogen (-56,7 miljoen EUR) is een logisch gevolg van de positieve evolutie die wordt waargenomen in de herwaarderingsmeerwaarde op voor verkoop beschikbare activa. De overige bewegingen omvatten de uitgestelde belastingen geregistreerd op de boekingen relatief aan DPF en shadow-accounting.

De niet opgenomen uitgestelde belastingvordering is het gevolg van een fiscale wetgeving voor banken en verzekeringsmaatschappijen die de aftrekbaarheid van fiscale verliezen beperkt.

A. Analyse

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
NETTO UITGESTELDE BELASTINGVORDERINGEN (-VERPLICHTINGEN)	**(264 628)**	**(264 497)**
waarvan:		
Uitgestelde belastingverplichtingen	*284 774*	*280 716*
Uitgestelde belastingvorderingen	*20 146*	*16 219*

B. Bewegingen van het jaar

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
OP 1 JANUARI	**(243 256)**	**(264 628)**
Resultatenrekening kost/opbrengst	(31 601)	(24 235)
Rubrieken rechtstreeks toegerekend aan het eigen vermogen	93 509	(56 740)
Effect van veranderingen in belasting tarief - resultatenrekening	0	(1 699)
Wijzigingen in de consolidatiekring	200	0
Overige bewegingen	(83 480)	82 806
OP 31 DECEMBER	**(264 628)**	**(264 497)**

C. Oorsprong van de uitgestelde belastingen

	31/12/15		31/12/16	
(in duizend EUR)	Totaal	waarvan impact op het resultaat	Totaal	waarvan impact op het resultaat
ACTIVA				
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	262	(843)	121	(408)
Hypothecaire en andere leningen	13 218	(1 424)	17 705	(2 876)
Voor verkoop beschikbare financiële activa	(612 195)	2 749	(651 889)	(3 606)
Derivaten	0	(787)	7 472	0
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	3 194	(1 613)	3 202	8
Overige activa	(3 052)	(76)	(2 839)	213
TOTAAL ACTIVA	**(598 573)**	**(1 995)**	**(626 228)**	**(6 668)**
VERPLICHTINGEN				
Derivaten	0	0	(3 971)	2 909
Technische voorzieningen uit hoofde van verzekeringscontracten	274 486	(3 087)	323 095	(4 832)
Voorzieningen en andere verplichtingen	20 437	3 595	9 792	(2 278)
Overige	0	0	13 037	4 180
TOTAAL VERPLICHTINGEN	**294 922**	**508**	**341 952**	**(22)**
ANDERE ELEMENTEN				
Overdraagbare fiscale verliezen	41 766	(27 370)	22 465	(19 301)
TOTAAL ANDERE ELEMENTEN	**41 766**	**(27 370)**	**22 465**	**(19 301)**
TOTAAL UITGESTELDE BELASTINGEN	**(261 884)**	**(28 857)**	**(261 811)**	**(25 991)**

4. Vervaldatum van de niet opgenomen uitgestelde belastingvorderingen

(in duizend EUR)	Minder dan 1 jaar	1 tot 5 jaar	Langer dan 5 jaar	Onbeperkt	Totaal
AARD					
Tijdelijk verschil	0	0	0	0	0
Overgedragen fiscale verliezen	0	0	0	7 902	7 902
TOTAAL	0	0	0	7 902	7 902

10.3. Transacties met verbonden partijen

1. Transacties met verbonden partijen

	Managers op sleutelposities[1]		Moedermaatschappij (Belfius Bank)		Joint ventures waarin de entiteit een deelnemer is	
(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16	31/12/15	31/12/16
Ontleningen incl Repo's[2]	42	36	1 399 433	1 592 156	95 400	85 200
Renteopbrengsten	0	0	234	(2 902)	3 816	3 816
Uitstaande deposito's	0	0	638 715	549 718	4 536	0
Rentekosten	0	0	(18 954)	(19 474)	0	0
Commissielonen mbt verzekeringsverrichtingen	0	0	(107 215)	(109 313)	0	0
Overige inkomsten incl huur gebouwen	174	151	14 148	14 996	0	0
Door de groep verstrekte garanties en toegekende verbintenissen[3]	0	0	1 107 350	1 466 797	0	0
Door de groep bekomen garanties en toegekende verbintenissen	0	0	1 160 535	300 797	0	0

(1) Managers op sleutelposities omvat de raad van bestuur en het directiecomité.
(2) Transacties met verbonden partijen worden tegen marktconforme voorwaarden toegekend.
(3) Niet-gebruikte kredietlijnen.

2. Compensaties managers op sleutelposities

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	2 240	2 306
Stopzettingsvergoedingen	0	585

Kortetermijnpersoneelsbeloningen bevatten salarissen, bonussen en andere beloningen.

10.4. Eigen vermogen

	31/12/15	31/12/16
PER AANDELENCATEGORIE		
Aantal toegestane niet-uitgegeven aandelen	0	0
Aantal uitgegeven aandelen en volstort	2 093 041	2 093 041
Aantal uitgegeven aandelen en niet-volstort	486 897	486 897
NOMINALE WAARDE PER AANDEEL	**Geen nominale waarde**	**Geen nominale waarde**
Uitstaand op 1 januari	2 579 938	2 579 938
Aantal uitgegeven aandelen	0	0
Aantal vernietigde aandelen	0	0
Uitstaand op 31 december	2 579 938	2 579 938

10.5. Wisselkoersen

Voor een overzicht van de posities in vreemde valuta wordt verwezen naar het hoofdstuk risicobeheer in het beheersverslag.

XI. Toelichtingen bij de voorwaardelijke verplichtingen en verbintenissen

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

11.1. Handel volgens standaardmarktconventies

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Te verstrekken leningen en aankopen van activa	48 294	14 306
Te ontvangen fondsen en verkopen van activa	20 244	12 958

11.2. Waarborgen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Gegeven waarborgen aan banken	46 104	408 467
Gegeven waarborgen aan klanten	0	0
Ontvangen waarborgen van banken	1 808	1 808
Ontvangen waarborgen van klanten	9 988 980	10 332 392
Ontvangen waarborgen van de staat	0	0

De ontvangen waarborgen van klanten hebben betrekking op de hypothecaire inschrijvingen en mandaten

11.3. Kredietlijnen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan kredietinstellingen	0	0
Niet-gebruikte kredietlijnen verstrekt aan klanten	77 907	289 657
Niet-gebruikte kredietlijnen bekomen van kredietinstellingen	72 545	114 511
Niet-gebruikte kredietlijnen bekomen van klanten	0	0

11.4. Andere verbintenissen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Gegeven verbintenissen	0	0
Ontvangen verbintenissen in het kader van herverzekering	74 764	70 276
Gegeven verbintenissen (repo's)	1 430 907	1 112 986
Ontvangen verbintenissen (reverse repo)	320 983	60 111

De bedragen vermeld bij repo's en reverse repo's hebben betrekking op de marktwaarde van de onderliggende effecten. Deze effecten betreffen hoofdzakelijk overheidsobligaties en mogen niet worden verkocht of verpand.

XII. Toelichtingen bij de geconsolideerde resultatenrekening

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

12.1. Renteopbrengsten en rentekosten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
RENTEOPBRENGSTEN	**616 472**	**560 272**
RENTEOPBRENGSTEN OP ACTIVA NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**616 472**	**560 272**
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	2 693	2 317
Hypothecaire en andere leningen	219 992	192 306
Voor verkoop beschikbare financiële activa	391 117	356 792
Overige[1]	2 670	8 856
RENTEKOSTEN	**(25 338)**	**(26 949)**
RENTEKOSTEN OP VERPLICHTINGEN NIET GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE VIA RESULTATENREKENING	**(25 338)**	**(26 949)**
Schulden aan kredietinstellingen	(963)	(1 193)
Achtergestelde schulden	(23 186)	(22 537)
Overige	(1 189)	(3 219)
NETTORENTEOPBRENGSTEN	**591 134**	**533 322**

(1) De evolutie van de overige renteopbrengsten is o.a. te verklaren door negatieve interesten uit repro-transacties die in overeenstemming met de waarderingsregels in renteopbrengsten worden opgenomen.

12.2. Dividenden

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Voor verkoop beschikbare financiële activa	51 505	64 727
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	0	0
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0
TOTAAL	**51 505**	**64 727**

12.3. Nettoresultaat uit geassocieerde deelnemingen en joint ventures

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures, vóór belastingen	5 479	5 466
Aandeel van belastingen	(615)	(1 365)
TOTAAL	**4 864**	**4 101**

12.4. Nettoresultaat uit financiële instrumenten geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Opbrensten uit handelsdoeleinden	773	848
Opbrengsten uit afdekkingen, vóór belastingen	2 316	1 741
Kosten uit wisselkoersactiviteit en -verschillen	(380)	142
TOTAAL	**2 709**	**2 731**

Zie toelichting 10.1 voor meer informatie.

Detail van het nettoresultaat uit afdekkingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Reële waardeafdekkingen	0	0
Kasstroomafdekking	0	0
Stopzetting van kasstroomafdekking (kasstromen zullen naar verwachting niet meer plaatsvinden)	2 316	1 741
Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit	0	0
Afdekking van het renterisico van een portefeuille	0	0
TOTAAL	**2 316**	**1 741**

12.5. Nettoresultaat uit realisaties en waardeverminderingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Winsten op leningen en voorschotten	3 676	112
Winsten op voor verkoop beschikbare financiële activa	135 322	211 112
Winsten op verplichtingen	0	4
TOTALE WINST	**138 998**	**211 228**
Verliezen op leningen en voorschotten	(3 299)	(2 216)
Verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa	(28 512)	(89 283)
Verliezen op verplichtingen	(2)	(48 608)
TOTAAL VERLIES	**(31 813)**	**(140 108)**
NETTOWAARDEVERMINDERING	**2 343**	**2 840**
TOTAAL	**109 528**	**73 960**

Nettowaardevermindering

(in duizend EUR)	Specifiek risico		Totaal
	Dotaties	Terugnemingen	
OP 31 DECEMBER 2015			
Effecten die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0
Effecten die voor verkoop beschikbaar zijn	(332)	2 675	2 343
TOTAAL	(332)	2 675	2 343

(in duizend EUR)	Specifiek risico		Totaal
	Dotaties	Terugnemingen	
OP 31 DECEMBER 2016			
Effecten die tot einde looptijd worden aangehouden	0	0	0
Effecten die voor verkoop beschikbaar zijn	(4 651)	7 490	2 840
TOTAAL	(4 651)	7 490	2 840

Voor meer informatie wordt verwezen naar de commentaren bij toelichting 7.13.

12.6. Overige opbrengsten en kosten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Huuropbrengsten uit vastgoedbeleggingen	31 243	33 777
Overige huuropbrengsten	1 623	0
Overige opbrengsten(1)	785	7 483
OVERIGE OPBRENGSTEN	33 651	41 260
Bedrijfsbelastingen	(875)	(484)
Kosten van vastgoedbeleggingen eigen aan de eigenaar	(7 350)	(6 614)
Overige kosten(2)	(9 379)	(9 838)
OVERIGE KOSTEN	(17 604)	(16 936)
TOTAAL	16 046	24 324

(1) Overige opbrengsten omvat overige bedrijfsopbrengsten, terugname voorzieningen voor claims uit gerechtelijke procedures (cfr. toelichting 8.4).
(2) Overige kosten omvat overige bedrijfskosten voor operationele leasing (met uitzondering van huurkosten en voorwaardelijke leasebetalingen), afschrijvingen op kantoormeubilair en andere uitrusting in operationele leasing gegeven, overige bedrijfskosten, voorzieningen voor claims uit gerechtelijke procedures en afschrijvingen op vastgoedbeleggingen.

12.7. Overige operationele inkomsten en kosten

(in duizend EUR)	31/12/15			31/12/16		
	Inkomsten	Kosten	Netto	Inkomsten	Kosten	Netto
Beheer en administratie van beleggingsfondsen	15 191	(4 271)	10 920	20 023	(4 106)	15 917
Verzekeringsactiviteiten	490	0	490	407	0	407
Kredietactiviteit	9 209	(11 571)	(2 362)	10 500	(9 432)	1 068
Aankoop en verkoop van effecten	0	(279)	(279)	0	(178)	(178)
Aankoop en verkoop van beleggingsfondsen	0	(193)	(193)	0	(267)	(267)
Betalingsdiensten	0	(6)	(6)	0	(29)	(29)
Provisies aan niet-exclusieve makelaars	9 036	(13 859)	(4 823)	7 613	(13 054)	(5 442)
Financiële technieken	0	0	0	0	0	0
Diensten met betrekking tot effecten, uitgezonderd bewaring	0	(45)	(45)	0	(32)	(32)
Bewaring	0	(1 860)	(1 860)	0	(1 859)	(1 859)
Uitgiftes en plaatsingen van effecten	0	0	0	0	0	0
Effectiseringsvergoedingen	0	(215)	(215)	0	(67)	(67)
Private banking	0	0	0	0	0	0
Verrekening en afwikkeling	0	0	0	0	0	0
Uitlening van effecten	699	0	699	602	0	602
Overige	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	34 626	(32 299)	2 327	39 145	(29 025)	10 121

12.8. Personeelskosten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Lonen en salarissen	(78 849)	(71 374)
Sociale zekerheid en verzekeringskosten	(22 184)	(20 899)
Pensioenkosten - toegezegde-pensioenregelingen	(15 370)	(7 681)
Pensioenkosten - toegezegde-bijdrageregelingen	(870)	(566)
Overige[1]	(6 924)	(13 324)
TOTAAL	(124 198)	(113 844)

(1) Deze kosten betreffen o.a. vergoeding bestuurders, verplaatsingsonkosten en andere personeelsvergoedingen.

(VTE)	31/12/15			31/12/16		
	Volledig geconsolideerd	Proportioneel geconsolideerd	Totaal	Volledig geconsolideerd	Proportioneel geconsolideerd	Totaal
Management[1]	35	0	35	32	0	32
Werknemers	1 271	0	1 271	1 248	0	1 248
TOTAAL	1 306	0	1 306	1 280	0	1 280

(VTE) op 31/12/2015	België	Luxemburg	Ierland	Totaal BI
Management[1]	28	7	0	35
Werknemers	1 210	60	1	1 271
TOTAAL	1 238	67	1	1 306

(1) Leden van het directiecomité en Executive managers.

(VTE) op 31/12/2016	België	Luxemburg	Ierland	Totaal BI
Management[1]	31	1	0	32
Werknemers	1 246	2	1	1 248
TOTAAL	**1 277**	**67**	**1**	**1 280**

(1) Leden van het directiecomité en Executive managers.

12.9. Algemene en administratiekosten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Nutsvoorzieningen	(599)	(538)
Operationele leasing (m.u.v. technologie- en systeemkosten)	(3 348)	(3 150)
Honoraria	(1 371)	(1 111)
Marketing, reclame en public relations	(15 930)	(20 747)
Technologie- en systeemkosten	(22 058)	(20 991)
Softwarekosten en onderzoeks- en ontwikkelingskosten	(18 671)	(20 663)
Herstellings- en onderhoudskosten	(481)	(195)
Verzekeringen (m.u.v. deze met betrekking op pensioenen)	(52)	(79)
Verzendingskosten	(4 674)	(5 169)
Bedrijfsbelastingen	(196)	(292)
Andere algemene en administratiekosten[1]	(22 883)	(18 914)
TOTAAL	**(90 263)**	**(91 850)**

(1) de andere algemene en administratiekosten omvatten onder meer diverse voorzieningen in het kader van de implementatie van de Belfius Insurance strategie,consultancy, Belfius Bank-services, bijdragen FSMA en diverse beheerskosten

12.10. Afschrijvingen op immateriële vaste activa en materiële vaste activa voor eigen gebruik

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Afschrijvingen op terreinen en gebouwen bestemd voor eigen gebruik	(1 064)	(973)
Afschrijvingen op andere materiële vaste activa voor eigen gebruik	(257)	(223)
Afschrijvingen op immateriële activa	(4 160)	(4 991)
TOTAAL	**(5 481)**	**(6 187)**

12.11. Waardeverminderingen op leningen en voorschotten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Collectieve waardeverminderingen	6 923	3 581
Specifieke waardeverminderingen	(1 324)	(1 389)
TOTAAL	**5 599**	**2 192**

1. Collectieve waardeverminderingen

(in duizend EUR)	31/12/15 Dotatie	31/12/15 Terugname	31/12/15 Totaal	31/12/16 Dotatie	31/12/16 Terugname	31/12/16 Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(613)	2 165	1 552	0	654	654
Hypothecaire en andere leningen	(90)	5 461	5 371	0	2 927	2 927
TOTAAL	(703)	7 626	6 923	0	3 581	3 581

2. Specifieke waardeverminderingen

(in duizend EUR)	31/12/15 Dotatie	31/12/15 Terugname	31/12/15 Verliezen	31/12/15 Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0
Hypothecaire en andere leningen	(2 660)	1 874	(534)	(1 320)
Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	(207)	203	0	(4)
TOTAAL	(2 867)	2 077	(534)	(1 324)

(in duizend EUR)	31/12/16 Dotatie	31/12/16 Terugname	31/12/16 Verliezen	31/12/16 Totaal
Hypothecaire en andere leningen	(3 091)	3 041	(976)	(1 026)
Activa met betrekking tot (her)verzekeringscontracten	(123)	259	0	136
Overige activa	(500)	0	0	(500)
TOTAAL	(3 714)	3 300	(976)	(1 389)

12.12. Waardevermindering op vastgoedbeleggingen

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Vastgoedbeleggingen	0	0
Terreinen en gebouwen eigen gebruik	0	0
TOTAAL	0	0

12.13. Voorzieningen voor juridische geschillen

Er zijn geen juridische geschillen van noemenswaardige omvang. In 2016 werden geen bijkomende voorzieningen gevormd.

12.14. Belastinglasten

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Inkomstenbelastingen huidig boekjaar	(30 947)	(34 893)
Uitgestelde belastinglatenties huidig boekjaar	(31 601)	(25 934)
BELASTINGEN OP HET RESULTAAT VAN HET HUIDIG BOEKJAAR (A)	(62 547)	(60 826)
Inkomstenbelastingen vorige boekjaren	2 317	2 709
Uitgestelde belastinglatenties vorige boekjaren	0	0
Voorzieningen voor fiscale geschillen	0	0
OVERIGE BELASTINGEN (B)	2 317	2 709
TOTAAL (A)+(B)	(60 231)	(58 117)

1. Effectieve vennootschapsbelastingen

De standaard belastingvoet toepasselijk in België voor 2015 en 2016 bedraagt 33,99%.

Het effectief belastingtarief van Belfius Insurance bedraagt respectievelijk 22,9 % en 27,19 % voor 2015 en 2016. Het verschil tussen de twee tarieven kan als volgt geanalyseerd worden :

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
NETTORESULTAAT VOOR BELASTINGEN	277 888	227 814
Winsten en verliezen van vennootschappen geboekt volgens de vermogensmutatiemethode	4 864	4 101
BELASTBARE BASIS	273 025	223 713
Statutair belastingtarief	33,99 %	33,99 %
BELASTINGEN OP BASIS VAN STATUTAIR TARIEF	92 801	76 040
Effect van belastingtarief in andere landen	(357)	(261)
Belastingeffect van niet-belastbare opbrengsten[1]	(7 977)	(24 660)
Belastingeffect van niet-aftrekbare kosten[2]	9 241	21 992
Belastingeffect door herwaardering van niet erkende actieve belastinglatenties	2 744	2
Belastingeffect van veranderingen in belastingtarief	0	1 699
Inkomsten belast aan verminderd tarief	(11 187)	(2 673)
Andere toename (afname) van statutaire belastingen[3]	(25 446)	(14 260)
Buitenlandse bronheffing	2 729	2 948
BELASTINGEN OP RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR	62 547	60 826
Belastbare basis	273 025	223 713
EFFECTIEF BELASTINGTARIEF	22,91 %	27,19 %

(1) Dit betreft voornamelijk gerealiseerde meerwaarden op aandelen en DBI-aftrek.
(2) Dit betreft voornamelijk verworpen uitgaven en minderwaarden op aandelen.
(3) Dit betreft onder andere NIA.

2. Bijdrage tot de Belgische schatkist

Belfius Insurance heeft in de boekjaren 2015 en 2016, naast de hierboven uiteengezette vennootschapsbelasting, respectievelijk 67 en 65 miljoen EUR afgedragen onder de vorm van diverse bijdragen en belastingen.

Bijdragen afgedragen aan de Belgische schatkist - andere dan vennootschapsbelasting

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Specifieke bijdragen van de financiële sector	(16 487)	(21 243)
Socialezekerheidsbijdrage (werkgeversbijdrage)	(23 807)	(19 456)
Niet-aftrekbare btw	(18 179)	(19 711)
Onroerende voorheffing	(3 751)	(3 334)
Regionale en lokale belastingen	(4 496)	(1 596)
TOTAAL	(66 720)	(65 339)

XIII. Bijkomende toelichtingen met betrekking tot financiële instrumenten

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

Voor meer informatie omtrent de werking van het risicobeheer wordt verwezen naar het betreffende hoofdstuk in het beheersverslag. In dit hoofdstuk, dat integraal deel uitmaakt van het IFRS jaarverslag, worden de financiële risico's met betrekking kredietrisico, marktrisico (inclusief renterisico, wisselkoersrisico en het risico inzake aandelenmarkt en vastgoed) en liquiditeitsrisico behandeld. Daarnaast wordt eveneens de sensitiviteit van de verschillende risico's besproken.

13.1. Reële waarde

1. Uitsplitsing van de reële waarde

In overeenstemming met de waarderingsregels komt de reële waarde van bepaalde rubrieken overeen met de boekhoudkundige waarde. Voor de bancaire activa en passiva (inclusief repo's en reverse repo's) met een looptijd van minder dan 1 jaar is de reële waarde verondersteld gelijk te zijn aan de boekwaarde.

Voor de bepaling van de reële waarde en de gebruikte assumpties verwijzen we naar de waarderingsregels.

A. Uitsplitsing van de reële waarde van activa

(in duizend EUR)	31/12/15			31/12/16		
	Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil	Boekhoudkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	1 096 840	1 102 777	5 937	737 523	742 379	4 856
Hypothecaire en andere leningen	5 907 857	6 596 189	688 332	5 382 201	6 167 660	785 458
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	1 990 545	1 990 545	0	2 189 714	2 189 714	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	13 440 528	13 440 528	0	13 564 737	13 564 737	0
Derivaten	2 185	2 185	0	0	0	0
Activa aangehouden voor verkoop	3 339 275	3 340 230	955	7 730	7 730	0
TOTAAL	25 777 231	26 472 454	695 223	21 881 906	22 672 220	790 314

B. Uitsplitsing van de reële waarde van verplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/15			31/12/16		
	Boek-houdkundige waarde	Reële waarde	Verschil	Boek-houdkundige waarde	Reële waarde	Verschil
Schulden aan kredietinstellingen	1 424 007	1 423 946	(61)	1 150 417	1 150 417	0
Deposito's van klanten	4 537	4 537	0	1	1	0
Financiële verplichtingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	1 990 545	1 990 545	0	2 189 714	2 189 714	0
Derivaten	3 330	3 330	0	10 299	10 299	0
Achtergestelde schulden	418 151	462 765	44 614	583 059	566 450	(16 609)
Verplichtingen vervat in groepen die worden afgestoten	3 243 438	3 243 438	0	0	0	0
TOTAAL	**7 084 009**	**7 128 562**	**44 553**	**3 933 490**	**3 916 881**	**(16 609)**

2. Analyse van de reële waarde van financiële instrumenten

Voor een beschrijving van de methode die wordt toegepast voor de indeling in de verschillende niveaus wordt verwezen naar de waarderingsregels.

Niveau 1 omvat instrumenten waarvoor uitvoerbare prijzen te vinden zijn zoals genoteerde aandelen en obligaties die voldoende liquide zijn. De leningen en voorschotten opgenomen in niveau 1 hebben betrekking op geherclassificeerde activa waarvan de markt opnieuw voldoende liquide is geworden.

Voor instrumenten van niveau 2 wordt de reële waarde afgeleid van inputs andere dan genoteerde prijzen die direct (d.w.z. als prijzen) of indirect (d.w.z. afgeleid van prijzen) waarneembaar zijn. Niveau 2 is hoofdzakelijk samengesteld uit volgende instrumenten: reverse repo's, termijndeposito's en MBS.

Niveau 3 is samengesteld uit financiële instrumenten waarvoor de marktwaarde wordt afgeleid via waarderingstechnieken waarvan de onderliggende data niet altijd waarneembaar zijn of waarvoor het waarderingsmodel nog niet is goedgekeurd. De waardering van deze posities wordt regelmatig getest door de analyse van nieuwe transacties en de vergelijking met prijzen van tegenpartijen. Niveau 3 omvat instrumenten zoals hypothecaire leningen en leningen toegekend aan lokale en regionale overheden. De waardering van de hypotheken gebeurt door toepassing van een discounted cash flow methode waarbij het prepaymentrisico stochastisch werd gemodelleerd.

Het departement "Market Risk" bepaalt het niveau van de reële waarde voor elke transactie. Aangezien dit departement alle marktgegevens ter beschikking stelt, bezit het de expertise m.b.t. de waarneembaarheid en heeft het een duidelijk zicht op de valideringsstatus en op de betrouwbaarheid van de gebruikte modellen.

Als de waarde van de financiële instrumenten wordt gebaseerd op waarderingstechnieken die gebruikmaken van marktgegevens die niet rechtstreeks waarneembaar zijn, dan kunnen alternatieve veronderstellingen een impact hebben op het eigen vermogen en het resultaat.

Transfers tussen de waarderingsniveaus kunnen zich voordoen als de waarneembaarheid van de inputgegevens een wijziging heeft ondergaan, als de waarneembaarheid van het instrument zelf is veranderd of wanneer een model gevalideerd wordt.

Obligaties die verhandeld worden op niet-actieve markten, worden gewaardeerd op basis van waarderingstechnieken. Om de portefeuille van illiquide obligaties te waarderen, gebruikt Belfius gemoduleerde spreads gebaseerd op een mengeling van fundamentele (of "through-the-cycle") informatie en marktgegevens (of "point-in-time"). Overeenkomstig de continue marktontwikkelingen, blijft Belfius zijn berekeningsmethodes voor het bepalen van de afgeleide marktspreads (mark-to-model) verfijnen via een methode die gebaseerd is op een representatieve steekproef van een ruim universum van obligatie- en CDS-prijzen.
Een geregelde "back-testing" van het Mark-to-Model wordt verricht op basis van een vergelijking tussen modelspreads (zo goed mogelijk) en marktinformatie (zelfs indien illiquide en/of potentieel minder betrouwbaar) voor illiquide posities die aan reële waarde in het mark-to model blijven. Een vergelijkbare oefening vindt eveneens plaats op modelspreads via een markt onderzoek. Modelspreads en (verondersteld) marktspreads worden op maandelijkse basis vergeleken voor verschillende risicodimensies, zoals rating, vervaldag en sector.

Derivaten worden gewaardeerd aan mid-marketprijzen waarbij de eerder beschreven cascade (niveau 1,2,3) van toepassing is. Voor reële waardes van niveau 2 wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van observeerbare marktparameters en marktconforme waarderingsmodellen. De verdisconteringsrentecurve houdt rekening met eventuele waarborgovereenkomsten. Zoals blijkt uit bovenstaande tabel zijn de derivatenposities beperkt.

A. Activa

(in duizend EUR)	31/12/15 Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	31/12/16 Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Leningen en voorschotten	225 985	1 271 794	6 201 186	7 698 966	117 618	980 029	5 812 392	6 910 039
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening - aandelen	734 730	0	0	734 730	1 442 349	0	0	1 442 349
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening - andere instrumenten	1 255 815	0	0	1 255 815	747 365	0	0	747 365
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - obligaties	10 534 449	366 393	753 242	11 654 083	10 225 912	493 515	841 662	11 561 089
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - aandelen	1 295 839	0	490 607	1 786 445	1 834 528	0	169 120	2 003 648
Derivaten	0	2 185	0	2 185	0	0	0	0
TOTAAL	**14 046 818**	**1 640 372**	**7 445 035**	**23 132 224**	**14 367 772**	**1 473 544**	**6 823 174**	**22 664 490**

B. Verplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/15 Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	31/12/16 Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	0	1 423 946	0	1 423 946	0	1 150 417	0	1 150 417
Deposito's van klanten	0	4 537	0	4 537	0	1	0	1
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening	1 990 545	0	0	1 990 545	2 189 714	0	0	2 189 714
Derivaten	0	3 330	0	3 330	0	10 299	0	10 299
Achtergestelde schulden	0	458 301	4 464	462 765	0	561 986	4 464	566 450
TOTAAL	**1 990 545**	**1 890 115**	**4 464**	**3 885 124**	**2 189 714**	**1 722 703**	**4 464**	**3 916 881**

3. Transfer tussen niveau 1 en niveau 2 reële waarde

A. Activa

(in duizend EUR)	31/12/15 van 1 naar 2	Van 2 naar 1	31/12/16 van 1 naar 2	Van 2 naar 1
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - obligaties	10 510	0	85 153	5 641
TOTAAL	**10 510**	**0**	**85 153**	**5 641**

B. Verplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/15 van 1 naar 2	Van 2 naar 1	31/12/16 van 1 naar 2	Van 2 naar 1
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	0	0	0	0
Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0	0	0
Derivaten	0	0	0	0
TOTAAL	**0**	**0**	**0**	**0**

De IFRS niveaus zijn afhankelijk van een interne liquiditeitsscore. De liquiditeitsscore is verdeeld tussen zeer liquide (hoge score) en zeer illiquide (lage score) obligaties. Slechts een klein deel bevindt zich op de limiet van de liquiditeitsscore. We hebben vastgesteld dat de belangrijkste gebeurtenissen in 2016 (Brexit, vs-verkiezingen) slechts een klein effect hadden op de liquiditeitsscore. Het veranderde alleen een aantal hoge scores naar een lagere score maar had weinig effect op de algehele liquiditeitsscore. Toch hebben de gebeurtenissen een invloed op de obligaties die zich op de limiet van de liquiditeit bevonden en hadden we transfers van L1 naar L2 (en omgekeerd) tijdens 2016.

4. Reconciliatie niveau 3

A. Activa

(in duizend EUR)	Openings-balans	Totaal gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal niet-gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal winst/ verlies in niet-gereali-seerde resultaten	Aankoop	Verkoop	Veref-fening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	31/12/15
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - obligaties	647 144	0	(186)	(19 429)	119 070	(335)	(14 666)	23 021	(1 377)	753 242
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - aandelen	78 108	0	10 554	17 873	363 888	(7 063)	(8 597)	41 765	(5 921)	490 607
TOTAAL	**725 252**	**0**	**10 368**	**(1 556)**	**482 958**	**(7 399)**	**(23 263)**	**64 785**	**(7 298)**	**1 243 848**

(in duizend EUR)	Openings-balans	Totaal gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal niet-gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal winst/ verlies in niet-gereali-seerde resultaten	Aankoop	Verkoop	Veref-fening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	31/12/16
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - obligaties	753 242	0	686	35 915	67 000	0	(3 529)	0	(11 653)	841 662
Financiële activa beschikbaar voor verkoop - aandelen	490 607	0	11 965	5 060	79 436	(38 764)	(5 781)	632	(374 034)	169 120
TOTAAL	**1 243 848**	**0**	**12 652**	**40 975**	**146 436**	**(38 764)**	**(9 310)**	**632**	**(385 687)**	**1 010 782**

B. Verplichtingen

(in duizend EUR)	Openings-balans	Totaal gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal niet-gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal winst/ verlies in niet-gereali-seerde resultaten	Aankoop	Verkoop	Veref-fening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	31/12/15
Derivaten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

(in duizend EUR)	Openings-balans	Totaal gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal niet-gereali-seerde winst/ verlies in resulta-tenreke-ning	Totaal winst/ verlies in niet-gereali-seerde resultaten	Aankoop	Verkoop	Veref-fening	Transfer in niveau 3	Transfer uit niveau 3	31/12/16
Derivaten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

5. Sensitiviteit van niveau 3

Als de waarde van de financiële instrumenten wordt gebaseerd op waarderingstechnieken die gebruikmaken van marktgegevens die niet rechtstreeks waarneembaar zijn, dan kunnen alternatieve veronderstellingen een impact hebben op het eigen vermogen en het resultaat.

Financieel instrument	Niet-waarneembare gegevens	Alternatieve assumptie	Impact op het eigen vermogen (miljoen EUR)
Illiquide obligaties	Kredietspread	-10bp	+5,28

13.2. Kredietrisico's

1. Financiële activa die achterstallig zijn of een specifieke waardevermindering hebben ondergaan

Een financieel actief is achterstallig zodra de tegenpartij heeft verzuimd een som te betalen die contractueel verschuldigd is. Dit wordt beschouwd contract per contract. Bijvoorbeeld, indien een tegenpartij nagelaten heeft de intrest te betalen op vervaldatum, wordt de volledige lening als achterstallig beschouwd.

Voor het forbearance-verslag over de portefeuille van hypothecaire leningen wordt verwezen naar het hoofdstuk risicobeheer in het beheersverslag (punt 1.3).

	31/12/15			
	Financiële activa die achterstallig zijn maar geen specifieke waardevermindering hebben ondergaan			Boekwaarde van financiële activa waarvan individueel is vastgesteld dat ze een specifieke waardevermindering hebben ondergaan, voor aftrek van deze specifieke waardevermindering
(in duizend EUR)	≤ 90 dagen	> 90 dagen ≤ 180 dagen	> 180 dagen	
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	235 360	3 129	6 927	36 667
TOTAAL	**235 360**	**3 129**	**6 927**	**36 667**

	31/12/16			
	Financiële activa die achterstallig zijn maar geen specifieke waardevermindering hebben ondergaan			Boekwaarde van financiële activa waarvan individueel is vastgesteld dat ze een specifieke waardevermindering hebben ondergaan, voor aftrek van deze specifieke waardevermindering
(in duizend EUR)	≤ 90 dagen	> 90 dagen ≤ 180 dagen	> 180 dagen	
Leningen en voorschotten (tegen geamortiseerde kostprijs)	177 730	3 709	11 951	37 812
TOTAAL	**177 730**	**3 709**	**11 951**	**37 812**

Achterstallige bedragen zijn voornamelijk afkomstig van hypothecaire leningen.

Bijzondere waardeverminderingen op financiële activa worden toegepast in overeenstemming met de waarderingsregels beschreven onder "Waardeverminderingen op financiële activa".

2. Waarborgen en andere kredietverbeteringen verkregen door inbezitneming van de aangehouden waarborg

Nihil.

3. Waardeverminderingen op financiële activa

(in duizend EUR)	Per 1 januari 2015	Aan-wending	Dotaties	Terugnames	Overige aan-passingen	Per 31 december 2015	Recupe-raties onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening	Kosten onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening
SPECIFIEKE WAARDE-VERMINDERINGEN VOOR FINANCIËLE ACTIVA DIE INDIVIDUEEL EN COLLECTIEF GEËVA-LUEERD WORDEN	(4 761)	0	(2 660)	1 874	0	(5 547)	0	(534)
Hypothecaire en andere leningen	(4 761)	0	(2 660)	1 874	0	(5 547)	0	(534)
Voor verkoop beschikbare financiële activa (vastrentend)	0	0	0	0	0	0	0	0
COLLECTIEVE WAARDE-VERMINDERINGEN	(15 584)	0	(704)	7 626	55	(8 607)	0	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(3 552)	0	(613)	2 164	9	(1 992)	0	0
Hypothecaire en andere leningen	(12 032)	0	(91)	5 463	46	(6 615)	0	0
TOTAAL	(20 345)	0	(3 364)	9 500	55	(14 154)	0	(534)

(in duizend EUR)	Per 1 januari 2016	Aan-wending	Dotaties	Terugnames	Overige aan-passingen	Per 31 december 2016	Recupe-raties onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening	Kosten onmiddellijk geboekt in resultaten-rekening
SPECIFIEKE WAARDE-VERMINDERINGEN VOOR FINANCIËLE ACTIVA DIE INDIVIDUEEL EN COLLECTIEF GEËVA-LUEERD WORDEN	(5 547)	0	(3 091)	3 041	(1)	(5 597)	0	(976)
Hypothecaire en andere leningen	(5 547)	0	(3 091)	3 041	(1)	(5 597)	0	(976)
Voor verkoop beschikbare financiële activa (vastrentend)	0	0	0	0	0	0	0	0
COLLECTIEVE WAARDE-VERMINDERINGEN	(8 606)	0	0	0	0	(8 606)	0	0
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	(1 992)	0	0	654	0	(1 338)	0	0
Hypothecaire en andere leningen	(6 614)	0	0	2 927	(17)	(3 705)	0	0
TOTAAL	(14 153)	0	(3 091)	3 041	(1)	(14 204)	0	(976)

13.3. Informatie over zekerheden

1. Zekerheden die mogen verkocht worden of tot zekerheid mogen verstrekt worden

Aard van de tot zekerheid verkregen activa (in duizend EUR)	Zekerheid verkregen op 31 december 2015		Zekerheid verkregen op 31 december 2016	
	Reële waarde van de zekerheden	Reële waarde van dergelijke zekerheden die verkocht zijn of tot zekerheid zijn verstrekt aan derden	Reële waarde van de zekerheden	Reële waarde van dergelijke zekerheden die verkocht zijn of tot zekerheid zijn verstrekt aan derden
Aandelen	0	0	0	0
Schuldpapier	921 745	0	659 827	0
Leningen en voorschotten	0	0	0	0
Kaswaarborgen	0	0	0	0
TOTAAL	921 745	0	659 827	0

Een onderpand wordt verkregen in het kader van de activiteiten m.b.t. terugkoopovereenkomsten en leningen van obligaties.

2. Verstrekte zekerheden

(in duizend EUR)	Boekwaarde van in pand gegeven financiële activa per 31 december 2015		Boekwaarde van in pand gegeven financiële activa per 31 december 2016	
	Voor verplichtingen	Voor voorwaardelijke verplichtingen	Voor verplichtingen	Voor voorwaardelijke verplichtingen
Verstrekte zekerheden	1 402 953	1 402 953	1 148 352	1 148 352

Deze tabel geeft een overzicht van de in pand gegeven financiële activa in het kader van terugkoopovereenkomsten.

3. Overdracht van financiële activa die niet in aanmerking komen voor het niet langer opnemen in de geconsolideerde balans

(in duizend EUR)	31/12/15				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samenhangende verplichtingen	Nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	0	0	0	0	0
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	0	0	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 430 907	1 380 316	0	0	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde	0	0	0	0	0
TOTAAL	1 430 907	1 380 316	0	0	0

(in duizend EUR)	31/12/16				
	Boekwaarde van de overgedragen activa	Boekwaarde van daarmee samen-hangende verplichtingen	Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overgedragen activa		
			Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van daarmee samen-hangende verplichtingen	Nettopositie
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten	0	0	0	0	0
Voor handelsdoeleinden aangehouden financiële activa	0	0	0	0	0
Voor verkoop beschikbare financiële activa	1 112 986	1 038 432	0	0	0
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde	0	0	0	0	0
TOTAAL	1 112 986	1 038 432	0	0	0

Deze tabel geeft een overzicht van de overgedragen financiële activa en de daarmee samenhangende verplichtingen. Daar nagenoeg alle risico's en voordelen niet overgedragen worden, blijven deze activa op de balans van Belfius Insurance. In deze tabel zijn de terugkoopovereenkomsten opgenomen. Vermits de marktpartij niet uitsluitend verhaal heeft op de overgedragen activa, maar op de volledige schuld, zijn de kolommen "Verplichtingen die alleen een beroep kunnen doen op de overige activa" niet van toepassing.

Terugkoopovereenkomsten

Belfius Insurance gebruikt terugkoopovereenkomsten als financieringstransacties waarbij effecten worden verkocht aan een marktpartij in ruil voor cash en waarbij de overgedragen effecten op termijn teruggekocht worden. De terugkoopovereenkomsten worden afgesloten onder de algemene voorwaarden opgenomen in de toepasselijke Global Master Repurchase Agreement.

De marktpartijen zijn onderworpen aan het kredietrisicoproces zoals beschreven in het beheersverslag. Gezien nagenoeg alle risico's en voordelen van de overgedragen effecten worden behouden, blijven bijgevolg de effecten op de balans. De ontvangen cash bekomen onder deze transactie wordt opgenomen als een verplichting.

Ten gevolge deze terugkoopovereenkomsten, zijn deze activa evenwel niet meer vrij beschikbaar.

4. Security lending

(in duizend EUR)	31/12/15	31/12/16
Bond lending - gegeven	511 270	599 750
Bond lending - ontvangen	600 762	599 716

13.4. Renteherzieningsrisico: uitsplitsing volgens resterende looptijd tot de volgende rentevoetbepaling

(Sommige totalen kunnen afwijken als gevolg van afrondingen.)

1. 2015

A. Activa

	31/12/15									
(in duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	On-bepaald	Verlopen rente	Aan-passing naar reële waarde	Waarde-vermin-dering	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	666 506	337 381	26 652	55 351	12 163	0	779	0	(1 992)	1 096 840
Hypothecaire en andere leningen	0	172 289	87 554	337 688	5 255 369	32 941	34 179	0	(12 162)	5 907 857
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultaten-rekening	0	0	0	0	0	1 990 545	0	0	0	1 990 545
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	204 584	581 467	2 474 383	6 454 046	1 651 137	213 898	1 892 143	(31 129)	13 440 528
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0	411 376	0	0	0	411 376
Derivaten	0	0	0	0	0	0	0	2 185	0	2 185
Activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0	0	3 284 167	0	55 162	(55)	3 339 274
TOTAAL	**666 506**	**714 253**	**695 673**	**2 867 423**	**11 721 578**	**7 370 166**	**248 856**	**1 949 490**	**(45 283)**	**26 188 606**

B. Verplichtingen

	31/12/15								
(in duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Onbepaald	Verlopen rente	Aan-passing naar reële waarde	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	0	999 957	326 471	68 159	18 468	11 029	(77)	0	1 424 007
Deposito's van klanten	0	4 536	0	0	0	1	0	0	4 537
Financiële verplich-tingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0	0	0	0	1 990 545	0	0	1 990 545
Derivaten	0	0	0	0	0	0	0	3 330	3 330
Achtergestelde schulden	0	0	214	0	355 108	42 768	20 061	0	418 151
Verplichtingen vervat in groepen die worden afgestoten	0	0	0	0	0	3 243 438	0	0	3 243 438
TOTAAL	**0**	**1 004 493**	**326 685**	**68 159**	**373 575**	**5 287 782**	**19 984**	**3 330**	**7 084 008**

C. Nettopositie

	31/12/15					
(in duizend EUR)	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Onbepaald
Sensitivity gap in de balans	666 506	(290 240)	368 988	2 799 264	11 348 002	2 082 385

2. 2016

A. Activa

(in duizend EUR)	31/12/16									
	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	On-bepaald	Verlopen rente	Aan-passing naar reële waarde	Waarde-vermin-dering	Totaal
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	610 216	89 015	38 996	0	0	0	634	0	(1 338)	737 523
Hypothecaire en andere leningen	0	123 662	162 558	562 304	4 489 780	21 326	31 874	0	(9 302)	5 382 201
Financiële activa geboekt tegen reële waarde via resultaten-rekening	0	0	0	0	0	2 189 714	0	0	0	2 189 714
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0	275 219	621 794	2 381 874	5 763 378	2 346 438	196 913	2 007 405	(28 285)	13 564 737
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0	407 128	0	0	0	407 128
Activa aangehouden voor verkoop	0	0	0	0	0	7 730	0	0	0	7 730
TOTAAL	**610 216**	**487 896**	**823 347**	**2 944 178**	**10 253 158**	**4 972 336**	**229 421**	**2 007 405**	**(38 925)**	**22 289 034**

B. Verplichtingen

(in duizend EUR)	31/12/16								
	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Onbepaald	Verlopen rente	Aan-passing naar reële waarde	Totaal
Schulden aan kredietinstellingen	3 165	947 473	92 610	10 443	17 303	79 778	(355)	0	1 150 417
Deposito's van klanten	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Financiële verplich-tingen geboekt tegen reële waarde via resultatenrekening	0	0	0	0	2 189 714	0	0	2 189 714	0
Derivaten	0	0	0	0	0	0	0	10 299	10 299
Achtergestelde schulden	0	0	0	520 000	42 768	20 290	0	583 059	0
TOTAAL	**3 165**	**947 473**	**92 610**	**10 443**	**537 303**	**2 312 262**	**19 936**	**10 299**	**3 933 490**

C. Nettopositie

(in duizend EUR)	31/12/16					
	Op zicht en direct opeisbaar	Minder dan 3 maand	3 maand tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Onbepaald
Sensitivity gap in de balans	607 052	-459 576	730 737	2 933 735	9 715 856	2 660 073

13.5. Valutarisico

(in duizend EUR)	31/12/15				
	EUR	Andere EU-munten	USD	Andere	Totaal
Totaal van het actief	26 831 509	110 057	0	25 199	26 966 765
Totaal van de verplichtingen en eigen vermogen	26 915 346	30 020	(1)	21 400	26 966 765
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	(83 837)	80 037	1	3 799	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	0	0	0	0	0
Buitenbalansposten - te betalen	0	0	0	0	0
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	0	0	0	0	0
NETTOPOSITIE	(83 837)	80 037	1	3 799	0

(in duizend EUR)	31/12/16				
	EUR	Andere EU-munten	USD	Andere	Totaal
Totaal van het actief	22 909 508	76 905	0	0	22 986 414
Totaal van de verplichtingen en eigen vermogen	22 985 013	1 401	0	0	22 986 414
NETTO IN DE BALANS OPGENOMEN POSITIE	(75 504)	75 504	0	0	0
Buitenbalansposten - te ontvangen	0	0	0	0	0
Buitenbalansposten - te betalen	0	0	0	0	0
NETTOPOSITIE BUITENBALANS	0	0	0	0	0
NETTOPOSITIE	(75 504)	75 504	0	0	0

Voor meer informatie omtrent het valutarisico verwijzen we naar het hoofdstuk risicobeheer in het beheersverslag (punt 2.1).

13.6. Saldering

	31/12/15					
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)		(e) = (c) - (d)
				Bedragen niet gesaldeerd in de balans		
Financiële activa die het voorwerp uitmaken van in rechte afdwingbare master netting overeenkomsten met betrekking tot saldering en soortgelijke overeenkomsten	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	(d) (i) Financiële instrumenten	(d) (ii) Collateral (effecten + cash) ontvangen	Nettobedrag
Derivaten onder master netting overeenkomsten	0	0	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting overeenkomsten	331 934	0	331 934	0	320 983	10 951
TOTAAL	331 934	0	331 934	0	320 983	10 951

	31/12/16					
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)		(e) = (c) - (d)
				Bedragen niet gesaldeerd in de balans		
Financiële activa die het voorwerp uitmaken van in rechte afdwingbare master netting overeenkomsten met betrekking tot saldering en soortgelijke overeenkomsten	Brutobedrag geboekte financiële activa	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële verplichtingen	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	(d) (i) Financiële instrumenten	(d) (ii) Collateral (effecten + cash) ontvangen	Nettobedrag
Derivaten onder master netting overeenkomsten	0	0	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting overeenkomsten	55 351	0	55 351	0	55 351	0
TOTAAL	55 351	0	55 351	0	55 351	0

	31/12/15					
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)		(e) = (c) - (d)
				Bedragen niet gesaldeerd in de balans		
Financiële verplichtingen die het voorwerp uitmaken van in rechte afdwingbare master netting overeenkomsten met betrekking tot saldering en soortgelijke overeenkomsten	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	(d) (i) Financiële instrumenten	(d) (ii) Collateral (effecten + cash) gegeven	Nettobedrag
Derivaten onder master netting overeenkomsten	0	0	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting overeenkomsten	1 380 316	0	1 380 316	0	1 380 303	13
TOTAAL	1 380 316	0	1 380 316	0	1 380 303	13

	31/12/16					
	(a)	(b)	(c) = (a) - (b)	(d)		(e) = (c) - (d)
				Bedragen niet gesaldeerd in de balans		
Financiële verplichtingen die het voorwerp uitmaken van in rechte afdwingbare master netting overeenkomsten met betrekking tot saldering en soortgelijke overeenkomsten	Brutobedrag geboekte financiële verplichtingen	Brutobedrag geboekte gesaldeerde financiële activa	Nettobedrag financiële activa opgenomen in de balans	(d) (i) Financiële instrumenten	(d) (ii) Collateral (effecten + cash) gegeven	Nettobedrag
Derivaten onder master netting overeenkomsten	0	0	0	0	0	0
Repo-overeenkomsten met wederinkoop onder master netting overeenkomsten	1 038 432		1 038 432		1 038 298	134
TOTAAL	1 038 432		1 038 432		1 038 298	134

Belfius Verzekeringen NV
Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Belfius Insurance NV over de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2016, de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht voor het boekjaar eindigend op die datum, alsmede een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Insurance NV ("de vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de groep"), opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. De totale activa in de geconsolideerde balans bedragen 22.986.414 (000) EUR en de geconsolideerde winst (aandeel van de groep) van het boekjaar bedraagt 169.697 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor het implementeren van een interne controle die ze noodzakelijk acht voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing - ISA) zoals deze in België werden aangenomen. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijking van materieel belang bevat.
Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne controle van de groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde jaarrekening als geheel. Wij hebben van de aangestelden en van de raad van bestuur van de groep de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.
Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van Belfius Insurance NV een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep per 31 december 2016, en van haar resultaten en kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en voor de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.
In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Zaventem, 22 maart 2017

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.e. CVBA
Vertegenwoordigd door

Philip Maeyaert
Dirk Vlaminckx

Aanvullende inlichtingen

Algemene gegevens van Belfius Insurance

Maatschappelijke benaming
Belfius Insurance nv

Contact
Tel.: +32 2 286 76 11

Algemeen postadres
Galileelaan 5
1210 Brussel

Ondernemingsnummer
RPR Brussel BTW BE 0405.764.064

Verzekeringsonderneming toegelaten onder codenummer 0037

Contact

Wenst u meer info over Belfius Insurance?
Stuur dan een mail naar
communication@belfius-insurance.be

U kunt ons ook bereiken op +32 2 286 76 11
(ma-do: 8.30 uur - 17 uur/vrij: 8.30 uur - 16.30 uur).

Uiteraard kunt u ons ook volgen op:

LinkedIn.com/company/belfius-insurance
of via onze website *www.belfius-insurance.be*

Verantwoordelijke uitgever: Belfius Bank NV, Pachecolaan 44, 1000 Brussel

Belfius Insurance